

OTO JA

**Program nauczania edukacji wczesnoszkolnej
z uwzględnieniem procesów indywidualizacji w kształceniu**

Autorzy
Karina Mucha
Anna Stalmach-Tkacz
Joanna Wosianek

Projekt okładki
Magdalena Pilch

Opracowanie graficzne
Magdalena Pilch

Redakcja merytoryczna
Klaudia Cebula

Redakcja językowa
Joanna Kozub

Korekta
Krzyszyna Bajor

Skład i łamanie
Ewa Tarnowska

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich.

Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

ISBN 978-83-7873-950-0

© Grupa MAC S.A. 2017

Grupa MAC S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 55 55; faks 41 366 33 02
e-mail: mac@mac.pl; www.mac.pl

Spis treści

Wstęp	4
1. Koncepcja programu	4
2. Struktura programu	10
3. Cele ogólne oraz zadania wychowawczo-profilaktyczne wynikające z podstawy programowej.....	10
3.1. Cele ogólne	10
3.2. Zadania wychowawczo-profilaktyczne	13
4. Cele szczegółowe kształcenia i wychowania wraz z oczekiwanymi osiągnięciami ucznia	15
5. Zintegrowane treści nauczania.....	39
5.1. Przykładowe przeniesienie założeń programu na rozkład treści nauczania zgodnie z ramowym podziałem godzin	88
6. Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania z uwzględnieniem warunków, w jakich będzie realizowany program. Indywidualizacja pracy z uczniem	106
7. Sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów i propozycje kryteriów oceniania	134
7.1. Diagnoza i obserwacja dziecka rozpoczynającego naukę w klasie pierwszej.....	141
8. Koncepcja wspierania indywidualnych potrzeb uczniów — pomoc psychologiczno-pedagogiczna w praktyce	151
8.1. Zasady pracy z uczniem mającym trudności w nauce	154
8.2. Zasady pracy z uczniem ze szczególnymi uzdolnieniami	155
8.3. Sposoby rozpoznawania i zaspokajania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia	157
Minisłownik pojęć.....	171
Bibliografia	171

*Nauczenie wartości to najważniejsza rzecz,
jaką możemy zrobić dla szczęścia dziecka.*

Linda i Richard Eyre

Nauczone i stosowane wartości tworzą nasz charakter. To od niego zależy, jakich dokonujemy wyborów, kim się otaczamy, jaki mamy stosunek do świata, jakie stawiamy sobie cele, co jest dla nas w życiu najważniejsze. Charakter, czyli wartości w działaniu, decyduje o całym życiu człowieka.

Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska, Fundacja ABCXXI Cała Polska czyta dzieciom¹

WSTĘP

Prezentowany program edukacji wczesnoszkolnej kładzie nacisk przede wszystkim na wychowywanie, dopiero potem na nauczanie małego dziecka, a więc przywraca właściwą zależność wynikającą z definicji kształcenia. Głównym założeniem filozoficznym jest wszechstronny rozwój szczęśliwego dziecka poprzez wspomaganie jego wrodzonego potencjału i stwarzanie możliwości poznawania świata.

Ze względu na uniwersalne założenia oraz zwrócenie szczególnej uwagi na wychowanie do wartości, program może być stosowany w klasach I–III wszystkich typów szkół podstawowych (w tym również w klasach integracyjnych).

Koncepcja jest zgodna z obecnie obowiązującą podstawą programową kształcenia ogólnego dla pierwszego etapu edukacyjnego.

1. KONCEPCJA PROGRAMU

a) Filozofia kształcenia (wychowania i nauczania)

Kształcenie zawsze obejmuje dwa wymiary: zarówno wychowanie, jak i nauczanie. Nie można oddzielić tych dwóch sfer, jeśli zakładamy pełny i wszechstronny rozwój każdego dziecka. Program nauczania zakłada, że nie można nikogo nauczyć, jeśli najpierw nie zostanie zbudowana odpowiednia motywacja do uczenia się. Trzeba zaakceptować człowieka takim, jakim naprawdę jest. Aby uniknąć unifikacji, dziecko najpierw poznaje siebie i swoje możliwości, budując motywację do swojego rozwoju i do nawiązywania dobrych relacji z innymi, dopiero potem może budować swoją wiedzę o świecie i zdobywać umiejętności adekwatne do swojego wieku i predyspozycji poznawczych.

¹ Obydwa cytaty za: I. Koźmińska, E. Olszewska, *Z dzieckiem w świat wartości*, Świat Książki, Warszawa 2007.

OD WYCHOWANIA DO DYDAKTYKI

Koncepcja zakłada oparcie nauczania na wychowaniu, którego efektem jest rozwój sfery wolicjonalno-motywacyjnej. Dopiero na tak przygotowanym gruncie można kontynuować nauczanie, którego skutek dotyczy sfery poznawczej i wykonaniowej. W obrębie kształcenia, czyli oddziaływania pedagogicznego, wychowanie i nauczanie różnią się odmiennym doborem środków oddziaływania, ale stanowią jedność i nie mogą bez siebie istnieć.

KSZTAŁTOWANIE INTELIGENCJI EMOCJONALNEJ JAKO PODSTAWA ROZWOJU SPOŁECZNEGO DZIECKA

Kształtowanie inteligencji emocjonalnej jest sposobem, a zarazem metodą na integralne poznawanie siebie i świata. Na poziomie edukacji elementarnej rozumiane jest jako proces stabilizacji emocjonalnej i budowanie motywacji do samokształcenia. Założenie systematycznej pracy nad propagowaniem umiejętności społecznych opiera się na wartościach. Dziecko buduje w sobie wewnętrzną motywację do poznawania świata i nawiązywania dobrych relacji z drugim człowiekiem, potrafi wybrać, co jest dobre, a co złe. Dziecko jest emocjonalnie gotowe do podejmowania wyzwań i przekraczania granic swojego poznania w dalszym życiu.

O powodzeniu i szczęściu w życiu nie decyduje rodzaj i ilość zdobytej wiedzy, status materialny, zdobyte tytuły czy rodzaj wykonywanej pracy, lecz stabilność emocjonalna, umiejętność radzenia sobie w różnych sytuacjach, kreatywne myślenie i dobre relacje z innymi ludźmi, oparte na autentycznej przyjaźni, szacunku do każdego człowieka i zdolności do głębokich i nieprzemijających uczuć wyższych.

Rozwijanie inteligencji emocjonalnej odbywa się poprzez poznawanie siebie i innych, budowanie relacji i motywacji do poznawania świata i przekraczania swoich granic. Granice rozumiane są tutaj jako odbierany przez nas profil emocjonalny dziecka. Tymczasem, pracując nad emocjami, możemy zmienić obserwowane dotąd zachowania i rozwijać potencjał emocjonalny. Taki wszechstronny rozwój emocjonalny warunkuje prawidłowy rozwój społeczny, który zakłada dobre relacje z innymi ludźmi, uczestnictwo w kulturze i szczęśliwe, spełnione życie.

b) Świat wartości

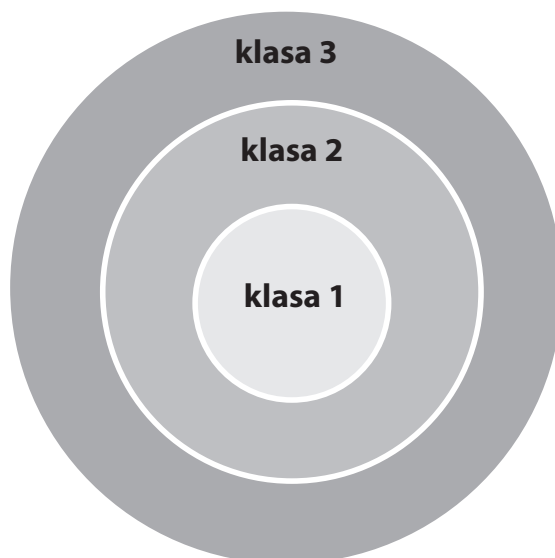
Istotą naszej kultury są niezmiennie wartości moralne, na których powinniśmy opierać wychowanie i nauczanie w szkole oraz w domu. Wartości moralne, rozumiane jako: *wszystko to, co uchodzi za ważne i cenne dla jednostki i społeczeństwa oraz jest godne pożądaniam; co łączy się z pozytywnymi odczuciami i stanowi jednocześnie cel dążeń ludzkich*², są podstawą wychowania. Te same wartości towarzyszyć będą we wszystkich trzech latach edukacji wczesnoszkolnej. Koncepcja zakłada budowanie świata dziecka poprzez coroczne powracanie do tych samych dwunastu wartości i ich pogłębianie. Każde trzy tygodnie roku szkolnego poświęcone będą jednej wartości ważnej dla dziecka, a jednocześnie istotnej dla naszej kultury. Program nie zawiera więc bloków tematycznych, ale projekty poznawania i realizacji wartości, w których wychowanie jest podstawą kształcenia.

Taki układ nawiązuje również do nowej podstawy programowej, która zakłada harmonijny rozwój w pięciu sferach: etycznej, emocjonalnej, społecznej, intelektualnej, fizycznej. Aż trzy z tych sfer bezpośrednio dotyczą wychowania.

Praca nad jedną wartością trwa trzy tygodnie w każdej klasie. Pierwszy tydzień zakłada wprowadzenie w wartość, w drugim pogłębianie są znaczenia, a trzeci tydzień jest

² M. Łobocki. *Teoria wychowania w zarysie*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2004, s. 96.

utrwaleniem, a także sprawdzeniem zrozumienia wartości w codziennym życiu. Coroczne powracanie do tej samej wartości na różnym poziomie daje możliwość jej rozwijania i pogłębiania: dziecko otrzymuje wielokrotnie szansę rozwijania się w ramach danej wartości. Dzięki temu będzie mogło ono uznać, ocenić i przyjąć to, co jest naprawdę ważne w życiu. Nauczanie wartości ma więc układ koncentryczny i spiralny. Te same wartości są podstawą kształcenia przez wszystkie lata edukacji wczesnoszkolnej.

Koncepcja zakłada wprowadzenie następujących wartości.

odpowiedzialność i bezpieczeństwo – praca nad odpowiedzialnością i odwagą dziecka; mówienie o tym, jak dbać o swoje bezpieczeństwo innych osób;

wytrwałość – kształtowanie charakteru dziecka; uczenie umiejętności osiągnięcia celów, przewidywania swoich działań; uodpornianie dziecka na przeciwności, które napotka na swojej drodze, wzmocnienie odporności emocjonalnej;

kreatywność – poszukiwanie sposobów rozwijania talentów i możliwości dziecka, wskazywanie, w jaki sposób rozwiązywać problemy, zarówno te, które napotyka w życiu codziennym, jak i te związane z twórczością i poszukiwaniem oryginalnych rozwiązań;

JA- INNI

szacunek – uczenie szacunku do ojczyzny, do otaczającego świata, do przyrody, do innych ludzi i do samego siebie; pokazywanie, jak można troszczyć się o rzeczy najważniejsze;

dobroć – poszanowanie rodziny; uczenie sposobów okazywania dobroci, zwracanie uwagi na to, że nie ma nic cenniejszego niż okazywanie dobroci sobie oraz innym;

jedność i współdziałanie – znaczenie przyjaźni, dobrych i harmonijnych relacji ze wszystkimi ludźmi; odkrywanie wartości dziecka w jego relacjach z dziećmi i dorosłymi, budowanie przyjaźni i radzenie sobie w trudnych emocjonalnie i społecznie momentach związanych z brakiem akceptacji i odrzuceniem, budowanie poczucia przynależności do rodziny, grupy, zespołu;

JA- ŚWIAT

tożsamość i patriotyzm – wskazywanie na tożsamość kulturową, narodową i społeczną dziecka; uczenie rozumienia i szacunku do kultury, w której się wychowuje, oraz historii swojego kraju a także do osób, które przyczyniły się do rozwoju Polski oraz odzyskania przez nią niepodległości;

mądrość i ciekawość poznawcza – zastanawianie się nad tym, czym jest mądrość; co robić, by stawać się mądrzejszym; poznawanie świata; ukazywanie bogactwa nauki, ludzkiej myśli; pokazywanie możliwości, które czekają na dziecko w otaczającym go świecie, rozwijanie umiejętności uczenia się;

aktywność i przedsiębiorczość – włączanie się w życie klasy, szkoły i lokalnej społeczności; wdrażanie do włączania się w akcje pomocowe, ukazywanie wartości wolontariatu, wykorzystywanie własnych pomysłów do zmiany otaczającego świata; ukazywanie wartości umiejętnego poszukiwania informacji, analizowania ich a następnie, wykorzystania w praktyce.

motywacja do uczestniczenia w kulturze – wskazywanie sposobów komunikowania się poprzez media, sztukę, różne formy działania artystycznego w tym szczególnie poprzez ekspresję ruchową, wdrażanie do aktywnego poszukiwania dóbr kultury i odnajdywania w nich wartości duchowych oraz estetycznych;

piękno – odkrywanie piękna w człowieku, w świecie oraz w sobie samym; odwoływanie się do bogactwa świata przyrody; szukanie wzorców w kodzie kulturowym przekazywanym od pokoleń w literaturze, sztukach plastycznych, teatrze, filmie, kulturze multimedialnej;

szczęście – kształtowanie optymizmu, pogody ducha świadomości odczuwania radości, i szczęścia, wdrażanie do spełniania swoich marzeń, rozwijanie poczucia humoru oraz umiejętności odpoczywania i dbania o dobry nastrój.

Przez pierwszych dziewięć tygodni pracy nad wartościami (trzy wartości po trzy tygodnie każda) zajmujemy się charakterem dziecka i budowaniem poczucia własnej wartości. To zaproszenie do wspólnej wędrówki i pierwsze próby dziecka w określaniu swojej tożsamości.

Następne tygodnie (dziewięć tygodni i kolejne trzy wartości) uczą dziecko współpracy z innymi. Skłaniają do otwartości na drugiego człowieka poprzez szacunek i współdziałanie. Wdrażają do praktykowania takich wartości, jak: prawdomówność, uczciwość, odpowiedzialność, odwaga, sprawiedliwość.

Trzecia grupa obejmuje wszystkie te wartości, które są związane z możliwością poznawania świata, a co za tym idzie stopniowego zmieniania swojego sposobu myślenia i budowania życiowej mądrości. Eksperymenty na zajęciach przyrodniczych czy poznawanie mądrych ludzi mają na celu ukazywać, czym jest mądrość, dlaczego warto być ciekawym świata oraz jak te potrzeby realizować.

Ostatnie trzy wartości (przy czym ostatnia realizowana jest w wakacje) wskazują na sens życia. Każdy marzy o pięknie, miłości i szczęściu. Uczymy dzieci rozpoznawać piękno w świecie, odróżniać wartości trwałe i przynoszące szczęście (miłość, zaufanie) od wartości pozornych, które jedynie na krótką chwilę mogą stać się czymś istotnym w życiu (rzeczy materialne, pozycja, sukces).

Każda z wartości, oprócz swojego miejsca w układzie chronologicznym i układzie związanym z rozszerzaniem granic, łączy się także z wartością podobną, pogłębiając jej znaczenie. Rozszerzeniem odpowiedzialności i bezpieczeństwa będzie szacunek, a później wynikający z niego patriotyzm oraz umiejętność uczestniczenia w kulturze. Pogłębieniem wartości, jaką jest wytrwałość, będzie dobroć, rozumiana jako systematyczne dbanie o drugiego człowieka, która na intelektualnym poziomie wyraża mądrość i ciekawość poznawczą, a w konsekwencji umiejętność dostrzegania piękna całego świata. Rozwinięciem

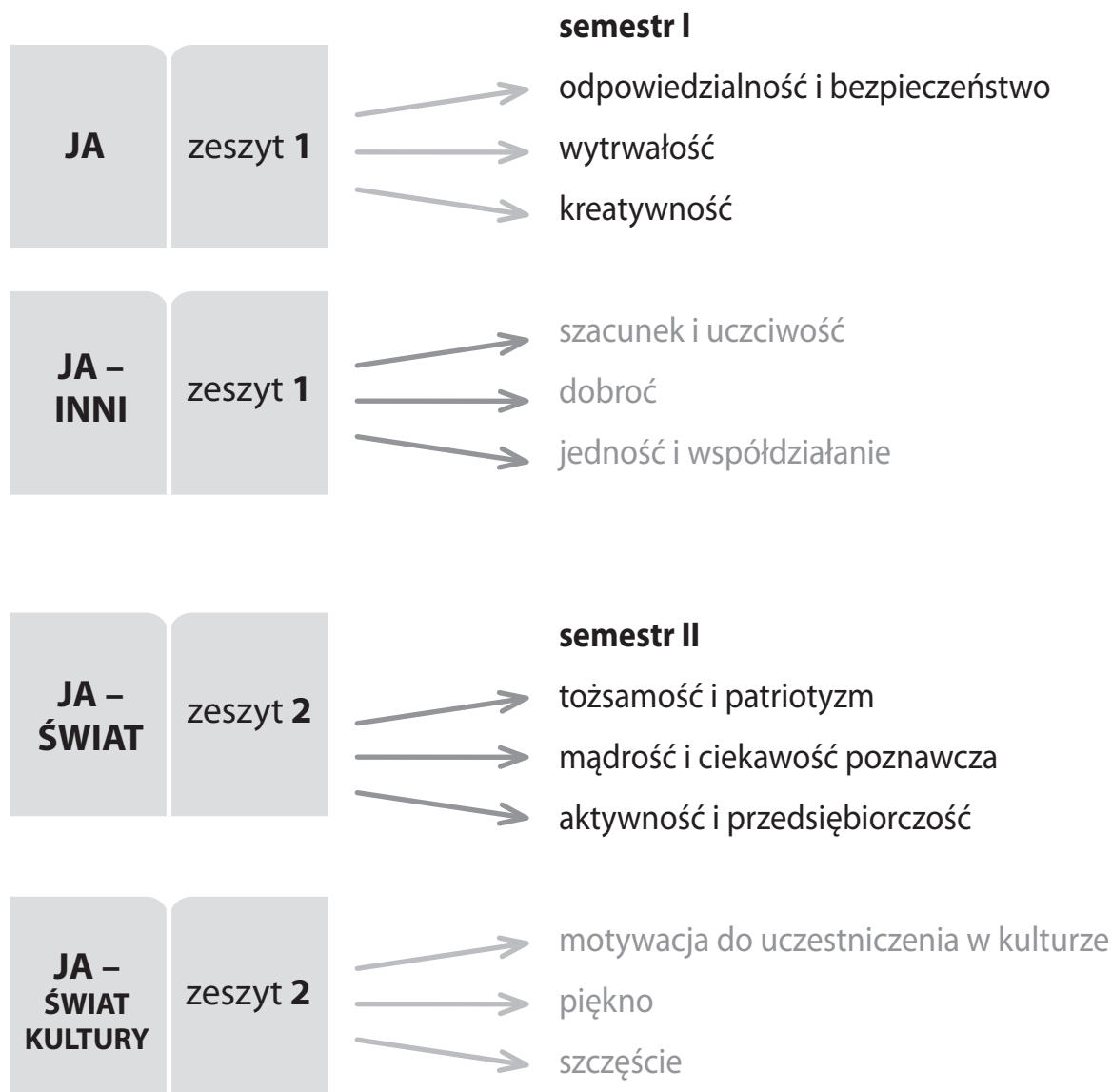
kreatywności jest współdziałanie z innymi oraz aktywność i przedsiębiorczość.

W ten sposób tworzymy systemy wartości, które się nawzajem uzupełniają. Dajemy dziecku wolność wyboru i możliwość uczestnictwa w hierarchizowaniu wartości, zgodnie z jego indywidualnymi potrzebami i pragnieniami. Pokazujemy świat spójny i w wielu wymiarach jednoznaczny (np. prawda – kłamstwo), a z drugiej strony nie narzucamy gotowych interpretacji, bo wartości mówią same za siebie, korespondują ze sobą, pozwalają na głębsze rozumienie i przeżywanie świata.

W tak pojmowanym kształceniu (od wychowania do dydaktyki) treści kształcenia są sposobem realizacji zamierzeń programowych, które polegają na przekazaniu ograniczonej wiedzy z poszczególnych, nawet zintegrowanych dyscyplin. W edukacji stawiamy przede wszystkim pytania problemowe: *dlaczego? kto? w jaki sposób? po co? w jakim celu?*, zamiast pytań o przedmiot: *co? w jakiej kolejności? ile?*

Najważniejsze w koncepcji programu jest wychowanie, które jest realizowane poprzez wchodzenie w świat wartości. Na tym budujemy wiedzę i umiejętności, niezbędne w poznawaniu siebie i innych.

WARTOŚCI OMAWIANE W CIĄGU ROKU SZKOLNEGO WE WSZYSTKICH KLASACH

2. STRUKTURA PROGRAMU

Proponowana w programie koncepcja ma charakter koncentryczny, gdyż zakłada wielokrotne i systematyczne powracanie do tych samych wartości i treści kształcenia. Ma również charakter spiralny, bo określa narastanie umiejętności związanych z określonymi celami ogólnymi i szczegółowymi.

Koncentryczno-spiralny układ programu spełnia postulat dbałości o wszechstronny i harmonijny rozwój dziecka. Jest nastawiony na integrację treści, pozwalając dzieciom na zdobywanie umiejętności pomocnych w poznawaniu i budowaniu szacunku do siebie, innych i całego świata. Najważniejszym celem programu staje się wzbudzanie motywacji dziecka do odkrywania, poznawania, tworzenia i przeżywania rzeczywistości wokół siebie, pomaganie w odkrywaniu tożsamości w relacji z innymi ludźmi i światem.

Z koncepcji wypływa struktura programu, która ma ukazać, jak poszczególne elementy są ze sobą połączone i w jakim stopniu są od siebie zależne. Z celów ogólnych wypływają cele szczegółowe połączone z oczekiwanymi osiągnięciami uczniów, z kolei układ wartości, planowanych w poszczególnych trzytygodniowych projektach, warunkuje odpowiedni dobór treści nauczania podporządkowany celom wychowawczym. Aby ukazać, jak ramowy plan nauczania przekłada się na konkretne rozwiązania dydaktyczne, proponujemy przykładowy rozkład treści nauczania podporządkowany określonym, zaplanowanym wcześniej wartościom.

Istotnym elementem programu jest ukazanie sposobów osiągnięcia zaplanowanych celów i ukazanie dróg indywidualizacji pracy z uczniem, zgodnie z nowymi wymaganiami określonymi w prawie oświatowym, oraz zaproponowanie metod aktywizujących uczniów. Należy zwrócić uwagę na sposoby oceniania oraz diagnozę i obserwację ucznia, szczególnie w klasie pierwszej.

Na końcu umieszczamy bibliografię podzieloną na działy. Jej zadaniem jest wspomaganie nauczyciela w pracy wychowawczej i dydaktycznej poprzez proponowanie wartościowej literatury przedmiotu.

3. CELE OGÓLNE ORAZ ZADANIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

3.1. CELE OGÓLNE

Głównym celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspomaganie wszechstronnego rozwoju dziecka zgodnie z jego możliwościami rozwojowymi oraz potencjałem osobowościowym. Prezentowana koncepcja pozwala rozwijać się dziecku w następujących, przewidzianych przez ustawodawcę, obszarach, które przedstawiamy poniżej.

- a) Budowanie systemu wartości – rozwój etyczny dziecka
Podstawowym celem koncepcji programu jest wychowywanie poprzez wartości. Nauczyciel wraz z rodzicami powinien budować w dziecku potrzebę uczestniczenia w świecie wartości uniwersalnych, takich jak: dobro, prawda, piękno, uczciwość, odpowiedzialność, wy-

trwałość, ciekawość poznawcza, przedsiębiorczość. Wymiar etyczny wychowania stanowi jeden z bardzo silnie podkreślanych obszarów, dotyczących głównych założeń kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Program zawiera wartości sprzyjające indywidualnemu i społecznemu rozwojowi dziecka pogrupowane tak, by jedna wynikała z drugiej.

b) Odnajdywanie swojego miejsca w świecie – rozwój społeczny dziecka

Niezwykle istotne dla dziecka jest budowanie poczucia własnej wartości, przynależności do bliskich, rodziny, grupy, klasy, małej i wielkiej Ojczyzny. Najistotniejszym etapem kształtowania tożsamości dziecka jest uczenie szacunku do siebie, do innych ludzi, do zwierząt i roślin oraz do całego świata. Szacunek oznacza otwarcie na świat, optymizm, poznawanie nowych rzeczy, to on buduje mocny charakter dziecka.

c) Nabywanie umiejętności poprzez działanie – rozwój emocjonalny dziecka

Sposobem radosnego poznawania świata jest działanie poprzez zabawę, doświadczanie, uczestniczenie w sytuacjach zadaniowych i projektach edukacyjnych, przygotowywanych na miarę potrzeb konkretnego dziecka i określonej grupy. Najważniejsze umiejętności, jakie powinno zdobyć dziecko, to:

- umiejętność komunikacji interpersonalnej, a więc zdolność do nawiązywania i podtrzymywania dobrych relacji z innymi, zarówno z dziećmi, jak i z dorosłymi,
- umiejętności pozwalające na samodzielne i zespołowe poznawanie świata i odkrywanie jego piękna, a więc przede wszystkim:
 - umiejętności komunikacji językowej (czytania, pisania, słuchania i mówienia),
 - umiejętności korzystania z informacji poprzez nowoczesne technologie,
 - umiejętności logiczno-matematyczne,
- umiejętność obcowania z przyrodą,
- radzenie sobie w różnych sytuacjach życia codziennego (szukanie rozwiązań, twórcze myślenie),
- odporność psychiczna na niepowodzenia i trudne momenty życia.

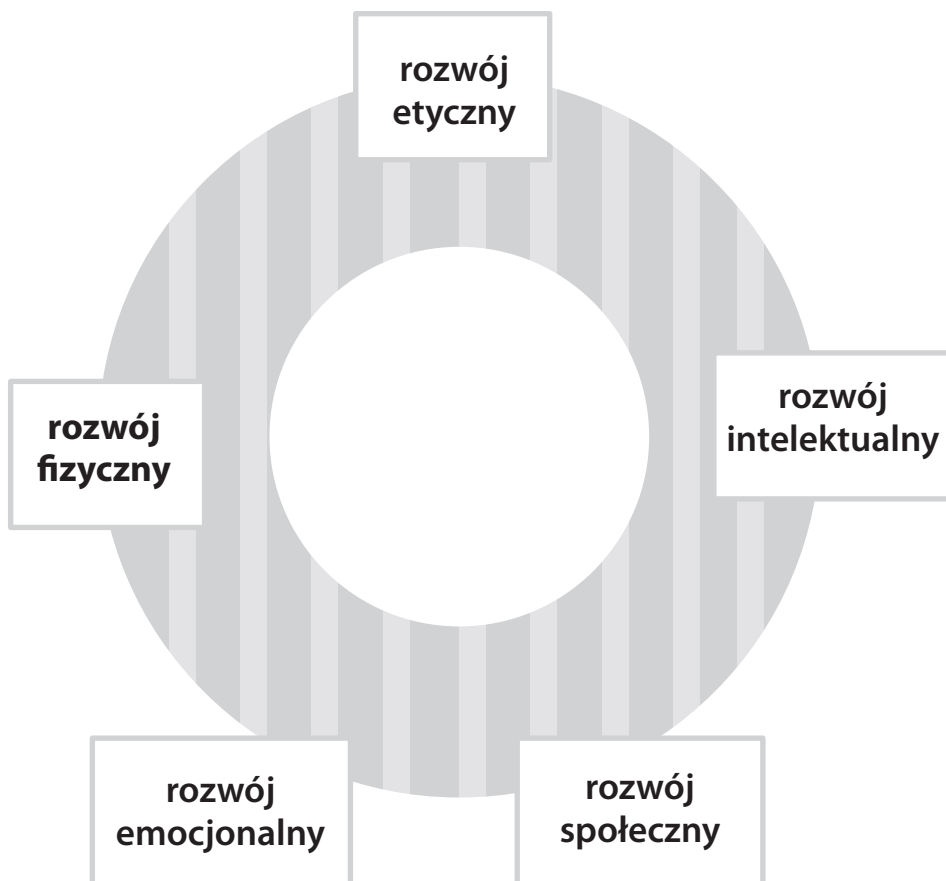
d) Poznawanie i rozumienie siebie i świata – rozwój intelektualny dziecka

Zdobywanie wiedzy jest środkiem do poznania, a nie celem samym w sobie. Dzięki temu, w większym stopniu można mówić o pełnym uznaniu potrzeb rozwojowych dziecka w każdej ze sfer: fizycznej, emocjonalnej, psychicznej i duchowej, a nie tylko intelektualnej, preferowanej przy stawianiu nauczania obok wychowania. Na tym opiera się koncepcja nauczania budowana na wychowaniu. Dziecko powinno wykorzystywać język matematyki, aby w naturalny sposób opisywać procesy, które obserwuje w przyrodzie. Czynnościowe nauczanie matematyki nawiązuje do poszczególnych treści przyrodniczych, które stanowią pretekst do wszelkich działań w zakresie nabywania umiejętności matematycznych i wykorzystywania ich w praktyce.

e) Radosne uczestniczenie w świecie – rozwój fizyczny dziecka

Niezwykle istotne jest dbanie o rozwój fizyczny dziecka, zapewnienie mu odpowiednich możliwości ruchu i zabawy. Wiedza medyczna i nowe odkrycia w dziedzinie neurobiologii zwracają uwagę na zależność rozwoju ruchowego, emocjonalno-psychicznego i intelektualnego. Czasami trudności w nauce i problemy z koncentracją mają swoje źródło nie w ogólnych zdolnościach dziecka, ale w deficytach jego rozwoju ruchowego, niezaspokojonej potrzebie ruchu, niewłaściwych nawykach żywieniowych i sposobach spędzania

wolnego czasu. Ruch, ćwiczenia fizyczne, zabawy na świeżym powietrzu wspomagają rozwój emocjonalny i intelektualny. Głównym sposobem realizacji wszechstronnego i harmonijnego rozwoju dziecka jest zaspokajanie jego potrzeb i dostarczanie impulsów do rozwoju każdej ze sfer. Wszelkie działania podejmowane przez nauczyciela powinny stawiać sobie za zadanie integrowanie potrzeb dziecka i podejmowanie takiej aktywności, aby wszechstronnie rozwijać dziecko.

Edukacja wczesnoszkolna w formie kształcenia zintegrowanego stanowi fundament do kształtowania umiejętności kluczowych uczniów przygotowujących się do nauki na kolejnym etapie edukacyjnym. W ramach programu będą tworzone podstawy dla najważniejszych umiejętności rozwijanych w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej:

- 1) sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
- 2) sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego;
- 3) poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- 4) kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- 5) rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- 6) praca w zespole i społeczna aktywność;
- 7) aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

3.2. ZADANIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE

Celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Proces wychowania i kształcenia prowadzony w klasach I–III szkoły podstawowej umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. Edukacja na tym etapie jest ukierunkowana na zaspokojenie naturalnych potrzeb rozwojowych ucznia. Szkoła respektuje podmiotowość ucznia w procesie budowania indywidualnej wiedzy oraz przechodzenia z wieku dziecięcego do okresu dorastania. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na II etapie edukacyjnym.

Do nauczycieli w zakresie edukacji wczesnoszkolnej należy:

- a) wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka przez organizowanie sytuacji edukacyjnych umożliwiających eksperymentowanie i nabywanie doświadczeń oraz poznawanie polisensoryczne, stymulujących jego rozwój we wszystkich obszarach: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym;
- b) zapewnienie właściwej organizacji zabawy, nauki i odpoczynku dla uzyskania ciągłości procesów adaptacyjnych w odniesieniu do wszystkich dzieci, w tym rozwijających się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony;
- c) wspieranie:
 - aktywności dziecka, kształtującej umiejętność korzystania z rozwijających się umysłowych procesów poznawczych, niezbędnych do tworzenia własnych wzorów zabawy, nauki i odpoczynku,
 - wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie kompetencji samodzielnego uczenia się;
- d) modyfikowanie niniejszego programu nauczania w celu dostosowania treści adekwatnych do poziomu rozwoju dzieci, ich możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania oraz uwzględniającego potrzeby i możliwości uczniów rozwijających się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony;
- e) planowanie takiej realizacji programu nauczania, która uwzględni szacunek do godności uczniów, ich naturalne indywidualne tempo rozwoju, wesprze indywidualność, oryginalność, wzmocni poczucie wartości, zaspokoi potrzebę poczucia sensu aktywności własnej i współdziałania w grupie;
- f) zapewnienie dostępu do wartościowych, w kontekście rozwoju ucznia, źródeł informacji i nowoczesnych technologii;
- g) organizacja zajęć:
 - dostosowanych do intelektualnych potrzeb i oczekiwań rozwojowych dzieci, wywołujących zaciekawienie, zdumienie i radość odkrywania wiedzy, rozumienia emocji, uczuć własnych i innych osób, sprzyjających utrzymaniu zdrowia psychicznego, fizycznego i społecznego (szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej),
 - umożliwiających nabywanie doświadczeń poprzez zabawę, wykonywanie eksperymentów naukowych, eksplorację, przeprowadzanie badań, rozwiązywanie problemów w zakresie adekwatnym do możliwości i potrzeb rozwojowych na danym etapie oraz z uwzględnieniem indywidualnych możliwości każdego dziecka,
 - wspierających aktywności dzieci, rozwijających nawyki i zachowania adekwatne do poznawanych wartości, takich jak: bezpieczeństwo własne i grupy, sprawność fizyczna, zaradność, samodzielność, odpowiedzialność i poczucie obowiązku, wspierających ro-

- zumienie doświadczeń, które wynikają ze stopniowego przejścia z dzieciństwa w wiek dorastania,
- umożliwiających poznanie wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, społeczność szkolna, społeczność lokalna i regionalna, naród, oraz rozwijanie zachowań wynikających z tych wartości, a możliwych do zrozumienia przez dziecko na danym etapie rozwoju,
 - wspierających poznawanie kultury narodowej, odbiór sztuki i potrzebę jej współtworzenia w zakresie adekwatnym do etapu rozwojowego dziecka, uwzględniających możliwości percepcji i rozumienia tych zagadnień na danym etapie rozwoju dziecka,
 - wspierających dostrzeganie środowiska przyrodniczego i jego eksplorację, możliwość poznania wartości i wzajemnych powiązań składników środowiska przyrodniczego, poznanie wartości i norm, których źródłem jest zdrowy ekosystem, oraz zachowań wynikających z tych wartości, a także odkrycia przez dziecko siebie jako istotnego integralnego podmiotu tego środowiska,
 - umożliwiających zaspokojenie potrzeb poznawania kultur innych narodów, w tym krajów Unii Europejskiej, różnorodnych zjawisk przyrodniczych, sztuki, a także zabaw i zwyczajów dzieci innych narodowości, uwzględniających możliwości percepcji i rozumienia tych zagadnień na danym etapie rozwoju dziecka;
- h) organizacja przestrzeni edukacyjnej:
- ergonomicznej, zapewniającej bezpieczeństwo oraz możliwość osiągnięcia celów edukacyjnych i wychowawczych,
 - umożliwiającej aktywność ruchową i poznawczą dzieci, nabywanie umiejętności społecznych, właściwy rozwój emocjonalny oraz zapewniającej poczucie bezpieczeństwa,
 - stymulującej systematyczny rozwój wrażliwości estetycznej i poczucia tożsamości, umożliwiającej integrację uczniów, ich działalność artystyczną, społeczną i inną wynikającą z programu nauczania oraz programu wychowawczo-profilaktycznego; współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka;
- i) systematyczne uzupełnianie, a tym samym modyfikowanie programu za zgodą rodziców, uzupełnienie realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju;
- j) systematyczne wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie umiejętności samodzielnego uczenia się w czasie wszystkich zajęć prowadzonych w szkole.³

³ [rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego].

4. CELE SZCZEGÓŁOWE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA WRAZ Z OCZEKIWANYMI OSIĄGNIĘCIAMI UCZNIA, KLASA I

Cele szczegółowe	podstawowe	ponadpodstawowe
<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności koncentrowania uwagi na wypowiedziach rówieśników, nauczycieli oraz innych osób, kształcenie umiejętności świadomego poszukiwania konkretnych informacji w instrukcji słownej nauczyciela i rówieśników, rozwijanie umiejętności słuchania i rozumienia poleceń nauczyciela oraz wypowiedzi innych osób, w tym rówieśników, wdrażanie do umiejętnego komunikowania się z drugim człowiekiem, kształcenie umiejętności budowania wypowiedzi na temat własnych przeżyć, emocji, nastrojów, odczuć na podstawie doświadczeń, rozmów, obserwacji, kształcenie umiejętności proszenia o pomoc i informowania o własnych potrzebach, rozwijanie umiejętności kulturalnego zwracania się do rozmówcy, poszerzanie słownika pojęć i wyrazów w tym zakresie, stosowanie właściwych dla danej okazji lub zdarzenia przyjętych zwrotów, wdrażanie do umiejętnego formułowania i zadawania pytań na określony temat oraz formułowania odpowiedzi na zadane pytania, rozwijanie zdolności mówienia z różną intonacją, wdrażanie do świadomego dostosowywania tonu głosu do sytuacji, wyrażania emocji lub innych przeżyć, rozwijanie umiejętności rozmawiania na temat historii obrazkowej, ilustracji, obrazu, plakatu, kształcenie umiejętności wypowiadania się na tematy dotyczące życia rodzinnego i pobytu w szkole, nabywanie i rozwijanie umiejętności aktywnego wypowiadania się, 	<ul style="list-style-type: none"> chętnie słucha wypowiedzi rówieśników oraz innych osób, rozumie polecenia nauczyciela, potrafi zastosować otrzymaną informację, rozumie wypowiedzi rówieśników i nauczyciela, potrafi powtórzyć zdanie lub opinię osoby, która wcześniej wypowiedziała się na dany temat, odpowiada na pytania nauczyciela, chce słuchać wypowiedzi innych, zapamiętuje i wykonuje polecenia nauczyciela, okazuje szacunek innym w czasie ich wypowiedzi, grzecznie zwraca się do rozmówcy, stosuje poprawne i kulturalne zwroty w rozmowie, rozpoznaje i nazywa emocje własne oraz innych osób, opowiada o tym, co czuje i co myśli na podstawie wypowiedzi innych osób, własnych przeżyć, zachowań lub ilustracji, a także obserwacji, stara się zapanować nad tym, jak się zachowuje w danym momencie pod wpływem emocji, podjęmuje próby zaprezentowania własnego zdania na podany temat, potrafi poprosić o pomoc rówieśnika, nauczyciela lub inną osobę, potrafi nazwać własne potrzeby, zwraca się kulturalnie do rozmówcy, pamięta poznane wyrazy, zwroty, pojęcia i ich używa, udziela odpowiedzi na proste pytania dotyczące wybranego tematu, np. przeczytanego tekstu, formuluje proste pytania dotyczące wybranego tematu, wypowiada się z różną intonacją: <i>wyżej, niżej, ciszej, głośniejszej</i>, w zależności od reguły podanej przez nauczyciela lub rówieśników, 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wypowiedzi rówieśników i nauczyciela, potrafi z nich wyciągnąć wnioski, słucha w skupieniu wypowiedzi rówieśników i innych osób, podjęmuje próby samodzielnego ułożenia pytań, z uwagą i zaangażowaniem słucha poleceń nauczyciela, zapamiętuje i rozumie wszystkie polecenia, potrafi zachęcać innych do słuchania, z uwagą i zaangażowaniem słucha czytanych tekstów literackich, motywuje innych do poszanowania i wysłuchania osoby, która się wypowiada, samodzielnie wycisza się i skupia uwagę na osobie, która zaczyna mówić, potrafi zaprezentować odmienne zdanie niż kolega, wypowiada się w nawiązaniu do tego, co powiedziała na dany temat inna osoba, lub do tego, co zostało zaprezentowane w materiale audialnym, stara się zainteresować wypowiedzią innej osoby, używa przy tym zwrotów typu: <i>posłuchajcie, mam wiadomość, opowiem wam coś ciekawego</i>, mówi innym osobom miłe rzeczy, wskazuje na różnice między emocjami własnymi oraz innych osób, naśladuje zachowania innych, przewiduje, jakie emocje może wywołać swoim zachowaniem, zawsze panuje nad swoim zachowaniem pod wpływem emocji, zawsze prosi o pomoc w sytuacji, w której sobie nie radzi, potrafi nazwać własne potrzeby i podać ich źródła, zawsze zwraca się do rozmówcy w kulturalny i właściwy dla danej sytuacji sposób,

<ul style="list-style-type: none"> • nabywanie wiadomości i umiejętności dotyczących dekodowania informacji, czytania instrukcji obrazkowych, • nabywanie wiadomości i umiejętności dotyczących kodowania informacji, • wdrażanie do umiętnego i sprawnego odczytywania uproszczonych rysunków, piktogramów, znaków informacyjnych i napisów, które znajdują się w najbliższym otoczeniu, • nabywanie umiejętności globalnego czytania imion, nazw przedmiotów, roślin, zwierząt i osób, • nabywanie i poszerzanie wiadomości na temat wszystkich liter alfabetu, • nabywanie umiejętności nazywania i rozpoznawania liter oraz wskazywania różnic w zapisie liter i w wymowie głosek, • pogłębianie wiadomości i sprawności dotyczącej świadomego posługiwania się pojęciami: <i>wyraz, gloska, litera, sylaba, zdanie</i>, • nabywanie i rozwijanie umiejętności czytania prostych wyrazów i zdań, • rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem krótkich, prostych tekstów, • nabywanie i rozwijanie umiejętności pisania liter i połączeń między literami zgodnie z zasadami kaligrafii, • rozwijanie umiejętności pisania wyrazów i prostych, krótkich zdań, • wdrażanie do dbałości o poprawność estetyczną pisma, • rozwijanie i pogłębianie zainteresowania literaturą dziecięcą, • rozwijanie umiejętności słuchania czytanych utworów ze zrozumieniem, • pobudzanie i rozwijanie aktywności czytelniczkiej i zainteresowania czytaniem, • wdrażanie do podejmowania samodzielnych prób czytania lub samodzielnego czytania fragmentów lub całych lektur, • rozwijanie i pogłębianie aktywnego wypowiadania się w formie gestu i mimiki, • kształcenie rozumienia umownego znaczenia rekwiytu w czasie scenek dramatycznych, przedstawień teatralnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy opowiadanie na podstawie historyjek obrazkowych, • opisuje wygląd plakatu, zdjęcia, ilustracji z wagą wymieniania elementów znajdujących się na wybranej formie przekazu, • opowiada o własnych przeżyciach, doświadczeniach, obserwacjach, • uczy się na pamięć roli bohatera w przedstawieniu, opowiada o przygodach bohatera literackiego, • potrafi przytoczyć najważniejsze wydarzenia i sytuacje w utworze, podejmuje próby odniesienia wartości płynących z literatury do własnych doświadczeń i życia codziennego, • potrafi zakodować informację w formie komunikatu niewerbalnego i werbalnego, np. z wykorzystaniem technik plastycznych, • potrafi odtwarzać podane kody werbalnie i niewerbalnie, • potrafi narysować symbol lub symbole, które coś znaczą i stanowią zakodowaną informację, np. słońce – dobry humor, • odczytuje informację przekazywane za pomocą znaków drogowych oraz innych znaków i symboli, • czyta instrukcję obrazkową, • prowadzi rozmowy na tematy związane z własnymi doświadczeniami lub życiem szkoły, • zna i rozróżnia wszystkie litery alfabetu, • rozumie różnice w zapisie i brzmieniu liter, wie, że imiona i nazwiska pisze się wielką literą, • dzieli wyrazy na głoski i sylaby, wskazuje miejsce głoski w wyrazie (nagłos, śródgłos, wygłos), • świadomie stosuje pojęcia: <i>wyraz, gloska, litera, sylaba, zdanie</i>, i wskazuje różnice między tymi pojęciami, • odczytuje proste wyrazy i zdania, • odczytuje krótkie teksty składające się z poznanych liter, • wskazuje elementy na obrazku po przeczytaniu pytania, • dorysowuje elementy obrazka po przeczytaniu tematu lub krótkiej, prostej instrukcji, 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dąży do poszerzania własnego słownika pojęć, • samodzielnie buduje wypowiedzi na określony temat, wzbogacając je o własne doświadczenia i przykłady, • udziela odpowiedzi na pytania problemowe i podejmuje próby uzasadnienia swojej odpowiedzi, • formułuje pytania o charakterze problemowym, potrafi zadać dodatkowe pytania rozmówcy na nowy, nieznanym temat, • opowiada historyjki obrazkowe z uwzględnieniem wielu szczegółów, • samodzielnie stosuje właściwą intonację w czasie ustnej wypowiedzi, • podejmuje próby recytacji wierszy lub fragmentów prozy, • szczegółowo opisuje wygląd plakatu, zdjęcia, ilustracji, w swojej wypowiedzi uwzględnia własną subiektywną ocenę dzieła lub obrazu, • opowiada o własnych przeżyciach, doświadczeniach, obserwacjach itp., odwołując się do doświadczeń innych osób lub różnorodnych sytuacji życiowych, • sprawnie i z zaangażowaniem recytuje tekst swojej roli w przedstawieniu, • opowiada o przygodach bohatera literackiego, potrafi przytoczyć najważniejsze wydarzenia i sytuacje w utworze, komentuje i analizuje zdarzenia, zachowania, o których się wypowiada, • odczytuje i konstruuje informacje przekazywane za pomocą znaków drogowych oraz innych znaków i symboli, • tworzy samodzielnie krótkie instrukcje obrazkowe, • czyta proste dialogi z odpowiednią intonacją i modulacją głosu, • samodzielnie czyta fragmenty lektur lub całe lektury, • układa proste pytania do przeczytanego tekstu, • odpowiada na pytania problemowe dotyczące fragmentu przeczytanego tekstu, • pisze z pamięci krótkie wiersze i rymowanki, • pisze ze słuchu wyrazy i proste, krótkie zdania, • zawsze skupia uwagę w czasie czytania, • zawsze pisze estetycznie i poprawnie, • samodzielnie czyta fragmenty polecanych przez nauczyciela lektur,
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności świadomego posługiwania się rekwizytem w czasie występów, w odgrywanych scenkach, • nabywanie i rozwijanie umiejętności twórczego myślenia i wymyślenia opowiadań twórczych, • zachęcanie do udziału w zabawach teatralnych, • aktywizowanie do świadomego ilustrowania mimiką, gestem, ruchem zachowań bohaterów literackich lub wymyślonych, • pogłębianie umiejętności odtwarzania z pamięci fragmentów lub całych tekstów, • nabywanie wiadomości i umiejętności dotyczących różnic w tym co dobre, a co złe, • rozwijanie umiejętności proszenia o pomoc i właściwego zachowania się w sytuacji niebezpiecznej, • rozwijanie umiejętności nazywania i rozróżniania dobra i zła w kontaktach z rówieśnikami, • rozwijanie umiejętności unikania konfliktów i czynienia dobra w codziennych kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi, • rozwijanie aktywnego działania na rzecz osób potrzebujących pomocy, • pogłębianie zrozumienia, czym jest odwaga i mądrość, i w jaki sposób objawiają się te wartości w codziennym życiu, • pogłębianie rozumienia i stosowania w codziennym życiu zasad prawdy i uczciwości wobec samego siebie i drugiego człowieka, • nabywanie umiejętności i wzbudzanie potrzeby kreatywnego i twórczego myślenia, • rozwijanie umiejętności wspólnej zabawy w grupie rówieśniczej i utrzymywania dobrych relacji z rówieśnikami, • rozwijanie umiejętności współpracy w grupie i zespołowej, poszerzanie repertuaru zachowań związanych z bezpiecznym reagowaniem w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia własnego oraz innych osób, • rozwijanie umiejętności stosowania się do ustalonych zasad, przestrzegania kontraktu klasowego, wypełniania obowiązków ucznia i poszanowania praw rówieśników, 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta proste, krótkie dialogi, • przepisuje bezbłędnie proste, krótkie wyrazy i zdania wraz ze znakami interpunkcyjnymi, • pisze wyrazy i krótkie zdania z pamięci, • podpisuje obrazki, • dopisuje zakończenia zdań, • pisze kształtne litery, mieści się w liniaturze, • poprawnie łączy litery w wyrazie, • wyróżnia wyrazy w zdaniach, • potrafi skupić uwagę w czasie czytania, • słucha czytanych utworów, • interesuje się czytaniem, zadaje pytania dotyczące książek, prosi rodziców lub inne osoby o przeczytanie książki, • podejmuje próby samodzielnego czytania fragmentów książek dla dzieci lub czasopism dziecięcych, lub innych materiałów czytelniczych, • potrafi korzystać z zeszytu ćwiczeń, podręcznika oraz innych pomocy dydaktycznych, • potrafi ilustrować gestem lub mimiką emocje, przeżycia oraz wysłać czytelne dla innych komunikaty, robi to świadomie, • świadomie posługuje się rekwizytem w czasie przedstawienia, • chętnie bierze udział w zabawach teatralnych oraz przedstawieniach i występach, • układa własne krótkie historyjki i opowiadania, stara się wymyślić inne zakończenie bajki lub układa ciąg dalszy opowiadania, bajki, • układa krótkie rymowanki, • odtwarza z pamięci fragmenty lub całość tekstów, rozpoznaje, nazywa i podaje przykłady dobrego i złego zachowania wobec rówieśników, • podejmuje próby załagodzenia konfliktów i pokojowego rozwiązywania problemów, • wymienia osoby, do których należy zwracać się o pomoc w określonych sytuacjach zagrożenia i w razie niebezpieczeństwa, • wymienia sposoby i formy poszukiwania pomocy, bezpieczne dla dziecka, 	<ul style="list-style-type: none"> • zawsze z uwagą słucha czytanych utworów: baśni, wierszy, opowiadań, • posiada własny zbiór przeczytanych książek dla dzieci, • wymyśla własne historyjki obrazkowe, • świadomie i celowo przekazuje komunikaty dotyczące emocji, nastrojów, przeżyć, wykorzystując gesty, mimikę, rekwizyty, ruchy, • wymyśla inne, nowe, możliwości wykorzystania rekwizytu w przedstawieniu, • świadomie i celowo posługuje się rekwizytem w czasie przedstawienia, • potrafi zaproponować własną zabawę teatralną, • szybko i sprawnie wciela się w rolę bohatera w przedstawieniu, • samodzielnie zgłasza się do udziału w zabawach teatralnych oraz w przedstawieniach i występach, • podejmuje próby układania wierszyków, bajek, opowiadań, • wymyśla inne zakończenia lub ciąg dalszy bajki, tworząc dialogi i wprowadzając nowych bohaterów, • trafnie i umiejętnie wyraża ruchem, gestem, mimiką zachowania bohaterów literackich i bohaterów innych wymyślonych historii, • podejmuje próby recytacji wierszy oraz fragmentów prozy, • podejmuje próby wymyślenia słów do znanych melodii, • zawsze zachowuje się koleżeńsko i chętnie udziela pomocy innym, • nie kłamie, • potrafi samodzielnie dostrzec i wymienić zagrożenia bezpieczeństwa, jakie występują w nowym miejscu, staje w obronie słabszych, • podaje przykłady złego i dobrego zachowania wobec rówieśników, • łagodzi konflikty w grupie, stara się być rozjemcą, • stara się dawać innym rówieśnikom przykłady właściwego zachowania w różnych sytuacjach, • podejmuje próby udzielania pierwszej pomocy, • samodzielnie deklaruje chęć pomocy nauczycielowi lub rówieśnikom, • zawsze porządkuje swoje miejsce pracy,
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • pogłębianie i utrwalanie umiejętności kulturalnego zachowania zarówno w szkole, jak i w teatrze, kinie, podczas zabawy, a także w innych sytuacjach w życiu, • rozwijanie i pogłębianie umiejętności świadomego, grzecznego zwracania się do innych osób w szkole, w domu i na ulicy oraz w innych sytuacjach życiowych, • uświadamianie wartości, jaką jest rodzina w życiu każdego człowieka, oraz wartości, które wynikają z przynależności do rodziny, • uświadamianie i wdrażanie do aktywnego wypełniania obowiązków wobec rodziny zgodnie z własnymi możliwościami, • pogłębianie rozumienia potrzeby bycia w życiu aktywnym człowiekiem, również w sytuacjach trudnych, takich jak np. choroba, trudności z poruszaniem się, • rozwijanie własnych zainteresowań i pogłębianie poczucia własnej wartości, • nabywanie wiadomości i umiejętności orientowania się w wartości pieniądzy będących wynagrodzeniem za pracę, • ukazywanie konieczności rozumienia i dostosowywania własnych oczekiwań do realiów ekonomicznych rodziny, • poszerzanie i pogłębianie wiedzy na temat miejsc i sposobów organizowania bezpiecznej zabawy, a przy tym unikania możliwych zagrożeń z tym związanych, • poszerzanie i pogłębianie wiedzy na temat pracy strażaka, policjanta, lekarza, weterynarza, • nabywanie wiedzy na temat właściwego sposobu wzywania na pomoc służb pogotowia, policji, straży pożarnej, • nabywanie wiadomości na temat własnej narodowości, patriotyzmu, w tym również związków z regionem i własną miejscowością, • nabywanie wiadomości i umiejętności nazywania i rozpoznawania godła, flagi i symboli narodowych, a także flagi i hymnu Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby i formy poszukiwania pomocy, bezpieczne dla dziecka, • bez prośbienia o pomoc pomaga innym dzieciom, stara się skrupulatnie wypełniać obowiązki dyżurnego, pamięta o porządkowaniu miejsca pracy, • unika bójek, sprzeczek i nieporozumień, • potrafi przytoczyć w określonych sytuacjach przykład właściwego zachowania, • potrafi nazwać błąd, jaki popełnił w zachowaniu wobec drugiego człowieka, • potrafi rozpoznać złe, zagrażające, zachowanie innego człowieka wobec siebie, nie wolno się bawić, • poprawnie rozpoznaje właściwe i niewłaściwe zachowania innych osób, w tym rówieśników, • samodzielnie przyznaje się do kłamstwa i przeprasza, podaje przykład kłamstwa i jego negatywnych skutków, • samodzielnie stosuje w rozmowach z innymi zwroty grzecznościowe: <i>dzień dobry, dziękuję, proszę, przepraszam</i> itp. • wymienia miejsca, w których można lub nie wolno się bawić, • kulturalnie zachowuje się w miejscach publicznych, opowiada o swojej rodzinie oraz o relacjach, jakie w niej panują, • wymienia swoje obowiązki wobec rodziny, • potrafi wybrać interesujące dla siebie rodzaje aktywności, • wie, że może dzielić aktywność z rówieśnikami, których aktywność jest ograniczona ze względu na chorobę lub niepełnosprawność, • wie, czym się interesuje, nazywa i wymienia swoje zainteresowania, • potrafi nazwać swoje mocne strony i dostrzega umiejętności i zdolności, jakie posiada, • opisuje, jaką wartość ma oszczędzanie pieniędzy, • potrafi powiedzieć, skąd się biorą pieniądze, • potrafi zrezygnować z rzeczy, których cena wykracza ponad realia ekonomiczne rodziny, • opowiada, na czym polega praca strażaka, policjanta, weterynarza, policjanta, lekarza, 	<ul style="list-style-type: none"> • daje przykład właściwego zachowania, • uczniwie przyznaje się do błędów i przeprasza, unikając przy tym ponownego popełniania tych samych błędów, • podejmuje próby pozytywnego wpływu na inne, właściwe zachowania rówieśników, • potrafi przewidzieć konsekwencje złego i zagrażającego zachowania innego człowieka wobec siebie oraz wobec innych, • zawsze mówi prawdę, • zawsze stosuje w rozmowach z innymi formy grzecznościowe, • wymienia i wskazuje miejsca, w których można lub nie wolno się bawić, • podaje swój adres zamieszkania i opowiada o najciekawszych miejscach lub osobach, które mieszka ją w tej samej miejscowości lub jej okolicy, • zawsze kulturalnie zachowuje się w miejscach publicznych, • zawsze stara się w pełni wywiązywać z obowiązków wobec swojej rodziny, • rozwija swoje zainteresowania, potrafi o nich opowiadać, • współdziała z innymi dziećmi w ramach różnorodnych aktywności, • wie, że osobom chorym lub niepełnosprawnym należy udzielać pomocy, że można wspólnie z nimi dzielić wiele różnych rodzajów aktywności, • często jest inicjatorem aktywności innych rówieśników, • potrafi wymienić swoje mocne i słabe strony i o nich opowiedzieć, • interesuje się pracą strażaków, policjantów, lekarzy, weterynarzy, • opowiada o ciekawych miejscach i wydarzeniach związanych z tradycjami i kulturą miejscowości, w której mieszka, • potrafi opowiedzieć o regionie, w którym mieszka, zna i potrafi samodzielnie śpiewać pierwszą zwrotkę hymnu, • opowiada legendy związane z powstaniem państwa polskiego, • rozpoznaje symbole narodowe Polski,
---	---	--

<p>W zakresie czynności umysłowych ważnych dla uczenia się matematyki:</p> <ul style="list-style-type: none"> kształcenie umiejętności stosowania i tworzenia zasad gier planszowych, rozwijanie myślenia matematycznego, logicznego i strategicznego, kształcenie umiejętności klasyfikowania elementów zgodnie z podanym warunkiem, porównywanie przedmiotów pod względem wyróżnionej cechy, np. długości, masy, rozumienie pojęcia równoliczności, ustalanie równoliczności mimo obserwowanych zmian w układzie elementów, rozwijanie spostrzegawczości i uwagi, rozwijanie myślenia przez skojarzenia, analogię i porównywanie, kształcenie umiejętności układania obiektów w serie rosnące i malejące, wdrażanie do rozwiązywania problemów, kształcenie umiejętności orientacji przestrzennej, posługiwanie się pojęciami: <i> pion, poziom, skos</i>, wdrażanie do umiejętności dostrzegania symetrii, kształcenie umiejętności rysowania drugiej połowy figury symetrycznej, doskonalenie spostrzegawczości i uwagi, kształcenie umiejętności dostrzegania powtarzalnych elementów kodu, rozwijanie umiejętności kolorowania obrazka zgodnie z podanym kodem cyfrowym, rozwijanie umiejętności kolorowania elementów według podanego kodu, 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi opowiedzieć, w jaki sposób powinno się wzywać pomocy, potrafi opowiadać o tym, co się znajduje w najbliższej okolicy miejsca jego zamieszkania, wymienia własną narodowość i kraj, nazywa region Polski, w którym mieszka, rozpoznaje symbole narodowe w tym godło, flagę i symbole narodowe, rozpoznaje hymn i flagę Unii Europejskiej; stosuje poznane zasady gier planszowych, dostrzega podobieństwa i różnice między przedmiotami, klasyfikuje obiekty zgodnie z podanym warunkiem, porównuje przedmioty pod względem masy, długości, porównuje liczebność zbiorów, przelicza elementy w zbiorze, ustala równoliczność mimo zmian obserwowanych w układzie elementów, porównuje przedmioty pod względem wielkości, układa obiekty w serii od największego do najmniejszego i odwrotnie, wskazuje wybrany element w serii, nawet w trudnej sytuacji dąży do wykonania zadania, orientuje się na kartce papieru, określa położenie przedmiotów względem siebie i innych osób, określa położenie obiektu względem innego obiektu, poprawnie używa określeń: <i> góra – dół, nad – pod, przed – za, obok, po lewej, po prawej stronie</i>, rozumie pojęcia: <i> pion, poziom, skos</i>, dostrzega symetrię w prostych rysunkach, uzupełnia brakującą połowę symetrycznego rysunku, rysuje figurę w pomniejszeniu i w powiększeniu, rozwiąza spostrzegawczość – dostrzega zasady regularności występujących we wzorach, kształci umiejętności kodowania i odekodowania wzorów, wdraża się do prostego programowania, kontynuuje regularny wzór w szlaczkach i rozetach, poprawnie przelicza obiekty w przód i w tył w zakresie 100, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy krajów sąsiadujących z Polską, opowiada o zwyczajach lub tradycjach i symbolach charakterystycznych dla wybranych krajów Unii Europejskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> wymyśla własne zasady gier planszowych, przekształca gry planszowe, projektuje własne proste gry, podaje warunki klasyfikowania obiektów, podaje inne możliwości klasyfikowania elementów, przewiduje kolejne elementy serii, potrafi określić położenie elementu w serii (jego miejsce), rozwiązuje problemy za pomocą intelektu, bezbłędnie określa stosunki przestrzenne przedmiotów względem obserwatora i względem drugiego przedmiotu, rozumie i stosuje w praktyce pojęcia: <i> pion, poziom, skos</i>, dostrzega symetrię nie tylko na ilustracji, rysuje drugą połowę złożonej figury symetrycznej, kontynuuje i projektuje ciekawe i złożone wzory – szlaczki, rozety, rysuje i nazywa proste figury geometryczne, biegle przelicza obiekty powyżej 100, zapisuje liczby cyframi przekraczającymi zakres liczbowy do 100, wskazuje liczbę zgodnie z podanym warunkiem w zakresie przekraczającym 100, dołącza i odejmuje w pamięci w zakresie 30 z przekroczeniem progu dziesiętkowego, dołącza i odejmuje w pamięci liczby powyżej 30, oraz pełne dziesiątki w zakresie 100 rozwiązuje złożone zadania tekstowe wymagające dwóch działań, właściwie analizuje zadania tekstowe, wskazuje dane, szukane, rozwiązuje zadania tekstowe z niewiadomą – okienkiem,
--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> kształcenie umiejętności dostrzegania regularności występującej we wzorach – rysowanie wzorów. W zakresie liczenia i sprawności rachunkowych: <ul style="list-style-type: none"> doskonalenie umiejętności przeliczania i porządkowania liczb w zakresie 100, dostrzeganie regularności dziesiętnego systemu liczenia, doskonalenie techniki liczenia w zakresie 30, wprowadzenie dodawania i odejmowania pełnymi dziesiątkami w zakresie 100, wdrażanie do właściwego zapisywania liczb za pomocą cyfr, wdrażanie do wyznaczania sum i różnic, wdrażanie do analizowania treści zadań, kształcenie umiejętności rozwiązywania zadań z treścią, kształcenie umiejętności matematyzowania przedstawionych sytuacji, kształcenie umiejętności zapisywania rozwiązań zadań z treścią za pomocą cyfr i znaków działań, wdrażanie do tworzenia własnych strategii rozwiązywania zadań. W zakresie pomiaru: <ul style="list-style-type: none"> kształcenie umiejętności właściwego odmierzania i odczytywania długości, wdrażanie do poprawnego zapisywania wyników pomiaru, kształcenie umiejętności właściwego ważenia przedmiotów i odczytywania wyników pomiaru, kształcenie umiejętności odmierzania płynów i odczytywania wyników pomiaru, wdrażanie do właściwego zapisywania wyników pomiaru, kształcenie umiejętności odczytywania godzin na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym, kształcenie umiejętności wykonywania prostych obliczeń dotyczących czasu, wdrażanie do właściwego korzystania z kalendarza, doskonalenie umiejętności orientowania się w czasie. W zakresie obliczeń pieniężnych: <ul style="list-style-type: none"> wdrażanie do umiejętności posługiwania się pieniędzmi, 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że wielkości i rozmieszczenie elementów w zbiorze nie wpływają na jego liczebność, zapisuje liczby cyframi w zakresie 100, posługuje się liczbą w aspektach: kardynalnym, miarowym, porządkowym, wskazuje miejsce liczby w ciągu liczbowym, wymienia liczby mniejsze i większe od podanej, rozkłada liczbę na składniki, dodaje i odejmuje, manipulując na konkretach, liczy w zakresie 30, stosuje znaki $+$, $-$, $=$, $<$, $>$, poprawnie zapisuje działania matematyczne za pomocą cyfr i znaków matematycznych, sprawdza poprawność wykonanego działania za pomocą działania przeciwnego, rozwija proste zadania tekstowe przedstawione słownie i za pomocą rysunków, analizuje treść prostych zadań tekstowych, układa pytania do zadań tekstowych, układa zadania tekstowe do działania i ilustracji, zapisuje rozwiązanie zadania z treścią, stosując zapis cyfrowy i znaki działań, mierzy długość za pomocą linijki, zna jednostkę długości centymetr i jej zapis skrótowy, porównuje długości mierzonych obiektów, za pomocą linijki rysuje odcinki danej długości, posługuje się wagą szalkową, wazy przedmioty za pomocą odważników i zapisuje wynik ważenia, zna jednostkę masy kilogram i jej zapis skrótowy, wie, że ciężar nie zależy od wielkości obiektu, zna jednostkę pojemności litr i jej zapis skrótowy, odmierza płyny za pomocą miarek, rozumie, że naczynia różnych kształtów i wysokości mogą mieć taką samą pojemność, wymienia i zna kolejność występowania dni tygodnia, nazwy miesięcy i pór roku, wymienia nazwy miesięcy występujących po i przed wskazanym miesiącem, odczytuje i zapisuje daty, odczytuje podstawowe dane z kalendarza – miesiąc, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega odwrotność dodawania i odejmowania, wyjaśnia różnicę między cyfrą a liczbą, doskonalili umiejętność kodowania, doskonalili umiejętność programowania, za pomocą linijki rysuje proste figury o określonej długości boków, zna jednostkę długości milimetr i jej skrót, odczytuje długości w centymetrach i milimetrach, zna jednostkę masy gram i jej skrót, odczytuje wyniki ważenia w kilogramach i gramach, wykonyuje proste obliczenia dotyczące wpływu czasu, związane z dniami tygodnia, miesiącami, wykonyuje proste obliczenia kalendarzowe, zna pojęcie minuta, odczytuje godziny i minuty na zegarze ze wskazówkami i elektronicznym, samodzielnie wykonuje proste obliczenia czasowe, zna sposoby zapisywania czasu za pomocą godzin i minut, wykonyuje proste obliczenia zegarowe, zastępuje grosze monetami o większym nominalnie, przewiduje, czy wystarczy mu pieniędzy na zakup towaru, umiejętnie planuje zakupy, posiada wiele informacji na temat zwierząt występujących w omawianych środowiskach, interesuje się światem roślin i zwierząt, rozpoznaje i nazywa drzewa liściaste i iglaste oraz ich owoce i liście, posiada orientację w najbliższym terenie, zna podstawowe kierunki geograficzne, posiada wiele informacji na temat opieki nad zwierzętami i prowadzenia hodowli, samodzielnie prowadzi obserwację wzrostu rośliny, w ciekawy sposób opowiada o przygotowaniach zwierząt do zimy, wymienia ptaki olatujące na zimę do ciepłych krajów i ptaki przylatujące do Polski, posiada wiele informacji na temat zmian zachodzących w przyrodzie w różnych porach roku, opowiada, jak dochodzi do zapylenia kwiatów,
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do rozróżniania nominałów w banknotach i monetach, wykazywanie różnic w ich sile nabywczej, • kształcenie umiejętności planowania i dokonywania zakupów, • zapoznanie z pojęciem długu i koniecznością jego spłacenia. <p>W zakresie rozumienia i poszanowania świata roślin i zwierząt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do poszanowania świata roślin i zwierząt, • wdrażanie do umiejętniej obserwacji przyrody, • wdrażanie do rozpoznawania i nazywania roślin i zwierząt żyjących w parku, lesie, w sadzie, w ogrodzie i na polu, • zapoznanie z warunkami koniecznymi do rozwoju roślin i zwierząt, • wdrażanie do prowadzenia hodowli roślin i zwierząt, • przybliżenie sposobów przystosowania się zwierząt do poszczególnych pór roku, • przybliżenie korzyści płynących dla człowieka ze świata przyrody, • wskazanie na zagrożenia dla środowiska przyrodniczego ze strony człowieka, • uwrażliwienie na niebezpieczeństwo grożące ze strony zwierząt, • uwrażliwienie na piękno przyrody, • wdrażanie do ochrony przyrody, • uświadomienie konieczności oszczędzania wody i segregowania śmieci. <p>W zakresie rozumienia warunków atmosferycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do umiejętnego obserwowania pogody, • kształcenie umiejętności odbioru komunikatów telewizyjnych i radiowych dotyczących pogody, • przybliżenie zjawisk atmosferycznych, • uwrażliwienie na niebezpieczeństwo ze strony zjawisk przyrodniczych. 	<p>datę, dni tygodnia, liczbę tygodni i liczbę dni w danym miesiącu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami: <i>póra roku, rok, miesiąc, dzień</i>, • odczytuje pełne godziny na zegarze ze wskazówkami i elektronicznym, • przy pomocy zegara dokonuje prostych obliczeń czasowych, • zna jednostkę czasu <i>godzina</i>, • zna sposób zapisywania godzin w systemie dwunastogodzinnym, • zna będące w obiegu monety i banknoty, • wie, że monetę o większym nominale można zastąpić kilkoma monetami o mniejszym nominale, • potrafi zapłacić za towar za pomocą monet na kilka sposobów, • zna wartość nabywczą monet, • wie, co to jest cena towaru, • potrafi dokonać sprzedaży zakupu towaru, • przeprowadza proste doświadczenia, • wyciąga wnioski z obserwacji, • rozpoznaje zwierzęta i rośliny występujące w różnych środowiskach: w parku, w lesie, na polu, w sadzie i w ogrodzie, • rozpoznaje drzewa owocowe i ich owoce, • rozróżnia drzewa iglaste i liściaste, występujące w najbliższej okolicy oraz ich liście i owoce, • wymienia części, z których zbudowane jest drzewo, • rozpoznaje i nazywa drzewa i krzewy rosnące w najbliższej okolicy, w parku, w lesie, na łące, na polu, • wymienia nazwy popularnych owoców i warzyw, • opowiada o trybie życia poznanych zwierząt, • wymienia nazwy zwierząt hodowlanych w Polsce, • potrafi opiekować się zwierzętami, • zna i wskazuje różnice w budowie ssaków i ptaków, • wymienia sposoby przystosowania się zwierząt do poszczególnych pór roku – odloty, zapadanie w sen, obserwuje zmiany zachodzące w przyrodzie, • zna zagrożenia ze strony roślin – rozpoznaje podstawowe grzyby trujące, • zna zagrożenia ze strony zwierząt, • opowiada na temat szkodliwości dla środowiska naturalnego wskutek wypalania traw, zanieczyszczania powietrza i wód, pożarów, wyrzucania i spalania śmieci, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak się zachować w sytuacji zagrożenia ze strony zwierząt – demonstrowanie odpowiednią pozycję, • wymienia różnice w budowie ssaków i ptaków, • zna pojęcie <i>ekologia</i>, • rozumie znaczenie ekologii we współczesnym świecie, • wie, na czym polega segregacja odpadów, • rozróżnia opakowania ekologiczne od sztucznych, • objaśnia stany skupienia wody, • potrafi przewidywać pogodę na podstawie znaków przyrody, • wie, jak się zachować w czasie burzy, huraganu, powodzi, pożaru, • potrafi przeprowadzić rozmowę telefoniczną ze strażą pożarną, policją, pogotowiem ratunkowym;
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • kształcenie umiejętności powtarzania prostych melodii, • wdrażanie do śpiewania piosenek z repertuaru dziecięcego, • kształcenie umiejętności odtwarzania prostych rytmów głosem i na instrumentach perkusyjnych, • wdrażanie do zapisywania i odczytywania muzyki, • ćwiczenie właściwej artykulacji głosek i oddechu, • ćwiczenie rytmicznej recytacji rymowanek ze zmianą tempa i dynamiki, • wdrażanie do realizacji tataizacji i ruchem ciała prostych schematów rytmicznych, • wdrażanie do reagowania na sygnały muzyczne i ich zmiany, • wdrażanie do wyrażania nastroju i charakteru muzyki poprzez pląsy i tańce, • kształcenie umiejętności słuchania muzyki, • kształcenie umiejętności wypowiadania się na temat doznanych wrażeń związanych z wysłuchanym utworem muzycznym, • kształcenie umiejętności właściwego zachowania się podczas koncertów i w trakcie śpiewania hymnu narodowego i hymnu szkoły; 	<ul style="list-style-type: none"> • chroni przyrodę, segreguje śmieci, szanuje rośliny, zachowuje ciszę w lesie, dokarmia zwierzęta w czasie mroźnej zimy, • wie, jakie znaczenie ma woda w życiu człowieka, • wymienia stany skupienia wody, • rozumie konieczność oszczędzania wody, • wymienia składniki pogody, • prowadzi obserwacje pogody, • rozumie komunikaty pogodowe, • ubiera się adekwatnie do pogody, • nazywa zjawiska atmosferyczne, • przyporządkowuje zjawiska właściwej porze roku, • zna zagrożenia ze strony zjawisk przyrodniczych, takich jak: burza, huragan, powódź, pożar, zanieczyszczenie, nie naraża się na niebezpieczeństwo w czasie zjawisk atmosferycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • powtarza proste melodie, • śpiewa z podkładem i bez niego poznane piosenki, • wyróżnia w piosence zwrotki i refren, • śpiewa hymn narodowy, przyjmując odpowiednią postawę, • potrafi powtórzyć rymówkę i śpiewankę, • zna podstawowe wartości rytmiczne, • odtwarza proste rytmy na instrumentach perkusyjnych, • odtwarza proste rytmy głosem, tataizacją, ruchem ciała, • rozróżnia i nazywa poznane nuty, • odpowiednio reaguje ruchem ciała na sygnały muzyczne i ich zmiany, • rozróżnia barwy głosów żeńskich i męskich, • rozróżnia dźwięki i odgłosy z otoczenia, • rozróżnia i nazywa brzmienie poznanych instrumentów muzycznych, • rozróżnia i nazywa podstawowe instrumenty muzyczne, • potrafi aktywnie słuchać muzyki, • uczestniczy w koncertach muzycznych, • wypowiada się na temat nastroju wysłuchanego utworu muzycznego, • potrafi ruchem interpretować utwory muzyczne, • zna i tańczy podstawowe kroki poznanych tańców regionalnych;
<ul style="list-style-type: none"> • kształcenie umiejętności powtarzania prostych melodii, • wdrażanie do śpiewania piosenek z repertuaru dziecięcego, • kształcenie umiejętności odtwarzania prostych rytmów głosem i na instrumentach perkusyjnych, • wdrażanie do zapisywania i odczytywania muzyki, • ćwiczenie właściwej artykulacji głosek i oddechu, • ćwiczenie rytmicznej recytacji rymowanek ze zmianą tempa i dynamiki, • wdrażanie do realizacji tataizacji i ruchem ciała prostych schematów rytmicznych, • wdrażanie do reagowania na sygnały muzyczne i ich zmiany, • wdrażanie do wyrażania nastroju i charakteru muzyki poprzez pląsy i tańce, • kształcenie umiejętności słuchania muzyki, • kształcenie umiejętności wypowiadania się na temat doznanych wrażeń związanych z wysłuchanym utworem muzycznym, • kształcenie umiejętności właściwego zachowania się podczas koncertów i w trakcie śpiewania hymnu narodowego i hymnu szkoły; 	<ul style="list-style-type: none"> • powtarza dłuższe melodie, • pięknie śpiewa wszystkie poznane piosenki, układa i śpiewa rymowanki, • wymyśla własne melodie do rymowanek, • odtwarza trudniejsze rytmy na instrumentach perkusyjnych, • odtwarza głosem, tataizacją, ruchem ciała trudniejsze rytmy, • potrafi emisyjnie śpiewać samogłoski, • rozróżnia, nazywa i zapisuje poznane nuty, • tworzy ciekawą improwizację ruchową do piosenki i muzyki, • interesuje się muzyką, • często uczestniczy w koncertach muzycznych, • gra na instrumencie muzycznym, • zna i wykonuje tańce ludowe; 	<ul style="list-style-type: none"> • powtarza dłuższe melodie, • pięknie śpiewa wszystkie poznane piosenki, układa i śpiewa rymowanki, • wymyśla własne melodie do rymowanek, • odtwarza trudniejsze rytmy na instrumentach perkusyjnych, • odtwarza głosem, tataizacją, ruchem ciała trudniejsze rytmy, • potrafi emisyjnie śpiewać samogłoski, • rozróżnia, nazywa i zapisuje poznane nuty, • tworzy ciekawą improwizację ruchową do piosenki i muzyki, • interesuje się muzyką, • często uczestniczy w koncertach muzycznych, • gra na instrumencie muzycznym, • zna i wykonuje tańce ludowe;

<ul style="list-style-type: none"> kształcenie umiejętności wypowiedzenia się na podany temat w wybranych technikach plastycznych, przybliżenie barw podstawowych i pochodnych i tworzenie kombinacji barw, wdrażanie do przedstawiania scen realnych i fantastycznych inspirowanych wyobraźnią, muzyką, tekstem, wykonywanie prac plastycznych jako form przekazywania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań, wdrażanie do przedstawiania środkami plastycznymi ciekawych układów kompozycyjnych, wdrażanie do poznania właściwości materiałów wykorzystanych w pracach, wdrażanie do wykonywania rekwizytów do małych form teatralnych, wdrażanie do wykonywania przedmiotów z uwzględnieniem sztuki ludowej swojego regionu, kształcenie umiejętności rozpoznawania wybranych dziedzin sztuki, kształcenie umiejętności wypowiedzenia się na temat poznanych dziedzin sztuki; 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się stosując różne techniki, posługuje się plamą jako środkiem wypowiedzi, tworzy nowe kolory w oparciu o barwy podstawowe, oddaje kolorem nastroj ilustracji, wypowiada się na podany temat z wyobraźni, zainspirowany opowiadaniem, muzyką, baśnią, spektaklem teatralnym, wyróżnia cechy przedstawionych postaci, tworzy ciekawe kompozycje, wykorzystując różne faktury materiałów, zna właściwości wykorzystywanych materiałów i wykorzystuje je w swoich pracach, wykonuje proste rekwizyty teatralne, zna zawody związane ze sztuką; malarz, rzeźbiarz, architekt, zna pojęcia: obraz, rzeźba, architektura zieleni, oryginał, kopia, reprodukcja, wymienia zabytki w najbliższej okolicy; 	<ul style="list-style-type: none"> w ciekawy i oryginalny sposób wypowiada się w różnych lub w wybranej technice, w interesujący sposób dobiera barwy, bardzo trafnie oddaje nastroj ilustracji i charakter przedstawionych postaci, trafnie dobiera faktury materiałów, wykorzystując ich właściwości, precyzyjnie wykonuje prace plastyczne;
<ul style="list-style-type: none"> kształcenie umiejętności majsterkowania, zapoznanie z ogólnymi zasadami działania urządzeń domowych, kształcenie umiejętności konstruowania urządzeń technicznych z gotowych elementów do montażu, wdrażanie do wykonania przedmiotów użytkowych, w tym dekoracyjnych i modeli, wdrażanie do wykonania modeli i innych prac według własnego pomysłu. <p>W zakresie dbałości o bezpieczeństwo własne i innych:</p> <ul style="list-style-type: none"> wdrażanie do pilnowania porządku na stanowisku pracy ze względów bezpieczeństwa, wdrażanie do racjonalnego wykorzystywania materiałów, narzędzi i czasu, wdrażanie do bezpiecznego posługiwania się podstawowymi narzędziami i urządzeniami technicznymi, wdrażanie do umiejętnego odczytywania informacji technicznych, w tym instrukcji, 	<ul style="list-style-type: none"> konstruuje latawiec, wiatraczek, tratwę, wie, jak działa lataarka, wyjaśnia własnymi słowami, na jakiej zasadzie działają urządzenia domowe, buduje tor przeszkód z dostępnych materiałów w sali gimnastycznej i w terenie, konstruuje modele, dba o porządek na stanowisku pracy i wokół siebie, pomaga innym zachować ład i porządek, bezpiecznie korzysta z narzędzi, wymienia zagrożenia wynikające z niewłaściwego posługiwania się narzędziami i urządzeniami; 	<ul style="list-style-type: none"> precyzyjnie konstruuje modele, wyjaśnia działanie lataarki, z dużą pomysłowością buduje tory przeszkód, ma oryginalne pomysły podczas wykonywania zadań;

<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do posługiwania się komputerem w podstawowym zakresie, • kształcenie umiejętności uruchamiania wskazanego programu za pomocą myszy i klawiatury, • wdrażanie do umiejętnego korzystania z komputera, • uświadomienie konieczności ograniczeń w korzystaniu z komputera, • uświadomienie zagrożeń wynikających z niewłaściwego nadmiernego korzystania z komputera; 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe części komputera, • posługuje się myszką i klawiaturą, • potrafi uruchomić komputer, • potrafi uruchomić program <i>Paint</i> i <i>Word</i>, • pod kierunkiem nauczyciela korzysta z podstawowych narzędzi w programie <i>Paint</i>, • zna funkcje podstawowych klawiszy w programie <i>Word</i>, • pod kierunkiem nauczyciela zapisuje zmiany w pliku, • stosuje zasady właściwego korzystania z komputera, • rozumie konieczność ograniczania czasu pracy na komputerze, • przyjmuje właściwą postawę podczas pracy na komputerze, • zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z komputera; 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi samodzielnie uruchomić program <i>Paint</i> i <i>Word</i>, • samodzielnie korzysta z podstawowych narzędzi w programie <i>Paint</i>, • zna funkcje klawiszy w programie <i>Word</i>;
<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do aktywnego uczestniczenia w zajęciach rozwijających sprawność fizyczną, • wdrażanie do przestrzegania przyjętych reguł, • kształcenie umiejętności chwytania, rzucania, toczenia i kozłowania piłki, • kształcenie umiejętności pokonywania przeszkód w terenie, na boisku i w sali gimnastycznej, • kształcenie umiejętności wykonywania ćwiczeń równoważnych, • wdrażanie do przyjmowania prawidłowej pozycji stojącej i siedzącej, • uświadomienie roli szczepień dla zdrowia człowieka, • wdrażanie do aktywnego trybu życia, • wdrażanie do zachowywania higieny, • kształcenie umiejętności dbania o własne zdrowie, 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w zajęciach, • bierze udział w grach i zabawach, przestrzegając ustalonych reguł, • poprawnie wykonuje ćwiczenia gimnastyczne, • potrafi chwycić i rzucać piłkę, • potrafi toczyć piłkę, • potrafi kozłować piłkę, • pokonuje przeszkody sztuczne i naturalne, • przechodzi po równoważni, • potrafi stać na jednej nodze, • przyjmuje prawidłową pozycję w ławce, • zachowuje właściwą postawę stojącą, • dba o higienę osobistą i wokół siebie; 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze aktywny udział w grach i zabawach, przestrzegając ustalonych reguł, • bardzo dobrze wykonuje ćwiczenia gimnastyczne, • precyzyjnie chwytą i rzuca piłkę, • rzuca piłką do ruchomego celu, • kozłuje piłką lewą i prawą ręką • w dobrym czasie i sprawnie pokonuje przeszkody na torze przeszkód, • wyróżnia się higieną osobistą;

KLASA II, III

Oczekiwane osiągnięcia ucznia		
Cele szczegółowe	podstawowe	ponadpodstawowe
<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności wykorzystania usłyszaných informacji do udzielania odpowiedzi, nabywanie umiejętności wykorzystania zdobytych informacji do działania, rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem, wdrażanie do umiejętności interpretowania czytanych tekstów kultury, rozwijanie umiejętności dostrzegania w tekstach kultury wartości, takich jak: <i>dobro, prawda, piękno</i>, wdrażanie i rozwijanie umiejętności wyszukiwania w tekstach kultury potrzebnych informacji, rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z tekstami kultury, poszerzanie zasobu słownictwa, nabywanie i rozwijanie umiejętności korzystania ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym, nabywanie umiejętności i kształtowanie sprawności pisania życzeń, zaproszenia i zawiadomienia, nabywanie i rozwijanie umiejętności tworzenia notatki do kroniki oraz prowadzenia kroniki klasowej, wdrażanie do umiejętności pisania listów, nabywanie i doskonalenie umiejętności świadomego korzystania z form użytkowych, takich jak: zaproszenia, życzenia, zawiadomienie, list, notatka do kroniki, rozwijanie i pogłębianie umiejętności czytania tekstów z odpowiednią intonacją oraz z uwzględnieniem zasad interpunkcji, rozwijanie i kształtowanie umiejętności recytowania wierszy i fragmentów prozy z zastosowaniem zasad interpunkcji oraz właściwej dla nastroju utworu intonacji, rozbudzanie i pogłębianie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci, rozwijanie umiejętności wypowiadania się na temat przeczytanych książek, 	<ul style="list-style-type: none"> odpowiada na pytania po wysłuchaniu instrukcji słownej, formuluje pytania na podstawie wysłuchanej informacji, opisuje postać, zjawisko, zdarzenie na podstawie otrzymanej informacji, wykonuje czynności zgodnie z instrukcją słowną, rozwiązuje problem w działaniu dzięki instrukcji słownej, potrafi umiejętnie przekazać usłyszaną informację innej osobie lub grupie osób, układa proste pytania na podstawie przeczytanego tekstu, rysuje na podstawie przeczytanego opisu, rozumie sens wyrazów i zdań zawartych w tekście, rozpoznaje elementy treści, czyta w odpowiednim tempie i ze zrozumieniem wybrane teksty kultury, wskazuje elementy będące częścią wyobraźni artysty w odróżnieniu od elementów związanych z rzeczywistością, w tekście literackim zaznacza wybrane fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów, dostrzega i wymienia przykłady świadczące o wartościach wpisanych w teksty kultury, np. dobro, prawdę, piękno, stara się samodzielnie wyszukiwać informacje w słowniku lub encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym, wyszukuje w tekście kultury potrzebne informacje, czyta teksty i recytuje wiersze oraz fragmenty prozy z uwzględnieniem zasad interpunkcji oraz właściwej intonacji, potrafi odszukać w encyklopedii lub słowniku odpowiednie hasło, 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie układa instrukcję słowną, charakteryzuje postać, zjawisko, zdarzenie na podstawie otrzymanej informacji, przekazuje informację w formie werbalnej i pozawerbalnej, konstruuje pełną instrukcję na podstawie fragmentów przekazanych informacji, wyszukuje w tekście kultury potrzebne informacje, układa pytania problemowe na podstawie przeczytanego tekstu, podaje próby wskazania intencji autora tekstu, sprawnie i chętnie czyta ze zrozumieniem wybrane teksty kultury, układa pytania do wybranych fragmentów tekstu, dostrzega wartości wpisane w teksty kultury, takie jak: obraz, wiersz, rzeźba, sprawnie wyszukuje w tekście kultury potrzebne informacje, potrafi wykorzystać zdobyte informacje do sformułowania wypowiedzi na dany temat, recytuje i czyta dłuższe fragmenty tekstów z uwzględnieniem właściwej intonacji, wymowy, akcentowania, dykcji, dostrzega i potrafi wyrazić swoje zdanie na temat piękna obrazu, rzeźby, sztuki, utworu literackiego, potrafi sprawnie i bez pomocy odszukać w encyklopedii lub słowniku odpowiednie hasło, a następnie odczytać i zapamiętać potrzebną informację, interesuje się czytaniem i samodzielnie czyta lektury oraz inne książki, którymi się interesuje lub które zostały mu polecone przez nauczyciela, chętnie opowiada o przeczytanych książkach lub czasopiśmie, potrafi zachęcić rówieśników do czytania, odważnie i w zrozumiały sposób wyraża swoje zdanie na podany temat, potrafi je uzasadnić i bronić swojego stanowiska,

<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do umiejętności formułowania i zadawania pytań oraz udzielania odpowiedzi, • rozwijanie umiejętności prezentowania własnego zdania, • poszerzanie zakresu słownictwa i struktur składniowych, • kształtowanie i utrwalanie poprawnej wymowy-głosek w zakresie kultury wypowiedzianej się, • nabywanie i utrwalanie umiejętności odpowiedniego akcentowania wyrazów i stosowania pauzy, • nabywanie i rozwijanie umiejętności właściwej intonacji w zdaniach: oznajmującym, pytającym, rozkazującym, • doskonalenie umiejętności stosowania w pisaniu zasad interpunkcji, • rozwijanie umiejętności przepisywania tekstów, • wdrażanie i rozwijanie umiejętności pisania ze słuchu zgodnie z indywidualnymi możliwościami, • nabywanie wiadomości i umiejętności dotyczących odróżnianie tego, co dobre, od tego, co złe, • wzmacnianie postawy prawdomówności i sprawiedliwości, ukazywanie tych wartości w codziennym życiu, • wzmacnianie i rozwijanie zachowań mających na celu pomaganie innym i stawianie w obronie słabszych, • rozwijanie poczucia przynależności do rodziny oraz jej tradycji, ukazywanie wartości rodzinnych tradycji, zachęcanie i motywowanie do podejmowania obowiązków domowych i rzetelnego ich wypełniania, • rozwijanie i pogłębianie zrozumienia wartości bycia oszczędnym i przedsiębiorczym, • nabywanie wiadomości i umiejętności orientowania się w wartości pieniądza jako wynagrodzenia za pracę, • ukazywanie konieczności rozumienia i dostosowywania własnych oczekiwań do realiów ekonomicznych rodziny, • wzmacnianie i rozwijanie motywacji do udzielania pomocy innym, • doskonalenie umiejętności respektowania prawa innych osób do pracy i wypoczynku, • rozwijanie postawy tolerancji wobec osób innej narodowości, tradycji kulturowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • interesuje się czytaniem wybranych książek dla dzieci, w tym również lektur polecanych przez nauczyciela, • chętnie uczestniczy w zajęciach, zabawach, ćwiczeniach i zadaniach związanych z literaturą i sztuką, • potrafi wypowiedzieć się na temat przeczytanej książki lub jej fragmentu, • potrafi poprawnie ułożyć i zadać pytanie oraz poprawnie odpowiedzieć na zadane pytania, • odpowiednio akcentuje wyraz w zdaniu i stosuje w odpowiednich miejscach pauzy, • wypowiada lub czyta z właściwą intonacją zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące, • poprawnie i zgodnie z potrzebami stosuje w wypowiedziach formuły grzecznościowe, • poprawnie umieszcza w tekście znaki interpunkcyjne, • poprawnie i zgodnie z zasadami kaligrafii przepisuje teksty, • potrafi pisać z pamięci teksty wierszy, fragmenty prozy, rymowanki, fragmenty piosenek, • wymienia obowiązujące zasady ortograficzne i interpunkcyjne, • dba o stosowanie reguł i zasad ortografii w pisanym tekście, • podejmuje samodzielne próby i wykonuje poprawnie pisemne zadania domowe, takie jak: opisy, listy, notatki, życzenia, • pisze ze słuchu wyrazy, zdania lub teksty, stosując poznane zasady ortografii i interpunkcji, • odróżnia dobro od zła, • wie, na czym polega bycie prawdomównym i sprawiedliwym człowiekiem, podaje przykłady prawdomówności i sprawiedliwości w życiu, • nie oskarża innych bezpodstawnie, nie oszukuje, • wie o konieczności stawiania w obronie słabszych, tworzy drzewo genealogiczne uwzględniające najbliższych członków rodziny, • rozumie i opowiada o relacjach panujących w rodzinie, • opowiada o zwyczajach i tradycjach rodzinnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • w sposób logiczny i uporządkowany wypowiada się na temat przeczytanego utworu literackiego, • zawsze poprawnie i zgodnie z sytuacją stosuje w swoich wypowiedziach właściwe formuły grzecznościowe, • pisze bezbłędnie pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym i gramatycznym, • podejmuje próby układania własnych wierszy i opowiadań, również na tematy związane z regionem i jego tradycją, • pisze i przepisuje teksty zgodnie z zasadami kaligrafii, • sprawnie pisze z pamięci i ze słuchu zdania oraz teksty wierszy, fragmentów prozy, piosenki, • potrafi samodzielnie napisać list, życzenia urodzinowe, zaproszenie na uroczystość rodzinną, • lubi prowadzić dyskusje na wybrane tematy, • potrafi samodzielnie ułożyć i napisać krótkie opowiadanie, bajkę z morałem, rymowany wierszyk, układła pisemne odpowiedzi na pytania, • analizuje własne doświadczenia i na ich podstawie stara się nie popełniać błędów, • samodzielnie analizuje własne zachowanie i stara się wykorzystać w praktyce wiedzę dotyczącą wartości sprawiedliwości i prawdomówności, • przeciwstawia się, gdy w jego obecności komuś wyrządza się krzywdę, • reaguje we właściwy sposób na tę sytuację, • wymyśla nowe zwyczaje dla członków swojej rodziny, • prowadzi album rodzinny, • zawsze rzetelnie i z zaangażowaniem wykonuje swoje obowiązki domowe, • wymienia poznane i zapamiętane prawa człowieka, w tym dziecka, • potrafi zareagować, kiedy łamane są jego prawa lub prawa innej osoby, • dba o wzorowe wypełnianie obowiązków ucznia, • potrafi pokazać i opowiedzieć o ciekawych miejscach znajdujących się w okolicy jego miejscowości, • wie, jak ważne jest oszczędzanie pieniędzy i właściwe zarządzanie nawet najdrobniejszymi kwotami,
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • nabywanie wiadomości na temat praw człowieka, w tym praw dziecka, • zapoznanie z prawami ucznia i jego obowiązkami (w tym zasadami bycia dobrym kolegą), • rozwijanie umiejętności respektowania praw drugiego człowieka, • uczestniczenie w wydarzeniach szkolnych, • nabywanie wiadomości na temat własnego regionu, jego tradycji i kultury, wartości, • zaznajomienie z najbliższą okolicą, jej ważniejszymi obiektami, tradycjami, • wzmacnianie motywacji do uczestniczenia w wydarzeniach organizowanych przez społeczność lokalną, • utrwalanie wiadomości i umiejętności dotyczących symboli narodowych, • nabywanie wiadomości i umiejętności nazywania i rozpoznawania godła, flagi i symboli narodowych, a także flagi i hymnu Unii Europejskiej, • poznanie najważniejszych wydarzeń historycznych, • rozwijanie i kształtowanie wiedzy na temat tego, że są ludzie szczególnie zasłużeni dla miejscowości, w której uczeń mieszka, dla Polski i świata, • nabywanie wiadomości na temat tego, jak ważna jest praca w życiu człowieka i jaki zawód wykonują jego najbliżsi oraz znajomi, • nabywanie wiedzy na temat specyfiki zawodów, • pogłębianie wiedzy i utrwalanie wiadomości na temat różnego rodzaju zagrożeń ze strony ludzi, • rozwijanie i utrwalanie umiejętności powiadamiania dorosłych o wypadku, zagrożeniu, niebezpieczeństwie, • utrwalanie znajomości numerów telefonów: pogotowia ratunkowego, straży pożarnej, policji oraz numeru alarmowego 112, • nabywanie wiedzy na temat właściwego sposobu wzywania na pomoc służb pogotowia, policji, straży pożarnej, • poszerzanie repertuaru zachowań związanych z bezpiecznym reagowaniem w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia własnego oraz innych osób; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stara się wykonywać swoje obowiązki domowe, pomagać innym w porządkach lub w innej pracy, • wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa, • przestrzega kontraktu klasowego i regulaminu szkoły, • wykonuje wszystkie działania związane z obowiązkiem ucznia, • szanuje prawa rówieśników, • zawsze aktywnie i w miarę swoich możliwości uczestniczy w wydarzeniach i uroczystościach szkolnych, • opowiada o swojej małej ojczyźnie, • zna symbole narodowe, • bezpiecznie i skutecznie prosi o pomoc, • wie, jakich zachowań w czasie proszenia o pomoc musi unikać, aby nie stworzyć kolejnego zagrożenia, • odmawia przyjmowania do spożycia specyfików i produktów niewiadomego pochodzenia, • wie, co to są: używka, dopalacz i w jaki sposób zagrażają zdrowiu i życiu człowieka, • z pomocą innych osób potrafi udzielić pierwszej pomocy, • wymienia zasady obowiązujące w czasie udzielania pierwszej pomocy, • potrafi wezwać pomoc, • na prośbę rówieśników pomaga im i nie odmawia pomocy, jeśli ma taką możliwość, • wie, jakie imprezy kulturalne organizowane są w jego miejscowości w określonym czasie, • wymienia obiekty z najbliższej okolicy związane z historią, tradycją miejscowości, regionu, kraju, • rozpoznaje i nazywa, a także wymienia symbole narodowe, • wykonuje i nazywa symbole narodowe i symbole Unii Europejskiej, • zna tradycje innych krajów, które nie należą do Unii, a są w bliskim sąsiedztwie Polski, • opowiada o wartości pracy każdego człowieka i szacunku do pracy, • rzetelnie wykonuje obowiązki dyżurnego, szanuje pracę innych dyżurnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • szanuje swoje rzeczy osobiste, • potrafi podać przykłady bycia przedsiębiorczym, • akceptuje i szanuje rówieśników inaczej wyglądających, pochodzących z innego kraju lub będących innej narodowości, • wychodzi z własną inicjatywą wspólnie zabawy i zajęć do rówieśników chorych i niepełnosprawnych, • odwiedza chorego kolegę w domu i przynosi mu zeszyty do odpisania lekcji, • aktywnie uczestniczy w różnych imprezach organizowanych przez społeczność lokalną, • potrafi być przewodnikiem po najbliższej okolicy, • zna sylwetki osób szczególnie zasłużonych nie tylko dla miejscowości, regionu, ale również dla kraju, potrafi opowiedzieć o ich życiu w kontekście wartości, z jakich może czerpać przykład współczesny młody człowiek, • samodzielnie śpiewa hymn Polski, • potrafi nucić i śpiewać pierwszą zwrotkę hymnu Unii Europejskiej, • potrafi samodzielnie udzielać pierwszej pomocy, • potrafi dostrzec zalety i wady wykonywania ornawianych zawodów, • rozumie, że nie tylko zarabianie pieniędzy jest zaletą dobrej pracy, • wie, że należy swoją pracę lubić, szanować i wtedy osiągnie się najlepsze efekty, • potrafi przeprowadzić krótki wywiad z osobą dorosłą na temat jej zawodu, • rozpoznaje swoje zainteresowania i ulubione przedmioty w szkole, projektuje, kim może zostać w przyszłości, • wzywa pomoc, dzwoniąc pod określony numer, podaje wszystkie ważne informacje, jakie musi otrzymać dyspozytor, • zgłasza nauczycielowi i wychowawcy, a także rodzicom wszelkie zagrażające bezpieczeństwu i zdrowiu przypadki zagrożenia;
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • kształcenie umiejętności przeliczania od danej liczby po 1 i dziesiątkami od danej liczby w zakresie 100, setkami od danej liczby w zakresie 1000 oraz tysiącami do miliona, • kształcenie umiejętności porządkowania liczb w zakresie 1000 i 1 000 000, • kształcenie umiejętności porównywania liczb słownie i z użyciem znaków: $<$, $>$, $=$, • kształcenie umiejętności zapisywania i odczytywania liczb w zakresie 1000 oraz wybranych liczb do miliona, • kształcenie techniki dodawania i odejmowania w zakresie 1000, • kształcenie umiejętności dodawania do podanej liczby w pamięci i odejmowania od podanej liczby w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 w prostych przykładach, • kształcenie umiejętności dodawania liczb dwucyfrowych i obliczania sum i różnic w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$, • zdobywanie i doskonalenie umiejętności sprawdzania poprawności wykonania dodawania za pomocą odejmowania, 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymuje porządek na swoim miejscu, • nazywa zawody najbliższych członków rodziny i znajomych, potrafi o kilku z nich opowiedzieć, • zdaje sobie sprawę z konieczności podejmowania pracy w celu uczciwego zarabiania pieniędzy, • opowiada o charakterystycznych problemach dla zawodów weterynarza, aptekarza, policjanta, reportera i kolejarza, zna zasady i warunki, jakie należy spełnić, aby wykonywać jeden z tych zawodów, • wie, że współpraca jest ważna dla każdej pracy, • nazywa zagrożenia ze strony innych osób, • unika znanych zagrożeń ze strony obcych osób, • zna numery alarmowe, • wie, w jaki sposób wezwać pomoc, • potrafi unikać konfliktów, osób proponujących używki lub szkodliwe środki, • wie, w jaki sposób odmawiać w trudnych sytuacjach; • poprawnie przelicza w przód i w tył w zakresie 1000, • poprawnie liczy po 1 od podanej liczby w zakresie 100, • poprawnie liczy dziesiątkami od podanej liczby w zakresie 100, • poprawnie liczy setkami co 100 od danej liczby w zakresie 1000, • poprawnie przelicza tysiącami do miliona, • zapisuje cyframi i odczytuje liczbę w zakresie 1000 i wybrane liczby do miliona, • dodaje i odejmuje liczbę z przekroczeniem progu w zakresie 100, • oblicza sumy i różnice typu: $250 + 50$, $180 - 30$, • zapisuje znaki w systemie rzymskim od I–XII, • wymienia poznane liczby w zakresie 1000 i wybrane w zakresie miliona, • różnicuje liczby na parzyste i nieparzyste w pozornym zakresie liczbowym, • posługuje się liczbą we wszystkich jej aspektach, • wskazuje miejsce liczby w ciągu liczbowym, • porównuje dowolne dwie liczby w zakresie 1000, stosując znaki $=$, $<$ i $>$, 	<ul style="list-style-type: none"> • biegle przelicza objekty powyżej 1000, • zapisuje liczby cyframi przekraczającymi zakres liczbowy do 1000, • wskazuje liczbę zgodnie z podanym warunkiem w zakresie przekraczającym 1000, • wymienia poznane liczby do miliona, • porównuje dowolne dwie liczby w zakresie 1000, stosując znaki: $=$, $<$ i $>$, • biegle dodaje i odejmuje liczbę z przekroczeniem progu w zakresie 100, • dodaje i odejmuje w pamięci poza 100 w pamięci liczby sumy i różnice typu: $250 + 50$, $180 - 30$, • mnoży liczby dwucyfrowe przez jednocyfrowe, • rozwiązuje złożone zadania tekstowe wymagające dwóch lub trzech działań, • poprawnie analizuje złożone zadania tekstowe, wskazuje dane, szukane, • rozwiązuje złożone zadania tekstowe, w tym na porównywanie ilorazowe, • stosuje kolejność wykonywania działań, • wymienia i stosuje własności działań arytmetycznych, • zastępuje monety i banknoty o mniejszej wartości monetami i banknotami o większej wartości i odwrotnie,
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> kształcenie umiejętności mnożenia i dzielenia w zakresie 100, wdrażanie do mnożenia i dzielenia w pamięci przez 10 liczb mniejszych od 20, wdrażanie do mnożenia liczb dwucyfrowych przez 2, zdobycie i doskonalenie umiejętności sprawdzania poprawności wykonania mnożenia za pomocą dzielenia, kształcenie umiejętności rozwiązywania równań jednodziałaniowych z niewiadomą w postaci okienka, kształcenie umiejętności rozwiązywania zadań z treścią, wdrażanie do stosowania własnych strategii podczas obliczeń, kształcenie umiejętności rozwiązywania zadań na porównywanie różnicowe, kształcenie umiejętności analizowania treści zadań, wskazywanie danych i szukanych w zadaniu, wskazywanie zadań celowo źle sformułowanych, wdrażanie do przekształcania treści zadań, kształcenie umiejętności matematyzowania przedstawionych sytuacji, doskonalenie umiejętności kodowania kształcenie umiejętności programowania kształcenie umiejętności tworzenia tamigłówek matematycznych, wdrażanie do wykorzystywania w procesie uczenia się własnej aktywności artystycznej, technicznej, konstrukcyjnej, wdrażanie i doskonalenie umiejętności posługiwania się pieniędzmi, wdrażanie do stosowania pojęć: <i>cena, ilość, wartość</i>, kształcenie umiejętności planowania i dokonywania zakupów, zapoznanie z pojęciem długu i konieczności jego spłacenia, kształcenie umiejętności wykonywania obliczeń pieniężnych, zamieniania złotych na grosze i odwrotnie, kształcenie umiejętności właściwego odmierzania i odczytywania długości, szerokości i wysokości przedmiotów oraz odległości, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia liczby mniejsze i większe od podanej, rozkłada liczbę na 2 i więcej składników, wyróżnia tysiące, setki, dziesiątki i jedności, dodaje i odejmuje w zakresie 100, mnoży i dzieli w pamięci w zakresie 100, mnoży i dzieli przez 10 liczby mniejsze od 20, mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, sprawdza poprawność wykonanego działania za pomocą działania przeciwnego, wie, jaka jest rola liczb 0 i 1 w poznanych działaniach arytmetycznych, poprawnie zapisuje działania matematyczne za pomocą cyfr i znaków matematycznych +, -, x, w praktyce stosuje własności działań arytmetycznych, stosuje kolejność wykonywania działań – działania w nawiasach, rozwiązuje proste i złożone zadania tekstowe, rozwiązuje równania z niewiadomą – okienkiem, analizuje treść prostych standardowych i niestandardowych zadań tekstowych, układa pytania do zadań tekstowych, układa zadania do podanego działania i ilustracji, dobiera działania odpowiednie do warunku zadania, przekształca zadania tekstowe, zapisuje rozwiązanie zadania z treścią, stosując zapis cyfrowy i znaki działań, doskonalenie zapisywania kodów, doskonalenie i rozwijanie umiejętności układania i kolorowania obrazków zgodnie z podanym kodem, zna banknoty i monety będące w obiegu, zamienia grosze na złote i odwrotnie, zna wartość nabywczą pieniędzy, potrafi dokonać sprzedaży zakupu towaru, zna pojęcie długu i wie, że należy go spłacić, wykonuje obliczenia pieniężne dotyczące ilości, ceny i wartości, mierzy długość, szerokość i wysokość przedmiotów za pomocą linijki, zapisuje wynik pomiaru w postaci wyrażen dwumianowanych, 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie zamienia monety na banknoty i odwrotnie, sprawnie zamienia złote na grosze i odwrotnie, umiejętnie planuje zakupy, dokonyuje zamiany jednostek długości, mometrach, odczytuje długości w metrach, centymetrach i milimetrach, używa wyrażen dwumianowanych, wykonuje złożone obliczenia dotyczące wpływu czasu, związane z dniami tygodnia, miesiącami, wykonuje złożone obliczenia zegarowe, odczytuje wskazania na termometrze z uwzględnieniem temperatury ujemnej, wdrażanie do pisania prostych programów kształcenie umiejętności planowania i kodowania ruchów, zabawek i innych osób, dokonyuje obliczeń związanych z różnicą temperatur, zna i stosuje zasady podczas gry w warcaby, szachy i w inne gry planszowe, myśli logicznie i strategicznie, wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i tworzenia własnych strategii uczenia się;
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • kształcenie umiejętności posługiwania się jednostkami długości: <i>milimetr, centymetr, metr, kilometr</i>, • kształcenie umiejętności zapisywania wyników pomiaru, • wdrażanie do posługiwania się pojęciem <i>kilometr</i> w sytuacjach życiowych, • kształcenie umiejętności właściwego ważenia przedmiotów i odczytywania oraz zapisywania wyników pomiaru, • kształcenie znajomości pojęć: <i>tona, kilogram, półkilogram, dekagram, gram</i>, • kształcenie umiejętności wykonywania prostych obliczeń wagowych, • kształcenie umiejętności odmierzania płynów za pomocą różnych miarek, • utrwalenie pojęć: <i>litr, pół litra, ćwierć litra</i>, • kształcenie umiejętności odczytywania wskazań termometru, • kształcenie umiejętności wykonywania obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych, • zapoznanie ze znakami rzymskimi od I do XII, • wdrażanie i utrwalanie umiejętności zapisywania i odczytywania liczb w systemie rzymskim, • wdrażanie i doskonalenie umiejętności właściwego korzystania z kalendarza, • wdrażanie i doskonalenie umiejętności poprawnego zapisywania dat, • wdrażanie i doskonalenie umiejętności wykorzystywania kolejności występowania dni tygodnia i miesięcy, • wykonywanie prostych obliczeń kalendarzowych, • doskonalenie umiejętności orientowania się w czasie, • kształcenie umiejętności odczytywania godzin na zegarze w systemach 12- i 24-godzinnych, • wdrażanie do posługiwania się pojęciami: <i>doła, godzina, półgodziny, kwadrans, minuta, sekunda</i>, • doskonalenie umiejętności wykonywania prostych obliczeń czasowych, • posługiwanie się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera, 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje długości mierzonych obiektów, • zapisuje wynik pomiaru za pomocą cm i mm, • zna jednostki długości: <i>milimetr, centymetr, metr, kilometr</i> oraz ich zapisy skrótowe, • stosuje pojęcie <i>kilometr</i> w sytuacjach życiowych, • wykonuje proste obliczenia dotyczące tych miar, • za pomocą linijki rysuje kwadraty, prostokąty i trójkąty o bokach danej długości, • rozpoznaje i nazywa podstawowe figury geometryczne: koło, kwadrat, prostokąt, trójkąt, • wyodrębnia figury spośród innych figur, • oblicza sumę długości boków kwadratu, prostokąta i trójkąta, • posługuje się wagą szalkową, • waży przedmioty i zapisuje wyniki ważenia, • zna jednostki masy: <i>tona, kilogram, dekagram, gram</i> i ich zapisy skrótowe, • używa pojęcia <i>półkilogram</i>, • wykonuje łatwe obliczenia wagowe, • zna pojęcia: <i>litr, pół litra, ćwierć litra</i>, • odmierza płyny za pomocą różnych miarek, • odczytuje wskazania termometru, • odczytuje i zapisuje temperaturę, • temperaturę ujemną odczytuje jako temperaturę mrozu, • wymienia i zna kolejność występowania dni tygodnia, nazwy miesięcy i pór roku, • porządkuje daty, miesiące, • wie, do czego służy kalendarz, • odczytuje daty i zapisuje daty w systemie arabskim i rzymskim, • odczytuje podstawowe dane z różnych kalendarzy – dzień, miesiąc, dzień tygodnia, liczba tygodni i liczba dni w danym miesiącu, • posługuje się pojęciami: <i>pora roku, wiek, rok, półroczcie, kwartał, miesiąc, dzień</i>, • odczytuje godziny na różnych zegarach, odczytuje wskazania zegarów w systemach 12- i 24-godzinnych, • posługuje się pojęciami: <i>godzina, pół godziny, kwadrans, minuta, sekunda</i>,
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • kształcenie umiejętności rozróżniania i nazywania podstawowych figur geometrycznych ułożonych w różny sposób, • wyodrębnianie figur spośród innych figur, • kształcenie umiejętności rysowania odcinków o podanej długości i figur geometrycznych o podanej długości ich boków, • wdrażanie do mierzenia długości odcinków i boków figur geometrycznych, podawanie wyników pomiaru za pomocą jednostek: cm, mm, m, • wyrażanie związków pomiędzy jednostkami długości, • kształcenie umiejętności posługiwania się wyrażeniami dwumianowanymi, • wdrażanie do obliczania obwodów trójkątów, kwadratów i prostokątów w centymetrach, • kształcenie i doskonalenie umiejętności rysowania figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, • kształcenie umiejętności rysowania drugiej połowy figury symetrycznej, • doskonalenie umiejętności kontynuowania wzorów, • wdrażanie do gry w warcaby, szachy i w inne gry planszowe, • rozwijanie myślenia logicznego, strategicznego i rozumienia zasad, • wdrażanie do wykorzystywania nabytych umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i tworzenie własnych strategii uczenia się; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje proste obliczenia zegarowe z uwzględnieniem godzin i minut oraz sekund, • posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera, • zna podstawowe zasady gry w warcaby lub szachy i w inne gry planszowe, • wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów; 	
<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności obserwacji przyrody, • doskonalenie umiejętności prowadzenia doświadczeń, • kształcenie umiejętności analizy przeprowadzonych doświadczeń i wyciągania wniosków, • budzenie postawy badawczej, • wdrażanie do poszanowania świata roślin i zwierząt, • poszerzenie wiadomości o roślinach i zwierzętach żyjących w lesie, w parku, na łące i w zbiornikach wodnych, • wdrażanie do nazywania charakterystycznych elementów krajobrazu: górskiego, nadmorskiego, nizinnego i wyżynnego, • wdrażanie do poznawania zwierząt i roślin typowych dla poznanych krajobrazów, 	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzi obserwacje przyrodnicze, • wykonuje proste doświadczenia, • dokonuje analizy doświadczeń i obserwacji, wiąże przyczynę ze skutkiem, • rozpoznaje i nazywa zwierzęta i rośliny występujące w różnych środowiskach: w parku, w lesie, na polu, w sadzie, w ogrodzie i w zbiornikach wodnych, • rozpoznaje i nazywa drzewa i krzewy rosnące w najbliższej okolicy, w parku, w lesie, na łące, na polu, • rozpoznaje i nazywa podstawowe zboża, • rozróżnia lasy liściaste, iglaste i mieszane, • wymienia warstwy lasu, 	<ul style="list-style-type: none"> • posiada bogate informacje na temat zwierząt występujących w omawianych środowiskach, • podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu, • interesuje się światem roślin i zwierząt, • posiada zdolność orientacji w terenie, • zna kierunki geograficzne, • potrafi wskazać kierunek geograficzny w odniesieniu do słońca, • odczytuje podstawowe informacje z mapy Polski, wie, na czym polega praca zoologa, botanika, ornitologa i przyrodnika, • czyta literaturę przyrodniczą, • ogląda filmy przyrodnicze,

<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do opisywania charakterystycznych form terenu, • określanie położenia i warunków naturalnych najbliższej okolicy, • odczytywanie informacji na mapie fizycznej Polski, • kształcenie umiejętności odczytywania planów, • wdrażanie do wskazywania głównych kierunków na mapie i w terenie, • przedstawianie położenia Ziemi w Układzie Słonecznym, • wyznaczenie trasy za pomocą aplikacji z komputera, • utrwalenie podstawowych zjawisk przyrody, • wyjaśnianie zależności występowania zmian w przyrodzie od pór roku, • przybliżenie korzyści płynących dla człowieka ze świata przyrody, • wskazanie na zagrożenia dla środowiska przyrodniczego ze strony człowieka, • wdrażanie do podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody, • zapoznanie z wpływem światła słonecznego na cykliczność życia na Ziemi, • zapoznanie z rolą powietrza i wody dla życia na Ziemi, • zapoznanie z rodzajami zbiorników wodnych, • zapoznanie ze znaczeniem minerałów i innych bogactw naturalnych dla człowieka, • przybliżenie nazw części ciała zwierząt i ludzi, • zapoznanie z zasadami racjonalnego odżywiania się, • uświadomienie roli odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, • uwrażliwienie na niebezpieczeństwo grożące ze strony roślin i zwierząt, • uwrażliwienie na niebezpieczeństwo grożące ze strony zjawisk atmosferycznych, • utrwalenie właściwych zachowań podczas zagrożeń przyrodniczych, • zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa w szkole, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wymienia warunki niezbędne roślinie do życia, • wymienia części nadziemne i podziemne roślin, • wymienia nazwy owoców i warzyw, zna sposoby ich przetwarzania, • widzi wpływ warunków na rozwój roślin, • wie, na czym polegają prace na polu, • rozróżnia ssaki, ptaki i owady, • zna sposoby rozmnażania ssaków, ptaków i owadów, • opowiada o trybie życia poznanych zwierząt, • wymienia nazwy zwierząt hodowanych w Polsce, • potrafi opiekować się zwierzętami, • wie, na czym polega praca weterynarza i hodowcy, • nazywa i wskazuje części ciała zwierząt i ludzi, • wymienia podstawowe rodzaje krajobrazów: nadmorskiego, nizinnego, górskiego, • opisuje charakterystyczne formy terenu najbliższej okolicy, • określa położenie najbliższej okolicy, • wymienia zabytki kultury i przyrody, charakterystyczne miejsca w swojej okolicy, • wymienia warunki naturalne najbliższej okolicy, • odczytuje informacje z mapy fizycznej Polski, • czyta proste plany, • wskazuje kierunki na mapie, • wyznacza prostą trasę za pomocą aplikacji w komputerze, • wyznacza główne kierunki w terenie na podstawie cienia, • podaje, z jakiego kierunku wieje wiatr, • wymienia rośliny i zwierzęta typowe dla wybranych regionów Polski z uwzględnieniem własnego regionu, • rozpoznaje i nazywa niektóre zwierzęta egzotyczne, odczytuje legendę, • wskazuje na mapie fizycznej Polski podstawowe rodzaje krajobrazów, a także morze, rzeki, jeziora i góry, • odczytuje z mapy nazwy krain geograficznych, • wskazuje na mapie granice Polski, • odczytuje na mapie nazwy sąsiadów Polski i pozostałe państwa Unii Europejskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> • w ciekawy sposób opowiada na temat przygotowań zwierząt do zimy, • opowiada o różnych zwyczajach ptaków, dotyczących budowy gniazd, • objaśnia, dlaczego niektóre ptaki odlatują na zimę, • posiada wiele informacji na temat zmian zachodzących w przyrodzie w różnych porach roku, • rozumie i wyjaśnia pojęcie <i>hibernacji</i>, • wymienia szkodniki i zwierzęta pożyteczne, • opowiada, jak powstaje miód, • wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia ze strony zwierząt – demonstrowanie odpowiednią pozycję, • podaje przykłady zależności pokarmowych występujących w omawianych ekosystemach, • zna i objaśnia pojęcie <i>ekologia</i>, • rozumie znaczenie ekologii we współczesnym świecie, • wie, na czym polega recykling, • odróżnia opakowania ekologiczne od sztucznych, • objaśnia stany skupienia wody, • opowiada, na czym polega krążenie wody w przyrodzie, • wymienia produkty zdrowe dla człowieka, • rozumie rolę warzyw i owoców w odżywianiu się, • wyowiada się na temat zdrowego trybu życia, • objaśnia rolę i sposób działania oczyszczalni ścieków, • potrafi przewidywać pogodę na podstawie kilku znaków przyrody – nisko latające jaskółki, rodzaje chmur, zachowanie psa i kota, • wymienia różnice między rezerwatem a parkiem narodowym, • orientuje się w terenie, • wykorzystuje aplikacje komputerowe do wyznaczenia różnych tras, • posiada bogatą wiedzę na temat Układu Słonecznego;
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do przestrzegania zasad ruchu drogowego, • kształtowanie umiejętności zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego, • uświadamianie obecności nieprawdziwych informacji w przestrzeni wirtualnej i publicznej, • wdrażanie do stosowania zasad bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, • uświadamianie pozytywnych i zagrożeń płynących z wykorzystywania nowoczesnych technologii w życiu codziennym; 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby przystosowania się zwierząt do poszczególnych pór roku, • obserwuje zmiany zachodzące w przyrodzie, • charakteryzuje pory roku, • zna zagrożenia ze strony roślin i zwierząt, • wie, jaki pożytek przynoszą zwierzęta – zwalczanie szkodników, spulchnianie ziemi, zapylanie kwiatów, • zna wpływ światła słonecznego na cykliczność życia na Ziemi, • łączy następstwo dnia i nocy z ruchem Ziemi wokół własnej osi, • posiada podstawową wiedzę na temat położenia Ziemi w Układzie Słonecznym, • rozumie i objaśnia sens stosowania opakowań ekologicznych, • chroni przyrodę – segreguje śmieci, szanuje rośliny, zachowuje ciszę w lesie, dokarmia zwierzęta w czasie zimy, • rozumie konieczność zakładania rezerwatów i parków narodowych, • wie, jakie znaczenie ma woda i powietrze dla życia na Ziemi, • zna rodzaje zbiorników wodnych: morze, jezioro, staw, rzeka, • wie, jak człowiek wykorzystuje wodę, • podaje przykłady transportu wodnego i powietrznego, • zna drogę rzeki od źródła do ujścia, • podaje przyczyny zanieczyszczenia rzek i sposoby ich oczyszczania, • wymienia stany skupienia wody, • opowiada, na czym polega krążenie wody w przyrodzie, • rozumie konieczność oszczędzania wody, • wymienia skarby, które są pod ziemią: węgiel, sól, glina, wie, jak powstał węgiel, • rozumie ich znaczenie w życiu i gospodarce człowieka, • rozumie potrzebę racjonalnego odżywiania się i stosowania diet dla utrzymania zdrowia, • rozumie konieczność kontrolowania stanu zdrowia,
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • dba o swoje zdrowie i bezpieczeństwo, • wymienia zjawiska atmosferyczne i potrafi je przyrządkować właściwej porze roku, • objaśnia zjawiska atmosferyczne: szron, szadź, mróz, mgła, rosa, • wyjaśnia zależność zjawisk przyrody od pór roku, • zna zagrożenia ze strony zjawisk przyrodniczych, takich jak: burza, huragan, powódź, susza, pożar, śnieżnica, zamieć, lawina, • nie naraża się na niebezpieczeństwo ze strony zjawisk przyrodniczych, • odczytuje znaki i symbole informacyjne dotyczące różnych rodzajów niebezpieczeństw, • zna drogę ewakuacyjną ze swojej klasy; 	
<ul style="list-style-type: none"> • gra utwory muzyczne na wybranym instrumencie, • śpiewa zgodnie z linią melodyczną trudniejsze utwory, • tworzy układy taneczne do muzyki, • tańczy kilka tańców regionalnych, • bezbłędnie rozpoznaje melodie piosenek, • tworzy oryginalne melodie do tekstów i obrazów; 	<ul style="list-style-type: none"> • dba o swoje zdrowie i bezpieczeństwo, • wymienia zjawiska atmosferyczne i potrafi je przyrządkować właściwej porze roku, • objaśnia zjawiska atmosferyczne: szron, szadź, mróz, mgła, rosa, • wyjaśnia zależność zjawisk przyrody od pór roku, • zna zagrożenia ze strony zjawisk przyrodniczych, takich jak: burza, huragan, powódź, susza, pożar, śnieżnica, zamieć, lawina, • nie naraża się na niebezpieczeństwo ze strony zjawisk przyrodniczych, • odczytuje znaki i symbole informacyjne dotyczące różnych rodzajów niebezpieczeństw, • zna drogę ewakuacyjną ze swojej klasy; • śpiewa w zespole piosenki ze słuchu, • śpiewa z pamięci hymn narodowy, • gra na instrumentach muzycznych proste rytmy i wzory rytmiczne, • gra na instrumentach melodycznych proste melodie i akompaniamenty, • realizuje sylabami rytmicznymi, gestem, ruchem ciała na puls rytmiczny i jego zmiany; maszeruje, biega, poskakuje, przystaje, • tańczy podstawowe figury krakowiaka, polki i innego wybranego tańca ludowego, • rozpoznaje melodie poznanych piosenek, • określa i wystukuje rytm, • określa wysokość dźwięku, • określa tempo i dynamikę utworu, • wyraża ruchowo czas trwania wartości rytmicznych, nut i pauz, • określa charakter emocjonalny muzyki i wyraża go środkami pozamuzycznymi – ruchem, rysunkiem, opowiadaniem, • rozpoznaje utwory solowe, zespołowe, na chór i orkiestrę, • rozróżnia i nazywa <i>sopran</i> i <i>bas</i>, • rozróżnia poznane instrumenty muzyczne dęte, strunowe i blaszane, • tworzy melodie do tekstów i ilustracji, 	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do stosowania różnych aktywności muzycznych, • kształcenie umiejętności śpiewania ze słuchu, • doskonalenie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych i melodycznych, • doskonalenie umiejętności realizowania rytmów i wzorów sylabami, gestem, ruchem, • doskonalenie reagowania rytmem i jego zmiany, • wdrażanie do wykonywania kolejnych tańców ludowych, • wdrażanie do rozróżniania podstawowych elementów muzyki, • wdrażanie do aktywnego słuchania muzyki, • doskonalenie umiejętności określenia cech muzyki, • wdrażanie do zdobywania umiejętności wyrażania cech muzyki, • wdrażanie do rozpoznawania głosów ludzkich i instrumentów muzycznych, • wdrażanie do tworzenia prostych ilustracji dźwiękowych do tekstów, obrazów, • wdrażanie do tworzenia prostych ilustracji ruchowych do muzyki, • wdrażanie do tworzenia improwizacji głosowych i na instrumentach według ustalonych zasad, • kształcenie umiejętności wykonywania prostych utworów i ich interpretowania;

<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do określenia swojej przynależności kulturowej, • wdrażanie do uczestniczenia w życiu kulturalnym, • wdrażanie do korzystania z przekazów medialnych i wykorzystywania ich zgodnie z prawem, • wdrażanie do wyróżniania w obrazach kształtów obiektów, wielkości i proporcji oraz położenia względem siebie, • uwrażliwienie na rodzaje barw i ich walorów, • uzmysłowienie charakterystycznych cech u ludzi i zwierząt – różnic w wyglądzie, budowie, sposobie poruszania się, • wdrażanie do określania w swoim otoczeniu kompozycji i zjawisk, • doskonalenie umiejętności posługiwania się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego – rysowanie, malowanie, wydzieranie, wycinanie, składanie, przylepienie, modelowanie, powielanie, • wykonywanie prac, modeli, rekwizytów, • wykonywanie prac plastycznych jako form przekazywania i przedstawiania uczuć, nastrojów, zachowań, • ilustrowanie scen i sytuacji inspirowanych wyobraźnią, • tworzenie przy użyciu prostych aplikacji komputerowych, • doskonalenie umiejętności stosowania właściwych materiałów, narzędzi i technik, • kształcenie umiejętności realizowania projektów w zakresie form użytkowych, • wdrażanie do wyróżniania poznanych dziedzin działalności twórczej człowieka, • nazywanie dziedzin sztuk plastycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy improwizacje ruchowe do muzyki, • wykonuje proste utwory muzyczne na wybranym instrumencie, • wskazuje, które utwory są do słuchania, które do tańca, a które – do śpiewania; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wymienia niektóre dzieła sztuki i zabytki związane z Polską i Europą, • ma bogate wiadomości na temat kultury swojego regionu, • bierze aktywny udział w życiu kulturalnym regionu, • tworzy oryginalne kompozycje płaskie i przestrzenne, wykorzystując odpowiednie materiały, • realizuje ciekawe projekty, • jest pomysłodawcą rozwiązań i projektów, • ma bogate słownictwo dotyczące dziedzin działalności twórczych człowieka, • wykazuje zainteresowanie wybraną dziedziną sztuki;
<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do określenia swojej przynależności kulturowej, • wdrażanie do uczestniczenia w życiu kulturalnym, • wdrażanie do korzystania z przekazów medialnych i wykorzystywania ich zgodnie z prawem, • wdrażanie do wyróżniania w obrazach kształtów obiektów, wielkości i proporcji oraz położenia względem siebie, • uwrażliwienie na rodzaje barw i ich walorów, • uzmysłowienie charakterystycznych cech u ludzi i zwierząt – różnic w wyglądzie, budowie, sposobie poruszania się, • wdrażanie do określania w swoim otoczeniu kompozycji i zjawisk, • doskonalenie umiejętności posługiwania się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego – rysowanie, malowanie, wydzieranie, wycinanie, składanie, przylepienie, modelowanie, powielanie, • wykonywanie prac, modeli, rekwizytów, • wykonywanie prac plastycznych jako form przekazywania i przedstawiania uczuć, nastrojów, zachowań, • ilustrowanie scen i sytuacji inspirowanych wyobraźnią, • tworzenie przy użyciu prostych aplikacji komputerowych, • doskonalenie umiejętności stosowania właściwych materiałów, narzędzi i technik, • kształcenie umiejętności realizowania projektów w zakresie form użytkowych, • wdrażanie do wyróżniania poznanych dziedzin działalności twórczej człowieka, • nazywanie dziedzin sztuk plastycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wymienia dzieła sztuki i zabytki związane ze swoją okolicą, • zna tradycje kulturowe swojego środowiska rodzinnego, • wie, gdzie się znajdują placówki kultury w jego okolicy, • uczestniczy w życiu kulturalnym swojego środowiska (wystawy, koncerty, spektakle, festyny), • wykorzystuje wytwory innych autorów z zachowaniem ich praw do utworu, • posługuje się barwą, kształtem i fakturą jako środkami wypowiedzi, • tworzy kompozycje płaskie i przestrzenne, • stosuje różnorodne materiały, narzędzia i techniki plastyczne, • posługuje się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego – rysuje, maluje, wydziera, wycina, składa, przylepia, modeluje, powiela, • przedstawia nastroje i uczucia, wykorzystując różne środki plastyczne, • przedstawia sceny realistyczne i fantastyczne inspirowane wyobraźnią, • realizuje proste projekty służące kształtowaniu własnego wizerunku (Ja i moja rodzina), wizerunku otoczenia (Mój dom – moja miejscowość), upowszechniające kulturę w środowisku szkolnym (Grzeźność na co dzień), wykorzystując narzędzia i wytwory przekazów medialnych, • zna dziedziny działalności twórczej człowieka: malarstwo, rzeźbę, architekturę, fotografię, film, przekazy medialne (internet, telewizja) oraz sztukę ludową, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wymienia niektóre dzieła sztuki i zabytki związane z Polską i Europą, • ma bogate wiadomości na temat kultury swojego regionu, • bierze aktywny udział w życiu kulturalnym regionu, • tworzy oryginalne kompozycje płaskie i przestrzenne, wykorzystując odpowiednie materiały, • realizuje ciekawe projekty, • jest pomysłodawcą rozwiązań i projektów, • ma bogate słownictwo dotyczące dziedzin działalności twórczych człowieka, • wykazuje zainteresowanie wybraną dziedziną sztuki;

<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do rozpoznawania wybranych dzieł architektury i sztuk plastycznych stanowiących polskie i europejskie dziedzictwo kultury, • rozpoznawanie i nazywanie podstawowych gatunków dzieł malarskich i graficznych, • wyjaśnianie pojęć: <i>oryginał, kopia, reprodukcja</i>, • kształcenie umiejętności opisywania cech charakterystycznych dla tych dziedzin działalności twórczej; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje najistotniejsze poznane dzieła architektury i sztuk plastycznych, należące do narodowej i europejskiej kultury, • posługuje się terminami: <i>obraz, rzeźba, architektura zieleni, oryginał, kopia, reprodukcja, dziedzictwo narodowe, arcydzieło</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i korzysta z urządzeń informatycznych: komputera, laptopa i telefonu komórkowego, • rozpoznaje charakterystyczne budowle w Polsce i w Europie, • ma świetną orientację w wartości nabywoczej sprzętu, • przedstawia oryginalne pomysły rozwiązań technicznych: planuje pracę, trafnie doбира materiałów i narzędzia, • precyzyjnie wykonuje wszystkie prace;
<ul style="list-style-type: none"> • wzbogacanie wiedzy na temat sposobów wytworzenia przedmiotów codziennego użytku, • kształtowanie umiejętności orientacji w rodzajach budowli i urządzeń elektrycznych, • kształtowanie umiejętności oceny stopnia trudności obsługi, kosztów zakupu i estetyki urządzeń technicznych, • kształcenie umiejętności odczytywania podstawowych informacji technicznych i stosowania sposobów użytkowania materiałów, narzędzi, urządzeń, • wykonywanie przedmiotów użytkowych, w tym dekoracyjnych i modeli technicznych, • wykonywanie pracy zgodnie z instrukcją, • wdrażanie do umiejętności przedstawiania pomysłów rozwiązań technicznych, • kształtowanie umiejętności planowania i doboru materiałów i narzędzi, • uświadomienie konieczności organizowania pracy indywidualnej i zespołowej, • doskonalenie umiejętności odmierzenia, cięcia i montażu elementów z papieru i tworzyw sztucznych, • w miarę możliwości – kształcenie umiejętności montażu obwodów elektrycznych z gotowych elementów, • planowanie i realizowanie własnych projektów, • wdrażanie do współdziałania w grupie, • wdrażanie do umiejętnego organizowania pracy, • doskonalenie umiejętności utrzymywania porządku w miejscu pracy z uwagi na zdrowie i bezpieczeństwo, • doskonalenie umiejętności właściwego korzystania z narzędzi i urządzeń technicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak zrobiono meble, domy, samochody, sprzęty gospodarstwa domowego, • rozpoznaje i nazywa urządzenia i przyrządy codziennego użytku, • rozpoznaje urządzenia informatyczne: komputer, laptop i telefon komórkowy, • rozróżnia i nazywa rodzaje budowli ze względu na ich przeznaczenie: budynki mieszkalne biurowe, mosty, tunele, wieże, muzea, • ocenia, czy urządzenie jest łatwe, czy trudne w obsłudze, • potrafi ocenić estetykę jego wykonania, • przedstawia pomysły rozwiązań technicznych: planuje pracę, doбира materiał i narzędzia, • wyjaśnia działanie i funkcje narzędzi, • bezpiecznie posługuje się prostymi narzędziami pomiarowymi, urządzeniami gospodarstwa domowego, • wykonuje przedmioty użytkowe z zastosowaniem połączeń nierozłącznych – sklejanie, zszywanie, wiązanie i rozłącznych – spinaczy, • wykonuje zadania według własnego planu, • stosuje poznane technologie, • potrafi pracować indywidualnie i zespołowo, • czyta ze zrozumieniem instrukcje montażu, • dokonuje montażu: odmierza potrzebną ilość materiału, tnie papier, montuje przygotowane elementy, • dba o porządek na stanowisku pracy i wokół siebie, • sprząta po sobie, • pomaga innym zachować ład i porządek, • bezpiecznie korzysta z narzędzi; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i korzysta z urządzeń informatycznych: komputera, laptopa i telefonu komórkowego, • rozpoznaje charakterystyczne budowle w Polsce i w Europie, • ma świetną orientację w wartości nabywoczej sprzętu, • przedstawia oryginalne pomysły rozwiązań technicznych: planuje pracę, trafnie doбира materiałów i narzędzia, • precyzyjnie wykonuje wszystkie prace;

<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności posługiwania się komputerem, • doskonalenie umiejętności posługiwania się wybranymi programami i grami edukacyjnymi, • rozwijanie zainteresowań informatyką komputerową, wdrażanie do wyszukiwania i korzystania z informacji, • korzystanie ze wskazanych przez nauczyciela stron internetowych, • kształcenie umiejętności tworzenia tekstów i rysunków w odpowiednich programach, • utrwalenie i rozszerzenie zagrożeń wynikających z korzystania z komputera, internetu i multimediów, • uświadomienie skutków nadmiernego korzystania z komputera; 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie obsługuje komputer, • poprawnie nazywa główne elementy zestawu komputerowego, • posługuje się programami Word i Paint oraz grami edukacyjnymi, • korzysta z opcji w programach Word i Paint, • przegląda wskazane przez nauczyciela strony internetowe, w tym stronę swojej szkoły, swojej dzielnicy, miasta, • dostrzega elementy aktywne na stronie internetowej, nawiguje po stronach internetowych, • odtwarza animacje i prezentacje multimedialne, • pisze za pomocą klawiatury krótkie teksty, używa liter, cyfr i innych znaków, • wykonuje rysunki za pomocą edytora grafiki, • zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z komputera, internetu i multimediów, • wie, że praca na komputerze męczy wzrok, nadwiera kręgosłup i ogranicza kontakty z rówieśnikami i rodziną, • stosuje zasady właściwego korzystania z komputera, • rozumie konieczność ograniczania czasu pracy przy komputerze, korzystania z internetu i multimediów, • przyjmuje prawidłową postawę podczas pracy na komputerze; 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie posługuje się programami Word i Paint oraz grami edukacyjnymi, • korzysta z elementów aktywnych na stronie internetowej, • samodzielnie nawiguje po stronach internetowych, • samodzielnie, bezbłędnie pisze na komputerze, • zna i wykorzystuje funkcje klawiszy, • wykonuje ciekawe prace w programie Paint;
<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności marszobiegów, • ćwiczenie siły mięśni brzucha i gibkości dolnego odcinka kręgosłupa, • kształcenie umiejętności wykonania przewrotu w przód, • doskonalenie techniki skakania przez skakanke, • doskonalenie umiejętności przeskakowania przez przeszkody, • ćwiczenie równowagi na przyrządzie, • doskonalenie techniki posługiwania się piłką, • doskonalenie umiejętności jazdy na rowerze i wrotkach, • doskonalenie umiejętności stosowania się do przyjętych reguł w czasie gier i zabaw, 	<ul style="list-style-type: none"> • realizuje marszobieg trwający co najmniej 15 minut, • wykonuje ćwiczenia wzmacniające siłę mięśni brzucha, • ćwiczy gibkość dolnego odcinka kręgosłupa, • przyjmuje prawidłowe pozycje wyjściowe do ćwiczeń i właściwie się do nich ustawia, • wykonuje przewrót w przód, • skacze jednonóż i obunóż przez skakanke, • wykonuje skoki jednonóż i obunóż nad niskimi przeszkodami, • wykonuje ćwiczenia równoważne na przyrządzie z przyborami i bez przyborów, • potrafi chwycić i rzucić piłkę, 	<ul style="list-style-type: none"> • realizuje marszobieg trwający powyżej 15 minut, • osiąga wysokie wyniki w biegu i skoku, • wyróżnia się dokładnością i precyzją wykonywanych ćwiczeń, • wykonuje przewrót w tył, • świetnie skacze przez skakankę, • lekko skacze przez przeszkody, • sprawnie pokonuje równoważnię, • sprawnie posługuje się piłką, trafia piłką do kosza i do ruhomego celu, • bierze aktywny udział w grach zespołowych i zdobywa punkty, • wyróżnia się kulturą osobistą w czasie gier i zabaw ruchowych,

<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności radzenia sobie z porażką, • doskonalenie umiejętności dbania o higienę osobistą, • poszerzenie informacji na temat wpływu odżywiania i ruchu na zdrowie człowieka, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi rzucać piłką do celu na odległość, • potrafi prowadzić piłkę, • potrafi koźtować i odbijać piłkę, • jeździ na rowerze i wrotkach, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje się do wszystkich zasad sportowych.
<ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie konieczności unikania zażywania leków bez zgody lekarza i wiedzy rodziców, stosowania środków chemicznych niezgodnie z przeznaczeniem, • kształcenie samokontroli w przyjmowaniu prawidłowej postawy stojącej i siedzącej, • uświadomienie konieczności przestrzegania zasad w czasie zajęć ruchowych i właściwego korzystania ze sprzętu sportowego, • doskonalenie umiejętności dbania o własne bezpieczeństwo w czasie zajęć sportowych, • doskonalenie umiejętności zwracania się o pomoc w sytuacji zagrożenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzega zasad ruchu drogowego, • bierze udział w zabawach, miniigrach, grach terenowych, zawodach sportowych, • respektuje ustalone zasady i werdykt sędziego, • właściwie zachowuje się w sytuacji zwycięstwa i porażki, • potrafi dbać o swoje zdrowie, • przyjmuje prawidłową pozycję w ławce, • zachowuje prawidłową postawę stojącą, • wie, jak należy zachowywać się w czasie przeziębienia, • wie, jaką rolę odgrywa właściwe odżywianie i ruch w zdrowiu człowieka, • unika niezdrowej żywności, stosowania środków chemicznych niezgodnie z przeznaczeniem, • nie zażywa leków bez wiedzy rodziców, • dba o higienę osobistą i czystość odzieży, • przestrzega bezpiecznego zachowania w trakcie zajęć ruchowych, • posługuje się sprzętem sportowym zgodnie z jego przeznaczeniem. 	

5. ZINTEGROWANE TREŚCI NAUCZANIA

Wartość: odpowiedzialność i bezpieczeństwo	
KLASA I	KLASA II
<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> zagrożenia ze strony ludzi i zwierząt, unikanie zagrożeń, właściwe reagowanie w sytuacjach zagrożenia, zwracanie się o pomoc do właściwej osoby, poprawne budowanie komunikatów dotyczących potrzeby pomocy, inscenizowanie sytuacji zagrożenia i właściwego zachowania w tych sytuacjach – wprawki dramowe, bezpieczne zachowanie na terenie szkoły, na placu zabaw oraz w innych sytuacjach życiowych, bezpieczne udzielanie pomocy innym, znaczenie i specyfika pracy strażaka, policjanta, weterynarza, lekarza, budowanie mechanizmów obronnych w różniakaniu dobrych i złych intencji, emocji i uczuć poprzez zabawę, rozmowę, dramę i różne ćwiczenia aktywizujące, integracja grupy, poczucie bezpieczeństwa w nowym budynku i w nowym środowisku rówieśników, poznawanie innych osób, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> wypowiadanie się na podany temat na podstawie obserwacji oraz doświadczeń, słowne zabawy teatralne, zadawanie pytań dotyczących tematu, aktywne uczestniczenie w dyskusji, odpowiadanie na pytania, opowiadanie na podstawie ilustracji i historyjek obrazkowych, zbiorowe układanie zdań opisujących sytuację na ilustracji, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> kultura sluchania, sluchanie wypowiedzi, obdarzanie uwagą innych, ukierunkowane sluchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie mechanizmów obronnych w różniakaniu dobrych i złych intencji, obrona przed różnego rodzaju przemocą fizyczną i psychiczną, rozwijanie umiejętności przeszenia o pomoc w sytuacjach trudnych, niebezpiecznych lub groźnych, rozwijanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy, rozwijanie umiejętności odróżniania dobra od zła w odniesieniu do osób lub sytuacji, które niosą ze sobą ukryte zagrożenia, pomaganie innym w sytuacji potrzeby, odpowiedzialne organizowanie wolnego czasu, analizowanie przyczyn i skutków niebezpiecznych sytuacji, projektowanie sposobów unikania zagrożeń, specyfika zawodu strażaka i kolejarza, poczucie bezpieczeństwa w szkole i w grupie – integracja zespołu klasowego, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> opisywanie postaci i zdarzeń, układanie w parach dialogów, wchodzenie w role, zbiorowe i indywidualne układanie opowiadań, wyciąganie wniosków z przedstawionych wydarzeń, nadawanie tytułów pojedynczym obrazkom oraz historyjkom obrazkowym, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> sluchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek i kolegów oraz innych osób, układanie pytań na podstawie odpowiedzi,
<p>edukacja polonistyczno-społeczna</p>	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie i utrwalanie mechanizmów obronnych w różniakaniu dobrych i złych intencji, ukazywanie mechanizmów manipulacji oraz sposobów obrony przed nią, rozwijanie umiejętności obrony przed możliwymi rodzajami przemy, odpowiedzialność w zabawie i w czasie nauki, stawianie w obronie słabszych i krzywdzonych – mechanizmy reagowania, projektowanie rozwiązań problemów dotyczących bezpieczeństwa własnego i innych, działania profilaktyczne związane z unikaniem zagrożeń, powiadamianie o wypadku, zagrożeniu i niebezpieczeństwie odpowiednich służb z wykorzystaniem właściwego numeru telefonu, udzielanie pierwszej pomocy, specyfika zawodów: aptekarza, policjanta i weterynarza, poczucie bezpieczeństwa w szkole i w grupie, integracja zespołu klasowego, szkodliwość alkoholu, dymu tytoniowego, pojęcie natogu, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozmowy nauczyciela z uczniami, dialogi dzieci (wchodzenie w role) w związku z ich przeżyciami, doświadczeniami, opracowywanymi tekstami literackimi, wywiady uczniów z osobami dorosłymi, ustalanie czasu i miejsca akcji w utworach literackich, wyodrębnianie postaci i zdarzeń, ustalanie chronologii zdarzeń, ich wzajemnych relacji, wskazywanie wydarzeń i postaci realistycznych i fantastycznych, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia,
	KLASA III

	<p>zapamiętywanie krótkich wierszy i rymowanek, słuchanie audycji oraz nagrań piosenek, dźwięków i melodii,</p> <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytywanie uproszczonych rysunków, piktogramów, symboli, globalne czytanie wyrazów, czytanie litery z intonacją odpowiadającą emocjonalnemu nacechowaniu sytuacji na obrazku, pobudzanie gotowości do nauki czytania poprzez kontakt i pracę z podręcznikiem, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie ruchów rozmachowych oraz graficznych, kreślenie linii prostych, krzywych, łamanych, kolorowanie, kreślenie kształtów literopodobnych, pisanie wielkiej i małej litery o, utrwalanie znajomości orientacji w przestrzeni i na kartce papieru, pobudzenie gotowości do nauki oraz pisania poprzez kontakt i pracę z podręcznikiem, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie, nazywanie, wyróżnianie: sylaby, głoski, samogłoski, spółgłoski, wyrazu w zdaniu, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudzanie i rozwijanie zainteresowania literaturą dla dzieci, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszerzanie słownika w kontekście nowych wydarzeń i sytuacji szkolnych, stosowanie form grzecznościowych, ilustracje, teksty, inscenizacje lub sytuacje naturalne ukazujące zbiory rzeczy (roślin, zwierząt) charakterystycznych dla danego miejsca, relacje zachodzące między nimi, obrazujące sposoby interakcji ludzi w różnych sytuacjach i miejscach (np. park, plac zabaw, dom, szkoła); 	<p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • układanie wyrazów i zdań z rozsypanek sylabowych i wyrazowych, porządkowanie zdań w rozsypance zdaniowej, wykonywanie przeczytanych poleceń, dopasowywanie podpisów do zdjęć, formułowanie odpowiedzi na pytania dotyczące tekstu, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, zachowanie odstępów między wyrazami w zdaniu, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie wrażliwości ortograficznej, powtórzenie alfabetu ze szczególnym uwzględnieniem pisowni wyrazów z dwuznakami, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie, nazywanie, wyróżnianie: sylaby, głoski, wyrazu w zdaniu, a także zdania pytającego i rozkazującego, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudzanie i rozwijanie zainteresowania literaturą dla dzieci poprzez prezentację repertuaru ciekawych lektur i innych tekstów, odróżnianie poezji od prozy, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów, zastępowanie ich innymi, stosowanie w wypowiedziach ustnych i pisemnych wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu; 	<p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • słuchanie poleceń związanych z działalnością i aktywnością dzieci w różnych obszarach edukacji, ukierunkowane słuchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela i uczniów oraz nagrań utworów poetyckich w wykonaniu znanych aktorów, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawdzenie stopnia opanowania techniki czytania, czytanie fragmentów artykułów w czasopismach dla dzieci, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenie kompozycji pisanego tekstu: rozplanowanie tekstu na stronie, zachowywanie odpowiednich odstępów pomiędzy wyrazami, zdaniami i frazami pisanego tekstu, podpinywanie obrazków zdaniami, pisanie z pamięci i ze słuchu wyrazów i zdań zawierających określone trudności ortograficzne, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • alfabet, praktyczne zastosowanie przy korzystaniu ze słowników i encyklopedii, ćwiczenia utrwalające poprawną pisownię zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywanie przedmiotów, roślin, osób, zwierząt, wprowadzenie pojęcia rzeczownika, określanie cech zwierząt, przedmiotów, roślin, osób, utrwalenie umiejętności określenia rodzajów zdań oraz różnic w wymowie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • chronologia wydarzeń, wydarzenia realistyczne i fantastyczne w utworze, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • systematyczne wzbogacanie czynnego słownika o nowo poznane wyrazy w związku z wydarzeniami, wycieczkami, tekstami literackimi, zajęciami;
--	---	---	---

<p>edukacja matematyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przyzwyczajanie do dokładnej i rzetelnej pracy, • jasne określanie celów pracy, • rozwijanie samodzielności podczas rozwiązywania zadań, • kształtowanie orientacji przestrzennej – stosowanie określeń: <i>góra – dół, nad – pod, przed, za, obok, po lewej, po prawej stronie</i>, • określanie stronności własnego ciała, • opisywanie położenia obiektów z punktu widzenia własnej osoby i innych osób, • przeliczanie wskazanych elementów, • dostrzeganie powtarzalności elementów rytmu, • porównywanie przedmiotów pod względem wielkości, długości i szerokości, • utrwalenie nazw figur geometrycznych, • grupowanie i właściwe przeliczanie elementów w zbiorze, • porównywanie masy, • wyciąganie wniosków z przeprowadzanych obserwacji i manipulacji, • klasyfikowanie elementów zgodnie z podanym warunkiem, • podawanie warunków do klasyfikacji, • ustalanie równoliczności zbiorów (określenie gdzie jest mniej, a gdzie więcej elementów), • wprowadzenie liczby 1 w aspektach kardynalnym, porządkowym i miarowym, • ćwiczenia wstępne w kodowaniu, • doskonalenie spostrzegawczości i uwagi, • dostrzeganie zasady ułożenia kodu, • dostrzeganie powtarzalnych elementów kodu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do planowania pracy, • rozwijanie samodzielności podczas rozwiązywania zadań, • wdrażanie do samokontroli, • kształtowanie orientacji przestrzennej (nazywanie kierunków), • stosowanie pojęć: <i>pion, poziomy, skos</i>, • przeliczanie w zakresie 30, • porządkowanie liczb, • dodawanie i odejmowanie w zakresie 30 bez przekroczenia progu dziesiętkowego, • dodawanie i odejmowanie liczb w zakresie 30 z przekroczeniem progu dziesiętkowego • wprowadzenie dodawania i odejmowania w zakresie 30 z przekroczeniem progu dziesiętkowego, • rozwiązywanie prostych zadań tekstowych, • stosowanie pojęcia <i>para</i>, • klasyfikowanie elementów według podanego warunku, • podawanie warunku klasyfikowania elementów, • porównywanie wielkości, grubości i wysokości, • mierzenie i zapisywanie wyników pomiaru – używanie jednostki długości <i>centymetr – cm</i>, • odczytywanie pełnych godzin na zegarze, • wykonywanie obliczeń zegarowych, • dostrzeganie symetrii w przyrodzie, na rysunkach, sposoby wykorzystywania zjawiska symetrii w praktyce; 	<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności planowania pracy, • rozwijanie umiejętności samokontroli, • rozwijanie logicznego myślenia, • zapisywanie i odczytywanie liczb w zakresie 100, • wskazywanie liczb setek, dziesiątek i jednostki w podanych liczbach, • doskonalenie techniki dodawania i odejmowania w zakresie 100, • rozumienie przemienności dodawania i odejmowania liczb, • przestrzeganie kolejności dodawania i odejmowania liczb, • dopełnianie do pełnej dziesiątki, • dodawanie z przekroczeniem progu dziesiętkowego, • powtórzenie mnożenia i dzielenia w zakresie 50, • porównywanie liczb, • rozwiązywanie zadań tekstowych, w tym na porównywanie różnicowe, • układanie zadań tekstowych do podanych formuł matematycznych, • przekształcanie zadań tekstowych, • rozwiązywanie równań z okienkiem, • liczenie w przód i w tył od podanej liczby, • porządkowanie liczb w ciągu liczbowym, • zapisywanie ciągów liczbowych, • wykonywanie obliczeń kalendarzowych, <i>dekagram, gram</i>, • wykonywanie obliczeń wagowych: <i>kilogram</i>, • rozwijanie umiejętności mierzenia – porównywanie wzrostów dzieci, • porównywanie wyników mierzenia w centymetrach, metrach, • odczytywanie wskazań termometru, • odczytywanie wskazań zegarów z użyciem określeń: <i>pół godziny, kwadrans, minuta</i>, • wykonywanie obliczeń zegarowych, • rysowanie poznanych figur geometrycznych z wykorzystaniem linijki, • rozwiązywanie zadań na logiczne myślenie;
------------------------------	---	--	---

<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odczytywanie znaków umownych, dotyczących pogody – kalendarz pogody, • zwracanie uwagi na różnicę w budowie drzewa i krzewu, • rozpoznawanie i nazywanie drzew: klon, kasztanowiec, brzoza, jarzębina, dąb, modrzew; rozpoznawanie ich liści i owoców, • budzenie zainteresowania światem przyrody, • różnicowanie podstawowych znaków drogowych i przepisów ruchu drogowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie gatunków owoców i drzew rosnących w sadzie, • poznanie budowy owocu, • zapoznanie dzieci z rodzajami i przeznaczeniem ogrodów, • przybliżenie wiadomości dotyczących budowy warzyw: części nadziemne i podziemne warzyw, • poznanie budowy warzyw, • rozpoznawanie rodzajów drzew w lasach liściastych, • poznanie rodzajów lasów liściastych, • utrwalenie wiadomości na temat budowy drzewa, • przybliżenie procesu fotosyntezy, • rozwijanie zainteresowania światem przyrody; 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębianie wiadomości o rodzajach krajobrazów: nadmorskim, nizinnym i górskim, • poznanie roślin i zwierząt typowych dla poznanych krajobrazów, • nazywanie prac wykonywanych na polu, • przypomnienie budowy warzyw, ich części jadalnych, • poznanie roślin występujących na polach uprawnych, • rozpoznawanie i nazywanie zbóż: pszenica, żyto, jęczmień, proso, kukurydza, • rozpoznawanie i nazywanie roślin oleistych: rzepak, słonecznik, soja, mak, i włóknistych: len, konopie, • poznanie sposobów wykorzystania poznanych roślin, • pogłębianie zainteresowania światem przyrody;
<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • integrowanie dzieci z nowym środowiskiem szkolnym poprzez wyrażanie się w sztuce (rysunek, zadanie kreatywne), • diagnozowanie możliwości dzieci w zakresie poziomu rozwoju ich inteligencji artystycznej oraz potrzeb w tym zakresie; 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzanie do odpowiedzialnego korzystania z wszelkich narzędzi malarskich oraz z materiałów wykorzystywanych w szkole, • dzielenie się przeżyciami z miesiocy warsztatowych poprzez ekspresję artystyczną w dowolnych formach, wybranych samodzielnie przez dziecko lub grupę dzieci; 	<ul style="list-style-type: none"> • uczenie właściwych nawyków związanych z korzystaniem z różnorodnych form ekspresji plastycznej, • kształtowanie poczucia odpowiedzialności przy realizacji projektów malarskich, w tym odpowiedzialności za materiały, z których wykonywane są projekty (zabezpieczenie, oszczędność, bezpieczne przechowywanie),
<p>edukacja techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie potrzeby bezpieczeństwa dziecka poprzez zajęcia związane z bezpiecznym poruszaniem się po drodze pieszo i na rowerze, • uczenie dzieci, jak korzystać ze środków komunikacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • uczenie zasad bezpiecznego poruszania się po drogach, • kształtowanie umiejętności dbania o własne bezpieczeństwo poprzez zajęcia związane z komunikacją drogową, umiejętnością zachowania się w momencie wypadku; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności dbania o bezpieczeństwo swoje i innych na drogach jako pieszy i rowerzysta, a także uczestnik komunikacji miejskiej, • przypomnienie zasad zachowania się w razie wypadku;
<p>edukacja informatyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prezentacja sali multimedialnej w szkole, określenie zasad korzystania z komputerów w pracowni, • diagnozowanie potrzeb i możliwości dzieci w zakresie zajęć komputerowych – określenie ich wcześniejszych doświadczeń; 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomnienie zasad bezpieczeństwa korzystania z pracowni multimedialnej, • bezpieczne włączanie i wyłączenie komputera, posługiwanie się myszą i klawiaturą; 	<ul style="list-style-type: none"> • powtórzenie zasad korzystania z urządzeń w pracowni komputerowej, przypomnienie o prawidłowej postawie siedzącej oraz o higienie pracy z komputerem, • ćwiczenia utrwalające właściwe uruchamianie i wyłączanie komputera przy użyciu myszy i klawiatury oraz klawiszy funkcyjnych;

<p>edukacja muzyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki związanej z drogą do szkoły i bezpiecznym przechodzeniem przez ulicę, • odtwarzanie prostych rytmów głosem, • słuchanie muzyki relaksacyjnej, • rozpoznawanie głosów i dźwięków z otoczenia, ich identyfikowanie; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o bohaterze dziecięcym, który pokazał, że jest odpowiedzialny za siebie i innych, • interpretacja muzyki ruchem i gestem, • kształtowanie umiejętności ilustrowania muzyką obrazów przedstawiających zabawy wakacyjne, • śpiewanie piosenek z klasy I, przypomnienie słów i melodii; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki na temat porządku w domu i w szkole, dbania o porządek • kształtowanie umiejętności improwizacji głosem według ustalonych zasad, • tworzenie obrazów malarskich do wystuchanych fragmentów;
<p>wychowanie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie sprawności fizycznej dziecka poprzez zachęcanie do wspólnych gier i zabaw na świeżym powietrzu, • diagnozowanie dzieci w zakresie ich sprawności ruchowej oraz potrzeb rozwojowych, • uczenie zasad wspólnych zabaw ruchowych, kształtowanie poczucia dyscypliny, wyznaczenie granic oraz konsekwencji, jeśli zostaną one przekroczone; 	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie do zabaw i gier zespołowych, które uczą koordynacji i bezpiecznych interakcji w grupie, • uczenie zasad bezpieczeństwa korzystania z pomieszczeń i urządzeń sportowych dostępnych w szkole, • zwracanie uwagi na prawidłową postawę podczas siedzenia przy stole oraz za biurkiem lub w ławce, ćwiczenia ukazujące prawidłową i nieprawidłową postawę; 	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z zasadami bezpiecznego uprawiania sportu w domu, szkole, na sali gimnastycznej, na podwórku, • uczenie zasad bezpiecznego poruszania się po drogach oraz organizowania zabaw o charakterze sportowym w grupie rówieśniczej, • motywowanie do samodzielnego wymyślenia zabaw w grupie rówieśniczej;

Wartość: wytrwałość			
	KLASA I	KLASA II	KLASA III
<p>PROJEKTY 4-6</p> <p>edukacja polonistyczno-społeczna</p>	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • poczucie własnej wartości, rozumienie znaczenia bycia dzielnym, wytrwałym i pracowitym w życiu, zapoznawanie z korzyściami, jakie przynosi wytrwała praca, wytrwałe ćwiczenie, rozwijanie gotowości do ponoszenia wyrzeczeń w celu osiągnięcia ważnych i wartościowych celów, radzenie sobie w trudnych sytuacjach, rozbudzanie indywidualnych zainteresowań i ukazywanie możliwości aktywnego współdziałania z rówieśnikami, poszukiwanie możliwości odnoszenia w życiu sukcesów zgodnie z własnymi możliwościami i zainteresowaniami, kształtowanie relacji w rodzinie, czerpanie radości i szczęścia z kontaktów interpersonalnych, wartość organizowania sobie zajęć i wypoczynku, znajomość osób wchodzących w skład najbliższej rodziny: rodzeństwo, dziadkowie, rodzice, uświadamianie sobie, czym jest w życiu każdego człowieka rodzina, ukazywanie potrzeby dbania o czystość, ład i estetykę w mieszkaniu, znajomość własnych obowiązków w zakresie utrzymania porządku w domu rodzinnym, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiadanie na podstawie ilustracji, układanie zdań opisujących sytuację na ilustracji, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywne słuchanie wypowiedzi innych osób, zadawanie pytań dotyczących wybranego tematu, słuchanie nagrań, dźwięków, historyjek dźwiękowych, piosenek, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie poczucia własnej wartości, rozumienie, czym jest wytrwałość i w jakich sytuacjach życiowych bycie wytrwałym jest najbardziej potrzebne, wzmocnienie odwagi i umiejętności podejmowania decyzji, bezpieczeństwo w internecie, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrażanie własnego zdania w dyskusji na określony temat, samorzutne wypowiedzi uczniów, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważne słuchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów itp., <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie tekstów z respektowaniem znaków przestankowych: kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniiaturze, zachowanie odstępów między wyrazami w zdaniu, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisownia wyrazów z ó, rz, tworzenie rodziny wyrazów lub innych form tego samego wyrazu dla uzasadnienia pisowni ó i rz, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie poczucia własnej wartości, rozumienie, czym jest wytrwałość i w jakich sytuacjach życiowych bycie wytrwałym jest najbardziej potrzebne, wzmocnienie odwagi i umiejętności podejmowania decyzji, poznanie samego siebie, rozwijanie zainteresowań, czytanie książek o tej tematyce, kolekcjonowanie <i>skarbów przyrodniczych</i>, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułowanie pytań i układanie odpowiedzi, wypowiadanie zdań oznajmujących, pytających i rozkazujących z odpowiednią intonacją, argumentowanie własnego zdania w dyskusji z nauczycielem, koleżankami, kolegami i innymi osobami, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • słuchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek i kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wywiadami, słuchanie poleceń dotyczących realizacji zadań z różnych rodzajów edukacji, układanie pytań na podstawie odpowiedzi, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie dialogów ze zwróceniem szczególnej uwagi na interpunkcję i intonację, czytanie zdań i krótkich tekstów ułożonych z rozsypanek wyrazowych i zdaniowych (zapisanych samodzielnie w zeszytach),

	<p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> czytanie liter, układów liter odpowiadających sylabom, zdań z wykorzystaniem piktogramów, czytanie globalne wyrazów, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> kreślenie linii prostych, krzywych, łamanych, kolorowanie, wodzenie po śladzie, kreślenie kształtów literopodobnych, szlaczków, pisanie i czytanie wielkich i małych liter, przepisywanie układów liter, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, rozwijanie i utrwalanie gotowości do nauki pisania w obszarze sprawności manualnej oraz orientacji w kierunkach na kartce, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> utrwalenie pojęć: <i>syłaba, głoska, wyraz</i>, korzystanie z podręcznika pod kierunkiem nauczyciela, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> wzbogacanie czynnego słownika dziecka, stosowanie form grzecznościowych; 	<p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie zdań w tekście, wyodrębnianie wyrazów w zdaniu, wyróżnianie w wyrazach sylab, głosek i liter, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> określanie nastroju w utworze literackim, utwory pisane wierszem i prozą, rozpoznawanie zwrotki i wyrazów rymujących się, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> systematyczne wzbogacanie czynnego słownika dzieci o nowo poznane wyrazy, zwroty, związki frazeologiczne w związku z tekstami literackimi, wycieczkami, uczestnictwem w życiu środowiska lokalnego, działalnością w różnych obszarach edukacji; 	<p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> zbiorowe i indywidualne redagowanie opowiadań na podstawie historyjek obrazkowych, tekstów literackich oraz własnych przeżyć, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, odstęp między wyrazami w zdaniu, odpowiednie rozmieszczenie tekstu na stronie, akapity, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> pisanie wyrazów ze zmiękczeniami oznaczonymi na dwa sposoby: przez kreskę i literę i pisanie zdań ze słuchu, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy, rodzaje rzeczownika, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, organizowanie przedstawienia teatralnego na podstawie wybranego utworu, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> zwroty, związki frazeologiczne w związku z tekstami literackimi;
<p>edukacja matematyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie poczucia dyscypliny pracy, przyzwyczajanie do systematycznej pracy, wyrabianie wytrwałości i poczucia wiary we własne siły, kształtowanie orientacji przestrzennej, klasyfikowanie elementów według podanej zasady, szukanie różnic i podobieństw między elementami w zbiorach, nazywanie zasad, według których pogrupowano elementy, wdrażanie do umiejętności porównywania masy, 	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie poczucia dyscypliny i odpowiedzialności, wyrabianie poczucia wytrwałości, silnej woli i wiary we własne siły i możliwości, przeliczanie zgodnie z podanym warunkiem w zakresie 30, porządkowanie liczb rosnąco i malejąco, uzupełnianie ciągów liczbowych, Dodawanie i odejmowanie w zakresie 30 z przekroczeniem progu dziesiętkowego, Dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 bez przekroczenia progu dziesiętkowego, 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie poczucia dyscypliny i odpowiedzialności za własne pomysły i rozwiązywanie, kształtowanie umiejętności wyboru racjonalnej i optymalnej metody działania, mierzenie i zapisywanie wyników pomiaru, wykonywanie obliczeń dotyczących długości, poznanie i utrwalanie jednostek miary i ich skrótów: <i>metr, decymetr, centymetr, milimetr</i>, wprowadzenie wyrażen dwumianowanych, Dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych w zakresie 100,

<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> szacowanie masy, porządkowanie zbiorów rosnąco i malejąco, przeliczenie elementów, rozwijanie logicznego myślenia, wprowadzenie liczb: 2, 3 w aspektach kardynalnym, porządkowym i miarowym, liczenie w poznanym zakresie liczbowym, określanie miejsca elementów w zbiorze, utrwalenie określeń: <i>szerszy – węższy, niższy – wyższy, większy – mniejszy, grubszy – chudszy</i>, przygotowanie do wprowadzenia dodawania, wprowadzenie znaku „+”, kształcenie umiejętności dodawania na konkretnych, wprowadzenie zapisu dodawania i znaku „+”, ćwiczenia w pisaniu obliczeń do sytuacji przedstawionych na ilustracji, odczytywanie zapisanych obliczeń, kodowanie, rysowanie wzorów zgodnie z podanym kodem, kontynuowanie wzorów z figur geometrycznych, kolorowanie figury wg podanego kodu; 	<ul style="list-style-type: none"> dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych typu 30 + 10, 50 – 30, dodawanie trzech składników, odejmowanie, sprawdzanie odejmowania za pomocą dodawania, stosowanie przemienności dodawania, rozwiązywanie zadań tekstowych, przygotowanie do rozwiązywania złożonych zadań tekstowych, wprowadzenie jednostki masy – dekagram (dag) oraz zależności: 1 kg = 100 dag, ważenie przedmiotów, używanie jednostek masy: kilogram – kg, dekagram – dag, wykonywanie obliczeń pieniężnych, używanie jednostek: złoty (zł), rysowanie drugiej połowy symetrycznego rysunku; 	<ul style="list-style-type: none"> sprawdzenie odejmowanie za pomocą dodawania, wprowadzenie pojęć: <i>suma, składniki, różnica, odjemna, odjemnik</i>, rozwiązywanie równań z jedną niewiadomą w postaci okienka, zapisywanie liczb za pomocą cyfr i słownie, przedstawianie liczb jako sumy dziesiątek i jednostki, utrwalenie mnożenia i dzielenia liczb w zakresie 50, rozszerzenie zakresu mnożenia do 80, przestrzeżenie kolejności wykonywania działań, rozdzielanie liczb parzystych i nieparzystych, rozwiązywanie zadań tekstowych; 		<ul style="list-style-type: none"> przybliżenie warunków pracy weterynarza, poznanie zwyczajów, trybu życia kotów dzikich i domowych, wdrażanie do opieki nad zwierzętami domowymi, kształcenie umiejętności poszukiwania informacji, wdrażanie do obserwacji zmian zachodzących w przyrodzie jesienią, doskonalenie umiejętności rozpoznawania drzew i zwierząt żyjących w lesie, dostrzeganie podobieństw i różnic obserwowanych obiektów przyrodniczych, wdrażanie do obserwacji prac wykonywanych przez ludzi w ogródku, rozpoznawanie i nazywanie warzyw, prowadzenie klasowej hodowli; 	<ul style="list-style-type: none"> poznanie rodzajów lasów iglastych, rozpoznawanie drzew w lasach iglastych, poznanie budowy drzewa iglastego, obserwacje obiektów przyrodniczych i zapisywanie wyników obserwacji i wniosków, rozpoznawanie grzybów jadalnych i trujących, poznanie rodzajów parków i ich przeznaczenia, rozpoznawanie roślin i zwierząt występujących w parkach; 	<ul style="list-style-type: none"> poznanie warstw lasu, poznanie roślin i zwierząt żyjących w różnych warstwach lasu, dostrzeganie zależności pokarmowych w ekosystemie lasu, zwrócenie uwagi na zjawisko kłusownictwa w lesie, wpływu hataśu na życie mieszkańców lasu, omówienie znaczenia lasu dla człowieka;
------------------------------	---	--	---	--	--	--	--

<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> praca na wielu etapach, która kształtuje umiejętność wykonywania działań w określonej kolejności, zajęcia fotograficzne, tworzenie kolekcji wybranych fotografii rodzinnych; 	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie kompozycji plastycznych w projektach wieloetapowych z zastosowaniem różnorodnych technik plastycznych, poznawanie różnych materiałów, faktur i narzędzi używanych w pracy artystycznej, wprowadzenie do świata fotografii, zasady dobrej fotografii, wprowadzanie do budowania własnego warsztatu fotograficznego (kompozycja zdjęcia, ujęcie, temat przewodni); 	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie poczucia sprawstwa poprzez wprowadzenie projektu zakładającego kilka etapów działań artystycznych, rozwijanie pasji fotografowania, ukazywanie możliwości, jakie daje ta dyscyplina sztuki użytkowej również w codziennym życiu dziecka – dokumentowanie swojej historii i lepsze poznanie świata, który otacza dziecko;
<p>edukacja techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> wykonywanie pracy plastyczno-technicznej wymagającej cięcia po linii prostej, składanie projektu plastyczno-technicznego, prezentowanie efektu swojej pracy, zabawa z wykonanym modelem; 	<ul style="list-style-type: none"> wychowanie komunikacyjne – ukazywanie znaczenia bezpieczeństwa w transporcie lądowym, lotniczym i morskim, poznawanie różnych typów pojazdów, typy samochodów w zależności od przeznaczenia, poszukiwanie wiedzy na temat transportu lądowego; 	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie zmysłu przestrzennego poprzez projekt wieloetapowy – makieta domu przy wykorzystaniu prostej instrukcji lub schematów rysunkowych, kształtowanie umiejętności pracy wspólnej podczas zadania technicznego, przydzielanie ról, współpraca i podział odpowiedzialności;
<p>edukacja informatyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> zajęcia uczące dzieci bezpiecznego włączania i wyłączenia komputera, przedstawienie podstawowych funkcji myszy i klawiatury; 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie quizu na temat poszczególnych elementów komputera i jego funkcji, rozwijanie zainteresowań dzieci poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych związanych z nauką matematyki; 	<ul style="list-style-type: none"> utrwalenie nazw poszczególnych części składowych zestawu komputerowego, praca w edytorze graficznym – przypomnienie funkcji poszczególnych klawiszy, tworzenie projektów i szkiców, cofanie zmian;
<p>edukacja muzyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki o wytrwałości, nauka prostych śpiewanek do samogłosek, służąca rozwijaniu słuchu fonemowego i fonetycznego oraz ucząca poczucia rytmu, odtworzenie prostych rytmów za pomocą głosu, klaskania, klaskania; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki o wytrwałości w sporcie, kształtowanie umiejętności śpiewania razem z innymi dziećmi, budowanie zasad wspólnego śpiewania, uczenie wytrwałości w przygotowywaniu piosenki do grupowego wykonania, zabawy muzyczne wprowadzające umiejętności interpretowania muzyki ruchem całego ciała bądź gestem; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki na temat dzieci wytrwałych i niewytrwałych (na konkretnym przykładzie bohatera), rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, sluchanie nagrań muzyki rozrywkowej przyniesionych przez dzieci, aktywna dyskusja na temat emocji i odczuć, jakie ta muzyka wywołuje;
<p>wychowanie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ćwiczenia rozwijające aktywność dzieci oraz uczące je wytrwałości, zabawy z piłką, podrzucanie i łapanie piłki; 	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie właściwej postawy wyjściowej i ustawienia do ćwiczeń, zajęcia wykorzystujące równowagę, ukazywanie wysiłku osób niepełnosprawnych w pokonywaniu przeszkód dnia codziennego i uczenie szacunku dla tych wysiłków; 	<ul style="list-style-type: none"> gry zespołowe z piłką, rozwijanie zmysłu równowagi poprzez ćwiczenia na równoważni z przyborem, przypomnienie zasad związanych z zagrożeniami, określenie osób, do których dzieci mogą zwrócić się o pomoc w momencie zagrożenia życia lub zdrowia, kształtowanie postawy przełamywania lęku przed zwróceniem się o pomoc;

PROJEKTY 7-9	Wartość: kreatywność			KLASA III
	KLASA I	KLASA II	KLASA III	
<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie kreatywności dzieci poprzez twórcze opowiadania, szukanie słów oraz uczenie przewidywania efektów różnych działań, rozbudzanie aktywności poznawczej, odwagi w rozwiązywaniu problemów oraz zainteresowania wyobraźnią i ciekawymi sposobami na wspólne spędzanie czasu w grupie rówieśników oraz w rodzinie, stawianie pytań i poszukiwanie na nie odpowiedzi, konstruktywne radzenie sobie w trudnych sytuacjach, wyzbywanie się lęku przed nieznanym, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywne wypowiedzianie się w obrębie określonych kręgów tematycznych, inicjowanie swobodnych wypowiedzi dzieci w obszarze indywidualnych potrzeb, wdrażanie do konstruowania odpowiedzi na pytania problemowe, komunikacja niewerbalna jako sposób na przekazanie informacji innym, komponowanie opowiadań twórczych, np. wymyślanie dalszego ciągu opowiadania, innego zakończenia utworu, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywne sluchanie wypowiedzi innych osób, zadawanie pytań dotyczących wybranego tematu, konstruowanie odpowiedzi na zadane pytania problemowe, ilustrowanie gestem zachowania poznanego bohatera podręcznika, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie i utrwalanie gotowości do nauki czytania poprzez głośne czytanie nauczyciela oraz innych osób, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> zaznajamianie z wartością zmian w życiu każdego człowieka i umiejętnością radzenia sobie ze zmianą, rozwijanie potrzeby rozwiązywania problemów, podejmowania nowych wyzwań, kształtowanie poczucia własnej wartości i chęci samodoskonalenia poprzez odkrywanie i rozwijanie swoich możliwości, zasady obowiązujące podczas korzystania z telewizji i komputera, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, wyrażanie własnego zdania w dyskusji na określony przez nauczyciela temat, samorzutne wypowiedzi uczniów, swobodne dłuższe wypowiedzi w związku z wysłuchanymi lub przeczytanymi utworami literackimi, obrazkami, historyjkami obrazkowymi itd., <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> sluchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wydarzeniami dotyczącymi środowiska szkolnego, lokalnego, regionu, układanie opowiadań dźwiękowych, formułowanie odpowiedzi na zadane pytania, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> czytanie ze zrozumieniem utworów wierszowanych, napisów informacyjnych, instrukcji oraz poleceń związanych z działalnością uczniów w różnych obszarach edukacji, czytanie komiksów, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie pomysłowości i zdolności samodzielnego wymyślenia ciekawych projektów, rozwiązań i problemów do rozwiązania, organizowanie klubu twórczego trzecioklasisty, zachęcanie do udziału w konkursach, poszukiwania nowych wyzwań, organizowania w kreatywny i twórczy sposób wolnego czasu, kreatywne wykorzystanie zasobów w internecie i programach tv, zasady obowiązujące podczas korzystania z telewizji i komputera, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> komponowanie opowiadań twórczych, np. wymyślanie innego początku opowiadania, tworzenie swobodnych tekstów, wygłaszanie wierszy oraz krótkich fragmentów prozy z uwzględnieniem zmiany siły, tonu głosu, tempa i pauz, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> ważne sluchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów itd., <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> oddawanie głosem nastroju utworu, wyraziste czytanie tekstów poetyckich oraz fragmentów prozy przeznaczonych do nauki na pamięć, wspólne przeczytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> zbiorowe i indywidualne pisanie kilkuzdaniowej wypowiedzi na dany temat, zbiorowe 		

	<ul style="list-style-type: none"> • korzystanie z podręcznika pod kierunkiem nauczyciela, czytanie bardzo krótkich, kilkudziesięciu tekstów (składających się tylko z poznanych liter) z respektowaniem znaków przestankowych, czytanie ze zrozumieniem piktogramów i znaków informacyjnych dotyczących realizacji zadań z różnych obszarów edukacji, czytanie liter, układów liter odpowiadających sylabom, zdań z wykorzystaniem piktogramów, czytanie globalne wyrazów, rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem na elementarnym poziomie, czytanie głośne, indywidualne i zbiorowe fragmentów tekstu na określony temat dotyczący bohatera podręcznika, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie i utrwalanie gotowości do nauki pisania w obszarze rozwoju grafomotorycznego, kreślenie linii prostych, krzywych, łamanych, kolorowanie, wodzenie po śladzie, kreślenie kształtów literopodobnych, szlaczków, pisanie i czytanie poznanych liter, pisanie liter łącznie, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcja /jako łącznika w zdaniu, przepisywanie układów liter, wyrazów i prostych zdań, pisanie z pamięci wyrazów, po dokładnej obserwacji wzoru, rozwijanie wrażliwości ortograficznej, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywanie i wyróżnianie: litery, głoski, sylaby, wyrazu, zdania, podział wyrazu na głoski i sylaby, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie zainteresowania książką oraz czytaniem baśni, postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, zabawy pantomimiczne i dramowe, 	<p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • układanie i zapisywanie zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, zbiorowe redagowanie opowiadań na tematy bliskie dzieciom, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu: poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, odstępy między wyrazami w zdaniu, odpowiednie rozmieszczenie tekstu na stronie, akapity, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie różnych form wyrazu dla uzasadniania pisowni z ó i rz, pisownia wyrazów z utratą dźwięczności wewnątrz wyrazu, pisanie z pamięci wyrazów i zdań, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące, wyrazy w zdaniach, sylaby, litery i głoski w wyrazach z dwuznakami oraz innych, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas i miejsce akcji w utworach literackich, chronologia wydarzeń, wydarzenia realistyczne i fantastyczne, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów oraz zastępowanie ich innymi, wyrazy o podobnym i przeciwnym znaczeniu, systematyczne wzbogacanie czynnego słownika dzieci o nowo poznane wyrazy w związku z wydarzeniami, wycieczkami, tekstami literackimi, zajęciami z różnych obszarów edukacji; 	<p>i indywidualne redagowanie opowiadań na podstawie historyjek obrazkowych, zespolone układanie i rysowanie komiksów,</p> <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • najczęściej używane skróty: ulica – ul., numer – nr, strona – s., rok – r., znajomość alfabetu, praktyczne stosowanie kolejności alfabetycznej podczas korzystania ze słowników i encyklopedii według pierwszej i ostatniej litery, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie zdań w tekście, wyodrębnianie wyrazów w zdaniu, wyróżnianie w wyrazach sylab, głosek i liter, rozpoznawanie zdań nierozwiniętych i rozwiniętych, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie baśni, bajki, legendy, opowiadania, opisu, komiksu, postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, wprowadzanie przysłów i porównań do czynnego słownika;
--	---	--	---

	<p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> wzbogacanie czynnego słownika w kontekście nowych doświadczeń, treści opowiadań i nazywanie stanów emocjonalnych, wdrażanie do świadomego stosowania trafnie dobranego słownictwa, utrwalanie stosowania form grzecznościowych; 	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie aktywności twórczej, pobudzanie wyobraźni i spostrzegawczości, wprowadzenie liczb 4 i 5 w aspektach kardynalnym, porządkowym i miarowym, matematyzowanie analizowanych sytuacji, przygotowanie do rozumienia odejmowania, dodawanie i odejmowanie w zakresie 5, rozwiązywanie zadań tekstowych na dodawanie i odejmowanie, układanie treści zadań tekstowych do zapisu i ilustracji, doskonalenie umiejętności zapisywania obliczeń, wprowadzenie monet 1 zł, 2 zł, wdrażanie do rozumienia wartości nabywczej pieniędzy, tworzenie zbiorów zgodnie z podanym warunkiem, przeliczanie pieniędzy, porównywanie kwot, zastępowanie kilku monet jedną monetą, zachęcanie do wykorzystywania umiejętności matematycznych w życiu codziennym, porządkowanie liczb – postugiwanie się liczebnikami porządkowymi, doskonalenie umiejętności rozpoznawania kształtów figur geometrycznych, kolorowanie obrazka zgodnie z podanym kodem cyfrowym, kolorowanie elementów wg podanego kodu; 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie aktywności twórczej, rozwijanie wyobraźni i spostrzegawczości, wskazywanie w liczbie rzędu dziesiątek i jedności, porządkowanie liczb, dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 bez przekroczenia progu dziesiątkowego, dodawanie i odejmowanie w zakresie 30 z przekroczeniem progu dziesiątkowego, dodawanie kilku składników, dopełnianie do pełnej dziesiątki, stosowanie prawa przemienności dodawania, porównywanie liczb, utrwalenie znaków: <, >, =, rozwiązywanie prostych zadań tekstowych, odmierzanie płynów, odczytywanie wskazań termometru, poznanie stopnia Celsjusza – jednostki pomiaru temperatury, wykonywanie obliczeń pieniężnych, wprowadzenie jednostki 1 grosz i jego skrótu 1 gr oraz zależności 1 zł = 100 gr, wprowadzenie nazw liczb w dodawaniu – suma i składniki, wprowadzenie liczb w odejmowaniu – odjemna, odjemnik, różnica, rozwiązywanie zadań podzielonych na etapy, przygotowanie do rozwiązywania zadań złożonych, rysowanie drugiej połowy symetrycznego rysunku; 	<p>edukacja matematyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie wyobraźni i spostrzegawczości, wpajanie nawyków argumentowania, uzasadniania i dociekania, doskonalenie umiejętności porównywania danych, analizowania i wyciągania wniosków, odczytywanie godzin na zegarze, utrwalenie pojęć: <i>półgodziny, kwadrans</i>, utrwalenie znaków rzymskich, odczytywanie wskazań termometru, dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 z przekroczeniem progu dziesiątkowego, utrwalenie pojęć: <i>suma, różnica liczb</i>, doskonalenie dzielenia i mnożenia liczb w zakresie 80, wprowadzenie pojęć: <i>iloczyn, czynnik, iloraz, dzielnik, dzielnik</i>, przestrzeganie kolejności wykonywania działań, wykonywanie obliczeń pieniężnych z użyciem mian: zł, gr, przeliczanie liczb zgodnie z podanym warunkiem, dodawanie kilku składników, sprawdzanie odejmowania za pomocą dodawania, rozwiązywanie zadań tekstowych na porównywanie różnicowe, układanie zadań tekstowych do podanej formuły matematycznej i do ilustracji, przekształcanie zadań tekstowych, rozwiązywanie równań z okienkiem, dostrzeganie symetrii w otaczającym świecie,
--	--	--	--	------------------------------	--

			<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie symetrii w praktyce, • rozwijanie logicznego myślenia; • omówienie cech charakterystycznych dla poszczególnych pór roku na podstawie zmian zachodzących w lesie, • wyjaśnienie zależności między długością dnia i nocy, • krążenie Ziemi wokół Słońca i obrót wokół własnej osi, ich wpływ na życie na Ziemi, • odczytywanie temperatury powietrza, • utrwalenie nazw kierunków świata: <i>północ, południe, wschód, zachód</i>, • poszerzenia wiadomości na temat wiatru, huraganu, tornada, • ochrona czystości powietrza;
edukacja przyrodnicza	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do prowadzenia obserwacji pogody, • kształcenie umiejętności wypowiadania się na temat warunków pogodowych, • rozwijanie umiejętności wyciągania wniosków na podstawie ilustracji, • poszerzenie wiadomości na temat wykorzystywania siły wiatru przez człowieka, • zachęcanie do wykonywania prostych doświadczeń, • rozpoznawanie zwierząt i roślin występujących na polu, • poznanie prac wykonywanych na polu jesienią, • utrwalenie nazw warzyw i owoców, • przybliżenie sposobów przetwarzania owoców i warzyw, • przybliżenie pojęcia: <i>zdrowa żywność</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzeganie i omawianie zmian zachodzących w przyrodzie jesienią na przykładzie ekosystemów parku i lasu, • poznanie sposobów przystosowania się zwierząt do zimy, • wdrażanie do zdrowego odżywiania się, • omówienie wpływu witamin na rozwój i funkcjonowanie organizmu człowieka, • poznanie produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, • zwrócenie uwagi na rolę zmysłów w procesie poznawania świata; 	<ul style="list-style-type: none"> • uczenie możliwości wykorzystania różnych technik i narzędzi, w tym medialnych, do tworzenia ciekawych form ekspresji twórczej, • kształtowanie własnego wizerunku poprzez aktywność w zakresie sztuk plastycznych i ich korelacji z innymi środkami wyrażania siebie;
edukacja plastyczna	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności rozpoznawania kształtów i faktur różnych materiałów, • wykorzystywanie odkryć dzieci związanych z kształtem i fakturą do samodzielnej ekspresywnej twórczości; 	<ul style="list-style-type: none"> • komponowanie samodzielnych projektów plastycznych na płaszczyźnie i w przestrzeni, • ekspresja poprzez sztukę w projektach multimedialnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności myślenia technicznego poprzez stawianie przed dziećmi konkretnych problemów technicznych, • poszukiwanie rozwiązań technicznych w różnych zadaniach i sytuacjach, • kształtowanie umiejętności wyboru najlepszego rozwiązania;
edukacja techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie prac z papieru pomagających usprawnić rękę wiodącą, • kształtowanie poczucia bezpieczeństwa poprzez określanie osób, do których można się zwrócić o pomoc, telefony alarmowe, wzywianie pomocy; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie pracy plastyczno-technicznej wymagającej cięcia po linii prostej, • składanie projektu plastyczno-technicznego, prezentacja w klasie; 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie rysunków w edytorze grafiki we dług własnego pomysłu, • rozwijanie zainteresowań dzieci poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych rozwijających kreatywność;
edukacja informatyczna	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie komputera do pracy twórczej (rysowanie, tworzenie własnych kompozycji), • oglądanie zdjęć związanych tematycznie z projektem w komputerze za pomocą dowolnego programu; 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie rysunków za pomocą wybranego edytora grafiki z gotowych elementów, • przeglądanie w internecie gotowych propozycji rysunków na określony, zadany w wyszukiwarce temat; 	

<p>edukacja muzyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki na temat dziecięcych zainteresowań, rozwijanie wrażliwości muzycznej dziecka poprzez słuchanie naprzemiennie muzyki spokojnej i pobudzającej, służącej do wykonywania określonych poleceń, rozpoznawanie i nazywanie dźwięków natury, dźwięków miasta, domu i szkoły; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki o pięknie i bogactwie natury, kształtowanie umiejętności improwizacji głosem według ustalonych zasad, rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, wprowadzenie zagadnień związanych z rodzajami głosów ludzkich: <i>sopran, bas</i>, słuchanie fragmentów muzyki klasycznej i wyrażanie ich w dowolny sposób; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki na temat ciekawego dnia, pomimo złej pogody, kształtowanie umiejętności ilustrowania krótkich wierszyków muzyką, tworzenie układów choreograficznych interpretujących określoną muzykę (np. muzykę filmową), tworzenie bazy ulubionych utworów;
<p>wychowanie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> zachęcanie do zabaw ruchowych na świeżym powietrzu, budowanie kreatywności dzieci poprzez pokonywanie naturalnych przeszkód dostosowanych do możliwości dzieci, uczenie dzieci zasad higieny osobistej oraz wpływu jej stosowania na zdrowie i dobre samopoczucie; 	<ul style="list-style-type: none"> ćwiczenia ogólnorozwojowe wykorzystujące piłkę, uczenie rzutów, podań, chwytania piłki, zabawy ruchowe na świeżym powietrzu, jazda na rowerze i wrotkach, uczenie zasad zachowania się na drogach, uczenie dzieci, do kogo mogą się zwrócić o pomoc w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; 	<ul style="list-style-type: none"> zorganizowanie konkursów sprawnościowych wykorzystujących różne przyrządy, uczenie właściwego zachowania w sytuacji zwyczajstwa oraz w momencie porażki, uczenie dbałości o swoje ciało w zakresie ubierania się oraz dbania o codzienną higienę osobistą;

Ja i inni

<p>PROJEKT 10-12</p>	<p>Wartość: szacunek i uczciwość</p>		
<p>edukacja polonistyczno-społeczna</p>	<p>KLASA I</p> <p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> poznawanie wartości szacunku wobec siebie, innych osób lub pracy, określanie sytuacji, w których okazywanie szacunku ma szczególne znaczenie, poszukiwanie wartości szacunku i uczciwości we własnych doświadczeniach oraz poszukiwanie możliwości otwarcia się na drugiego człowieka zarówno w rodzinie, jak i w grupie rówieśniczej, obowiązki dyżurnego, poszanowanie podręczników i innych przyborów szkolnych, sumienne wykonywanie poleceń 	<p>KLASA II</p> <p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i nazywanie uczuć własnych oraz innych osób, prawdomówność i takt, wspieranie uczciwości dzieci, tworzenie warunków do podejmowania odpowiedzialnych zadań wobec siebie i grupy, chwalenie odwagi w uczciwym działaniu, posługiwanie się swoim imieniem i nazwiskiem w różnych sytuacjach życiowych, imiona i nazwiska dalszych krewnych, drzewo genealogiczne swojej rodziny, odczuwanie dumy z przynależności do swojej rodziny, jej tradycji i zwyczajów, 	<p>KLASA III</p> <p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> budowanie poczucia sprawstwa i kontroli nad swoim zachowaniem pod wpływem silnych emocji, imiona i nazwiska dalszych krewnych, drzewo genealogiczne swojej rodziny, odczuwanie dumy z przynależności do swojej rodziny, jej tradycji i zwyczajów, kulturalne zachowanie wobec innych dzieci, unikanie agresji jako metody rozwiązywania konfliktów, poszanowanie cudzej własności i prywatności, zachowanie tajemnicy korespondencji (list, sms, e-mail),

	<p>i zadań, odpowiednie zachowanie w klasie, w szkole, poszanowanie dobra wspólnego, dziecięce filozofowanie na temat kultury osobistej i dobrego wychowania, kształtowanie kultury osobistej i wartości uczestniczenia w kulturze, nazywanie swoich uczuć w relacji do innych ludzi, bohaterów literackich, teatralnych, filmowych, ukierunkowywanie uczuć na empatię, współodczuwanie emocji i uczuć innych poprzez dobór odpowiedniej literatury i zabaw integracyjnych,</p> <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozmowa lub dyskusja w parach lub w grupie na określony temat, • ćwiczenia artykulacyjne i intonacyjne, opisywanie i opowiadanie ustne jako forma kształtowania płynności mowy, warsztat dramatu i klasowy teatrzyk kukielkowy jako forma aktywizowania i inicjowania wypowiedzi i dialogu, wywiad z bohaterami, gest, mimika, kształtowanie rozumienia umownego znaczenia rekwizytu i umiejętnego posługiwania się nim w odgrywanej scenie, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszukiwanie konkretnych informacji w materiale audialnym, sluchanie nagrań literackich, sluchowisk, wierszy i opowiadań, sluchanie poleceń nauczyciela oraz czytanych tekstów literackich, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnicowana nauka czytania z wykorzystaniem równoległe różnych technik czytania (czytanie globalne, metoda sylabowa, zdaniowa i inne, w zależności od stopnia przygotowania zespołu i możliwości dzieci), rozwijanie aktywności czytelniczej poprzez indywidualną interpretację fragmentów poezji dziecięcej, przyporządkowywanie nazw do ilustracji, 	<p>sumienne wykonywanie poleceń i zadań, odpowiednie zachowanie w klasie, w szkole, poszanowanie dobra wspólnego,</p> <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrażanie wniosków z przedstawionych wydarzeń, swobodne dłuższe wypowiedzi w związku z wysłuchanymi lub przeczytanymi utworami literackimi, obrazkami, historyjkami obrazkowymi, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranej słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluchanie poleceń dotyczących realizacji zadań z różnych rodzajów edukacji, ukierunkowane sluchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela oraz nagrań utworów poetyckich w wykonaniu znanych aktorów, kultura sluchania, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspólne przeczytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela, czytanie dialogów ze zwróceniem szczególnej uwagi na interpunkcję i intonację, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiorowe redagowanie opowiadań na tematy bliskie dzieciom, zbiorowe i indywidualne pisanie listów i zaproszeń, tworzenie i pisanie swobodnych tekstów, ćwiczenia w kształtowaniu i czytelnym pisaniu: poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, odstępy między wyrazami w zdaniu, odpowiednie rozmieszczenie tekstu na stronie, akapity, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • kropka, pytajnik, wykrzyknik na końcu zdania, pisownia wyrazów z ó i rz, tworzenie rodziny wyrazów lub wykorzystanie zmienności form dla uzasadnienia pisowni niektórych wyrazów 	<p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspólne lub indywidualne wyodrębnianie postaci i zdarzeń, ustalenie kolejności zdarzeń, określanie nastroju w utworze, wyrażanie własnego zdania o postaciach i zdarzeniach, układanie w parach dialogów, wchodzenie w rolę, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważne sluchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów, sluchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyraziste czytanie krótkich fragmentów wybranych utworów literackich z podziałem na rolę, czytanie wierszy oraz krótkich fragmentów napisanych prozą, przeznaczonych do nauki na pamięć, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • układanie i zapisywanie zdań oraz krótkich tekstów ułożonych z rozsypanek wyrazowych i zdaniowych, uzupełnianie i przepisywanie zdań, przepisywanie połączone z przekształcaniem zdań, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisownia wyrazów z końcówkami: -ów, -ówka, przecinek przy wylizaniu, pisanie ze sluchu krótkich tekstów, tworzenie rodziny wyrazów, uzasadnianie pisowni wyrazów z rz po spółgłoskach, <p>wiedza i nauka o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy, rodzaje rzeczownika, liczba rzeczownika, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauka poezji, prozy, tekstów teatralnych na pamięć, wygłaszanie utworów z pamięci,
--	--	--	---

<p>edukacja matematyczna</p>	<p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie i utrwalanie gotowości do nauki pisania w obszarze rozwoju grafomotorycznego, kreślenie linii prostych, krzywych, łamanych, kolorowanie, wodzenie po śladzie, kreślenie kształtów literopodobnych, szlaczki, pisanie i czytanie wielkich i małych liter <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> przepisywanie układow liter, wyrazów i prostych zdań, pisanie z pamięci wyrazów, dokładnej obserwacji wzoru, rozwijanie wrażliwości ortograficznej, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> nazywanie i wyróżnianie: litery, głoski, sylaby, wyrazu, zdania, nazwy przedmiotów i roślin, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> zapoznanie z nowościami literatury dziecięcej, tworzenie środowiska czytelniczego dziecka – osoby dorosłe czytają głośno w klasie, zapoznanie z poezją dziecięcą, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> praca z ilustracjami lub nazwami pojedynczych przedmiotów, elementy kultury języka, poszerzanie repertuaru czynnego słownika ze szczególnym uwzględnieniem nazw emocji oraz elementów związanych z kulturą języka; 	<p>z ó i rz, stosowanie wielkiej litery na początku zdania, w imionach, nazwiskach, nazwach miast, państw, ulic, w korespondencji, przeliczeniu przy wyliczaniu,</p> <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> nazywanie czynności, układanie zdań rozkazujących, pytających, oznajmujących, sylaby, litery i głoski w wyrazach z dwuznakami oraz innych, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie zainteresowania dziecka książką poprzez spotkania czytelnicze, konkursy i projekty autorskie (np. kluby małych czytelników, galeria najpiękniejszych baśni), <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> wyraży wieloznaczne, wprowadzanie do czynnego słownika dzieci różnych przysłów, np. <i>prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie</i>, poszerzanie słownika o wyrazy dotyczące stanów emocjonalnych dzieci w różnych sytuacjach życiowych; 	<p>rozwijanie zainteresowania dziecka książką poprzez spotkania czytelnicze, konkursy i projekty autorskie (np. kluby małych czytelników, galeria najpiękniejszych baśni),</p> <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> wbogacanie słownictwa o wyrazy i wyrażenia związane z wyrażaniem własnych stanów emocjonalnych oraz dotyczących emocji innych osób, świadome stosowanie słownictwa trafnie dobranego do rodzaju wypowiedzi;
		<p>doskonalenie postawy szanowania poglądów i pomysłów innych,</p> <p>kształcenie uczciwości i prawdomówności – samoocena,</p> <p>mierzenie długości i szerokości w centymetrach i milimetrach – 1 cm, 1 mm, 1 cm = 10 mm,</p> <p>wprowadzenie wyrażeń dwumianowanych,</p>	<p>rozwijanie postawy szanowania poglądów i pomysłów innych ludzi,</p> <p>rozwijanie umiejętności dokonywania uczciwej samooceny i oceny innych,</p> <p>porównywanie liczb w zakresie 1000,</p> <p>zapisywanie liczb w poznanym zakresie słownie i za pomocą cyfr,</p> <p>wprowadzenie osi liczbowej,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie znaków: <, >, = i ich zapisu, porównywanie liczb z zastosowaniem poznanych znaków: <, >, =, rozszerzenie zakresu liczbowego do 6, doskonalenie techniki liczenia w zakresie 6, rozwijanie logicznego myślenia, wdrażanie do rozumienia przemienności dodawania, wprowadzenie przemienności dodawania, układanie tekstów zadań do podanych działań, zapisywanie liczby 6 w postaci sumy dwóch składników, stosowanie liczebników porządkowych, rozumienie pojęcia <i>para</i>, układanie i rozwiązywanie zadań tekstowych; 	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie znaków rzymskich od 1 do 12, odczytywanie pełnych godzin na zegarze, wykonywanie obliczeń zegarowych, utrwalenie nazw dni tygodnia, nazw miesięcy, pór roku, wykonywanie obliczeń kalendarzowych, zapisywanie dat z wykorzystaniem liczb arabskich i znaków rzymskich, porządkowanie dat, rysowanie figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, kontynuowanie regularności w prostych motywach, doskonalenie techniki rachunkowej, rozwiązywanie zadań tekstowych na porównywanie różnicowe, porównywanie i porządkowanie liczb, odczytywanie danych w tabeli, wykonywanie obliczeń pieniężnych, postępowanie się jednostkami: zł, gr; 	<ul style="list-style-type: none"> porządkowanie liczb, wprowadzenie pojęć: <i>punkt, odcinek, linia prosta, krzywa, łamana</i>, rysowanie grafów na osi liczbowej, intuicyjne obliczanie obwodów poznanych figur geometrycznych, kontynuowanie i układanie rytmów, wykonywanie obliczeń zegarowych, mierzenie długości i szerokości w centymetrach i milimetrach, zadania na logiczne myślenie;
<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> budzenie zainteresowania przyrodą, rozpoznawanie zwierząt i roślin żyjących w lesie, wypowiadanie się na temat znanych uczniom zwyczajów zwierząt leśnych, poznanie nazw legowisk wybranych zwierząt leśnych, poszukiwanie informacji na temat zwierząt i roślin występujących w lesie, poznanie sposobów przystosowania się ptaków do zimy: przyloty i odloty ptaków, gromadzenie zapasów, zachęcanie do rozpoznawania ptaków, wdrażanie do umiejętnego obserwowania ptaków, poznanie znaczenia wody i powietrza w życiu człowieka, wdrażanie do dbania o przyrodę, kształcenie nawyków proekologicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> zapobieganie przeziębieniom, kształcenie umiejętności dbania o swój organizm oraz kontrolowania stanu zdrowia, wdrażanie do właściwego zachowania się w czasie przeziębienia, nazywanie części ciała człowieka, w tym głównych kości, z wizytą u lekarzy specjalistów: pediatry i stomatologa, laryngologa i ortopedy – przybliżenie pracy lekarzy specjalistów, wdrażanie do zdrowego trybu życia, przybliżenie historii powstania węgla, kopalnie głębinowe i odkrywkowe, poznanie znaczenia węgla dla człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> poznanie zwierząt charakterystycznych dla przyrody Polski, przybliżenie wiadomości na temat budowy ciała, trybu życia i występowania owadów, ptaków i ssaków, poznanie organów wewnętrznych i narządów zwierząt i człowieka (płuca, serce, żołądek, oko, ucho);

<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie wrażliwości artystycznej poprzez poznanie arcydzieł malarstwa i architektury, • uczenie wypowiadania się na tematy sztuki; 	<ul style="list-style-type: none"> • motywowanie dzieci do uczestniczenia w życiu kulturalnym środowiska szkolnego, udziału w konkursach i kółkach zainteresowań, • uczenie szacunku do czyjejs pracy plastycznej, rozwijanie umiejętności mówienia o czyichś dokonaniach plastycznych z obiektywizmem i uznaniem; 	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie tożsamości kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i tradycją w środowisku domowym, szkolnym i lokalnym, • motywowanie do włączania się do działalności twórczej lokalnych środowisk na miarę swoich zainteresowań i możliwości;
<p>edukacja techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie pracy plastyczno-technicznej wymagającej cięcia po owalu – zegar, • składanie projektu plastyczno-technicznego, • rozpoznawanie różnych sposobów mierzenia czasu, zabawy z zegarem, 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie matrycy – lotniska, wspólna praca całego zespołu klasowego, 	<ul style="list-style-type: none"> • ukazywanie znaczenia rozwoju techniki w XX i XXI wieku, elementy historii techniki, • analiza najnowszych urządzeń elektronicznych służących do przetwarzania i zapisywania danych, takich jak na przykład różne modele komputerów czy laptopów;
<p>edukacja informatyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zabawy z rysowaniem, używanie palety kolorów oraz różnej grubości kredki, • zapoznanie dzieci z podstawowymi problemami związanymi z nieprawidłową postawą podczas korzystania z komputera oraz zagrożeniami w sieci internetowej; 	<ul style="list-style-type: none"> • uczenie zasad korzystania z komputera i internetu: czas, zagrożenia płynące z sieci, • rozwijanie zainteresowań poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie programów dostępnych w pracowni do tworzenia statycznych i dynamicznych rysunków, • prezentacja prac na tablicy multimedialnych lub za pomocą projektora, umożliwiającego każdemu uczniowi w klasie zobaczyć efekty pracy kolegów,
<p>edukacja muzyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki związanej z okazywaniem szacunku, • kształtowanie umiejętności realizowania prostych schematów rytmicznych za pomocą ruchów całego ciała lub jego poszczególnych części, • ćwiczenia w wystukiwaniu prostego rytmu za pomocą instrumentów perkusyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o rodzicach, rodzeństwie i starszym pokoleniu, • rozwijanie umiejętności wygrywania prostych melodii na instrumentach melodycznych, akompaniowanie, • wprowadzanie i utrwalanie znaków notacji muzycznej: <i>cała nuta, półnuta, pauza</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki na temat okazywania szacunku dla pracy innych ludzi, • słuchanie polskiej muzyki klasycznej, • utrwalenie pojęć: <i>sopran, bas</i>, • śpiewanie zespołowe dotychczas poznanych, ulubionych piosenek z repertuaru dziecięcego,
<p>wychowanie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie dzieci do wykonywania prostych ćwiczeń równoważnych, • rzucanie piłki do celu, zabawy z piłką wymagające współpracy w parach, • kształtowanie zachowań społecznych w zakresie budowania szacunku do osób niepełnosprawnych, uczenie się pomagania takim osobom w miarę możliwości dziecka; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie sprawności dziecka poprzez gry terenowe, • uczenie respektowania zasad ustalonych w danym zadaniu sportowym, • rozwijanie zmysłu równowagi poprzez ćwiczenia na równoważni z przyborem, • kształtowanie odpowiedzialności za postawę postawę ciała przy wykonywaniu czynności związanych na przykład z uczeniem się, serfowaniem po internecie, wykonywaniem zadań plastycznych i innych, 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie właściwej postawy wyjściowej i ustawienia do ćwiczeń, • ćwiczenie przewrotu w przód, • ćwiczenia marszobieg trwającego co najmniej 15 minut, • uczenie szacunku do własnego ciała i dbałości o prawidłową postawę siedzącą i stojącą podczas różnych zajęć w szkole i w domu,

PROJEKTY 13–15	Wartość: dobroć		
	KLASA I	KLASA II	KLASA III
<p>edukacja polonistyczno-społeczna</p>	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobroć jako pomaganie innym, wybaczenie i działanie, przynależność do rodziny, jej tradycje i zwyczaje, pogłębienie zrozumienia swojej roli w rodzinie i obowiązków, jakie wynikają z przynależności do niej, rodzina, więzy rodzinne, struktura rodziny, mieszkanie jako miejsce pracy i odpoczynku, obowiązki domowe, nauka, praca zawodowa rodziców, sposoby rozwiązywania konfliktów, ukazywanie przykładów ludzkiej dobroci i zaangażowania w pomoc innym, wskazywanie na przykłady prawdziwej miłości w rodzinie, również pomiędzy rodzeństwem, rozwijanie poczucia humoru i życiowego optymizmu, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyciąganie wniosków z przedstawionych wydarzeń, komponowanie opowiadań twórczych, np. wymyślenie dalszego ciągu opowiadania, innego zakończenia utworu, wyrażanie własnego zdania o postaciach i zdarzeniach, wchodzenie w rolę, wyciąganie wniosków z przedstawionych wydarzeń, nadawanie tytułów pojedynczym obrazkom oraz historyjkom obrazkowym, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • słuchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek i kolegów oraz innych osób w związku z doświadczeniami, obserwacjami, przeżyciami, słuchanie poleceń dotyczących realizacji zadań z różnych rodzajów edukacji, ukierunkowane słuchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela oraz nagrań utworów poetyckich, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszukiwanie dobra w sobie samym i w drugim człowieku, pokazywanie przykładów przyjaźni i wspieranie prób tworzenia relacji koleżeńskich i przyjacielskich, poszukiwanie okazji do czynienia dobra, ukierunkowywanie uczuć na empatię poprzez dobór odpowiedniej literatury i zabaw integracyjnych, ćwiczenia na dobry klimat w grupie i przeciwdziałanie zachowaniom niepożądanym, dobro jako aktywne działanie dla innych bez krzywdzenia siebie i dla siebie bez krzywdzenia innych, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • swobodne kilkudzaniowe wypowiedzi na podstawie wydarzeń z życia dzieci w domu, w szkole, w społeczności lokalnej oraz w związku z tekstami literackimi, nadawanie tytułów pojedynczym obrazkom oraz historyjkom obrazkowym, swobodne kilkudzaniowe wypowiedzi na podstawie wydarzeń z życia dzieci w domu, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • słuchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek i kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wywiadami, ukierunkowane słuchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela oraz nagrań utworów poetyckich w wykonaniu znanych aktorów, kultura słuchania, słuchanie audycji i historyjek dźwiękowych, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie dialogów, czytanie wybranych fragmentów utworów literackich z podziałem na role, oddawanie głosem nastroju w utworze, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazywanie na przykłady prawdziwej miłości w rodzinie, również pomiędzy rodzeństwem, rozwijanie poczucia humoru i życiowego optymizmu, ukazywanie wartości bycia dobrym człowiekiem, działanie na rzecz poszanowania praw wszystkich ludzi, poszukiwanie możliwych rozwiązań problemów, które szkodzą byciu dobrym człowiekiem, dostrzeganie dobra w otaczającym świecie oraz drugiej osobie, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyciąganie wniosków z przedstawionych wydarzeń, samorzutne wypowiedzi uczniów, swobodne kilkudzaniowe wypowiedzi na podstawie wydarzeń z życia dzieci w domu, w szkole, w społeczności lokalnej oraz w związku z tekstami literackimi, komponowanie opowiadań twórczych, np. wymyślenie innego początku opowiadania, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • słuchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wydarzeniami dotyczącymi środowiska szkolnego, lokalnego, regionu, słuchanie poleceń związanych z działalnością i aktywnością dzieci w różnych obszarach edukacji, kultura słuchania, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspólne czytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela, samodzielne czytanie książek oraz czasopism dziecięcych, wyraziste czytanie krótkich fragmentów wybranych utworów literackich z podziałem na role, higiena czytania,

<p>edukacja matematyczna</p>	<p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnicowana nauka czytania z wykorzystaniem równoległe różnych technik czytania (czytanie globalne, metoda sylabowa, zdaniowa i inne, w zależności od stopnia przygotowania zespołu i możliwości dzieci), czytanie ze zrozumieniem piktogramów i znaków informacyjnych dotyczących realizacji zadań z różnych obszarów edukacji, układanie własnych symboli i znaków w celu przekazania informacji, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia pisania pojedynczych wielkich i małych liter, nauka ich łączenia w wyrazy, pisanie zdań, zwracanie szczególnej uwagi na poprawność kaligraficzną tekstu pisanego, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności pisania wielką literą, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadania oraz wyrazy w zdaniach, sylaby, litery i głoski w wyrazach, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudzanie zainteresowania książką i czytaniem, wskazywanie bohaterów słuchanym i czytany tekstcie, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie słownika dzieci poprzez uczenie ich nazywania swoich potrzeb; 	<p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • układanie życzeń, pisanie wielką literą imion, nazwisk, nazw miejscowości, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisanie wyrazów z ą i ę występujących w oprowany tekstach oraz w czasownikach, • wielka litera na początku zdania, w nazwiskach i imionach, w korespondencji, w nazwach miast i państw, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy, liczba rzeczownika, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydarzenia realistyczne i fantastyczne, nastroj w utworze literackim, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów, zastępowanie ich innymi, stosowanie w wypowiedziach ustnych i pisemnych wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu; 	<p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiorowe i indywidualne układanie życzeń, uzupełnianie i przepisywanie zdań, przepisywanie połączone z przekształcaniem zdań, podpisywanie obrazków zdaniami, pisanie z pamięci i ze słuchu wyrazów i zdań zawierających określone trudności ortograficzne, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wielka litera na początku zdania, w imionach, nazwiskach, nazwach miast, państw, ulic, rzek, tytułach dzieł oraz w korespondencji, pisownia wyrazów z końcówkami: -ów, -ówka. <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba pojedyncza i mnoga rzeczownika, rodzaj rzeczownika, rodzaje zdań, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • chronologia wydarzeń, wydarzenia istotne dla przebiegu akcji, bohater główny i postacie drugoplanowe, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszerzanie repertuaru czynnego słownika w kontekście nowych tekstów literackich, wydarzeń i sytuacji szkolnych, znajomość nazw stanów emocjonalnych, nazywanie potrzeb;
		<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do pomocy koleżeńskiej, • doskonalenie umiejętności pracy w grupie, utrwalenie nazw figur geometrycznych, • mierzenie za pomocą linijki odcinków, boków figur geometrycznych, • poznanie cech charakterystycznych figur geometrycznych, • rysowanie figur geometrycznych, • dzielenie na dwie i cztery równe części kartki papieru, używanie pojęcia: połowa, • rozwiązywanie zadań tekstowych, • układanie zadań tekstowych do podanej formy matematycznej lub rysunku, 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie postawy gotowości pomagania innym, • rozwijanie umiejętności pracy w grupie, doskonalenie dodawania i odejmowania w zakresie 100, • liczenie co 2, co 3, • porządkowanie liczb, • rozwiązywanie zadań tekstowych, • porównywanie liczb, • zaznaczanie grafów na osi liczbowej, utrwalenie liczb parzystych i nieparzystych, • sprawdzanie dzielenia za pomocą mnożenia, rozszerzenie mnożenia i dzielenia do 100,

	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie figur geometrycznych, • utrwalenie pojęcia pary, • wprowadzenie liczb 7, 8 w trzech aspektach, • rozszerzenie zakresu liczbowego do 8, • doskonalenie umiejętności liczenia – dodawania i odejmowania w zakresie 8, • posługiwanie się liczebnikami porządkowymi, • zwrócenie uwagi na dostrzeganie symetrii; 	<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie rozumienia pozycyjnego systemu dziesiętnego, • uzupełnianie liczb w ciągu liczbowym, • wykonywanie obliczeń wagowych, • wykonywanie obliczeń pieniężnych, • porównywanie liczb, • dopełnianie do danej liczby, • rozwiązywanie prostych równań z okienkiem, • wdrażanie do rozwiązywania zadań złożonych, • rysowanie figur w powiększeniu i w pomniejszeniu, • zaznaczanie i rysowanie osi symetrii, • rysowanie drugiej połowy rysunku symetrycznego, • kontynuowanie regularności w szlaczku; 	<ul style="list-style-type: none"> • utrwalenie pojęć: <i>iloczyn, iloraz</i>, • przestrzeganie kolejności wykonywania działań, • wykonywanie obliczeń pieniężnych, • porównywanie wyników działań;
<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budzenie zainteresowania przyrodą, • wdrażanie do umiejętności obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie, • poznanie drzew iglastych i liściastych rosnących w polskich lasach i parkach, • nazywanie zwierząt i roślin występujących w parkach, • zapoznanie z formami opieki nad dzikimi zwierzętami zimą, • poznanie sposobów dokarmiania zwierząt w czasie zimy, • obserwowanie symetrii występującej w przyrodzie, • wdrażanie do ochrony przyrody, • wdrażanie do dbałości o własne zdrowie, • kształtowanie nawyku zdrowego odżywiania się i przestrzegania zaleceń lekarza; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie, jak powstała sól kamienna, znaczenie soli dla człowieka, • poznanie pracy gwarłów, • przeprowadzenie doświadczenia – hodowla kryształków soli, • poznanie właściwości soli, • wdrażanie do korzystania z mapy, • przybliżenie wiadomości na temat powstawania skał, • poznanie skał magmowych, osadowych i metamorficznych, • właściwości i wykorzystanie gliny, • poznanie pracy garncarza, • znaczenie skał w życiu człowieka, • degradacja środowiska jako skutek działalności przemysłowej i wydobywczej, • poznanie przyczyn powstawania smogu, • poznanie sposobów ratowania środowiska przez człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie zwierząt roślinożernych, mięsożernych i wszystkożernych, • poznanie zależności pokarmowych w ekosystemie pola i lasu latem i zimą, • wykorzystywanie zwierząt w życiu człowieka;
<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ukazywanie możliwości przekładania słowa na obraz i ruch poprzez nawiązanie do adaptacji znanych motywów literatury dziecięcej, • tworzenie projektów plastycznych w dowolnej technice jako wyrażenie swojego przywiązania dla najbliższych, • cięcie papieru po liniach krzywej i prostej; 	<ul style="list-style-type: none"> • zwracanie uwagi dziecka na jakość przekazów medialnych, płynące z nich dobro, ale również zagrożenia, • kształcenie umiejętności pracy z multimediami jako formą wyrażania się poprzez obraz, dźwięk, ruch i słowo, • wyrażanie swoich uczuć i emocji związanymi z innymi ludźmi w projektach; 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie odczuwania wartości sztuki w relacjach interpersonalnych • uczenie dobrego wykorzystania barw, kształtów, faktur w ukazywaniu innym swojego przywiązania, radości, oddania;

edukacja techniczna	<ul style="list-style-type: none"> wspólne zastanawianie się, jak działa latarka, zabawy plastyczno-techniczne usprawniające ręce oraz koordynację wzrokowo-ruchową; 	<ul style="list-style-type: none"> gry i zabawy interakcyjne poszerzające wiedzę i umiejętności dzieci w zakresie bezpieczeństwa komunikacyjnego, tworzenie według instrukcji słownej lub pisemnej wybranego modelu pojazdu; 	<ul style="list-style-type: none"> zapoznanie z systemami przekazywania danych poprzez różne systemy, analiza zjawiska telefonii komórkowej, projektowanie nowoczesnego telefonu;
edukacja informatyczna	<ul style="list-style-type: none"> zabawy z rysowaniem, przygotowywanie niespodzianek dla bliskich w postaci rysunków komputerowych, rozwijanie zainteresowań poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych związanych ze zdobywaniem nowych umiejętności; 	<ul style="list-style-type: none"> przeglądanie określonych stron internetowych przeznaczonych dla dzieci, określanie zasobów tych stron, zabawa z wybranymi elementami dostępnymi na stronach internetowych przeznaczonych dla dzieci; 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywanie bardziej zaawansowanych narzędzi w programach graficznych do tworzenia ilustracji na określony temat, wyszukiwanie, kopiowanie i wklejanie rysunków zgodnie z podanymi kryteriami z bibliotek lub innych plików albo z Clipart;
edukacja muzyczna	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki związanej z dobrocią i miłością, sluchanie muzyki, poznawanie różnych form zapisu muzyki na nośnikach multimedialnych, dowolna interpretacja muzyki ruchem poprzez pląsy i zabawę z innymi dziećmi, opisywanie muzyki za pomocą słów; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki o emocjach i uczuciach, rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, kształtowanie umiejętności rozróżniania podstawowych elementów muzyki, takich jak melodia i rytm; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki na temat dobra i zła w bajkach i w życiu, rozwijanie umiejętności wygrywania prostych melodii na instrumentach melodycznych, akompaniowanie;
wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> zachęcanie dzieci do wspólnych zabaw i ćwiczeń ruchowych, uczenie pokonywania sztucznych przeszkód, kształtowanie postawy prozdrowotnej poprzez ukazywanie zagrożeń dla zdrowia, na przykład w postaci choroby, uczenie zachowań, które służą zdrowiu; 	<ul style="list-style-type: none"> minigry i zabawy w sali gimnastycznej w zależności od zainteresowań dzieci, uczenie dziecka radości ze zwycięstwa, ale jednocześnie szacunku dla pokonanego, stosowanie zasady fair play, kształtowanie umiejętności dbania o siebie w zakresie higieny osobistej oraz czystości odzieży; 	<ul style="list-style-type: none"> gra w minikoszykówkę – kożłowanie, odbijanie i prowadzenie piłki, uczenie podporządkowywania się decyzjom sędziego, ukazywanie niepełnosprawności jako elementu, który nie powinien być przyczyną izolacji i wyśmiewania, ale szacunku i równości w dostępie do wychowania fizycznego w zależności od potrzeb;

PROJEKTY 16–18	Wartość: jedność i współdziałanie	
	KLASA I	KLASA II
	KLASA III	
edukacja polonistyczno-społeczna	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> wzbudzenie motywacji wewnętrznej do budowania dobrych relacji z innymi (bez fałszu i obłudy), utrwalanie wiedzy, gdzie można bezpiecznie organizować zabawy, a gdzie 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> wzbudzenie motywacji wewnętrznej do dobrych relacji, kształtowanie poczucia własnej wartości i chęci samodoskonalenia poprzez odkrywanie i rozwijanie swoich możliwości we współpracy z innymi;

	<p>nie można i dlaczego, tworzenie sytuacji wspomagających wartość współdziałania w grupie, poczucie jedności z innymi w działaniu, rozwijanie umiejętności współpracy, dzielenia się zadaniami, poczucia odpowiedzialności za wspólne dzieło i efekty wspólnej pracy,</p> <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności wypowiedziania się na temat obrazu, sytuacji, przeżyć, formułowanie pytań i układanie odpowiedzi, składowanie życzeń z różnych okazji, swobodne dłuższe wypowiedzi w związku z wysłuchanymi lub przeczytanymi utworami literackimi, książkami, obrazkami, historyjkami obrazkowymi, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności słuchania tekstu literackiego ze zrozumieniem, rozwijanie kultury słuchania, uświadamianie wartości słuchania jako elementu dialogu z drugim człowiekiem, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnicowana nauka czytania z wykorzystaniem różnorodnych technik czytania (czytanie globalne, metoda sylabowa, zdaniowa i inne, w zależności od stopnia przygotowania zespołu i możliwości dzieci), czytanie ze zrozumieniem piktogramów i znaków informacyjnych, układanie własnych symboli i znaków w celu przekazania informacji, czytanie całościowe wyrazów, układanie wyrazów i zdań z rozsypanek sylabowych i wyrazowych, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia pisania pojedynczych wielkich i małych liter, nauka ich łączenia w wyrazy, pisanie zdań, zwracanie szczególnej uwagi na poprawność kaligraficzną tekstu pisanego, ćwiczenia kaligraficzne, rozmachowe ruchy rąk, 	<p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie właściwej intonacji w zdaniach oznajmujących, pytających i rozkazujących, komponowanie opowiadań twórczych, innego zakończenia utworu, deklamowanie wierszy oraz krótkich fragmentów prozy z uwzględnieniem zmiany siły, tonu głosu, tempa i pauz, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie zasad kultury mówienia, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganie zasad kultury słuchania, aktywne słuchanie audycji, słuchowisk, melodii, piosenek, słuchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek i kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wywiadami itp., słuchanie poleceń dotyczących realizacji zadań z różnych rodzajów edukacji, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • porządkowanie zdań w rozsypance zdaniowej, czytanie ze zrozumieniem utworów wierszowanych oraz napisów informacyjnych, instrukcji oraz poleceń związanych z działalnością uczniów w różnych obszarach edukacji, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • układanie i zapisywanie zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, pisanie z pamięci wyrazów i zdań po dokładnej obserwacji wzoru, pisanie ze słuchu wyrazów i zdań zawierających określone trudności ortograficzne, zbiorowe i indywidualne pisanie zdań na dany temat, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrazy z utratą dźwięczności na końcu wyrazu, wykorzystanie zmienności form lub rodziny wyrazów dla uzasadnienia pisowni, przecinek przy wyliczaniu, najczęściej używane skróty, 	<p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiorowe i indywidualne układanie krótkich opowiadań i opisów, wygłaszanie wierszy oraz krótkich fragmentów prozy z uwzględnieniem zmiany siły, tonu głosu, tempa i pauz, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, dobieranie właściwych form komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważne słuchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów itd. • słuchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wydarzeniami dotyczącymi środowiska szkolnego, lokalnego, regionu, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyszukiwanie w tekstach informacji na dany temat, np. dotyczący najważniejszego wydarzenia, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznawanie zasad redagowania różnych tekstów wraz z ćwiczeniami praktycznymi (opis, opowiadanie, ogłoszenie, list, notatka, życzenia, podziękowania, sprawozdanie, pamiętnik, inne formy literackie, sms, informacja, e-mail), • ćwiczenia utrwalające poprawną pisownię zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, • pisanie wyrazów ze zmniejszonymi oznaczonymi na dwa sposoby: przez kreskę oraz literę i, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • czasowniki jako nazwy czynności, liczba czasownika, zgodność form czasownika i rzeczownika w liczbie,
--	---	---	---

<p>edukacja matematyczna</p>	<p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzupełnianie zdań wybranymi wyrazami, wielka litera na początku zdania i w imionach, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie rozumienia pojęć: <i>zdanie, wyraz, głoska, sylaba</i>, utrwalanie umiejętności różnicowania głosek, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie i zdarzenia, utwory wierszowane i pisane prozą, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszerzanie słownika o wyrazy dotyczące stanów emocjonalnych dzieci w różnych sytuacjach życiowych, wdrażanie do świadomego stosowania trafnie dobranej słownictwa, stosowanie form grzecznościowych w rozmowie; 	<p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rzeczowniki jako nazwy rzeczy, czasowniki jako nazywanie czynności, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • nastroj w utworze literackim, utwory pisane wierszem i prozą, rozpoznawanie zwrotki i wyrazów rymujących się, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrazy o podobnym i przeciwnym znaczeniu, rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, wyrazy wieloznaczne; 	<p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • chronologia wydarzeń, wydarzenia istotne, bohater główny i postacie drugoplanowe, nastroj w utworze literackim, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, wyrazy wieloznaczne, systematyczne wzbogacanie czynnego słownika dzieci o nowo poznane wyrazy, zwroty, związki frazeologiczne w związku z tekstami literackimi, wycieczkami, uczestnictwem w życiu środowiska lokalnego, działalnością w różnych obszarach edukacji, wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów oraz zastępowanie ich innymi;
	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności pracy w zespole klasowym i w grupie, • zwrócenie uwagi na rolę znaku „=” w zapisach, • rozpoznawanie figur geometrycznych, • klasyfikowanie elementów zgodnie z podanym warunkiem, • wprowadzenie liczb 9, 0, 10 w aspektach: kardynalnym, porządkowym, miarowym, • rozszerzenie zakresu liczbowego do 10, • doskonalenie techniki liczenia i wykonywania działań na liczbach w zakresie 10, • porządkowanie liczb zgodnie z podanym warunkiem, • posługiwanie się liczebnikami porządkowymi, • zapisywanie liczby 10 w postaci sumy składników, • zwrócenie uwagi na liczbę 0 w dodawaniu i odejmowaniu, • układanie tekstów zadań do podanych działań, • matematyzowanie sytuacji przedstawionych na rysunkach, 	<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności pracy w zespole, wdrażanie do pełnienia różnych ról w grupie, • rozwijanie logicznego myślenia, odmierzanie płynów miarką litrową i kubkiem, • obliczanie zużycia wody – posługiwanie się jednostką litr – l, • odczytywanie i zaznaczanie temperatury na termometrze, • odmierzanie płynów, używanie określenia <i>1 litr</i>, • obliczenia związane z odmierzaniem płynów, • odczytywanie i zaznaczanie pełnych godzin na zegarze, • wprowadzenie godzin w systemie 24-godzinnym, • wprowadzenie pojęcia: <i>doba</i>, • wykonywanie obliczeń zegarowych, • utrwalenie znaków rzymskich, • utrwalenie kolejności dni tygodnia i miesięcy, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności pracy w zespole klasowym i w grupie, • doskonalenie umiejętności przyjmowania różnych ról w czasie pracy grupowej, • dodawanie i odejmowanie w zakresie 100, bez przekraczania i z przekroczeniem progu dziesiątkowego, • utrwalenie pojęć: <i>suma, różnica</i>, • dopełnianie do pełnej dziesiątki, • porównywanie liczb, • doskonalenie umiejętności mnożenia i dzielenia do 100, • stosowanie przemienności mnożenia, • odczytywanie wskazań na termometrze (stopnie poniżej zera – temperatura mrozu), • rozwiązywanie i układanie zadań tekstowych, • przekształcanie zadań tekstowych, • wykorzystywanie osi liczbowej i grafów do rozwiązywania zadań, • odczytywanie informacji z tabeli,

	<ul style="list-style-type: none"> rozumienie przemienności dodawania, kształcenie umiejętności pomiaru za pomocą umownie przyjętych miar, porównywanie wyników pomiaru, poznanie jednostki pomiaru długości – centymetr, cm, kształtowanie umiejętności mierzenia za pomocą linijki, kolorowanie zgodnie z podanym warunkiem; 	<ul style="list-style-type: none"> zapisywanie dat z wykorzystaniem znaków rzymskich, rysowanie figur symetrycznych, odczytywanie danych z kalendarza, odczytywanie danych z tabeli, wykonywanie obliczeń kalendarzowych, doskonalenie techniki liczenia w poznanym zakresie liczbowym, porównywanie liczb, rozszerzenie zakresu liczbowego do 1000, dodawanie pełnych setek, rozkład liczby na setki, dziesiątki i jedności, kontynuowanie regularności w prostych motywach; 	<ul style="list-style-type: none"> utrwalenie wiadomości o figurach geometrycznych, mierzenie odcinków, używanie określenia <i>metr</i> w sytuacjach życiowych;
<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> doskonalenie odczytywania i stosowania symboli kalendarza pogody, rozwijanie umiejętności obserwowania zjawisk związanych ze zmianą pogody, zwrócenie uwagi na zjawisko następstwa pór roku, wzbogacenie informacji na temat pór roku, uświadamianie roli wody w życiu człowieka i zwierząt, dostrzeganie różnych stanów skupienia wody, kształtowanie umiejętności odpowiedniego zachowania się w sytuacjach niebezpieczeństwa na przykładzie pożaru, uświadamianie sposobów zapobiegania zagrożeniom, utrwalenie znajomości numerów alarmowych, w tym 997 i 112, odgrywanie scenek – wzywanie straży pożarnej – komunikat o pomoc; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnienie zmiany stanu skupienia wody: parowanie, skraplanie, zamarzanie, wyjaśnienie zjawiska krążenia wody w przyrodzie, obserwowanie przyrody, prowadzenie kalendarza pogody, nazywanie i rozpoznawanie opadów i osadów atmosferycznych, obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie i w pogodzie zimą, objaśnianie sposobów przystosowania się zwierząt do warunków zimowych (zapadanie w sen zimowy, zmiana ubarwienia), wdrażanie do pomagania zwierzętom w czasie zimy, rozpoznawanie zwierząt żyjących w parkach i w lasach; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnienie, od czego zależy pogoda, nazywanie składników pogody, prognoza pogody, układanie komunikatów meteorologicznych, określanie wpływu pogody na życie człowieka: powódź, huragany, lawiny, śnieżyce, porównanie Antarktydy i Afryki w lutym;
<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do świata rzeźby, ukazywanie różnych materiałów rzeźbiarskich oraz możliwości ich wykorzystania, uczenie współpracy i współdziałania poprzez wspólne projekty rzeźbiarskie; 	<ul style="list-style-type: none"> uczenie przekształcania wytworów artystycznych innych ludzi we własnej działalności twórczej (z zachowaniem elementarnej wiedzy o prawach autora), kształtowanie umiejętności dzielenia się efektami swojej twórczości artystycznej z innymi; 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywanie różnych form działalności artystycznej (architektura, plastyka, rzeźba, media i in.) do współpracy z innymi dziećmi przy kształtowaniu wizerunku otoczenia (dom, klasa, szkoła, instytucje w ramach środowiska lokalnego);

<p>edukacja techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie dzieci z podstawowymi urządzeniami elektrycznymi, które są im znane z domu lub są do obejrzenia w szkole, • określenie zasad korzystania z wszelkiego typu urządzeń; 	<ul style="list-style-type: none"> • wspólne tworzenie makiety miejscowości, w której mieszkają dzieci, uwzględnienie takich elementów infrastruktury jak budynki, wieże, tunele; 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomnienie zasad związanych z przesyłem energii elektrycznej oraz możliwości oszczędzania prądu, • montaż obwodu elektrycznego (równoległego oraz szeregowego) z wykorzystaniem gotowych zestawów;
<p>edukacja informatyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • słuchanie muzyki, oglądanie zdjęć, rysowanie – wspólne działania w grupach, • wykorzystanie prostych gier logicznych odpowiadających do wieku dzieci do wypracowania mechanizmów nawigacji komputera (posługiwanie się myszką, klawiaturą); 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka korzystania z narzędzi służących do edytowania grafiki oraz zdjęć, • przygotowanie prostego projektu graficznego zgodnie z instrukcją; 	<ul style="list-style-type: none"> • zwracanie uwagi dzieci na zagrożenia płynące z komunikatorów internetowych i innych form kontaktu, przedstawienie dowolnego programu edukacyjnego w tym zakresie, • rozwijanie zainteresowań poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych;
<p>edukacja muzyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki ukazującej sens wspólnej zabawy, • wspólna zabawa w słuchanie ulubionej muzyki, • wprowadzenie podstawowych zagadnień związanych z zapisem muzyki za pomocą symboli graficznych, • odtwarzanie muzyki ze zmianą tempa i dynamiki; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o pomaganiu innym ludziom, • kształtowanie umiejętności improwizacji głosem według ustalonych zasad, • rozwijanie umiejętności wygrywania prostych melodii na instrumentach melodycznych, akompaniowanie, • rozwijanie umiejętności odtwarzania prostych rytmów i wzorów rytmicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o tym, że dobrze jest mieć przyjaciół, • rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, • rozwijanie umiejętności rozróżniania podstawowych elementów muzyki, takich jak melodia i rytm, akompaniament, tempo i dynamika;
<p>wychowanie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia ogólnorozwojowe poprawiające sprawność fizyczną dzieci, • kształtowanie umiejętności współdziałania poprzez gry zespołowe z piłką. 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie właściwej postawy wyjściowej, ćwiczenie przewrotu w przód, • pomaganie dzieciom w określaniu bezpiecznych miejsc do zabaw oraz wspólne ustalanie kryteriów, które takie miejsca powinny spełniać. 	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia ze skakanką, • wykonywanie próby ćwiczeń mięśni brzucha.

Ja – świat

PROJEKTY 19–21	Wartość: tożsamość i patriotyzm		
	KLASA I	KLASA II	KLASA III
<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> kształtowanie poczucia własnej narodowości, ukazywanie, że rodzinną miejscowość jest częścią Polski, a Polska częścią Europy, adres zamieszkania i adres szkoły, najbardziej znane zabytki, miejsca pamięci narodowej lub miejsca, które zapisały się w inny sposób w tradycji regionu, tradycje kulturowe własnego regionu: potrawy, muzea, skanseny, galerie sztuki, pieśni ludowe, stroje ludowe, tańce, przekazy ludowe, historyczne, język, gwara, Warszawa – stolica Polski; tworzenie sytuacji wspomagających wartość współdziałania w grupie i poczucie przynależności do grupy – klasy, rodziny, ojczyzny; rozpoznawanie i nazywanie symboli narodowych: flaga, godło, hymn narodowy; rozpoznawanie symboli Unii Europejskiej: flaga, hymn oraz inne atrybuty, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, wygłaszanie fraz i krótkich fragmentów prozy z zastosowaniem zmiennej siły, tonu głosu, zbiorowe układanie zdań opisujących przedmiot na podstawie bezpośredniej obserwacji i obrazka, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> sluchanie poleceń dotyczących realizacji zadań z różnych rodzajów edukacji, ukierunkowane sluchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela oraz nagrań utworów poetyckich w wykonaniu znanych aktorów, kultura sluchania, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> Warszawa – stolica Polski, siedziba najwyższych władz państwowych; najstarsze miasta Polski: Gniezno, Poznań, Kraków, Sandomierz; mapa Polski – krainy geograficzne Polski: góry, wyżyny, niziny, wybrzeża; bogactwo przyrody, nasza miejscowość częścią Polski, adres zamieszkania i szkoły, zabytki, miejsca pamięci narodowej, tradycje kulturowe mojego regionu, muzea, skanseny, galerie sztuki, pieśni ludowe, przysłowia, stroje ludowe, tańce polskie, przekazy ludowe, historyczne, Polska jako kraj należący do Unii Europejskiej, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozmowy nauczyciela z uczniami na podstawie ich przeżyć i doświadczeń oraz utworów literackich i wycieczek, dobieranie właściwych form komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> ważne sluchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów itd. sluchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób w związku z doświadczeniami, wycieczkami, wydarzeniami dotyczącymi środowiska szkolnego, lokalnego, regionu, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> czytanie całościowe wyrazów, układanie wyrazów i zdań z rozszypanej sylabowych i wyrazowych, technika cichego czytania ze zrozumieniem, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> mapa Polski – kierunki i znaki na mapie, czytanie mapy (główne rzeki, największe miasta), granice Polski; sąsiedzi, specyfika mojej miejscowości jako części Polski, adres zamieszkania i szkoły, władze samorządowe mojej miejscowości, radni, zabytki, miejsca pamięci narodowej, tradycje kulturowe mojego regionu, muzea, skanseny, galerie sztuki, pieśni ludowe, przysłowia, stroje ludowe, tańce polskie, przekazy ludowe, historyczne, język, gwara, Warszawa – stolica Polski, najstarsze miasta Polski: Gniezno, Poznań, Kraków, Sandomierz, krainy geograficzne Polski: góry, wyżyny, niziny, wybrzeża, sylwetki wielkich Polaków, sławni mieszkańcy mojej miejscowości, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> komponowanie opowiadań twórczych, swobodne kilkudaniowe wypowiedzi na podstawie wydarzeń z życia dzieci w domu, w szkole, w społeczności lokalnej oraz w związku z tekstami literackimi, wycieczkami, sztukami teatralnymi, samodzielnie przeczytanymi książkami itd., <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> ważne sluchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów itd., sluchanie 	

	<p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie techniki czytania, czytanie całościowe wyrazów, budowanie wyrazów z rozsypanek sylabowych, czytanie krótkich, kilkudziesięciu wyrazów z respektowaniem znaków przestankowych: kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, czytanie ze zrozumieniem poleceń, instrukcji, piktogramów, znaków informacyjnych, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie i utrwalanie gotowości do nauki pisania w obszarze rozwoju grafomotorycznego, kreślenie linii prostych, krzywych, łamanych, kolorowanie, wodzenie po śladzie, kreślenie kształtów literopodobnych, szlaczków, pisanie i czytanie wielkich i małych liter, pisownia wyrazów ze zmiękczeniami oznaczonymi w piśmie na dwa sposoby: przez kreskę nad literę <i>i</i>, wielką literą oraz literę <i>i</i>, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie pisowni wyrazów ze zmiękczeniami oznaczonymi w piśmie na dwa sposoby: przez kreskę nad literę <i>i</i> oraz literę <i>i</i>, wielką literą oraz literę <i>i</i>, wielką literą w nazwiskach i państwach, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> zdania, wyrazy w zdaniach, sylaby, litery i głoski w wyrazach, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności opowiadania tekstu zgodnie z chronologią wydarzeń, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> poszerzanie słownika o wyrazy dotyczące stanów emocjonalnych dzieci w różnych sytuacjach życiowych, stosowanie form grzecznościowych w rozmowie, wdrażanie do świadomego stosowania trafnie dobranego słownictwa; 	<p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> prepisywanie uporządkowanych chronologicznie zdań, układanie i zapisywanie zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu: poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, odstępy między wyrazami w zdaniu, odpowiednie rozmieszczenie tekstu na stronie, akapity, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> pisanie z pamięci wyrazów i zdań po dokładnej obserwacji wzoru, pisanie ze słuchu wyrazów, utrwalenie pisowni wyrazów ze zmiękczeniami oznaczonymi w piśmie na dwa sposoby: przez kreskę nad literą oraz literę <i>i</i>, wielką literą w nazwach miast i państw, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> czasowniki jako nazywanie czynności, zdania rozwinięte i nierozwinięte, rzeczownik jako nazwa rzeczy, roślin, zwierząt, osób, wódów, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, wydarzenia realistyczne i fantastyczne, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> systematyczne wzbogacanie czynnego słownika dzieci o nowo poznane wyrazy, zwroty, związki frazeologiczne w związku z tekstami literackimi, wycieczkami, uczestnictwem w życiu środowiska lokalnego, działalnością w różnych obszarach edukacji, wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów oraz zastępowanie ich innymi; 	<p>wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wydarzeniami dotyczącymi środowiska szkolnego, lokalnego, regionu,</p> <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> czytanie wierszy oraz krótkich fragmentów napisanych prozą, przeznaczonych do nauki na pamięć, wspólne czytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela, samodzielne czytanie książek oraz czasopism dziecięcych, korzystanie z innych źródeł wiedzy (encyklopedie, słowniki, internet), higiena czytania, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> zbiorowe i indywidualne pisanie kilkudziesięciu wyrazów na dany temat, zbiorowe i indywidualne redagowanie opowiadań na podstawie historyjek obrazkowych, tekstów literackich oraz własnych przeżyć, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> odmiana liczebników, praktyczne stosowanie podziału wyrazów na sylaby, przenoszenie części wyrazu do następnego wiersza, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> rzeczniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne, chronologia wydarzeń, wydarzenia istotne i mniej istotne, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> systematyczne wzbogacanie czynnego słownika o nowo poznane wyrazy, zwroty, związki frazeologiczne w związku z tekstami literackimi, wycieczkami, uczestnictwem w życiu środowiska lokalnego, działalnością w różnych obszarach edukacji itd., wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów oraz zastępowanie ich innymi, wprowadzanie do czynnego słownika przyszłów, porównań;
--	---	---	---

<p>edukacja matematyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budzenie zainteresowań, zamiłowań i pasji, • podkreślanie znaczenia gospodarności i oszczędności, • stwarzanie okazji do radzenia sobie w sytuacjach życia codziennego wymagających umiejętności dodawania i odejmowania, • przeliczanie elementów, • porządkowanie liczb rosnąco i malejąco, • doskonalenie techniki liczenia, • odczytywanie pełnych godzin na zegarze, • wykonywanie prostych obliczeń zegarowych, • rozwiązywanie zadań tekstowych, • układanie treści zadań tekstowych do ilustracji, • obliczanie różnic, • dodawanie i odejmowanie liczb w zakresie 10, • rozszerzenie zakresu liczbowego do 14, wprowadzenie liczb 11, 12, 13, 14, • dodawanie i odejmowanie typu: $10 + 2$, $12 - 2$, • mierzenie długości, posługiwanie się linijką, wprowadzenie jednostki długości (cm), • rozwijanie umiejętności porównywania długości obiektów, • wprowadzenie nazw dni tygodnia, • wykonywanie prostych obliczenia kalendaryznych dotyczących dni tygodnia; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie zainteresowań, zamiłowań i pasji, • pogłębianie rozumienia znaczenia gospodarności i oszczędności, • utrwalenie kolejności nazw miesięcy, • zapisywanie dat z wykorzystaniem znaków rzymskich, • odczytywanie informacji z kalendarza, • wykonywanie obliczeń kalendarzowych, • odczytywanie wskazań zegara z użyciem pojęć: <i>kwadrans, pół godziny, minuty</i>, • wykonywanie obliczeń zegarowych, • dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych typu: $34 + 23$, $54 - 42$, • dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu liczbowego w zakresie 100, typu: $45 + 6$, $67 - 9$, • rozwiązywanie zadań tekstowych, • układanie tekstów zadań do podanych ilustracji i zapisów liczbowych, • rozwiązywanie zadań na porównywanie różnicowe, • utrwalenie pojęć: <i>cyfra, liczba jedno -, dwucyfrowa</i>, • dodawanie jednakowych składników jako przygotowanie do mnożenia, • tworzenie ciągów liczbowych zgodnie z podanym warunkiem, • odczytywanie danych z tabeli, • doskonalenie orientacji przestrzennej, • rysowanie figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, • rysowanie szlaczków i rozet, • mnożenie liczb przez 2, 3, 4, 5 w zakresie 20, • wprowadzenie przemienności mnożenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębianie zainteresowań, zamiłowań i pasji, • pogłębianie wiedzy na temat znaczenia gospodarności i oszczędności, • utrwalenie mnożenia i dzielenia liczb w zakresie 100, • obliczanie obwodów figur geometrycznych kwadratu, prostokąta i trójkąta bez podania wzorów, • odmierzanie płynów — posługiwanie się określeniami: <i>litr, pół litra, ćwierć litra</i>, • rozwiązywanie zadań tekstowych, • dzielenie na dwie i cztery równe części, np. kartki papieru, czekolady, używanie pojęć: <i>pół, dwa i pół, ćwierć</i> itp. • doskonalenie techniki dodawania i odejmowania w zakresie 100, • utrwalenie znaków rzymskich, • wykonywanie obliczeń zegarowych, • wykonywanie obliczeń pieniężnych, • wprowadzenie pojęć związanych z kupowaniem: <i>cena, wartość, ilość</i>, • wprowadzenie prostych przykładów dodawania i odejmowania pisemnego;
<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uwrażliwienie na problemy ekologiczne naszej planety, • wdrażanie do rozumienia procesu recyklingu, w szczególności stosowania opakowań ekologicznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie wpływu ruchu Ziemi wokół własnej osi – następstwo dnia i nocy, • wyjaśnienie wpływu światła słonecznego na życie roślin i zwierząt, 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomnienie stań skupienia wody, • poszerzenie wiadomości na temat powstawania deszczu,

	<ul style="list-style-type: none"> • zorganizowanie kącika przyrody w klasie - określanie warunków koniecznych do rozwoju roślin, • prowadzenie własnej uprawy, • wdrażanie do obserwowania zjawisk przyrody, • nazywanie zjawisk atmosferycznych charakterystycznych dla zimy, • wykonywanie prostych doświadczeń i eksperymentów, • kształtowanie umiejętności korzystania z informacji wynikających z komunikatów; 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnienie wpływu światła na cykliczność życia na Ziemi, • wyjaśnienie wpływu ruchu Ziemi wokół Słońca na kolejność pór roku, • utrwalenie cech charakterystycznych dla poszczególnych pór roku, • poznanie warunków życia na biegunie północnym – w Grenlandii, • poznanie zwierząt żyjących w Grenlandii, • poznanie zajęć Inuitów dawnych i dzisiejszych; 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie wiadomości dotyczących chmur deszczowych, skutków powodzi, suszy, ochrony wody, • omówienie zjawiska krążenia wody w przyrodzie, • wyjaśnienie drogi rzeki od źródła do ujścia, • poszerzenie wiadomości na temat rzek i wód stojących, • odczytywanie nazw rzek z mapy fizycznej Polski, • wskazywanie na mapie biegu rzeki od źródła do ujścia, • poszerzenie wiadomości na temat życia w zbiorniku wodnym, • poszerzenie wiadomości na temat zwierząt egzotycznych mórz i oceanów;
<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie sztuki własnego regionu – charakterystyczne wytwory: architektury, malarstwa, rzeźby, sztuk użytkowych, • zachęcanie dzieci do samodzielnych kreacji plastycznych inspirowanych sztuką lokalną; 	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie sztuki Polski i jej różnych regionów w aspekcie dorobku artystycznego (architektura, malarstwo, rzeźba, sztuka użytkowa), • uczenie rozpoznawania cech charakterystycznych dla poszczególnych regionów Polski, • motywowanie do uczestniczenia w zajęciach inspirowanych polską sztuką, w tym sztuką ludową z różnych regionów naszego kraju; 	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie wybranych dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do światowego dziedzictwa kulturowego, • zajęcia inspirowane światowym dziedzictwem kulturowym ze szczególnym odniesieniem do sztuki polskiej i europejskiej;
<p>edukacja techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie wykorzystywania siły przyrody dawniej i dziś, • zabawy interakcyjne kształtujące zdolność rozumienia rozwoju techniki oraz zależności pomiędzy siłami przyrody a cywilizacją, • omówienie wpływu przyrody na współczesnego człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukiwanie elementów infrastruktury w Polsce, z których możemy być dumni jako Polacy, przy szczególnym uwzględnieniu regionu, w którym mieszkają dzieci, • projektowanie ciekawych rozwiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych dla swojej miejscowości – burza mózgów; 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie wyobraźni dziecka w zakresie technologii produktu – od składników czy materiału po gotowy wyrób, szukanie przykładów z życia, • omówienie technologii wytwarzania chleba i różnych jego rodzajów (od pomysłu do wytworu), uczenie szacunku do chleba;
<p>edukacja informatyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • oglądanie grafiki i animacji za pomocą różnych programów dostępnych w pracowni, • ukazywanie możliwości komputera w zakresie obróbki grafiki i filmu; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka korzystania z programu do edycji tekstu, • rozwijanie zainteresowań dzieci poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych związanych z kulturą Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> • odwiedzenie portali internetowych dotyczących kultury polskiej oraz promocji Polski poza granicami, • wykorzystanie narzędzi dostępnych na stronach internetowych do poszerzenia wiedzy na temat ojczyny;

<p>edukacja muzyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o tym, że wokół znajduje się wiele nowych, ciekawych miejsc do odkrycia, • zabawy taneczne nawiązujące do różnych regionów Polski, • nauka płaśów i zabaw z prostą linią melodyczną, • słuchanie hymnu narodowego, nauka przyjmowania postawy podczas śpiewania hymnu narodowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o ojczyźnie, jej pięknie i bogactwie duchowym, • przypomnienie słów i melodii hymnu narodowego, uczenie przyjmowania właściwej postawy podczas jego słuchania i śpiewania, • wprowadzenie podstawowych kroków i figur krakowiaka; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki na temat Polaków i innych narodowości – w duchu tolerancji i akceptacji, • kształtowanie umiejętności improwizacji głosem według ustalonych zasad, • rozwijanie umiejętności wygrywania prostych i perkusyjnych, aкомпаниowanie, utrwalenie kroków i figur tańców narodowych: krakowiaka i polki, • kształtowanie właściwej postawy patriotycznej poprzez śpiewanie hymnu narodowego, zachowanie odpowiedniej postawy;
<p>wychowanie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia gimnastyczne z muzyką, • gry zespołowe z przyrządami. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie próby mięśni brzucha, • rozwijanie sprawności poprzez ćwiczenia na przyrządzie bez przyboru, • kształtowanie motywacji do uprawiania sportów zimowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie konkursów oraz rywalizacji w zabawach ze skakanką, • rozwijanie sprawności poprzez zabawy i gry bieżne, • prezentacja przykładów sportów zimowych, które mogą zainteresować dzieci, a nie wymagają nakładów finansowych oraz specjalnych przyrządów.

<p>PROJEKTY 22-24</p>	<p>Wartość: mądrość i ciekawość poznawcza</p>		
<p>edukacja polonistyczno-społeczna</p>	<p style="text-align: center;">KLASA I</p> <p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwracanie uwagi na mądrość i sprawiedliwość, ukazywanie mądrości przyrody czy zjawisk fizycznych, rozbudzanie w dzieciach aktywności poznawczej, rozwijanie potrzeby poznawania świata i optymizmu w poszukiwaniu odpowiedzi na ważne pytania, 	<p style="text-align: center;">KLASA II</p> <p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystanie z różnych źródeł informacji (książki, internet, prasa, telewizja), z nauki szkolnej oraz współdziałania w zespole (grupa, klasa, drużyna, zespół muzyczny, taneczny), <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiorowe i indywidualne ustalanie czasu i miejsca akcji w utworach literackich, wyodrębnianie postaci i zdarzeń, ustalanie chronologii zdarzeń, ich wzajemnych relacji, 	<p style="text-align: center;">KLASA III</p> <p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • nabywanie wiedzy o kraju ojczystym, Polska na mapie Europy i świata, kraje sąsiadujące z Polską, położenie na mapie stolicy Polski, największych miast i rzek Polski, • najważniejsze święta państwowe i religijne oraz rocznice, uczestnictwo w obchodach świąt w gronie uczniów (klasy, szkoły), mieszkańców osiedla, miejscowości, sprawowanie władzy w Polsce, rola prezydenta, rządu i parlamentu, najważniejsze prawo w Polsce, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,

	<p>edukacja polonistyczna mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności budowania dłuższych wypowiedzi na podstawie historyjki obrazkowej lub ilustracji, obrazu, wypowiedzenia się w formie gestu, mimiki, kształtowanie rozumienia umownego znaczenia rekwiytu i umiejętności posługiwania się nim w odgrywanej scenie, komponowanie opowiadań twórczych, np. wymyślanie dalszego ciągu opowiadania, innego zakończenia utworu, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności sluchania i zadawania pytań, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie techniki czytania, czytanie całościowe wyrazów, budowanie wyrazów z rozsypanek sylabowych, czytanie krótkich, kilkudziesięciu tekstów z respektowaniem znaków przestankowych: kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, czytanie ze zrozumieniem poleceń, instrukcji, piktogramów, znaków informacyjnych dotyczących realizacji zadań z różnych obszarów edukacji, czytanie głośne, indywidualne i zbiorowe, fragmentów tekstu na określony temat, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie i utrwalanie gotowości do nauki pisania w obszarze rozwoju grafomotorycznego, kreślenie linii prostych, krzywych, łamanych, kolorowanie, wodzenie po śladzie, kreślenie kształtów literopodobnych, szlaczków, pisanie wielkiej i małej litery, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie wybranych zasad ortografii i interpunkcji z zastosowaniem różnych technik związanych z modalnością poszczególnych dzieci (pamięć wzrokowej, słuchowej, kinestetycznej). Przepisywanie wyrazów i zdań według podanego wzoru, utrwalenie pisowni wyrazów ze zmiękczeniami oznaczonymi w piśmie na dwa sposoby: przez kreskę nad literą i literę <i>i</i>. 	<p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluchanie tekstów filozoficznych, ćwiczenia w określaniu intencji i nastroju wypowiedzi, sluchanie poleceń dotyczących realizacji zadań z różnych rodzajów edukacji, ukierunkowane sluchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela, kultura sluchania, sluchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek i kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wywiadami, czytanie ze zrozumieniem prostych instrukcji, układanie instrukcji na podstawie opisu, usprawnianie tempa czytania cichego, czytanie indywidualne i zbiorowe fragmentów lektur, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiorowe i indywidualne układanie kilkudziesięciu wypowiedzi na określony temat, zbiorowe i indywidualne układanie krótkich opowiadań i opisów, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • praktyczne zastosowanie alfabetu przy korzystaniu ze słowników i encyklopedii, pisanie wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i> występujących w opracowywanych tekstach, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • czasownik, liczba, rodzaje zdań, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie baśni, bajki, legendy, opowiadania, czas i miejsce akcji w utworach literackich, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • używanie zwrotów grzecznościowych w korespondencji oraz w różnych sytuacjach życiowych, • rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, bogactwo słownictwa o wyrazy i wyrażenia związane z wyrażaniem własnych stanów emocjonalnych oraz dotyczących emocji innych osób, świadome stosowanie słownictwa trafnie dobrane do rodzaju wypowiedzi; 	<p>edukacja polonistyczna mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie odpowiednich form poznanych wypowiedzi w zależności od sytuacji, kultura mówienia, zbiorowe i indywidualne układanie zaproszeń, zawiadomień. komponowanie opowiadań twórczych, np. wymyślanie innego początku opowiadania, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważne sluchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów, sluchanie wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wydarzeniami dotyczącymi środowiska szkolnego, lokalnego, regionu, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie ze zrozumieniem utworów wierszowanych oraz prozatorskich, napisów informacyjnych, instrukcji oraz poleceń związanych z działalnością uczniów w różnych obszarach edukacji, wyszukiwanie w tekstach informacji na dany temat, np. dotyczących najważniejszego wydarzenia, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, odstępy między wyrazami w zdaniu, odpowiednie rozmieszczenie tekstu na stronie, akapity, układanie i zapisywanie zdań oraz krótkich tekstów ułożonych z rozsypanek wyrazowych i zdaniowych, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie z czasownikami i przymiotnikami, pisanie wyrazów z końcówkami: <i>-ów</i>, <i>-ówka</i>, przecinek przy wyliczaniu,
--	--	---	---

	<p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdania pytające i rozkazujące, wyrazy w zdaniach, sylaby, litery i głoski w wyrazach, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności zadawania pytań do tekstów i poszukiwania informacji w tekście, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszerzanie słownika o wyrazy dotyczące stanów emocjonalnych dzieci w różnych sytuacjach życiowych, stosowanie form grzecznościowych w rozmowie, wdrażanie do świadomego stosowania trafnie dobranego słownictwa; 		<p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyróżnianie i nazywanie rzeczowników oraz czasowników, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnianie wiersza od prozy, czas i miejsce akcji w utworach literackich, rozpoznawanie: baśni, bajki, legendy, opowiadania, opisu, komiksu, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • używanie zwrotów grzecznościowych w korespondencji i w różnych sytuacjach życiowych, bogacenie słownictwa o wyrazy i wyrażenia związane z wyrażaniem własnych stanów emocjonalnych oraz dotyczących emocji innych osób, świadome stosowanie słownictwa trafnie dobranego do rodzaju wypowiedzi;
<p>edukacja matematyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do rozwijania zdolności poznawczych, • zachęcanie do stawiania pytań i poszukiwania odpowiedzi, • porządkowanie liczb w poznanym zakresie, • przeliczanie elementów, • mierzenie za pomocą umownie przyjętych miar i linijki, • porównywanie wyników pomiaru, • rozszerzenie zakresu liczbowego do 20, • dodawanie i odejmowanie w zakresie 20 bez przekraczania progu dziesiątkowego, • odczytywanie informacji z kalendarza, • wykonywanie obliczeń kalendarzowych, • wykonywanie obliczeń zegarowych, • wykonywanie obliczeń pieniężnych, wprowadzenie banknotu 20 zł, • samodzielne rozwiązywanie prostych zadań tekstowych, • kolorowanie obrazka zgodnie z kodem cyfrowym; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie zdolności poznawczych, w tym dociekliwości, • rozwijanie twórczej postawy, • odczytywanie wskazań termometru, • rozwiązywanie zadań na porównywanie różnicowe, • wprowadzenie mnożenia liczb przez 6, 7, 8, 9 w zakresie 20, • zastępowanie mnożeniem sumy jednokrotnych składników, • doskonalenie techniki mnożenia w zakresie 20, • mnożenie liczb przez 1 i 0, • wprowadzenie dzielenia jako mieszczczenia, • wprowadzenie dzielenia jako podziału, • dzielenie liczb w zakresie 20, • utrwalenie pojęcia liczb parzystych i nieparzystych, • mierzenie wskazanymi długości, • rozwiązywanie zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie, • sprawdzanie wyników dzielenia za pomocą mnożenia, 	<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności poznawczych, • doskonalenie wytrwałości podczas wysiłku umysłowego, • rozwijanie twórczej postawy i samodzielności, • porządkowanie dat, wykonywanie obliczeń kalendarzowych, • utrwalenie znaków rzymskich, • uzupełnianie ciągów liczbowych, • wyodrębnianie liczby tysięcy setek, dziesiątek i jedności w liczbach, • porównywanie liczb, • rozwiązywanie zadań tekstowych do podanej formy matematycznej, • układanie zadań tekstowych do podanej formy matematycznej, • przekształcanie zadań tekstowych na porównywanie różnicowe: <i>o tyle mniej, o tyle więcej</i>, • dodawanie i odejmowanie liczb w zakresie 1000, • mnożenie i dzielenie liczb, • przestrzeganie kolejności wykonywania działań,

		<ul style="list-style-type: none"> • układanie zadań tekstowych do podanych ilustracji i danych liczbowych, • doskonalenie umiejętności mnożenia i dzielenia w poznanym zakresie liczbowym, rozwijanie logicznego i matematycznego myślenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywanie równań z okienkiem, • wykonywanie obliczeń pieniężnych, • rozszerzenie zakresu liczbowego do 1 000 000, • liczenie dziesiątkami, setkami od podanej liczby, • wykorzystywanie osi liczbowej, grafów do przedstawiania obliczeń, • doskonalenie techniki dodawania i odejmowania sposobem pisemnym;
<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do obserwowania zmian zachodzących w poszczególnych porach roku, • wypowiadanie się na temat zmian zachodzących w przyrodzie w różnych porach roku, • obserwowanie za pomocą zmysłów zmian zachodzących w przyrodzie, • rozpoznawanie roślin i zwierząt charakterystycznych dla przedwiośnia, • rozpoznawanie ptaków, • przybliżenie informacji na temat życia ptaków wiosną, • poznanie sposobu budowania gniazd przez ptaki; 	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie i pogodzie wiosną, • omówienie zmian zachodzących w przyrodzie wiosną, rozpoznawanie wiosennych roślin chronionych, • zakładanie własnej hodowli i prowadzenie obserwacji, • przypomnienie warunków niezbędnych roślinie do życia, • poznanie cech charakterystycznych krajów nizinnych, • poznanie zwierząt i roślin krajobrazu nizinnego, • wdrażanie do posługiwania się mapą fizyczną, • odczytywanie danych zawartych na mapie; 	<ul style="list-style-type: none"> • przybliżanie problemu konieczności ochrony przyrody, parki narodowe, rezerваты przyrody i pomniki przyrody na terenach nadmorskich i górskich, • wymiaranie i ochrona wymierających gatunków roślin i zwierząt, zakładanie ogrodów zoologicznych i parków safari;
<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcanie słowa na formy aktywności teatralnej, integracja wyrażenia artystycznego poprzez zabawy łączące w sobie ruch, muzykę i plastykę, • ćwiczenia ukazujące zjawiska realne i fantastyczne w aspekcie działań plastycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie do zajęć z zakresu rzemiosła artystycznego inspirowanego historią i geografą regionu, • poznanie właściwych materiałów i technik charakterystycznych dla wybranych rzemiosł; 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzanie integracji sztuk poprzez ukazywanie możliwości łączenia różnych form ekspresji ruchowej, słownej, muzycznej i plastycznej w ramach określonego projektu, • kształtowanie pojęć etycznych poprzez wróżenia estetyczne (dobro i zło a piękno i brzydotę) na podstawie baśni, opowieści i elementów kultury dziecięcej;
<p>edukacja techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z różnymi narzędziami oraz zasadami posługiwania się nimi w sposób bezpieczny, • wspólne wykorzystanie różnych materiałów i narzędzi do stworzenia projektu przestrzennego – makiety, 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie urządzeń technicznych, z którymi dziecko spotyka się w codziennym życiu – w domu i szkole, • poznanie zasad działania takich urządzeń, jak odkurzacze, pralka, lodówka, zmywarka, mikrofalówka, 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzanie do materiałoznawstwa, poznanie różnych materiałów (metal, drewno, tworzywo, materiały włókiennicze), • szukanie zastosowań typowych i nietypowych dla różnorodnych dostępnych w otoczeniu dziecka materiałów, • prezentowanie efektów swoich pomysłów;

edukacja informatyczna	<ul style="list-style-type: none"> • zabawa z komputerem przy wykorzystaniu prostych gier edukacyjnych, • praca z kołem czasu – ukazywanie dzieciom zagrożeń płynących ze zbyt długiego korzystania z komputera i innych urządzeń elektronicznych w ciągu dnia; • nauka piosenki związanej z baśniami, • wprowadzenie słuchowiska muzycznego • zabawy muzyczne ukazujące sposoby zapisu muzyki, • aktywne słuchanie muzyki i realizacja prostych schematów rytmicznych (tataizacja, ruchy całego ciała); 	<ul style="list-style-type: none"> • edytowanie tekstu, pisanie i formatowanie krótkiego tekstu, zmiana czcionki, formatu, koloru, podkreślenia, • wstawianie grafiki do tekstu, formatowanie obiektów graficznych (powiększanie, pomniejszanie, osadzanie w wybranym miejscu); • nauka piosenki o wartości wiedzy i uczenia się, • rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, • kształtowanie umiejętności rozróżniania podstawowych elementów muzyki, takich jak wysokość dźwięku i akompaniament; 	<ul style="list-style-type: none"> • praca z edytorem tekstu, powtórzenie podstawowych zasad formatowania, • rozwijanie zainteresowań poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych dotyczących rozwijania umiejętności językowych; • nauka piosenki na temat dawnych czasów: królów, rycerzy, obyczajów, • rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, • powtórzenie kroków i figur krakowiaka, polki i innego tańca ludowego;
wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności toczenia piłki w różnych zabawach i konkursach, • ukazywanie roli aktywności fizycznej w byciu zdrowym, • uczenie zachowywania właściwej postawy przy stole oraz przy stoliku w sali zajęć. 	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie do udziału w grach i zabawach sportowych, • uczenie, w jaki sposób poradzić sobie z porażką, • budowanie poczucia sprawstwa poprzez uczenie odpowiedniego reagowania na potrzeby osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie poczucia orientacji poprzez odpowiednie gry i zabawy, • rozwijanie zmysłu równowagi poprzez ćwiczenia na równoważni z przyborem i bez przyboru, • ukazywanie przykładów chorób związanych z niewłaściwym ubiorem (brak czapki, niewłaściwie zawiązany szalik, zbyt ciepłe ubranie, niedbałość) oraz konsekwencji z tego wynikających.

PROJEKTY 25-27	Wartość: aktywność i przedsiębiorczość		
	KLASA I	KLASA II	KLASA III
edukacja polonistyczno-społeczna	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukazywanie, na czym polega aktywność w życiu codziennym oraz w nauce, rozumienie różnic w aktywności między osobami sprawnymi fizycznie a osobami niepełnosprawnymi, kształtowanie możliwości łączenia aktywności w życiu oraz organizowania aktywnego życia również w sytuacjach trudnych, takich jak niepełnosprawność lub niepełna rodzina, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • różne formy odpoczynku, znaczenie ruchu, a w szczególności zabaw oraz innych zajęć na świeżym powietrzu, uprawianie wybranych sportów (jazda na rowerze, deskorolce, gra w piłkę, łyżwiarstwo), właściwe zachowanie wobec dzieci niepełnosprawnych, • taktowne i skuteczne okazywanie pomocy, poznanie metod komunikacji z osobami niepełnosprawnymi, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • wywieranie pozytywnego wpływu na innych ludzi i zachęcanie ich do działania, tworzenia, nawiązywania relacji, właściwe zachowanie wobec dzieci niepełnosprawnych (niewidomych, niedowidzących, niesłyszących – np. w klasach integracyjnych); taktowne i skuteczne okazywanie pomocy, poznanie metod komunikacji z osobami niepełnosprawnymi (język migowy, alfabet Braille'a),

	<p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> alfabet – pisanie zdań z pamięci, pisanie prostych wyrazów ze słuchu, przepisywanie wyrazów i zdań według podanego wzoru, pisanie wyrazów z trudnościami ortograficznymi, zapamiętywanie pisowni, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> wyróżnianie wyrazów w tekście na określony temat albo w odpowiedzi na określone pytanie, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie bohatera w utworze, świadomie stosowanie słowa w trakcie opowiadania treści utworu, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> systematyczne wzbogacanie czynnego słownika o nowo poznane wyrazy; 	<p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> utrwalenie znajomości pojęć: <i>wydarzenia, bohater, akcja,</i> <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> wprowadzanie do czynnego słownika dzieci o wyrazach przysłów, poszerzanie słownika o wyrazy dotyczące stanów emocjonalnych dzieci w różnych sytuacjach życiowych, stosowanie form grzecznościowych w rozmowie, liście, w życzeniach, zaproszeniach, wdrażanie do świadomego stosowania trafnie dobranej słownictwa; 	<p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> pisanie wyrazów ze zmiękczeniami oznaczonymi na dwa sposoby: przez kreskę i literę i, pisownia wyrazów z ó, u, ż, rz, h, ch, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> przymiotniki jako określenie cech osób, zwierząt, roślin i rzeczy, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> czas i miejsce akcji w utworach literackich, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> wyrazy o podobnym i przeciwnym znaczeniu, rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, wyrazy wieloznaczne, wprowadzanie do czynnego słownika przysłów, porównań, np. wielki jak stoń; 	<p>edukacja matematyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> ukazywanie możliwości praktycznego stosowania wiedzy matematycznej w życiu codziennym, różnicowanie lżejszych i cięższych przedmiotów, wprowadzenie jednostki masy 1 kg – 1 kilogram, praktyczne ważenie przedmiotów na wadze za pomocą odważników, klasyfikowanie przedmiotów według masy, rozwiązywanie zadań z treścią, uzupełnianie rysunków zgodnie z podanym warunkiem, Dodawanie i odejmowanie w zakresie 20 bez przekroczenia progu dziesiątkowego, układanie zadań tekstowych do ilustracji i zapisów liczbowych, przybliżanie idei kodowania, wykonywanie obliczeń zegarowych i kalendarzowych, doskonalenie umiejętności orientacji przestrzennej, wprowadzenie dodawania w zakresie 20 z przekroczeniem progu dziesiątkowego; 	<ul style="list-style-type: none"> uświadomienie praktycznego znaczenia wiedzy matematycznej, wyrabianie umiejętności zastosowania zdobytej wiedzy matematycznej w życiu codziennym, Dodawanie i odejmowanie w poznanym zakresie liczbowym, poznanie przedmiotów służących do mierzenia wysokości, długości i szerokości, mierzenie i zapisywanie wyników pomiaru, wprowadzenie jednostki długości – metr, poznanie zależności 100 cm = 1 m, wykonywanie obliczeń związanych z pomiarami wysokości, długości, szerokości, głębokości, porównywanie wyników pomiarów, wprowadzenie jednostki – kilometr (km) w sytuacjach życiowych, praktyczne wykorzystanie przemienności dodawania, wprowadzenie mnożenia liczb w zakresie 30, mnożenie liczb w zakresie 30, dzielenie liczb w zakresie 30 jako mieszczące, dzielenie liczb w zakresie 30 jako podział, 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności zastosowania zdobytej wiedzy matematycznej w życiu codziennym, kształtowanie umiejętności wyboru racjonalnej i optymalnej metody działania, mnożenie i dzielenie w zakresie 100, sprawdzanie dzielenia za pomocą mnożenia, doskonalenie techniki liczenia w pamięci, rozwiązywanie zadań tekstowych, przekształcanie zadań tekstowych, układanie zadań tekstowych do podanej formuły matematycznej, odczytywanie informacji z kalendarza, zapisywanie dat na różne sposoby, porządkowanie dat, wykonywanie obliczeń kalendarzowych, utrwalenie znaków rzymskich, tworzenie ciągów liczbowych zgodnie z podanym warunkiem, obliczanie działań z niewiadomą w postaci okienka, utrwalenie kolejności wykonywania działań;
--	--	---	---	------------------------------	--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywanie zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie liczb, układanie zadań tekstowych do podanych rysunków i formuł matematycznych, przeliczenie co 1, co 2, co 3, co 5, co 10, rozwiązywanie zagadek matematycznych, rysowanie figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, kontynuowanie regularności w prostych motywach; 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywanie zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie liczb, układanie zadań tekstowych do podanych rysunków i formuł matematycznych, przeliczenie co 1, co 2, co 3, co 5, co 10, rozwiązywanie zagadek matematycznych, rysowanie figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, kontynuowanie regularności w prostych motywach; 	<ul style="list-style-type: none"> obserwowanie etapów rozwoju od nasiona do rośliny, od nasiona do kwiatka, od nasiona do drzewa, poznanie ziół pól i łąk i ich wpływu na zdrowie człowieka, degustacja herbat ziołowych, zakładanie dziennika przyrodnika; 	
edukacja przyrodnicza	<ul style="list-style-type: none"> wymienianie warunków koniecznych do rozwoju roślin i zwierząt w gospodarstwie domowym, rozdzielenie zwierząt gospodarskich, poznanie cech ptaków i ssaków; rozpoznawanie roślin i zwierząt żyjących w ogrodzie, zapoznanie z rolą zwierząt żyjących w ogrodzie, wdrażanie do rozpoznawania zwierząt pożytecznych i szkodników, poznanie nazw czynności związanych z hodowlą roślin, kształtowanie postawy ekologicznej i szacunku do przyrody, uczestniczenie w obchodach Dnia Ziemi; 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywanie zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie liczb, układanie zadań tekstowych do podanych rysunków i formuł matematycznych, przeliczenie co 1, co 2, co 3, co 5, co 10, rozwiązywanie zagadek matematycznych, rysowanie figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, kontynuowanie regularności w prostych motywach; 	<ul style="list-style-type: none"> poznanie roślin i zwierząt żyjących na terenach górskim i nadmorskim, poznanie cech charakterystycznych dla różnych typów krajobrazów, rozpoznawanie krajobrazów na ilustracjach i zdjęciach, poznanie roślin chronionych, postugiwanie się mapą fizyczną Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> obserwowanie etapów rozwoju od nasiona do rośliny, od nasiona do kwiatka, od nasiona do drzewa, poznanie ziół pól i łąk i ich wpływu na zdrowie człowieka, degustacja herbat ziołowych, zakładanie dziennika przyrodnika; 	
edukacja plastyczna	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzanie do wykorzystania multimediów w wyrażaniu własnej ekspresji plastycznej, spacer po miejscowości, wprowadzanie do zagadnień architektury zieleni w otoczeniu dziecka; 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywanie zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie liczb, układanie zadań tekstowych do podanych rysunków i formuł matematycznych, przeliczenie co 1, co 2, co 3, co 5, co 10, rozwiązywanie zagadek matematycznych, rysowanie figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, kontynuowanie regularności w prostych motywach; 	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie projektów multimedialnych związanych ze środowiskiem lokalnym, wprowadzenie do świata filmu: podkreślenie znaczenia obrazu w sztuce filmowej, różne rodzaje filmów – film animowany, fabularny, wykorzystanie dostępnych narzędzi do tworzenia własnych filmów dotyczących środowiska lokalnego; 	<ul style="list-style-type: none"> uczenie wykorzystywania potencjału dziecka do używania dostępnych w jego środowisku narzędzi, służących wyrażaniu samego siebie (materiały plastyczne, sprzęt multimedialny, elementy przyrodnicze), motywowanie do nieskrępowanej ekspresji twórczej w zakresie tworzenia własnych projektów, inspirowanych działalnością innych lub samodzielną; 	<ul style="list-style-type: none"> uczenie wykorzystywania potencjału dziecka do używania dostępnych w jego środowisku narzędzi, służących wyrażaniu samego siebie (materiały plastyczne, sprzęt multimedialny, elementy przyrodnicze), motywowanie do nieskrępowanej ekspresji twórczej w zakresie tworzenia własnych projektów, inspirowanych działalnością innych lub samodzielną;
edukacja techniczna	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie wyobraźni technicznej dziecka poprzez rozłożenie na elementy prostego urządzenia – wiatraczka, 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywanie zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie liczb, układanie zadań tekstowych do podanych rysunków i formuł matematycznych, przeliczenie co 1, co 2, co 3, co 5, co 10, rozwiązywanie zagadek matematycznych, rysowanie figur w pomniejszeniu i w powiększeniu, kontynuowanie regularności w prostych motywach; 	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie z dowolnych materiałów znajdujących się w otoczeniu dziecka makiet urządzeń domowych, 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywanie dostępnych materiałów (papieru, tworzyw sztucznych) do wykonywania różnych przedmiotów i urządzeń zgodnie z własnym pomysłem, 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywanie dostępnych materiałów (papieru, tworzyw sztucznych) do wykonywania różnych przedmiotów i urządzeń zgodnie z własnym pomysłem,

	<ul style="list-style-type: none"> uczenie dbałości o czystość i porządek na swoim stanowisku pracy, samodzielne wykonywanie wiatraczków, tworzenie klasowej kolekcji wiatraczków jako efektu aktywności technicznej; 	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie własnych urządzeń (skrzyneczek, pudełek), które mogą służyć na co dzień, właściwe ich ozdabianie zgodnie z przeznaczeniem i własnym wyczuciem estetycznym; 	<ul style="list-style-type: none"> eksperymentowanie i rozwiązywanie problemów ukazanych przez nauczyciela lub wymyślonych samodzielnie przez dzieci;
edukacja informatyczna	<ul style="list-style-type: none"> zabawy z literami i liczbami w edytorze grafiki, rozwijanie zainteresowań poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych dotyczących poznawania liter i liczb; 	<ul style="list-style-type: none"> poznanie możliwości programu służącego do prezentacji multimedialnej, rozwijanie zainteresowań poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych rozwijających myślenie; 	<ul style="list-style-type: none"> praca z edytorem tekstu – ukazanie dodatkowych możliwości tego typu programów, ćwiczenia praktyczne, stworzenie krótkiego dokumentu tekstowego, sformatowanego zgodnie z założeniami;
edukacja muzyczna	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki dotyczącej możliwości odkrywania i poznawania nowych rzeczy, wygrywanie prostych rytmów na instrumentach perkusyjnych, swobodne pąsy i tańce podczas słuchania muzyki z różnych stron świata, uczenie się prostych rymowanek muzycznych związanych z różnymi zajęciami dzieci w domu i szkole; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki humorystycznej, żartobliwej, połączonej z aktywnością ruchową dzieci, kształtowanie umiejętności improwizacji głosem według ustalonych zasad, rozwijanie umiejętności wygrywania prostych melodii na instrumentach melodycznych, akompaniowanie, wprowadzanie i utrwalanie znaków notacji muzycznej – ćwierćnuta, ósemka, 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki o tym, jak ważny w naszym życiu jest ruch i aktywny tryb życia (bieganie, pływanie, skakanie itp.), rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, wprowadzenie prostego tańca ludowego, nauka kroków i figur;
wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> nauka koźlowania piłki w zakresie możliwości dziecka, gry i zabawy uczące współdziałania i wymagające aktywności przez cały czas. 	<ul style="list-style-type: none"> wykonywanie próby gibkości dolnego odcinka kręgosłupa, rozwijanie zmysłu równowagi poprzez ćwiczenia na równoważni z przyborem. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie sprawności ruchowej poprzez gry i zabawy rzutne i skoczne, rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji w grach drużynowych.

Ja – świat kultury

PROJEKTY 28–30	Wartość: motywacja do uczestniczenia w kulturze		
	KLASA I	KLASA II	KLASA III
edukacja polonistyczno-społeczna	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> pogłębianie umiejętności interpersonalnych poprzez wspólne działania, rozmowy, przykłady literatury, teatru, filmu i autoritetów, doświadczanie kultury, rozwijanie zainteresowania kulturą i jej znaczeniem w życiu człowieka, dzielenie się obserwacjami, poszukiwanie i odkrywanie własnych zdolności, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywne poszukiwanie doświadczeń związanych z obcowaniem z kulturą, kultura na małym ekranie, zasady obowiązujące podczas korzystania z telewizji i komputera, wrażliwość na piękno i bogactwo świata kultury, świadome dokonywanie wyboru dotyczącego zainteresowań, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywne postrzeganie piękna przyrody i sztuki, świadome odnoszenie się do piękna wyrażonego w różnorodnej formie, rozwijanie zainteresowań dotyczących różnych form uczestniczenia w kulturze,

	<p>edukacja polonistyczna mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadawanie tytułów pojedynczym obrazkom oraz historyjkom obrazkowym, układanie zdań opisujących przedmiot na podstawie bezpośredniej obserwacji i obrazka, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluchanie wypowiedzi nauczyciela, kolegów i koleżanek oraz innych osób, ukię- runkowane sluchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela oraz nagrań utworów poetyckich, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie głośnie, indywidualne i zbiorowe wyrazów, prostych zdań lub fragmentów tekstu na określony temat (np. zmiany zachowania bohatera, wydarzenia śmieszne- go, smutnego), czytanie dialogów, wybra- nych fragmentów utworów literackich z podziałem na role, oddawanie głosem na- stroju w utworze, odgrywanie ról, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisanie wielkiej, i małej litery oraz dwuzna- ku: <i>ż/rz, h/ch, dz/dź</i>, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie li- ter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, zachowanie odstępów między wyrazami w zdaniu, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisanie zdań z pamięci, pisanie prostych wyrazów ze słuchu, ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z dwuznakami, pisanie wyrazów z trudnościami ortograficznymi, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące, wyrazy w zdaniach, sylaby, litery i głoski w wyrazach z dwuznakami oraz w innych, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • utwory pisane wierszem i prozą, rozpozna- wanie zwrotki i rymujących się wyrazów, 	<p>edukacja polonistyczna mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadawanie tytułów pojedynczym obraz- kom oraz historyjkom obrazkowym, zbioro- we i indywidualne układanie kilkuzdania- wej wypowiedzi na określony temat, kultura mówienia, rozmowy nauczyciela z uczniami na podstawie ich przeżyć i doświadczeń oraz utworów literackich i obejrzanych wspólnie przedstawień teatralnych, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluchanie poleceń związanych z działalno- ścią i aktywnością dzieci w różnych obsza- rach edukacji, audycje, wywiady, instrukcje, kultura sluchania, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie głośnie, indywidualne i zbiorowe fragmentów tekstu na określony temat, np. zmiany zachowania bohatera, wydarzenia śmieszne- go, smutnego, czytanie dialogów, czytanie wybranych fragmentów utworów literackich z podziałem na role, oddawanie głosem nastroju w utworze, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisanie ze słuchu wyrazów i zdań zawiera- jących określone trudności ortograficzne, zbiorowe i indywidualne pisanie zdań na dany temat, zbiorowe redagowanie ope- wiadań na tematy bliskie dzieciom, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisanie wyrazów z trudnościami ortogra- ficznymi, wyjątki w pisowni wyrazów, roz- dzielna pisownia przymiłka z rzeczownikiem, wielka litera na początku zdania, w nazwi- skach i imionach, w korespondencji, w na- zwach miast i państw, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • przymiotniki jako nazwy cech osób, zwie- rząt, roślin i rzeczy, wyrazy w zdaniach, syla- by, litery i głoski w wyrazach z dwuznakami oraz innych, 	<p>edukacja polonistyczna mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie swobodnych tekstów, wygłasza- nie wierszy oraz krótkich fragmentów prozy z uwzględnieniem zmiany siły, tonu głosu, tempa i pauz, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ważne sluchanie czytanych przez nauczy- ciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatral- nych, nagrań utworów muzycznych, mono- logów i dialogów, wypowiedzi nauczyciela, koleżanek, kolegów oraz innych osób, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie ze zrozumieniem utworów wier- szowanych oraz prozatorskich, napisów informacyjnych, instrukcji oraz poleceń związanych z działalnością uczniów w róż- nych obszarach edukacji, wyszukiwanie w tekstach informacji na dany temat, np. do- tyczący najważniejszego wydarzenia, sa- modzielne czytanie książek oraz czasopism dziecięcych, korzystanie z innych źródeł wiedzy (encyklopedie, słowniki, internet), <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie sprawności kaligrafowania i szybkiego pisania, pisanie z pamięci wyra- zów i zdań po dokładnej obserwacji wzoru, stosowanie w wypowiedziach trafnie do- branego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisanie ze słuchu wyrazów i zdań zawiera- jących określone trudności ortograficzne, wielka litera na początku zdania, w imio- nach, nazwiskach, nazwach miast, państw, ulic, rzek, tytułach dzieł, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczebnik na oznaczenie liczby i kolejności przedmiotów,
--	---	---	---

	<p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów, zastosowanie w wypowiedziach (ustnych i pisemnych) wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu, wyrazy wieloznaczne; • rozwijanie zainteresowań i pasji, • rozwiązywanie i układanie zadań tekstowych, • wprowadzenie odejmowania w zakresie 20 z przekroczeniem progu dziesiątkowego, • rozszerzenie zakresu liczbowego do 30, • dodawanie i odejmowanie bez przekroczenia progu dziesiątkowego do 30, • zapisywanie rozwiązań zadań z treścią za pomocą zapisu cyfrowego i znaków działań, • wykonywanie obliczeń pieniężnych, • radzenie sobie w sytuacjach życiowych, których pomyślne zakończenie wymaga dodawania i odejmowania; 	<p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, wydarzenia realistyczne i fantastyczne, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie słownictwa związanego ze sztuką; • rozwijanie zainteresowań i pasji, • rozszerzenie mnożenia i dzielenia liczb w zakresie 50, • podawanie z pamięci prostych iloczynów, • wdrażanie do kolejności wykonywania działań, • utrwalenie figur geometrycznych, • rysowanie figur geometrycznych zgodnie z podanymi warunkami, • obliczanie długości wskazanych boków figur geometrycznych, • mierzenie długości i porównywanie wyników pomiaru, • dokonywanie pomiarów długości boków figur geometrycznych, • rozwiązywanie zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie, • przekształcanie zadań tekstowych, • układanie zadań tekstowych do podanej formuły matematycznej, • rozwiązywanie zadań tekstowych na porównywanie różnicowe, • dodawanie i odejmowanie w poznanym zakresie liczbowym, • dodawanie i odejmowanie kilku liczb, • wprowadzenie kolejności wykonywania działań w przypadku występowania dodawania i odejmowania, • rozwiązywanie działań z okienkiem, • porównywanie liczb w zakresie 1000, • utrwalenie pojęć: <i>liczba, cyfra</i>; 	<p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie baśni, bajki, legendy, opowiadań, opisu, komiksu, czas i miejsce akcji w utworach literackich, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • systematyczne wzbogacanie czynnego słownika dzieci o nowo poznane wyrazy; • rozwijanie zainteresowań, zamiłowań i pasji, • utrwalenie wiadomości na temat poznanych figur geometrycznych, • rysowanie figur zgodnie z podanymi warunkami, • mierzenie długości boków figur geometrycznych, • wykorzystywanie własności symetrii, • odczytywanie informacji z przedstawionego rysunku, • doskonalenie techniki rachunkowej w zakresie 100, • stosowanie przemienności dodawania, układania i rozwiązywanie zadań tekstowych, • rozwiązywanie równań jednozmiennych z niewiadomą w postaci okienka, • zapisywanie dat za pomocą wyrazów i znaków, odczytywanie ich, • utrwalenie znaków rzymskich, • wykonywanie obliczeń kalendarzowych, • zapisywanie i odczytywanie liczb w zakresie 1 000 000, • przeliczanie co jeden, co dziesięć, co sto — do 1000, i co 1000 do 1 000 000, • porównywanie liczb w zakresie 1 000 000, • dodawanie dziesiątkami i setkami w zakresie 1000, • utrwalenie nazw liczb w poszczególnych działaniach, • doskonalenie dodawania i odejmowania sposobem pisemnym, • wprowadzenie jednostki miary 1 km jako 1000 m,
<p>edukacja matematyczna</p>			

		<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie jednostek miary, w tym kilometr, w sytuacjach życiowych; • wprowadzenie tony jako jednostki masy 1 t = 1000 kg, • stosowanie jednostek wagi w sytuacjach życiowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie jednostek miary, w tym kilometr, w sytuacjach życiowych; • wprowadzenie tony jako jednostki masy 1 t = 1000 kg, • stosowanie jednostek wagi w sytuacjach życiowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowanie wiadomości na temat życia w poznanych ekosystemach z uwzględnieniem życia młodych zwierząt na łące, w lasach i w borach oraz w ogrodzie i gospodarstwie wiejskim; 	<ul style="list-style-type: none"> • projekt muzealny – szukamy ulubionychmalarzy, prezentacja multimedialna, tworzenie krótkich filmów na podstawie programów, którymi dysponuje szkoła, • motywowanie do uczestniczenia w wydarzeniach artystycznych w środowisku dziecka, wspólne dzielenie się przeżyciami z takiego wydarzenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • projekt muzealny – szukamy ulubionychmalarzy, prezentacja multimedialna, tworzenie krótkich filmów na podstawie programów, którymi dysponuje szkoła, • motywowanie do uczestniczenia w wydarzeniach artystycznych w środowisku dziecka, wspólne dzielenie się przeżyciami z takiego wydarzenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • projekt muzealny – szukamy ulubionychmalarzy, prezentacja multimedialna, tworzenie krótkich filmów na podstawie programów, którymi dysponuje szkoła, • motywowanie do uczestniczenia w wydarzeniach artystycznych w środowisku dziecka, wspólne dzielenie się przeżyciami z takiego wydarzenia; 	
		<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia dla przyrody ze strony człowieka: wypalanie traw, zanieczyszczenie powietrza i wód, pożary, zaśmiecanie lasów, pól, dróg itp. • poznanie możliwości ochrony przyrody przez każdego człowieka, • poznanie zwierząt i roślin chronionych w Polsce, • poznanie rodzajów wód – płynące, stojące, zbiorniki sztuczne i naturalne, • rola zbiorników wodnych w życiu człowieka, • poznanie wpływu pór roku na życie roślin i zwierząt w zbiornikach wodnych, • poznanie roślin i zwierząt występujących w wodach stojących i płynących, • przybliżenie wiadomości na temat Bugu i Wisły; 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia dla przyrody ze strony człowieka: wypalanie traw, zanieczyszczenie powietrza i wód, pożary, zaśmiecanie lasów, pól, dróg itp. • poznanie możliwości ochrony przyrody przez każdego człowieka, • poznanie zwierząt i roślin chronionych w Polsce, • poznanie rodzajów wód – płynące, stojące, zbiorniki sztuczne i naturalne, • rola zbiorników wodnych w życiu człowieka, • poznanie wpływu pór roku na życie roślin i zwierząt w zbiornikach wodnych, • poznanie roślin i zwierząt występujących w wodach stojących i płynących, • przybliżenie wiadomości na temat Bugu i Wisły; 	<ul style="list-style-type: none"> • motywowanie do odkrywania i przeżywania różnych form działalności w zakresie sztuk plastycznych, • zachęcanie do uczestniczenia w szkole i w środowisku lokalnym w wydarzeniach kulturalnych dostępnych dla dzieci lub specjalnie dla nich przygotowywanych (teatr, lekcja muzealna, zajęcia artystyczne, projekty multimedialne); 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie roli i znaczenia wody dla życia człowieka, • poznananie zasad zdobywania wody przez człowieka oraz możliwości oszczędzania jej i ekonomicznego zużycia; 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie roli i znaczenia wody dla życia człowieka, • poznananie zasad zdobywania wody przez człowieka oraz możliwości oszczędzania jej i ekonomicznego zużycia; 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie roli i znaczenia wody dla życia człowieka, • poznananie zasad zdobywania wody przez człowieka oraz możliwości oszczędzania jej i ekonomicznego zużycia; 	
		<ul style="list-style-type: none"> • przybliżenie prac wykonywanych wiosną przez sadownika i ogrodnika, • rośliny i zwierzęta naszych sadów, • poznanie narzędzi ogrodniczych, • przybliżenie wiadomości na temat otrzymywania naturalnego miodu, • rozpoznawanie roślin i zwierząt z najbliższych środowisk przyrodniczych – na łące i na polu, • wdrażanie do poszanowania przyrody żywej i nieożywionej, • poznanie krain geograficznych Polski, • wdrażanie do posługiwania się mapą fizyczną; 	<ul style="list-style-type: none"> • przybliżenie prac wykonywanych wiosną przez sadownika i ogrodnika, • rośliny i zwierzęta naszych sadów, • poznanie narzędzi ogrodniczych, • przybliżenie wiadomości na temat otrzymywania naturalnego miodu, • rozpoznawanie roślin i zwierząt z najbliższych środowisk przyrodniczych – na łące i na polu, • wdrażanie do poszanowania przyrody żywej i nieożywionej, • poznanie krain geograficznych Polski, • wdrażanie do posługiwania się mapą fizyczną; 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie klasowej galerii ulubionych dzieł malarskich, rzeźbiarskich i architektonicznych, • wycieczka po okolicy w poszukiwaniu ciekawych zjawisk artystycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie klasowej galerii ulubionych dzieł malarskich, rzeźbiarskich i architektonicznych, • wycieczka po okolicy w poszukiwaniu ciekawych zjawisk artystycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wycieczka w poszukiwaniu różnorodnych materiałów, z których można zbudować różne przedmioty – wykorzystanie zasobów dostępnych w otoczeniu, • przygotowywanie w grupach dowolnych konstrukcji (domów, samochodów, dźwięków) z wykorzystaniem materiałów pozyskanych w otoczeniu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wycieczka w poszukiwaniu różnorodnych materiałów, z których można zbudować różne przedmioty – wykorzystanie zasobów dostępnych w otoczeniu, • przygotowywanie w grupach dowolnych konstrukcji (domów, samochodów, dźwięków) z wykorzystaniem materiałów pozyskanych w otoczeniu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wycieczka w poszukiwaniu różnorodnych materiałów, z których można zbudować różne przedmioty – wykorzystanie zasobów dostępnych w otoczeniu, • przygotowywanie w grupach dowolnych konstrukcji (domów, samochodów, dźwięków) z wykorzystaniem materiałów pozyskanych w otoczeniu;
edukacja przyrodnicza								
edukacja plastyczna								
edukacja techniczna								

edukacja informatyczna	<ul style="list-style-type: none"> praca ze stronami internetowymi dla dzieci, oferującymi różnorodne zadania związane z edukacją kulturalną, samodzielna zabawa dzieci z wybranymi aplikacjami dotyczącymi poznawania kultury (puzzle, quizy, animacje); nauka piosenki o różnych artystach (malarzu, rzeźbiarzu, architekcie, grafiku), sluchanie i odtwarzanie muzyki lubianej przez dzieci, tataizacja, wyrażanie nastroju i charakteru muzyki poprzez ruch, formy plastyczne oraz wypowiedzi dzieci; 	<ul style="list-style-type: none"> praca z programem do prezentacji multimedialnej, odtwarzanie prezentacji, szukanie stron internetowych o charakterze informacyjnym dotyczących Polski oraz określonego regionu; nauka piosenki poetyckiej związanej ze światem tworzonym przez artystę – np. o podróży do krainy wyobraźni, rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, wprowadzenie podstawowych kroków i figur polki; 	<ul style="list-style-type: none"> praca z programem do prezentacji multimedialnej – przygotowywanie slajdów, formowanie, przygotowanie i odtwarzanie prezentacji, nauka piosenki o książkach i czytaniu, kształtowanie umiejętności improwizacji głosem według ustalonych zasad, rozwijanie umiejętności wygrywania prostych melodii na instrumentach melodycznych, akompaniowanie, propozycja uczestniczenia w muzycznym wydarzeniu kulturalnym (koncert, specjalny program dla dzieci, operetka, słuchowisko muzyczne, teatr muzyczny);
wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> ćwiczenia ogólnorozwojowe przy muzyce, ćwiczenia w pokonywaniu przeszkód na sali gimnastycznej (przeskoki, podskoki, przechodzenie pod przeszkodą, równoważnia), 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie do marszobiegów, uczenie zasad oraz właściwej rozgrzewki, marszobieg trwający przynajmniej 10 minut, zachęcanie do aktywnego spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. 	<ul style="list-style-type: none"> gry i zabawy z piłką – rzucanie, chwytanie, kołowanie, prowadzenie, doskonalenie umiejętności w tym zakresie, wykonywanie próby gibkości dolnego odcinka kręgosłupa, kształtowanie właściwych nawyków związanych ze zdrowiem poprzez uczenie, w jaki sposób dbać o siebie w zakresie higieny, odżywiania i aktywności fizycznej.

Wartość: motywacja do uczestniczenia w kulturze			
	KLASA I	KLASA II	
PROJEKTY 31-33	KLASA I	KLASA II	KLASA III
edukacja polonistyczno-społeczna	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności dostrzegania piękna w świecie oraz w drugim człowieku, dobry klimat w grupie i przeciwdziałanie zachowaniom niepożądanym (agresja, przemoc słowna lub fizyczna, odręcanie, emocjonalny chłód, nieustający gniew i lęk itd.), 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> wzbudzanie motywacji wewnętrznej do dobrych relacji (bez fałszu i obłudy), akceptowanie siebie i innych, bez względu na różnice w wyglądzie, tradycji, kulturze itp., znajomość praw i obowiązków, jakie przysługują dzieciom, w tym uczniom szkoły, 	<p>edukacja społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> wzbudzanie motywacji wewnętrznej do dobrych relacji (bez fałszu i obłudy), pokazywanie przykładów przyjaźni i wspieranie dziecka w tworzeniu relacji koleżeńskich i przyjacielskich,

	<p>uczenie konstruktywnego wyrażania złości, przeciwdziałanie dyskryminacji, akceptacja dla drugiego człowieka, tolerancja dla zachowań innych niż własne.</p> <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiorowe wyodrębnianie postaci i zdarzeń, ustalenie kolejności zdarzeń, określanie nastroju w utworze, odtwarzanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, wygłaszanie fraz i krótkich fragmentów prozy z zastosowaniem zmiennej siły, tonu głosu, tempa i pauz, zabawa teatralna, mimika, gest, ruch, ocenianie zachowania bohatera literackiego. <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluchanie wypowiedzi nauczyciela, kolegów i kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wywiadami itd., sluchanie poleceń dotyczących realizacji zadań z różnych rodzajów edukacji, ukierunkowane sluchanie tekstów literackich czytanych przez nauczyciela oraz nagrań utworów poetyckich w wykonaniu znanych aktorów, kultura sluchania, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie dialogów, czytanie wybranych fragmentów utworów literackich z podziałem na role, oddawanie głosem nastroju w utworze, wyraziste czytanie tekstów poetyckich oraz fragmentów prozy przeznaczonych do nauki na pamięć, wspólne przeczytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela, wdrażanie do umiejętności czytania ze zrozumieniem, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie i utrwalanie umiejętności pisania i kaligrafowania, kolorowanie, wodzenie po śladzie, kreślenie kształtów literopodobnych, szlaczków, pisanie wielkiego i małego 	<p>wrażliwość na krzywdę wyrządzaną innym osobom lub zwierzętom, utrwalanie umiejętności stosowania zasad bezpiecznego zachowania oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne podczas wakacyjnych zabaw i wyjazdów,</p> <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozmowy nauczyciela z uczniami na podstawie ich przeżyć i doświadczeń oraz utworów literackich, wycieczek, obejrzanych wspólnie przedstawień teatralnych, przeczytanych książek, formułowanie pytań i układanie odpowiedzi, zbiorowe wyodrębnianie postaci i zdarzeń, ustalenie kolejności zdarzeń, określanie nastroju w utworze, wyrażanie własnego zdania o postaciach i zdarzeniach, stosowanie w wypowiedziach trafnie dobranego słownictwa, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizowanie do sluchania utworów muzycznych i recytowanych wierszy, sluchanie poleceń związanych z działalnością i aktywnością dzieci, kultura sluchania, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie ze zrozumieniem fragmentów tekstów kultury, sprawdzenie stopnia opowiadania przez dzieci techniki czytania, czytanie głośne, indywidualne i zbiorowe fragmentów tekstu na określony temat, np. zmiany zachowania bohatera, wydarzenia smutnego, czytanie dialogów, czytanie wybranych fragmentów utworów literackich z podziałem na role, oddawanie głosem nastroju w utworze, <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiorowe redagowanie opowiadań na tematy bliskie dzieciom, zbiorowe i indywidualne pisanie listów i wakacyjnych pozdrowień, tworzenie i pisanie swobodnych tekstów, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, 	<ul style="list-style-type: none"> • podkreślanie znaczenia szacunku do siebie samego, innych ludzi, otoczenia, roślin i zwierząt, utrwalanie umiejętności stosowania zasad bezpiecznego zachowania oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne podczas wakacyjnych zabaw i wyjazdów, elementy tradycji kulturowej mieszkańców wybranych regionów Europy i świata, największe skarby przyrody i dziedzictwa kulturowego Europy i świata, współpraca w ramach Unii Europejskiej, mieszkańcy krajów sąsiadujących z Polską, charakterystyczne elementy kultury narodowej, <p>edukacja polonistyczna</p> <p>mówienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • układanie w parach dialogów, wchodzenie w role, zbiorowe i indywidualne układanie zdań opisujących przedmiot na podstawie bezpośredniej obserwacji i obrazka, swobodne tworzenie tekstów, wygłaszanie wierszy oraz krótkich fragmentów prozy z uwzględnieniem zmiany siły, tonu głosu, tempa i pauz, rozmowy nauczyciela z uczniami na podstawie ich przeżyć i doświadczeń oraz utworów literackich i obejrzanych wspólnie przedstawień teatralnych, <p>sluchanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważne sluchanie czytanych przez nauczyciela utworów pisanych wierszem i prozą, wypowiedzi aktorów w sztukach teatralnych, nagrań utworów muzycznych, monologów i dialogów znanych aktorów itd., sluchanie wypowiedzi nauczyciela, kolegów oraz innych osób w związku z wycieczkami, wydarzeniami dotyczącymi środowiska szkolnego, lokalnego, regionu, <p>czytanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytanie ze zrozumieniem tekstów kultury, w tym także czytanie krótkich fragmentów wybranych utworów literackich z podziałem na role, czytanie wierszy oraz krótkich fragmentów
--	--	--	--

<p>edukacja matematyczna</p>	<p>dwuznaku <i>dź</i>, przepisywanie krótkich tekstów, ćwiczenia w kształtnym i czytelnym pisaniu, poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter w zdaniu, zachowanie odstępów między wyrazami w zdaniu, zachowanie odstępów między wyrazami w zdaniu,</p> <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie wrażliwości ortograficznej, pisanie zdań z pamięci, pisanie prostych wyrazów ze słuchu, ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z dwuznakami, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> zdanie, wyraz, litera, głoska, sylaba – umiędne rozróżnianie i nazywanie, konstruowanie zdań z wyrazów, wyrazów z liter lub sylab, nazywanie rzeczy, zwierząt, roślin, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> poszerzanie repertuaru czynnego słownika, wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów i zwrotów, zastępowanie ich innymi, stosowanie w wypowiedziach ustnych wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu, stosowanie form grzecznościowych w rozmowie, życzeniach i zaproszeniu; 	<p>poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie odpowiedniej proporcji liter wielkich i małych, właściwe rozmieszczenie liter i wyrazów w liniaturze, zachowanie odstępów między wyrazami w zdaniu,</p> <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> alfabet, praktyczne zastosowanie przy korzystaniu ze słowników i encyklopedii, wielka litera na początku zdania, w nazwiskach i imionach, w korespondencji, w nazwach miast i państw, pisownia najczęściej używanych skrótów, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> rzeczowniki jako nazwy rzeczy, przymiotniki jako określenia ich cech, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, wydarzenia realistyczne i fantastyczne, nastroj w utworze literackim, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, wyrazy wieloznaczne, wprowadzanie do czynnego słownika przysłów, porównań, np. <i>pracowity jak mrówka</i>; 	<p>napisanych prozą, przeznaczonych do nauki na pamięć, wspólne czytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela, samodzielne czytanie książek oraz czasopism dziecięcych, korzystanie z innych źródeł wiedzy (encyklopedie, słowniki, internet), higiena czytania,</p> <p>pisanie</p> <ul style="list-style-type: none"> stosowanie w wypowiedziach trafnie dobrane słownictwa, przestrzeganie kultury mówienia, <p>ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> alfabet, praktyczne zastosowanie przy korzystaniu ze słowników i encyklopedii, <p>wiedza o języku</p> <ul style="list-style-type: none"> zgodność form rzeczownika i czasownika oraz rzeczownika i przymiotnika w zdaniu, <p>wiedza o literaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie i zdarzenia, miejsce i czas akcji, chronologia wydarzeń, wydarzenia realistyczne i fantastyczne, odróżnianie utworów wierszowanych od prozy, tworzenie prostych rymów, wierszyków i opowiadań, <p>słownictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności trafnego doboru określeń dla opisywania zjawisk i doświadczeń, wyrazy gwarowe, bliskoznaczne, równoznaczne i wieloznaczne;
	<ul style="list-style-type: none"> kształcenie pozytywnego stosunku emocjonalnego do matematyki, budowanie poczucia zadowolenia ze zdobytej wiedzy, odmierzanie płynów kubkiem, wprowadzenie <i>1 litra</i> i jego skrótu <i>l</i> / jako jednostki pojemności, rozszerzenie zakresu liczbowego do 100, liczenie dziesiątkami do 100, przedstawianie poznanych liczb dwucyfrowych w postaci sumy liczb, np.: $39 = 30 + 9$, 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie pozytywnego stosunku emocjonalnego do matematyki, wzmacnianie poczucia zadowolenia ze zdobytej wiedzy, utrwalenie znaków rzymskich, zapisywanie dat, odczytywanie godzin na zegarze, stosowanie określeń: <i>godzina, minuta, pół godziny</i>, odczytywanie wskaźników termometrów, wykonywanie obliczeń zegarowych, wykonywanie obliczeń pieniężnych, 	<ul style="list-style-type: none"> doskonalenie pozytywnego stosunku emocjonalnego do matematyki, rozwijanie poczucia zadowolenia ze zdobytej wiedzy, rozwiązywanie zadań tekstowych na porównywanie różnicowe, układanie i przekształcanie zadań tekstowych, dodawanie i odejmowanie w zakresie 100, z przekroczeniem progu dziesiątkowego, dodawanie i odejmowanie sposobem pi-semnym,

	<ul style="list-style-type: none"> • dodawanie i odejmowanie typu: $30 + 5$, $45 - 3$, • doskonalenie techniki dodawania i odejmowania liczb do 50, • doskonalenie posługiwania się linijką, • odczytywanie godzin na zegarze, • utrwalenie nazw dni tygodnia; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie obliczeń wagowych, • wykonywanie obliczeń związanych z pomiarami, • stosowanie metra jako jednostki pomiaru w sytuacji życiowej • obliczenia związane z pomiarem objętości płynów, • obliczenia z wyrażeniami dwumianowanymi, • rozwiązywanie zadań tekstowych, • utrwalenie dodawania i odejmowania w zakresie 100, • dodawanie pełnymi dziesiątkami do 100, a setkami do 1000, • dopełnianie do pełnych dziesiątek, • utrwalenie znajomości pojęć <i>dziesiątka, jedność</i>, • utrwalenie liczb parzystych i nieparzystych, • rozwiązywanie działań z okienkiem, • doskonalenie umiejętności mnożenia i dzielenia w zakresie 100, • odczytywanie informacji z kalendarza – obliczenia kalendarzowe, • zapisywanie i odczytywanie liczb dwucyfrowych, • uzupełnianie ciągów liczbowych, • odczytywanie danych z podanych informacji i umieszczanie ich w tabeli, • rysowanie drugiej części rysunków symetrycznych i figur geometrycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • dodawanie kilku składników, • mnożenie i dzielenie liczb w zakresie 100, • rozwiązywanie zadań na mnożenie i dzielenie liczb, • mnożenie sposobem pisemnym, • wykonywanie obliczeń pieniężnych, • wykonywanie obliczeń kalendarzowych, • wykonywanie obliczeń wagowych, (bez zamiany jednostek), • posługiwanie się jednostkami: <i>kilogram, pół kilograma, dekagram, gram</i>, • utrwalenie własności poznanych figur geometrycznych, • obliczanie obwodów kwadratu, prostokąta i trójkąta w cm, • przeliczanie w zakresie 1 000 000, • zapisywanie liczb za pomocą wyrazów i ich odczytywanie, • wskazywanie jedności, dziesiątek i setek w danej liczbie, • przeliczanie co jeden, co dziesięć, co sto – do 1000, co 1000 do 1 000 000, • porównywanie liczb w zakresie 1 000 000, • liczenie dziesiątkami w zakresie 100, setkami w zakresie 1000, tysiącami do 1 000 000, • tworzenie ciągów liczbowych, • przedstawianie działań na grafach i na osi liczbowej, • wykorzystywanie kolejności wykonywania działań w praktyce, • utrwalenie nazewnictwa liczb w poznanych działaniach, • rysowanie figur w powiększeniu i w pomniejszeniu, • rysowanie odcinków równoległych i prostopadłych, • kontynuowanie regularności w prostych motywach;
--	---	---	--

<p>edukacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • obserwowanie pogody, • wdrażanie do bezpiecznego zachowania się w czasie burzy, • poznanie krajobrazów Polski (górskiego i nadmorskiego), • zapoznanie z mapą fizyczną Polski, • przybliżenie zagrożeń ze strony zjawisk przyrodniczych, takich jak np. burza, • wdrażanie do właściwego zachowania się w czasie burzy, • utrwalenie wiadomości dotyczących następstwa pór roku, nazewnictwa miesięcy, • wdrażanie do bezpiecznego spędzania wakacji, • poznanie różnic między zaskrońcem i żmiją; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie wody przez człowieka – transport wodny, • poznanie środków transportu wodnego, • przybliżenie zagrożeń wywołanych przez wodę – powódzie, • poznanie przyczyn występowania powodzi, • poznanie zasad zachowania się w czasie powodzi, • wdrażanie do bezpiecznego zachowania się w czasie wakacji, • kształcenie umiejętności udzielania pierwszej pomocy na przykładach wypadku rowerowego, ukąszenia przez żmiją, udaru słonecznego, użądlenia przez osę, • utrwalenie poznanych wiadomości i umiejętności; • wdrażanie do bezpiecznego spędzania wakacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie krajów sąsiadujących z Polską, ich stolic, osobliwości i zabytków, • poznanie wybranych krajów Unii Europejskiej, ich stolic, tradycji narodowych, w tym zwyczajów świątecznych, ciekawostek na temat zabytków i osobliwości, informacji dotyczących szkół, • wdrażanie do bezpiecznego zachowania się w czasie wakacji – na lotnisku, na hali górskiej, nad morzem, w lesie, • poznanie zasad udzielania pierwszej pomocy, w tym wzywania pogotowia ratunkowego • doskonalenie umiejętności korzystania z telefonów alarmowych • wskazanie, co można obserwować, a czego unikać; • udzielanie pierwszej pomocy;
<p>edukacja plastyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzanie do odczuwania piękna poprzez zabawy z kolorem, fakturą i kształtami w formach twórczości abstrakcyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie do wyrażania siebie poprzez różne formy: odczytywanie własnych emocji, wykorzystywanie różnych materiałów i technik do powiedzenia czegoś o sobie, odkrywania w sobie piękna; 	<ul style="list-style-type: none"> • motywowanie do upowszechniania kultury jako źródła porozumienia między ludźmi, prawdziwości wyrażonych emocji, • kształtowanie zachowań estetycznych: motywowanie do wyrażania własnego zdania na temat określonych zjawisk kultury, • tworzenie pięknej przestrzeni wokół siebie zgodnie z odczuciami i potrzebami dziecka z wykorzystaniem dowolnych technik;
<p>edukacja techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uczenie dbania o porządek w otoczeniu oraz zwracanie uwagi na porządkowanie miejsca pracy po zakończonej czynności, • konstruowanie z gotowych elementów do montażu wybranych przedmiotów lub urządzeń w (zależności od możliwości szkoły); 	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do rozumienia zagadnień związanych z elektroniką i elektrotechniką, • opisywanie, w jaki sposób płynie prąd, w jaki sposób można oszczędzać energię elektryczną oraz zabezpieczać urządzenia przed przepięciami i niepotrzebnym poborem prądu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie do krytycznego wyboru urządzeń elektrycznych i elektronicznych w zależności od własnych potrzeb i realnych możliwości wykorzystania urządzenia, porównywanie parametrów urządzenia (jakość, cena, estetyka wykonania) • zwracanie uwagi dzieci na użyteczność urządzeń, a nie ich posiadanie dla samego posiadania;
<p>edukacja informatyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca w prostym edytorze tekstu, wpisywanie wyrazów, ewentualnie zdań, odszukiwanie liter na klawiaturze, również typowo polskich, • tworzenie rysunków do zapisanych wyrazów lub zdań, 	<ul style="list-style-type: none"> • projektowanie i odtwarzanie prostych animacji multimedialnych, • rozwijanie zainteresowań dzieci poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych o charakterze artystycznym, 	<ul style="list-style-type: none"> • praca z internetem, porównanie popularnych komunikatorów, • uświadomienie zagrożeń wynikających z anonimowości kontaktów i podawania swojego adresu,

edukacja muzyczna	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki o kolorach i emocjach połączona z nauką określonego układu choreograficznego, kształtowanie słuchu poprzez zabawy z fragmentami muzyki klasycznej, interpretowanie muzyki za pomocą różnych zabaw, w tym ruchowych, plastycznych, przygotowanie do odbioru muzyki – udział w koncertach, omówienie zasad zachowania i okazywania szacunku oraz uznania wykonawcom; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki o dostrzeganiu piękna w bardzo małych rzeczach, rozwijanie umiejętności wygrywania prostych melodii na instrumentach melodycznych, akompaniowanie, kształtowanie umiejętności rozróżniania podstawowych elementów muzyki, takich jak tempo i dynamika utworu muzycznego; 	<ul style="list-style-type: none"> nauka piosenki na temat tego, że każdy z nas jest artystą i może uczynić świat piękniejszym i lepszym, utrwalenie znaków notacji muzycznej – wartości rytmiczne, nuty i pauzy, interpretowanie ruchem muzyki poprzez reakcję na zmiany pulsu rytmicznego (marszerowanie, bieganie, podskakiwanie);
wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> ćwiczenia gimnastyczne rozwijające umiejętność działania w parach, sprawdzenie umiejętności w zakresie ćwiczeń równoważnych, ukazywanie osób niepełnosprawnych jako pięknych, wartościowych i mogących uczestniczyć aktywnie w życiu. 	<ul style="list-style-type: none"> motywowanie do skakania przez skakankę obunóż, jednonóż, naprzemiennie, rozwijanie umiejętności wykonywania marszobiegów, uczenie zależności pomiędzy aktywnością fizyczną w szkole i w domu a dobrym samopoczuciem. 	<ul style="list-style-type: none"> wykonywanie próby mięśni brzucha, zachęcanie do podejmowania rywalizacji w zabawie poprzez wysiłki turniejowe, motywowanie dzieci do uprawiania sportu, szczególnie podczas wakacji, ukazywanie zalet aktywności ruchowej.

Wartość: szczęście			
KLASA II			
PROJEKTY przedwakacyjne i wakacyjne	KLASA I		KLASA III
edukacja polonistyczno-społeczna	<ul style="list-style-type: none"> czytanie wiersza oraz książki z klasyki polskiej zabawy literackie, konkursy, quizy, alfabet poszerzanie repertuaru słownika czynnego dotyczącego Wielkanocy; 	<ul style="list-style-type: none"> czytanie wybranych przez dzieci książek z klasyki polskiej i światowej, zabawy literackie, konkursy, quizy, literackie projekty językowe – reklama książek na wakacje; 	<ul style="list-style-type: none"> czytanie wybranych przez dzieci książek z klasyki polskiej i światowej, zabawy literackie, konkursy, quizy, <i>Moje ulubione książki</i> – prezentacja najlepszych lektur naszych uczniów;
edukacja matematyczna	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie aktywności i poczucia zadowolenia z własnych umiejętności, obliczenia pieniężne, czasowe i kalendarzowe, wykorzystywanie zdobytych umiejętności matematycznych w sytuacjach życia codziennego, gry i zabawy matematyczne utrwalające poznane treści; 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie aktywności, poczucia zadowolenia z własnych umiejętności i wiadomości, gry i zabawy matematyczne utrwalające poznane treści; 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie aktywności, uczucia zadowolenia z własnych umiejętności i wiadomości, gry i zabawy matematyczne utrwalające poznane treści;
edukacja przyrodnicza	<ul style="list-style-type: none"> przybliżenie zagrożeń dla środowiska przyrodniczego ze strony człowieka, wdrażanie do właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia, 	<ul style="list-style-type: none"> gry i zabawy przyrodnicze utrwalające poznane treści; 	<ul style="list-style-type: none"> gry i zabawy przyrodnicze utrwalające poznane treści;

	<ul style="list-style-type: none"> • gry i zabawy przyrodnicze utrwalające poznane treści; • motywowanie do samodzielnego wyrażania się w dowolnych technikach plastycznych i szukania inspiracji w swoim środowisku, a także w swoich emocjach; 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie postaw twórczych jako źródła szczęścia i spełnienia oraz radości przekazywanej innym ludziom, • uczenie samodzielności w podejmowaniu zabaw twórczych; 	<ul style="list-style-type: none"> • motywowanie do poznawania sztuki poprzez kontakt z wybranymi jej dziełami, • zachęcanie do ekspresji poprzez sztukę zgodnie z potrzebami dziecka, • uczenie odbioru sztuki za pomocą różnych mediów i motywowanie do wyborów, które wzbogacają wiedzę i wrażliwość dziecka; 	edukacja plastyczna
	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności zabawy przy wykorzystaniu umiejętności technicznych dzieci – konstruowanie latawca, • przygotowanie materiałów do wykonania latawca – aktywność dziecka w środowisku przyrodniczym, • zabawy z latawcem (w miarę możliwości poza salą lekcyjną); 	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia rozwijające pasję twórcze i wykorzystujące zdobytą wiedzę i umiejętności – projektowanie robota marzeń, określanie jego funkcji, • opisywanie nowych urządzeń, które powinny się pojawić na rynku, aby ułatwić życie ludziom; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowy na temat związanych z rozwojem technik w XXI i XXII wieku, burza mózgów, urządzenia przyszłości, • kształtowanie wyobraźni technicznej poprzez projektowanie urządzeń przyszłości oraz sposobów ich wykorzystania; 	edukacja techniczna
	<ul style="list-style-type: none"> • uruchamianie płyty z filmem lub animacją, • nauka obsługi programu do odtwarzania multimediów, • korzystanie z dowolnych programów edukacyjnych w zależności od potrzeb dziecka; 	<ul style="list-style-type: none"> • przeglądanie internetu w zakresie poszukiwania określonej informacji wskazanej przez nauczyciela, • zabawa z komputerem – gry edukacyjne, wykorzystanie jak największej liczby opcji wybranego programu; 	<ul style="list-style-type: none"> • praca z programem graficznym, edytorem tekstu oraz programem multimedialnym – wykonanie zadania na określony temat, • rozwijanie zainteresowań dzieci poprzez wykorzystanie programów edukacyjnych dowolnego typu; 	edukacja informatyczna
	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o wakacjach, letniej przygodzie i pięknie świata, • nauka prostych rymowanek związanych z wakacjami, • interpretowanie za pomocą instrumentów perkusyjnych różnych fragmentów wierszy, prozy, obrazów malarskich, • zabawy taneczne do muzyki klasycznej lub rozrywkowej różnego typu; 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o radości i szczęściu na co dzień, • rozwijanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych i melodycznych, nauka akompaniowania do prostych melodii, • tańczenie – tańce ludowe (krakowiak i polka); 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka piosenki o wartościach, które dają szczęście: miłości, przyjaźni, optymizmie, • rozwijanie umiejętności wygrywania prostych melodii na instrumentach melodycznych, akompaniowanie, • tworzenie prezentacji multimedialnej na temat ulubionego rodzaju muzyki, muzyka, piosenkarza lub kompozytora; 	edukacja muzyczna
	<ul style="list-style-type: none"> • zabawy i konkursy z piłką – rzucanie do celu i na odległość, toczenie, kozłowanie, • zachęcanie do wspólnych spacerów i kreatywnych zabaw na świeżym powietrzu, • zorganizowanie konkursu podsumowującego wiedzę i umiejętności dzieci w zakresie edukacji zdrowotnej określonej w wymaganiach dla klasy I. 	<ul style="list-style-type: none"> • zorganizowanie dnia sportu, podczas którego dzieci będą mogły sprawdzić się w różnych konkurencjach, zwyciężać ale i radzić sobie z porażką, • klasowy konkurs grupowy z wykorzystaniem piłki – sztafety, minigry, • kształtowanie motywacji do uprawiania sportów letnich. 	<ul style="list-style-type: none"> • zorganizowanie toru przeszkód, który zawiąże w sobie wszystkie elementy kontrolne wymagane od ucznia kończącego klasę III, • gry i zabawy zespołowe z piłką, • ukazywanie bogactwa kontaktu z osobami zdrowymi i niepełnosprawnymi podczas wspólnych zajęć ruchowych, wycieczek, turniejów, konkursów, gier zespołowych. 	wychowanie fizyczne

5.1. PRZYKŁADOWE PRZENIESIENIE ZAŁOŻEŃ PROGRAMU NA ROZKŁAD TREŚCI NAUCZANIA ZGODNIE Z RAMOWYM PODZIAŁEM GODZIN

Ramowy plan nauczania dla pierwszego etapu edukacyjnego określa, że efekty kształcenia osiągalne są w trakcie 20 godzin zajęć dydaktycznych tygodniowo. Podział godzin w tygodniu w ramach pakietu *Oto ja* przedstawia się następująco:

- edukacja polonistyczno-społeczna – 5 godzin (edukacja polonistyczna) + 1 godzina (edukacja społeczna)
- edukacja matematyczno-przyrodnicza – 4 godziny (edukacja matematyczna) + 1 godzina (edukacja przyrodnicza)
- edukacja techniczna – 1 godzina
- edukacja muzyczna – 1 godzina
- edukacja plastyczna – 1 godzina
- edukacja informatyczna – 1 godzina
- wychowanie fizyczne – 3 godziny w tym min.1 godzina zajęć na sali gimnastycznej
- edukacja językowa – język obcy nowożytny – 2 godziny.

Temat projektu: Bezpieczna szkoła. Stosunki przestrzenne. Składniki pogody							
PROJEKT 1	Numer godziny	Liczba godzin	Zapis w dzienniku	Treści programowe	Materiał	Wymagania szczegółowe	
Rodzaj edukacji	1	1	Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego. Pierwszy dzień w pierwszej klasie.	<ul style="list-style-type: none"> powitanie dzieci w klasie, zabawy inicjujące proces adaptacji ze szkołą, zapoznanie dzieci i rodziców z klasą, prezentacja pakietu do edukacji wczesnoszkolnej, określenie zasad współpracy rodziców i nauczyciela dla dobra dziecka; 	prezentacja całego pakietu – podręcznik, ćwiczenia polonistyczno-społeczne i matematyczno-przyrodnicze, portfolio,teczka dodatkowa	I 1.1) 1.4) 2.1)	
	2	2-3	Poznajemy się – budowanie zespołu klasowego poprzez wspólne zabawy. Diagnozowanie potrzeb dzieci.	<ul style="list-style-type: none"> integrowanie zespołu klasowego poprzez wspólne zabawy oswajające dzieci ze szkołą i klasą, wdrażanie do przestrzegania reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej, rozpoznawanie i nazywanie podstawowych emocji na podstawie zdjęć oraz obserwacji, próby rysowania i nazywania własnego samopoczucia, diagnozowanie rozwoju emocjonalnego dziecka – rysowanie swojego portretu, opisywanie siebie, rozwijanie i diagnozowanie koordynacji ruchowej, słuchowo-ruchowej i wzrokowo-ruchowej dzieci na podstawie wspólnych zabaw, rozwijanie sprawności grafomotorycznej – kreślenie szlaczka; 	podręcznik polonist.-spół. cz. 1, s. 3 ćwiczenia polonist.-spół. cz. 1, s. 3–4	I 1.1) 1.5) 2.1) III 1.1) 1.2)	
						<ul style="list-style-type: none"> wymienia, co będzie robił w szkole, określa, gdzie znajdują się sala zajęć, toaleta, potrafi nazwać i opisać, co widzi na ilustracji, zna zasady bezpiecznego zachowania się w czasie zajęć w szkole oraz poza nią, potrafi się przedstawić, potrafi bawić się w grupie, wykonuje polecenia nauczyciela, uważnie słucha czytanego głośno tekstu opowiadania, potrafi uporządkować książki na swoim stoliku i przedmioty w piórniku, kreśli wzory i znaki literopodobne oraz inne kształty po śladzie, dokonuje analizy i syntetyz głoskowej, potrafi wskazać liczbę liter w wyrazie, odnajduje różnice w obrazkach; 	<p>Ważne jest przygotowanie w sali miejsc dla rodziców i zapewnienie przestrzeni do zabawy ruchowej.</p>

1	4	Wspólnie się bawimy – budowanie poczucia bezpieczeństwa w klasie.	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie zespołu klasowego poprzez gry i zabawy integracyjne, • wdrażanie do stosowania obowiązujących w klasie norm i reguł, tworzenie klasowego kontraktu – 6 zasad, które są ważne dla wszystkich, • wdrażanie do analizy i syntezy słuchowej wyrazów: wyodrębnianie wyrazów rozpoczynających się i kończących na taką samą głoskę, • rozwijanie sprawności grafomotorycznej – kreślenie po śladzie szlaczków, • oswajanie lęków dzieci związanych z nową dla nich sytuacją – praca z opowiadaniem Miry Javorczakowej <i>Co się wydarzyło w szkole</i>; 	podręcznik polonist.-spot. cz. 1, s. 4–5 ćwiczenia polonist.-spot. cz. 1, s. 5	I 1.1) 1.3) 1.5) 2.1) III 1.1) 1.2)	
1	5	Budowanie poczucia bezpieczeństwa dziecka – poznanie szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> • oswajanie dzieci ze szkołą – poznanie różnych pomieszczeń w szkole, ich wyposażenia i przeznaczenia, • rozwijanie umiejętności opisywania tego, co jest przedstawione na ilustracji: nazywanie poszczególnych pomieszczeń i przedmiotów, • diagnozowanie umiejętności dzieci w zakresie postzegania, nazywania różnych przedmiotów, czytania prostych wyrazów (czytanie globalne) oraz wskazywania liczby liter w wyrazach, • rozwijanie umiejętności graficznych i grafomotorycznych dziecka – dokończenie rysunku klasy wg własnej inwencji; 	podręcznik polonist.-spot. cz. 1, s. 6–7 ćwiczenia polonist.-spot. cz. 1, s. 6	I 1.1) 1.3) 2.1) 2.3) III 1.1)	
1	6	Rozwijanie motywacji dzieci do uczenia się i poznawania świata.	<ul style="list-style-type: none"> • opisywanie szkoły z ilustracji i tej, do której chodzi dziecko, ich porównywanie, • diagnozowanie dzieci na podstawie różnorodnych zabaw i ćwiczeń, • wzmacnianie odporności emocjonalnej poszczególnych dzieci poprzez integrowanie zespołu klasowego, • kolorowanie rysunku wg własnego pomysłu, • diagnozowanie i rozwijanie u dzieci spostrzegania, koordynacji wzrokowo-ruchowej, umiejętności odwzorowywania rysunków, 	podręcznik polonist.-spot. cz. 1, s. 6–7 ćwiczenia polonist.-spot. cz. 1, s. 5	I 1.1) 2.1) 2.3)	

matematyczno- przyrodnicza	1	1	<p>Orientacja na kartce i w przestrzeni z punktu widzenia własnej osoby: <i>góra</i> – <i>dół</i>, <i>nad</i> – <i>pod</i>, <i>przed</i>, <i>za</i>, <i>obok</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie sprawności dzieci w zakresie mówienia i słuchania na podstawie ilustracji z podręcznika; wprowadzenie pojęć: <i>strona</i>, <i>kartka</i>, utrwalenie kierunków <i>góra</i> – <i>dół</i>, <i>nad</i> – <i>pod</i>, <i>przed</i> – <i>za</i>, <i>obok</i>, orientowanie się na kartce papieru: <i>góra</i> – <i>dół</i>, omawianie ilustracji z uwzględnieniem stosunków przestrzennych: <i>na</i>, <i>obok</i>, <i>przed</i>, <i>za</i>, przeliczanie wskazanych elementów, porównywanie liczebności elementów: <i>tylko samo</i>, <i>mniej</i>, <i>więcej</i>; 	<p>podręcznik matemat.-przyr. cz. 1, s. 3–4 ćwiczenia matemat.-przyr. cz. 1, – s. 3–4</p>	<p>II 1.1) 1.2) 2.1) 2.4)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat pogody za oknem, odczytuje ikonki przedstawiające składniki pogody, opisuje swój ubiór w odniesieniu do pogody, koloruje ubrania odpowiednie do danej pogody, odróżnia kartkę od strony, orientuje się na kartce – wskazuje prawą stronę, lewą stronę, <i>górze</i>, <i>dół</i>, wskazuje na kartce lewy górny róg, prawy górny róg, lewy dolny róg, prawy dolny róg, orientuje się w schemacie ciała, wskazuje i nazywa kierunki w przestrzeni: <i>górze</i> – <i>dół</i>, <i>nad</i> – <i>pod</i>, <i>na</i>, <i>przed</i> – <i>za</i>, <i>obok</i>, <i>na prawo</i>, <i>na lewo</i>, określa położenie przedmiotów względem siebie, porusza się w kierunku zgodnym z komendą, we właściwy sposób przelicza przedmioty, dostrzega powtarzalne elementy kodu, dostrzega różnice w rytmach, rysuje linie po śladach, grupuje przedmioty zgodnie z ich przeznaczeniem,
				<ul style="list-style-type: none"> określanie kierunków w przestrzeni – <i>w</i>, <i>obok</i>, <i>pod</i>, <i>na</i>, <i>nad</i>, <i>przed</i>, <i>za</i>, <i>u góry</i>, <i>na dole</i>, szukanie podobieństw – elementów łączących obrazki, doskonalenie spostrzegawczości, grupowanie przedmiotów zgodnie z ich przeznaczeniem; 	<p>podręcznik matemat.-przyr. cz. 1, s. 5 ćwiczenia matemat.-przyr. cz. 1, s. 5</p>	<p>II 1.1) 2.1)</p>	

									<ul style="list-style-type: none"> • dostrzeżenie cech wyróżniających zbiory, porównanie liczebności elementów w zbiorach – <i>tylko samo, mniej, więcej</i>;
1	3	<p>Orientacja na karcie i w przestrzeni według położenia swojej osoby:</p> <p><i>górze, dół, lewa strona, prawa strona</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • orientowanie się na karcie: <i>górze, dół, prawa strona, lewa strona, lewy górny róg, prawy górny róg, lewy dolny róg, prawy dolny róg</i>, • określanie stron własnego ciała, • orientowanie się w przestrzeni: <i>górze, dół, po lewej stronie, po prawej stronie</i>, • opisywanie obiektów według położenia swojej osoby z użyciem nazw kierunków, • poruszanie się w przestrzeni zgodnie z podanym kierunkiem, • przeliczanie wskazanych elementów na ilustracji; 	<p>podręcznik matemat.-przyr. cz. 1, s. 6</p> <p>ćwiczenia matemat.-przyr. cz. 1, s. 6–7</p>	<p>II</p> <p>1.1)</p> <p>2.1)</p>				
1	4	<p>Orientacja na karcie i w przestrzeni według położenia innych osób</p> <p>– położenie przedmiotów względem siebie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwrócenie uwagi, że orientacja w przestrzeni zależy od punktu, z którego patrzymy, • orientowanie się w przestrzeni według położenia innych osób, • określanie prawej i lewej strony po wykonaniu obrotów wokół własnej osi, • rysowanie linii skośnych i prostych po ścianach, • określanie położenia elementów na obrazku względem siebie, • doskonalenie spostrzegawczości; 	<p>podręcznik matemat.-przyr. cz. 1, s. 7</p> <p>ćwiczenia matemat.-przyr. cz. 1, s. 6–7</p>	<p>II</p> <p>1.1)</p> <p>2.1)</p>				
		<p>Poznajemy składniki pogody.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie do obserwacji pogody, • uwrażliwienie na konieczność ubierania się stosownie do pogody, • odczytywanie znaków umownych dotyczących pogody; 	<p>podręcznik matemat.-przyr. cz. 1, s. 4</p> <p>ćwiczenia matemat.- przyr. cz. 1, s. 6–7</p>	<p>IV</p> <p>1.6)</p> <p>2.8)</p>				

	1	1	Zapoznanie z zasadami zachowania się w szkole.	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie do utrzymywania porządku wokół siebie – na stoliku, półce, w tornistrze, w sali, w szatni, pomaganie innym w sprzątanii, zaznajamianie z zasadami bezpiecznego zachowania się w czasie przerw i zajęć lekcyjnych oraz pobytu w szkole – w szatni, w świetlicy, w toalecie; 		VI 1.2) 1.4)	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjąć wskazane przez nauczyciela rzeczy z tornistra, zachowuje porządek na ławce, potrafi zapakować tornister, układa swoje rzeczy na półkach, pomaga rówieśnikom w sprzątanii rzeczy, zwraca się o pomoc do nauczyciela lub innych dorosłych osób, stosuje przyjęte zasady bezpieczeństwa – w czasie pobytu w szkole, zachowuje porządek w szatni, właściwie korzysta z toalety; 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjąć wskazane przez nauczyciela rzeczy z tornistra, zachowuje porządek na ławce, potrafi zapakować tornister, układa swoje rzeczy na półkach, pomaga rówieśnikom w sprzątanii rzeczy, zwraca się o pomoc do nauczyciela lub innych dorosłych osób, stosuje przyjęte zasady bezpieczeństwa – w czasie pobytu w szkole, zachowuje porządek w szatni, właściwie korzysta z toalety;
edukacja techniczna	1	1	Czym jest muzyka? – nauka piosenki <i>Oto ja</i> .	<ul style="list-style-type: none"> nauka 1. zwrotki klasowej piosenki <i>Oto ja</i>, improwizacje ruchowe do muzyki, nauka tańca integracyjnego <i>Polka na przywitaniu i pożegnaniu</i>; 	Karta muzyczna 1	VIII 1.2) 2.2) 3.7)	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa 1. zwrotkę piosenki <i>Oto ja</i>, wie, co będzie robić na lekcjach muzyki, zna taniec integracyjny <i>Polka na przywitaniu i pożegnaniu</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa 1. zwrotkę piosenki <i>Oto ja</i>, wie, co będzie robić na lekcjach muzyki, zna taniec integracyjny <i>Polka na przywitaniu i pożegnaniu</i>;
edukacja muzyczna	1	1	<i>Balonowy kwiat</i> – projekt plastyczny.	<ul style="list-style-type: none"> inspirowanie wyobraźnią, wypowiadanie się w wybranej technice plastycznej na płaszczyźnie; 		V 2.3) 2.1) 3.1)	<ul style="list-style-type: none"> wycina i koloruje balon wg własnego pomysłu, odkleja elementy z wycinanki (nos, oczy, usta, uszy, brwi), wycina paski papieru po linii krzywej, prostej i łamanej przykleja je we wskazanych miejscach na balonie, 	<ul style="list-style-type: none"> wycina i koloruje balon wg własnego pomysłu, odkleja elementy z wycinanki (nos, oczy, usta, uszy, brwi), wycina paski papieru po linii krzywej, prostej i łamanej przykleja je we wskazanych miejscach na balonie,
edukacja plastyczna	1	1						

wychowanie fizyczne	3	1-3	<p>1. Zapoznanie z regu- minem obowiązują- cym w cza- sie zajęć wychowania fizycznego. 2. Zabawy orientacyj- no-porząd- kowe z wy- korzysta- niem szarf i woreczków. 3. Co to znaczy: prawidłowo bawić się i siedzieć w ławce?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie zasad bezpiecznego uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego, • rozwijanie umiejętności orientacyjno-porządkowych poprzez zabawy ruchowe, • wdrażanie do aktywności ruchowej, • rozwijanie umiejętności wspólnej zabawy – integracja grupy, • uświadamianie i ćwiczenie prawidłowej postawy ciała w trakcie siedzenia w ławce, na dywanie i przy stole. 		IX 1.1) 1.2) 1.3) 1.4) 2.7) 3.4) 3.6)		<ul style="list-style-type: none"> • wspólnie z dziećmi wykonuje klasowy projekt – przykleja na dużej przestrzeni arkusza papieru swój balon tak, by utworzyć kwiat; • wymienia zasady bezpieczeństwa obowiązujące w sali gimnastycznej, • stosuje poznane zasady bezpieczeństwa – przestrzega reguł, • uczestniczy w zabawach ruchowych oraz orientacyjno-porządkowych, • reaguje na ustalone sygnały, • podejmuje próby podawania propozycji zabaw, • przyjmuje prawidłową postawę siedzącą w ławce, na dywanie i przy stole.
---------------------	---	-----	--	---	--	--	--	--

PROJEKT 2		Temat projektu: Bezpiecznie w czasie zabawy. Figury geometryczne. Drzewa i krzewy wokół nas						
Rodzaj edukacji	Liczba godzin	Numer godziny	Zapis w dzienniku	Treści programowe	Materiał	Wymagania szczegółowe	Uwagi o realizacji	Oczekiwane osiągnięcia ucznia
polonistyczno-społeczna	1	7	<p><i>Plac zabaw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - integracja zespołu klasowego i budowanie umiejętności bezpiecznej zabawy. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie poczucia przynależności do zespołu klasowego poprzez gry i zabawy interakcyjne mające na celu lepsze poznanie rówieśników oraz okazywanie sobie przyjaźni, ukazanie wartości bezpiecznego zachowania w czasie zabaw poza klasą i dbania o bezpieczeństwo innych, rozwijanie umiejętności opowiadania na podstawie ilustracji w podręczniku przedstawiającej plac zabaw, odnajdywanie na ilustracji wskazanych elementów, rozwijanie słuchu fonemowego na podstawie ilustracji, rozwijanie umiejętności czytania globalnego na podstawie prostych wyrazów np.: <i>karuzela, domek, most, lina, łopatką, guma</i>, ważne słuchanie tekstu czytanego i kolorowanie postaci dzieci zgodnie z wysłuchaną kolejnością, rozwijanie grafomotoryki małej dziecka – kolorowanie według wzoru, kolorowanie ukrytej ilustracji, rozwijanie ruchów graficznych, układanie pytań do ilustracji, dokonywanie analizy i syntezy głoskowej; 	<p>podręcznik polonist.- społ. cz. 1, s. 8–9</p> <p>ćwiczenia polonist.-społ. cz. 1, s. 8</p>	<p>I</p> <p>1.1)</p> <p>1.3)</p> <p>2.2)</p> <p>3.1)</p> <p>III</p> <p>1.1)</p> <p>IV</p> <p>2.10)</p>		<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie normy oraz zasady panujące w klasie i zasady bezpiecznego zachowania się: na placu zabaw, na drodze, w domu, aktywnie uczestniczy w zabawach i grach klasowych, chętnie zaprasza rówieśników do zabawy, spostrzega i wskazuje na ilustracji wybrane elementy, rozpoznaje układ liter i czyta globalnie proste wyrazy, określa liczbę sylab w wyrazie, dokonyuje analizy i syntezy głoskowej i sylabowej, kreśli wzory i znaki literopodobne oraz inne kształty po śladzie, układa pytania do ilustracji, zna zasady zachowania się na drodze, potrafi bezpiecznie poruszać się na pasach, zna numery alarmowe, opowiada historijkę obrazkową,

	1	8			<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie poczucia bezpieczeństwa fizycznego i emocjonalnego dziecka poprzez zabawy integracyjne, rozwijanie umiejętności swobodnego wypowiedzenia się na temat ulubionej zabawy, ilustrowanie ulubionej zabawy, wdrażanie do bezpiecznych zachowań na placu zabaw, wdrażanie do stosowania obowiązujących norm i reguł, rozwijanie grafomotoryki małej – rysowanie po śladach przedmiotów, dokonywanie analizy i syntezy sylabowej; 	ćwiczenia polonist.-spot. cz. 1, s. 9	I 1.1) IV 2.10) V 2.1)		<ul style="list-style-type: none"> rozumie związek przyczynowo-skutkowy w historii;
	2	9–10			<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie do zachowania odpowiednich zasad bezpieczeństwa na drodze, uświadomienie najważniejszych zasad: przed ukończeniem 7. roku życia dziecko zawsze musi poruszać się po drodze pod opieką dorosłych, rozpoznawanie świateł drogowych pozwalających bezpiecznie poruszać się na przejściach dla pieszych, i podstawowych znaków drogowych, rozwijanie umiejętności czytania globalnego na podstawie wyrazów: <i>pasy, znak, sygnalizator</i>, uświadamianie możliwych zagrożeń podczas uczestniczenia w ruchu ulicznym, rozwijanie umiejętności dzieci w zakresie właściwego poruszania się po ulicy poprzez zabawy w klasie naśladowe rzeczywiste sytuacji, poszerzenie słownictwa, opowiadanie historyjki obrazkowej, dokonanie oceny zachowania chłopców na przejściu dla pieszych, przygotowanie informacji o pracy strażaka, ratownika medycznego; 	podręcznik polonist.-spot. cz. 1, s. 10–11 ćwiczenia polonist.-spot. cz. 1, s. 10	I 1.1) 2.3) 3.1) IV 2.9)		

1	11	Uczymy się bezpiecznie poruszać po drodze.	<ul style="list-style-type: none"> wyjście na spacer po najbliższej okolicy szkoły wg możliwości, jakie dostrzeże nauczyciel; prowadzenie obserwacji otoczenia szkoły, wskazywanie na zasady, które należy zastosować w określonych okolicznościach, rozwijanie słuchu fonemowego i fonetycznego poprzez ćwiczenia związane tematycznie z pojazdami i poruszaniem się po drodze, rozwijanie grafomotoryki małej – labirynty, wskazywanie elementów stroju do bezpiecznej jazdy na rolkach i na rowerze; 	ćwiczenia polonist.-społ. cz. 1, s. 10	I 1.1) 2.1) III 1.3) 1.4) IV 2.9) 2.10)-		
1	12	Miło jest razem w szkole – zabawy i gry w klasie i na świeżym powietrzu	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie wspólnego banku pomysłów na klasowe zabawy dla wszystkich: <i>Ulubione zabawy z przedszkola</i>, poszerzanie słownictwa, rozwijanie umiejętności opowiadania na podstawie ilustracji oraz przeżyć dzieci; rozwijanie umiejętności słuchania poleceń nauczyciela; 		I 1.1) 2.1) III 1.1) 1.3)		
1	5	Utrwalenie stosunków przestrzennych.	<ul style="list-style-type: none"> omawianie ilustracji z uwzględnieniem stosunków przestrzennych: <i>w prawo, w lewo, prosto</i>, przeliczenie elementów zgodnie z podanym warunkiem, dostrzeganie warunku, według którego utworzone są zbiory, doskonalenie spostrzegawczości i uwagi – dostrzeganie zasady ułożenia kodu, układanie kodów wg własnego pomysłu, porównywanie kształtów; 	podręcznik matem.-przyr. cz. 1, s. 8–10 ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 6, 9	II 1.1) 1.2) 5.1) 6.1)		<ul style="list-style-type: none"> wymienia części drzewa: korzenie, pień, gałęzie, liście, wie, że krzew nie ma pnia, nazywa 2–3 popularne krzewy i drzewa, rysuje krzew, orientuje się w przestrzeni, porusza się zgodnie z podanym kierunkiem, przelicza pojazdy jadące <i>w prawo, w lewo, prosto</i>, porządkuje elementy zgodnie z podanym warunkiem, dostrzega zasady klasyfikowania figur geometrycznych, rozpoznaje i nazywa figury geometryczne, rozpoznaje i nazywa kształty znaków drogowych i innych przedmiotów,
1	6	Rozpoznanie kształtów figur geometrycznych.	<ul style="list-style-type: none"> utrwalenie znajomości kształtów figur geometrycznych, wdrażanie do rozpoznawania kształtów przedmiotów, kształcenie umiejętności rozpoznawania cech różniących kolejne elementy, utrwalanie kierunków <i>w prawo, w lewo</i> nazywanie zasady klasyfikowania figur, klasyfikowanie figur geometrycznych według własnego pomysłu; 	podręcznik matem.- przyr. cz. 1, s. 10 ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 9	II 1.1) 5.1) 6.1)		

matematyczno-

- przyrodnicza

									<ul style="list-style-type: none"> rysuje lub układa brakujące elementy rytmu, dodaje kolor do narysowanego rytmu;
	1	7	Rzeczoznawstwo kształtów i kolorów figur geometrycznych.		<ul style="list-style-type: none"> doskonalenie umiejętności rozpoznawania wskazanych figur wśród innych figur, kształcenie umiejętności wizualno-przestrzennej, kształcenie spostrzegawczości, utrwalenie kierunków przestrzennych; 	ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 10–11	II 1.1) 5.1) 6.1)		
	1	8	Porównywanie wysokości: niższy, wyższy i wielkości mniejszy-większy.	<ul style="list-style-type: none"> kształcenie dostrzegania różnic – niższy, wyższy, kształcenie umiejętności poprawnego dokonywania porównań dotyczących wysokości, porównywanie przedmiotów pod względem wielkości, układanie przedmiotów w ciągu ze względu na ich wielkość, porządkowanie elementów, kontynuowanie regularnego wzoru; 	ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 11	II 1.1) 1.2) 6.1)			
			Porównanie budowy drzewa i krzewu.	<ul style="list-style-type: none"> wymienianie elementów budowy drzewa i krzewu, porównywanie budowy drzewa i krzewu, rozdzielanie i nazywanie wybranych, popularnych drzew i krzewów; 	podręcznik matem.-przyr. cz. 1, s. 8–9 ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 8	IV 1.1) 1.3) 1.6)			
edukacja techniczna	1	2	Rozwijanie umiejętności bezpiecznego zachowania na drodze.	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności rozpoznawania i nazywania znaków pionowych i poziomych informujących o miejscu, w którym można przejść przez jezdnię, wdrażanie do właściwego przechodzenia przez jezdnię poprzez ćwiczenia praktyczne, rozwijanie umiejętności tworzenia projektu klasowego <i>Droga do szkoły</i> – konstruowanie makieły, wdrażanie do dbania o porządek na stanowisku pracy; 	podręcznik polonist.- społ. cz. 1, s. 10–11	IV 2.9) VI 1.1) 1.2) 1.4) 2.2)a 2.2)b 2.4)		<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa wybrane znaki drogowe, właściwie przechodzi przez jezdnię, wie, że może poruszać się na drodze tylko pod opieką dorosłych, wykonuje z papieru elementy znajdujące się na drodze do szkoły, we współpracy z rówieśnikami buduje makietę drogi do szkoły, utrzymuje porządek na stanowisku pracy; 	

edukacja muzyczna	1	2	Wprowadzenie pojęć <i>zwrotka</i> i <i>refren</i> na podstawie piosenki <i>Oto ja</i> .	<ul style="list-style-type: none"> utrwalanie śpiewanki <i>Przywitanie</i>, piosenki <i>Oto ja</i> oraz tańca <i>Polka na przywitanie i pożegnianie</i>, poznanie piosenki <i>Bawmy się bezpiecznie</i>, wprowadzenie pojęć: <i>zwrotka</i>, <i>refren</i>; 	Karta muzyczna 2	VIII 2.2) 2.3) 3.7)	Ważne jest przygotowanie w sali miejsca do ćwiczeń ruchowych i do tańca.	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa piosenkę <i>Oto ja</i>, zna pojęcia: <i>zwrotka</i>, <i>refren</i> oraz potrafi wskazać te elementy w piosence;
edukacja plastyczna	1	2	Utrwalanie umiejętności wypo-wiadania się za pomocą rysunku – <i>Moje wymarzone miejsce zabaw</i> .	<ul style="list-style-type: none"> rozmieszczanie elementów na płaszczyźnie kartki, nazywanie kształtów, barw, rozwijanie umiejętności przedstawiania za pomocą rysunku wymyślonych przedmiotów i sytuacji, rysowanie wymarzonego placu zabaw kredkami świecowymi, określanie kształtów i barw na rysunkach, rozwijanie umiejętności tworzenia wystawki prac jako elementu dekoracji klasy; 		V 1.1)a 1.1)c 2.1) 2.8)		<ul style="list-style-type: none"> nazywa kształty i barwy, właściwie rozmieszcza poszczególne elementy na kartce, potrafi zobrazować swoje pomysły, wykorzystując technikę rysowania kredkami świecowymi, wspólnie z rówieśnikami tworzy wystawkę prac;
wychowanie fizyczne	3	4–6	4. Gry i zabawy orientacyjno-porządkowe. 5. Rozwijanie sprawności ruchowej na torze przeszkód. 6. Rozwijanie świadomości domości wpływu aktywności fizycznej na zdrowie.	<ul style="list-style-type: none"> zabawy i gry na boisku szkolnym, rzuty na odległość piłką, skakanką, papierową kulą, wdrażanie do umiejętnego współzawodniczenia, pokonywanie naturalnego toru przeszkód, utrwalanie umiejętności reagowania na umówione sygnały, ćwiczenie sprawnego ustawiania się w szeregu i w parach, wdrażanie do aktywnego trybu życia poprzez poznanie ćwiczeń gimnastyki porannej. 		IX 1.1) 1.2) 1.3) 1.4) 1.5) 1.6) 2.2) 2.3) 2.7) 3.2) 3.6)		<ul style="list-style-type: none"> rzuci piłką oraz innymi przedmiotami na odległość, skacze na skakance, pokonuje naturalny tor przeszkód, reaguje na umówione sygnały, gratuluje zwycięstwa rówieśnikom, przestrzega reguł zabawy, wykonuje krótki repertuar ćwiczeń gimnastyki porannej, sprawnie ustawia się w szeregu.

PROJEKT 3		Temat projektu: Kogo należy prosić o pomoc? Owoce i liście drzew. Cechy wielkościowe. Monografia liczby 1						
Rodzaj edukacji	Liczba godzin	Numer godziny	Zapis w dzienniku	Treści programowe	Materiał	Wymagania szczegółowe	Uwagi o realizacji	Oczekiwane osiągnięcia ucznia
polonistyczno-społeczna	1	13	<i>Jak prosić o pomoc?</i> Opowiadamy o przygodach Olka.	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie poczucia przynależności do grupy poprzez pląsy i gry integracyjne, opowiadanie historyjki obrazkowej o przygodzie, którą Olek przeżył w czasie spaceru z rodzicami, poszerzanie zasobu słów, rozwijanie umiejętności opowiadania na podstawie ilustracji oraz własnych przeżyć dzieci, wdrażanie do rozumienia ciągu przyczynowo-skutkowego: co było najpierw, a co było potem, zapoznanie z pojęciem <i>odpowiedzialność</i>, wspólne budowanie definicji tego słowa na podstawie doświadczeń dzieci, kolorowanie ilustracji zgodnie z kodem; 	podręcznik polonist.- społ. cz. 1, s. 12–13 ćwiczenia polonist.-społ. cz. 1, s. 12	I 1.1) 2.1) 2.3) III 1.4)		<ul style="list-style-type: none"> potrafi opowiedzieć historyjkę obrazkową, określa emocje, jakie towarzyszą bohaterom historyjki obrazkowej, podaje swój adres zamieszkania, potrafi powiedzieć, jak się nazywa, potrafi wystukać na klawiaturze telefonu numer 112, kreśli znaki literopodobne oraz inne kształty, wodząc po śladzie, czyta literę <i>O, o</i>, dokonyuje analizy i syntezy prostych wyrazów, określa miejsce samogłoski o w wyrazie, rozwiązuje proste zagadki, stara się aktywnie uczestniczyć w zajęciach, informuje nauczyciela o swoich potrzebach i problemach, dąży do kontaktu z rówieśnikami w grupie, rozpoznaje dźwięki i nazywa przedmioty, które je wydają;
			14	Uczymy się, jak i kiedy należy wezwać pomoc. Ważne numery w ważnych sprawach.	<ul style="list-style-type: none"> poszukiwanie informacji na temat tego, do kogo możemy się zwrócić o pomoc w sytuacji trudnej lub niebezpiecznej, wdrażanie do umiejętności wzywania pomocy w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, utrwalenie znajomości numerów alarmowych, przypomnienie, kto udziela nam pomocy, ćwiczenia grafomotoryczne, przygotowanie ruchów ręki do kreślenia; 	podręcznik polonist.- społ. cz. 1, s. 10–11 ćwiczenia polonist.-społ. cz. 1, s. 11–13	I 1.1) 2.3) III 1.1) IV 2.1) 2.2) 2.3)	

2	15-16	Razem z Olkiem poznajemy literę <i>O, o</i> .	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności dzieci w opisywaniu obrazka, wyróżnianie na nim poszczególnych elementów, wprowadzenie litery <i>O, o</i> na podstawie wyrazów <i>Olek</i> i <i>okno</i>, nauka czytania metodą analityczno-syntetyczną, globalną oraz z wykorzystaniem elementów metody sylabowej, ćwiczenia związane ze spostrzeganiem wzrokiem litery <i>O, o</i>, wyszukiwanie litery spośród innych liter, odpowiadanie na pytania dotyczące treści czytanego głośno tekstu <i>Olek i superkot</i>, doskonalenie analizy i syntezy słuchowo-wzrokowej, budowanie motywacji do pisania – samoocena własnej pracy; 	podręcznik polonist.-spół. cz. 1, s. 14–15	I 1.1) 1.3) 2.3) 3.1) 3.3) 5.1)	
1	17	Rozwijanie umiejętności swobodnego wypowiedzenia się dzieci na tematy związane z bezpieczeństwem. Nauka pisania litery <i>O, o</i> .	<ul style="list-style-type: none"> przypomnienie i utrwalenie w zabawie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach, rozwijanie zdolności dzieci do myślenia i opowiadania o tym, co przeżyły, zgodnie z chronologią wydarzeń, wprowadzenie litery <i>O, o</i> pisanej, ćwiczenia grafomotoryczne – kreślenie kształtu litery <i>O, o</i> w powietrzu, na papierze, kreślenie po śladzie literowym, ćwiczenia utrwalające poznaną literę <i>O, o</i> – wpisywanie brakującej litery <i>o</i> w wyrazach: <i>kot, motyl, sowa, samolot, dom</i>; 	ćwiczenia polonist.-spół. cz. 1, s. 14–15	I 1.1) 2.1) 3.1) 4.1)	
1	18	Językowe zabawy i gry klasowe.	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie zdolności i umiejętności językowych dzieci – zabawy słuchowe, czytelnicze, rozwijanie słownictwa i logicznego myślenia – układanie rymów do wyrazów, zgadywanki, kalambury, głośne czytanie w klasie opowieści związanej z bezpieczeństwem, uczenie się na pamięć wierszyka o bezpieczeństwie; 		I 1.1) 2.1) 2.3) 3.1) II 6.9) IV 2.10)	

matematyczno- -przyrodnicza	1	9	Rozpo- znawanie drzew w pobliżu szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> • obserwowanie drzew w ich naturalnym otoczeniu, • rozpoznawanie i nazywanie drzew, takich jak: klon, kasztanowiec, brzoza, jarzębina, dąb, modrzew; ich liści i owoców; 	podręcznik matem.-przyr. cz. 1, s. 12	IV 1.1) 1.6)	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa drzewa, takie jak: klon, kasztanowiec, brzoza, jarzębina, dąb, modrzew, • wymienia podobieństwa i różnice między drzewami, • poprawnie używa terminów: szerszy, węższy, krótszy, dłuższy, • porządkuje przedmioty – od najwęższego do najszerszego, • porządkuje przedmioty – od najniższego do najwyższego, • określa odległości – <i>bliżej, dalej,</i> • rysuje żółędzie – od najbliższego do najdłuższego, • poprawnie przelicza elementy, • porównuje liczby elementów, • wskazuje najdłuższe i najkrótsze przedmioty, • wyjaśnia zasady właściwego pomiaru, • porządkuje przedmioty – od najcięższego do najlżejszego, • rysuje elementy zgodnie z danym warunkiem, • właściwie szacuje odległości, • odmierza odległości, • potrafi wskazać osoby znajdujące się najbliższej wskazanego miejsca, • rozpoznaje i odczytuje cyfrę 1, • pisze po śladzie i samodzielnie cyfrę 1,
				<ul style="list-style-type: none"> • kształcenie umiejętności dostrzegania różnic wielkościowych między przedmiotami – <i>dłużi, krótki,</i> • odkrywanie poprawnego sposobu dokonywania porównań długości przedmiotów, • porządkowanie elementów ze względu na ich cechy wielkościowe, • dostrzeganie symetrii w kształtach liści, • dostrzeganie różnic wielkościowych między przedmiotami – <i>szeroki, wąski,</i> • odkrywanie poprawnego sposobu dokonywania porównań szerokości przedmiotów, • porządkowanie elementów ze względu na ich wielkość; 	podręcznik matem.-przyr. cz. 1, s. 12 ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 12	II 1.2) 5.3)	

1	10	Przeliczanie – porównywanie liczby elementów. Porównywanie ilości.	<ul style="list-style-type: none"> przeliczanie liczby elementów, porównywanie liczby wykorzystanych elementów do wykonania ludzików, porównywanie długości: <i>krótszy, dłuższy, najkrótszy, najdłuższy</i>, rysowanie szlaczka według wzoru; 	ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 13	II 2.1) 1.2)	<ul style="list-style-type: none"> podpisuje cyfrą liczbę elementów w zbiorze, określa miejsce elementu, odczytuje godzinę 1.00 na zegarze rysuje o jeden więcej element od podanych, poprawnie przelicza elementy, dorysowuje właściwą liczbę brakujących elementów, wskazuje płot zbudowany z największej i najmniejszej liczby elementów, rozdziela kierunki: <i>w prawo, w lewo</i>, porównuje elementy obrazka, uwzględniając cechy wielkościowe; rozpoznaje i nazywa zagrożenia, potrafi podać przykład właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia, wie, co robić, aby unikać zagrożeń, wie, na czym polega praca ratownika, wymienia numery telefonów alarmowych, potrafi odpowiednio zgłosić wypadek i wezwać pomoc przez telefon;
1	11	Wprowadzenie liczby 1 i jej zapisu cyfrowego.	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie liczby 1 w aspekcie kardynalnym, porządkowym i miarowym, ćwiczenia w pisaniu cyfry 1, przeliczanie elementów, kształcenie spostrzegawczości; 	podręcznik matem.-przyr. cz. 1, s. 14 ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 14	II 1.2) 2.2)	
1	12	Doskonalenie umiejętności przeliczania i porównywania liczby elementów. Cechy wielkościowe.	<ul style="list-style-type: none"> przeliczanie elementów, porównywanie liczby elementów, utrwalenie pojęć: <i>najmniej, najwięcej, tyle samo</i>, utrwalenie kierunków: <i>w prawo, w lewo</i>, porównywanie elementów obrazka – cechy wielkościowe; 	podręcznik matem.-przyr. cz. 1, s. 15 ćwiczenia matem.-przyr. cz. 1, s. 15	II 1.1) 1.2) 2.1)	

edukacja techniczna	1	3	Jestem odpowiedzialny – rozwijanie umiejętności unikania sytuacji zagrożenia, kształcenie umiejętności zgłaszania wypadku przez telefon.	<ul style="list-style-type: none"> zaznajamianie z sytuacjami zagrażającymi bezpieczeństwu dzieci w sytuacjach w szkole i poza szkołą, rozwijanie umiejętności rozpoznawania zagrożeń, wytwarzanie nawyków właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia, przybliżenie postaci ratownika, kształcenie umiejętności zachowania się w razie wypadku, zapoznanie z numerami telefonów alarmowych, ćwiczenie umiejętności zgłaszania wypadku przez telefon; 	Płyta CD 1 – wywiad z ratownikiem.	I 2.1) VI 2.1) 2.2) 3.1) 3.2)	<ul style="list-style-type: none"> improwizuje ruchem zgodnie z charakterem muzyki, wypowiada się na temat wysłuchanej muzyki, maluje abstrakcyjne obrazy do wysłuchanej muzyki;
edukacja muzyczna	1	3	<i>Muzyka wokół nas</i> – uwrażliwienie na zmiany artykulatoryjne.	<ul style="list-style-type: none"> odzwieriedlanie ruchem zmian artykulatoryjnych muzyki, wypowiadanie się na temat wysłuchanej muzyki, malowanie abstrakcyjnych obrazków do muzyki; 		V 2.8) VIII 1.1) 1.2) 3.1)	<p>Ważne jest przygotowanie w sali miejsca do ćwiczeń ruchowych i do tańca.</p>
edukacja plastyczna	1	3	Rzeźbienie w plastelinie.	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnianie charakterystycznych cechy budowy ciała znanych zwierząt leśnych na podstawie rzeźb przedstawiających zwierzęta, poznanie pojęć: <i>rzeźba, rzeźbiarz,</i> rozwijanie umiejętności lepienia figurek przestrzennych z plasteliny; 		V 1.1)d 2.4) 3.1)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia charakterystyczne elementy ciała rzeźby zwierzęcia na zdjęciu, poprawnie projektuje pracę, rzeźbi zwierzątko w plastelinie, rozumie pojęcie: <i>rzeźba,</i> wie, czym się zajmuje rzeźbiarz;
wychowanie fizyczne	3	7-9	7. Kształtowanie sprawności fizycznej poprzez zabawy z piłką i ze skakanką.	<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności rzucania i chwytania piłki poprzez zabawy ruchowe, rozwijanie umiejętności wykonywania ćwiczeń równoważnych, utrwalanie umiejętności właściwego reagowania na sygnały; 		IX 1.1) 1.2) 2.2) 2.3) 2.6) 3.3)	<ul style="list-style-type: none"> potrafi rzucać i chwycić piłkę, przechodzi po wyznaczonych torach długości min. 2 m, właściwie reaguje na sygnały umowne, stosuje się do ustalonych reguł i zasad w czasie zabaw i ćwiczeń,

6. SPOSOBY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA Z UWZGLĘDNIENIEM WARUNKÓW, W JAKICH PROGRAM BĘDZIE REALIZOWANY. INDYWIDUALIZACJA PRACY Z UCZNIEM

WPROWADZENIE DO PROPONOWANYCH SPOSOBÓW OSIĄGANIA CELÓW

Pierwszym etapem uczenia się jest percepcja. Jest to etap przetwarzania informacji, w którym ma miejsce zjawisko recepcji sensorycznej, czyli przyjmowania bodźców i informacji głównie za pomocą wzroku, słuchu, a czasem również dotyku. Jeśli przyjmowanie bodźców przebiega prawidłowo i bez zakłóceń, uczeń przyjmuje wszystkie te informacje lub elementy, które są dla niego ważne, interesujące, czyli te których potrzebuje, ale pomija również wiele informacji drugoplanowych.

W praktyce często przyjmujemy, że zadaniem nauczyciela jest nauczać, inspirować do poznawania, zaś zadaniem ucznia – uczyć się. Trudności, dylematy i dyskusje pojawiają się wtedy, kiedy dziecko rozpoczynające edukację w szkole ma kłopoty z opanowaniem proponowanego materiału i nie potrafi z powodu różnych przyczyn nauczyć się tego, co założył nauczyciel. Obserwacja i doświadczenie pokazują, że taki uczeń bardzo często zostaje pozostawiony sam sobie, a jego rodzice, nie mając żadnej świadomości i wiedzy na temat właściwych metod postępowania, z biegiem czasu szufladkują swoje dziecko jako mało zdolne, leniwe, a czasem nawet mało inteligentne. Wtedy właśnie obserwujemy pogłębiającą się u dziecka niechęć do nauki, fobie szkolne, lęki, nerwice, a czasem narastające problemy we współpracy z rodzicami takich uczniów. Mamy przy tym również do czynienia z mimowolnym procesem obniżania poczucia wartości dziecka, które otrzymuje mało satysfakcjonujące oceny, opinie i informacje, a z czasem uznaje, że szkoła jest dla niego nudna i uciążliwa, jest miejscem ciągłych trudności i porażek, co w konsekwencji prowadzi do sytuacji, w której dziecko samo pozbawia się możliwości rozwoju.

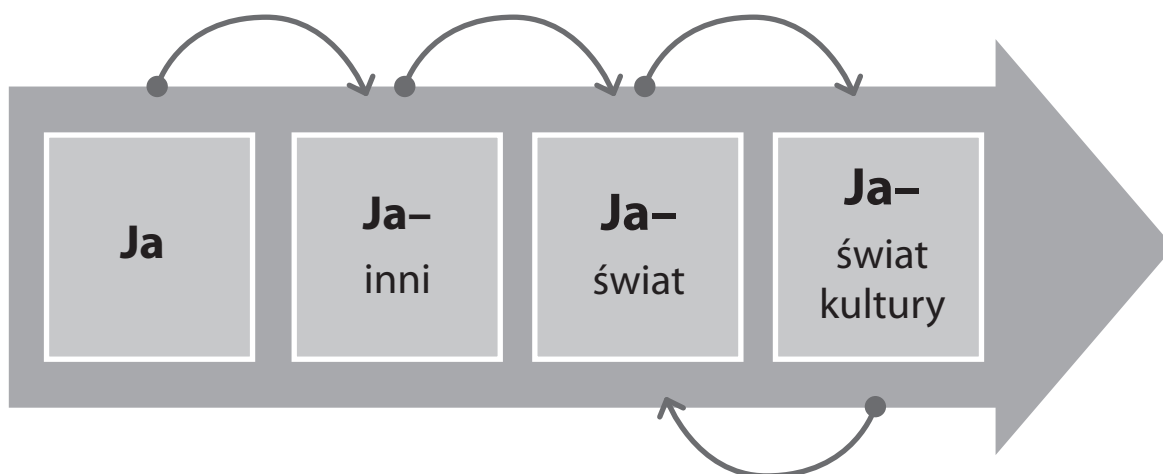
Proponowane sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania wydają się mieć szczególne znaczenie i wartość ze względu na to, że jednym z nadrzędnych celów procesu kształcenia jest rozwój, czyli ciągłe kształtowanie swojego potencjału, rozwijanie własnego JA w sferze intelektualnej, emocjonalnej, duchowej i społecznej. Każdy człowiek uczy się przez całe swoje życie, a nie tylko w szkole. Już od pierwszego etapu edukacji należy podjąć wszelkie możliwe działania zmierzające do uświadomienia mu tego faktu i przygotowania go do umiejętnego, świadomego kontrolowania tego procesu.

W zaproponowanym modelu uczenia się i nauczania główny nacisk został położony na aktywizowanie rozwoju ucznia w sposób najbardziej naturalny i zgodny z jego indywidualnymi potrzebami. Role i zadania nauczyciela oraz ucznia uzupełniają się i przenikają. Nauczający organizuje proces dydaktyczny, czuwa nad jego przebiegiem, dobiera treści i formy do potrzeb uczących się oraz obserwuje i ocenia swoich podopiecznych. Uczeń natomiast realizuje swoje potrzeby poznawcze, poszerza wiedzę, nabywa umiejętności, modeluje własne postawy i dokonuje samooceny.

KONSTRUKTYWISTYCZNE PODEJŚCIE DO NAUCZANIA

Zakładamy, że aktywność własna dziecka jest dla niego głównym mechanizmem zmian rozwojowych. Dlatego proponujemy wykorzystanie elementów głównych w procesach uczenia się i nauczania wg założeń teorii konstruktywistycznej, co sprawi, że proces kształcenia będzie oparty na aktywnym zaangażowaniu dziecka, a jego przebieg będzie dopasowany do aktywności dziecka, a nie nauczyciela. W procesie kształcenia respektującym główne założenia konstruktywistycznej teorii uczenia się ogromne znaczenie odgrywa optymalny poziom aktywności dziecka, która stale jest wzniecana, podtrzymywana i ukierunkowywana.

Zaangażowanie oznacza, że dziecko jest zaabsorbowane, zainteresowane, aktywne, że ma motywację do podejmowania zadań, badania swojego otoczenia, obserwowania siebie, innych ludzi, świata, odkrywania nowych rzeczy, porozumiewania się z innymi i kształtowania własnej samoświadomości.

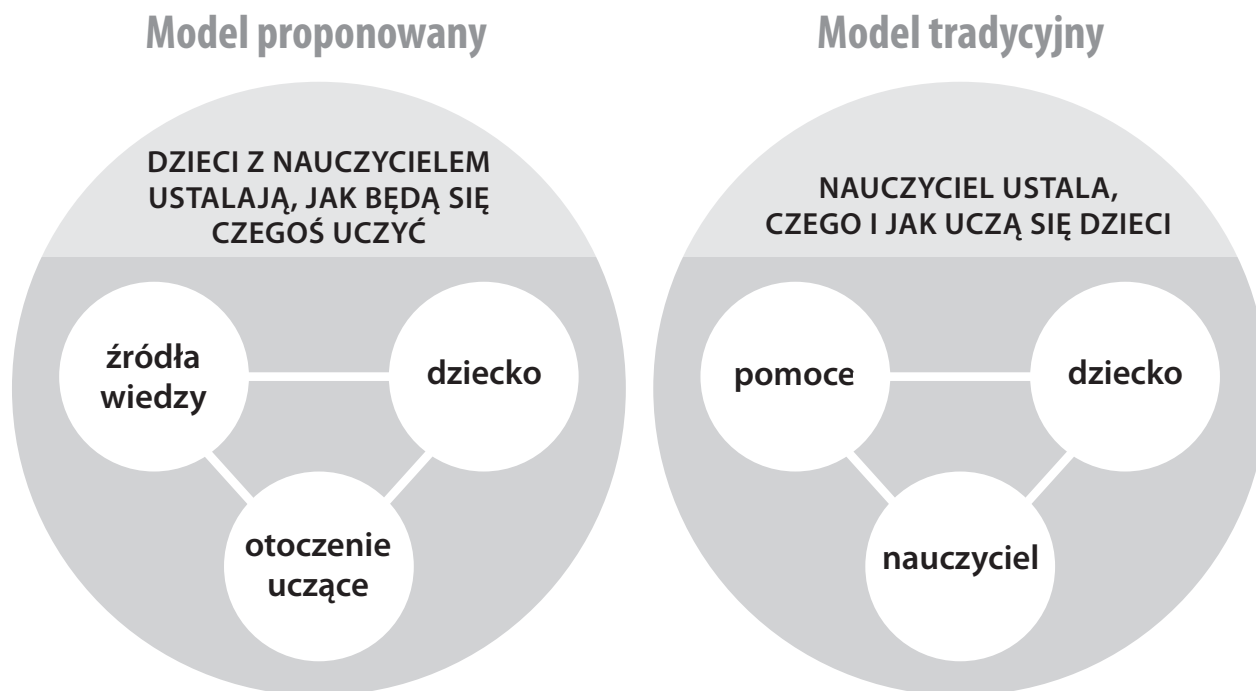
Zaangażowanie jest przeciwieństwem mechanicznego zapamiętywania informacji, które zwykle nie mają dla dziecka większej wartości i budzą znudzenie, obniżają motywację.

Z punktu widzenia potrzeb dziecka (ucznia) proces kształcenia to zdobywanie, gromadzenie i przetwarzanie różnorodnych, bogatych w formę i treść doświadczeń zgodnie z własnymi możliwościami, potrzebami, zainteresowaniami w taki sposób, który zagwarantuje mu najlepszą indywidualną ścieżkę rozwoju. Z punktu widzenia nauczyciela – to organizowanie ciągu przemyślanych, dostosowanych do potrzeb i możliwości dziecka, tworzących logiczną strukturę sytuacji edukacyjnych. Proces kształcenia można także ująć w kategoriach ciągu epizodów wzajemnego zaangażowania dziecka i nauczyciela, w których ich aktywność wzajemnie się przeplata, uzupełnia, wzbogaca. Takie ujęcie procesu kształcenia wskazuje na konieczność wzajemnej wymiany, w której istotne jest mądre dawanie i branie, a zetknięcie się nauczyciela i ucznia oznacza dla obojga dodatkowe możliwości rozwoju.

PORÓWNANIE PROPONOWANEGO MODELU Z UJĘCIEM TRADYCYJNYM

Czym się różni proponowany model od najczęściej do tej pory spotykanych rozwiązań i propozycji, najlepiej obrazuje poniższy schemat.

PORÓWNANIE MODELI NAUCZANIA

CO TO OZNACZA DLA NAUCZANIA?

Konstruktywistyczne podejście do nauczania oznacza różnorodność metod kształcenia szczególnie takich, które tworzą warunki do działań własnych dziecka.

W praktyce oznacza to zachęcanie dzieci do posługiwania się metodami aktywnymi (np. doświadczenia, współpraca w grupie, rozwiązywanie problemów wziętych z praktyki), w konstruowaniu własnej wiedzy. Wiedza nie może być w prosty sposób przekazywana od nauczyciela do ucznia. Uczniowie muszą budować własne rozumienie świata poprzez modyfikowanie wcześniejszych pomysłów, w wyniku swoich działań i poszukiwań. Proces nauczania respektujący założenia konstruktywizmu jest budowaniem pomostów między tym, co dziecko już wie, a tym, co dopiero ma poznać.

Nauczyciel konstruktywista charakteryzuje się przede wszystkim tym, że stawia pytania i problemy do rozwiązania, a także wspomaga dzieci w poszukiwaniu swoich własnych odpowiedzi. Dzięki takiemu rozwiązaniu każde dziecko, bez względu na swoje wyjątkowe, indywidualne potrzeby, ma okazję osiągnięcia sukcesów i rozwijania się w tempie dostosowanym do swoich możliwości. Nauczyciel nie może w żaden sposób naruszać treści podstawy programowej, której efekty powinien osiągnąć każdy przeciętnie uzdolniony uczeń, powinien jednak, mając w swojej klasie dzieci o bardzo zróżnicowanym poziomie rozwoju i zindywidualizowanych potrzebach, mieć naturalną, rzeczywistą możliwość korzystania z takich sposobów pracy z uczniem, aby każdy z nich rozwijał się zgodnie z własnym, naturalnym rytmem.

ETAPY PROCESU KSZTAŁCENIA

ORIENTACJA

W tej fazie nauczyciel koncentruje się na wprowadzeniu dziecka w nowe zagadnienia, treści, wzbudza w uczniu zainteresowanie, pobudza ciekawość poznawczą i w konsekwencji wywołuje wewnętrzną motywację do uczenia się. Motywacja może być również wywołana czynnikami zewnętrznymi, np. pytaniami, zaskakującymi wydarzeniami, nietypowymi przedmiotami zgromadzonymi w celu przeprowadzenia zajęć, rozpoczęcie zajęć od postawienia zaskakującego i ważnego dla dziecka problemu. Ważne jest, aby nauczyciel szczegółowo przemyślał zajęcia i dobrze je zaplanował, aby ich tok był dla dziecka pasjonujący, ciekawy i pobudzał do twórczego myślenia oraz poszukiwania. Aby osiągnąć faktyczne, wewnętrzne zaciekawienie i zainteresowanie ucznia nowym tematem, najważniejsze jest skupienie się na pierwszej fazie. To od niej zależy powodzenie całych zajęć i poziom zaangażowania uczniów.

ROZPOZNAWANIE I UJAWNIANIE DZIECIĘCEJ WIEDZY I DOŚWIADCZEŃ

Na tym etapie nauczyciel dokonuje swoistej diagnozy, rozpoznania tego, co uczeń już wie i potrafi. Dziecko uświadamia sobie własne wyobrażenia na temat nowego zagadnienia, co na końcu zajęć sprawi, że mocniej i bardziej świadomie będzie odczuwało radość z tego, że wie i potrafi znacznie więcej niż na początku. Nauczyciel natomiast dowiaduje się, na jakim etapie wiadomości i umiejętności jest dziecko, wie, z jakiego etapu ono startuje i jakie pojęcie (konstrukcje) posiada w swoim pojmowaniu w odniesieniu do diskutowanych treści. Dzięki temu rozpoznaniu nauczyciel może zaplanować kolejną fazę. Wielokrotnie w życiu dziecka jest wiele doświadczeń, które pozostawiają w jego pamięci zafałszowany obraz. Ważne jest, aby uczeń otrzymał pomoc nauczyciela w zrozumieniu swoich własnych doświadczeń. Z perspektywy nauczyciela etap ten jest czymś na kształt diagnozy, z perspektywy dziecka może być wewnętrznym konfliktem między dotychczasową, osobistą wiedzą a informacjami, które do niego napływają.

Nauczyciel musi wykorzystać wiedzę zdobytą w wyniku rozpoznania i ujawnienia, a na jej podstawie organizować kolejne sytuacje edukacyjne, w zależności od stopnia rozwoju określonych funkcji i kompetencji dziecka. Dziecko nie przejdzie planowanej przez nauczyciela sfery najbliższego rozwoju, czyli gotowości do pokonywania własnych możliwości, jeśli nie osiągnie odpowiedniego stopnia rozwojowego zaawansowania. Zadania, jakie nauczyciel będzie przewidywał dla ucznia, mają pozwolić dziecku na odnoszenie sukcesu, odczuwanie możliwości sprawczej oraz zadowolenia z efektów pracy.

METODY POLECANE W FAZIE PROCESU DIAGNOZOWANIA

- Grupowa dyskusja – pogadanka, podczas której wiele dzieci ma okazję podzielenia się swoimi pomysłami, chociaż nie wszystkie mogą z tej szansy skorzystać. Wówczas bardziej korzystne będzie, aby najpierw dzieci zastanowiły się, pomyślały, co już wiedzą na dany temat, a następnie podzieliły się swoimi przemyśleniami z innymi uczniami, najpierw w parach, a potem w większych grupach.

- Zadawanie pytań otwartych, które pomogą dziecku wydobyć z pamięci informacje, osobiste doświadczenia, które wiążą się z zagadnieniem poruszonym na zajęciach. Przydatna w tym zakresie może okazać się również metoda rozmowy kierowanej lub metoda niedokończonych historyjek. Burza mózgów to metoda, która w ostatnim czasie cieszy się dużą popularnością wśród nauczycieli. Ważne jest jednak, by – stosując tę metodę na zajęciach – przestrzegać ważnych jej reguł, a mianowicie: nie oceniać i nie krytykować już na początku, dawać szanse zgłoszenia pomysłu przez każde dziecko, zachęcać do podawania nawet najbardziej niewiarygodnych i z pozoru nierealnych informacji, wszystkie pomysły zapisywać, a następnie dokonywać ich wspólnej oceny pod kątem przydatności i efektywności; wybór muszą zaakceptować wszystkie dzieci.
- Wypełnianie kart pracy, pozwalających dziecku przedstawić swój punkt widzenia, którym później może się dzielić z innymi lub weryfikować w działalności badawczej; gry dydaktyczne oraz rozwiązywanie zadań otwartych i półotwartych; sortowanie i klasyfikowanie obiektów (bardzo użyteczna droga rejestrowania toku myślenia dziecka); rysowanie pomysłów, a następnie dyskusowanie i omawianie ich w grupach; tworzenie książeczek i pamiętników, które dają dzieciom szansę rejestrowania swoich doświadczeń przez dłuższy czas, na przykład podczas obserwacji czy prowadzenia eksperymentu (Michalak 2004b, s. 186).

Uwaga! Bardzo ważne jest, aby nauczyciel zapewnił dzieciom w tym okresie poczucie bezpieczeństwa i swobody w wypowiedzaniu się.

RESTRUKTURYZACJA WIEDZY

Dzieci dokonują aktywnej restrukturyzacji wiedzy, w związku z czym włączają do niej nowe, odkryte, nieznanne do tej pory informacje. Nauczyciel, wprowadzając dziecko w nowe doświadczenia, powinien pomagać mu dokonać zmian w jego dotychczasowej wiedzy. Szczególnie korzystne na tym etapie jest angażowanie dzieci w różnorodne działania badawcze, takie jak: obserwacja zjawisk, eksploracja, wykonywanie prostych eksperymentów, dokonywanie pomiarów, stawianie hipotez, interpretowanie rezultatów uzyskanych podczas badania, poszukiwanie informacji z różnych źródeł. Działania te pozwalają dzieciom samodzielnie odkrywać nowe fakty, dokonywać indywidualnych spostrzeżeń, zbierać i klasyfikować informacje, poszukiwać zależności, a także sprzyjają zmianie dziecięcych sądów oraz formowaniu się nowych struktur poznawczych na bazie już istniejących. Pozwalają dzieciom na rozwijanie nie tylko wiedzy deklaratywnej, ale i proceduralnej, a więc umiejętności stosowania wiedzy w działalności praktycznej. Jednocześnie działania badawcze w pełni angażują ich rozwijający się intelekt (Michalak 2004b, s. 187). Dzieci są raczej nastawione na poszukiwanie niż na odbieranie. Oznacza to, że poszukują odpowiedzi na pytania postawione przez innych oraz przez nie same. Z ogromnym zapałem szukają rozwiązań interesujących dla nich problemów sformułowanych przez nauczyciela. Z nie mniejszym entuzjazmem zdobywają informacje i umiejętności, które pozwolą im rozwiązać postawione przed nimi zadania (Michalak, Misiorna, 2006, s. 33–34).

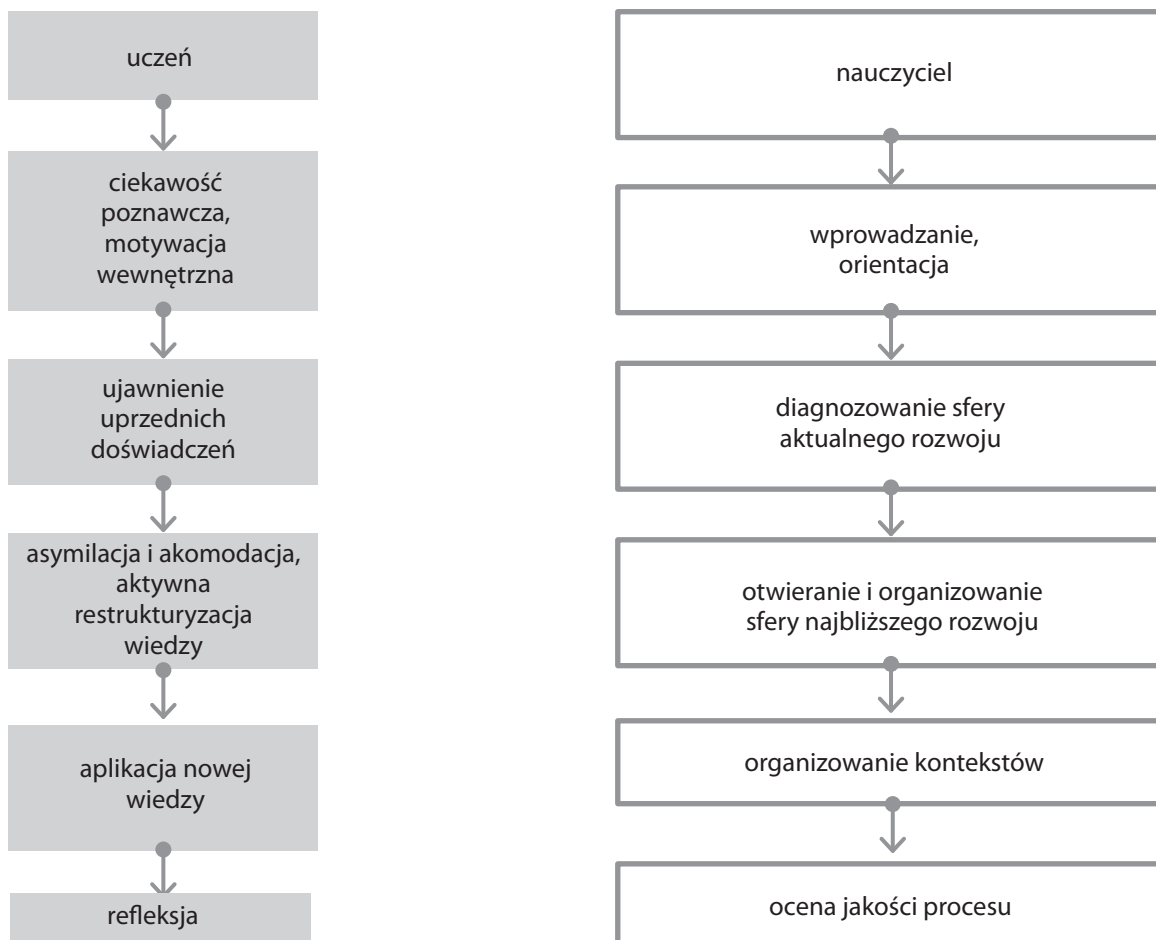
APLIKACJA NOWEJ WIEDZY

Kolejny etap ma za zadanie stworzyć uczniowi możliwość rozwijania i stosowania skonstruowanej, zdobytej wiedzy, umiejętności i sprawności w różnych sytuacjach. To, co szczególnie podkreślają konstruktywiści, to konieczność zdobywania i stosowania nowej

wiedzy i umiejętności w różnorodnych i naturalnych kontekstach, bliskich rzeczywistości dziecka (Michalak, Misiorna, 2006, s. 33-34). Prawdziwe i realne zadania, cele, czynności, pozwalają uczniowi na zdobywanie realistycznych doświadczeń edukacyjnych. Nie może to pozostać bez wpływu na rozwój odpowiedzialności dzieci za własne uczenie się i najbliższe otoczenie.

REFLEKSJA, OCENA, PRZEGLĄD SPRAWNOŚCI I POGLĄDÓW ZDOBYTYCH PRZEZ DZIECKO

Etap ten jest czasem tzw. sprzężenia zwrotnego, w tym okresie dziecko ma okazję zweryfikować swoją dotychczasową wiedzę i skonfrontować ją z nową wiedzą, umiejętnością, sprawnością. Również na tym etapie dziecko uświadamia sobie zmiany, jakie zaistniały w jego spostrzeganiu problemów. Inaczej mówiąc, w tej ostatniej fazie procesu kształcenia do zadań nauczyciela należy stworzenie takich sytuacji, w których dziecko będzie widziało, że potrafi, wie i może o wiele więcej niż wcześniej, przed rozpoczęciem zajęć. Dopiero wówczas mały uczeń uzyskuje zadowolenie z włożonego wysiłku, które wypływa z realizacji trudnych zadań zakończonych sukcesem. Nauczyciel zaś orientuje się w zmianie, jaka dokonała się w rozwoju dziecka, i dzięki temu może dokonać ewaluacji całego zainicjowanego przez siebie procesu. Oceniając swoje zajęcia, nauczyciel powinien przede wszystkim uwzględnić dwie kwestie. Po pierwsze, czy zajęcia pozwoliły dzieciom na korzystanie z własnych doświadczeń i odtwarzanie własnego otoczenia. Po drugie, na ile jego działania pomogły dzieciom w zrozumieniu osobistych doświadczeń (R. Michalak, E. Misiorna, 2006, s. 35).

PROPONOWANE METODY KREUJĄCE PRZESTRZEŃ DLA AKTYWNOŚCI WŁASNEJ DZIECKA Z UWZGLĘDNIENIEM MOŻLIWOŚCI INDYWIDUALIZACJI

METODA PROJEKTU

Metodę projektu możemy podzielić na trzy etapy: początek projektu, realizacja projektu, zakończenie projektu.

ETAP I

W pierwszym etapie następuje wybór i wprowadzenie do tematu oraz ustalenie listy pytań stanowiących podstawę aktywności dzieci. Należy również przeanalizować dostępność materiałów, możliwość zaproszenia ekspertów i przeprowadzenia zajęć w terenie. W tej części, na zajęciach wprowadzających, staramy się ustalić zakres wspólnych doświadczeń dzieci, przygotowujemy siatkę tematyczną dotyczącą obecnego zasobu wiedzy dzieci oraz sporządzamy listę pytań do projektu – *Czego chcemy się dowiedzieć?* Najczęściej wybór tematu zależy od aktualnych przeżyć i obserwacji najbliższego środowiska.

ETAP II

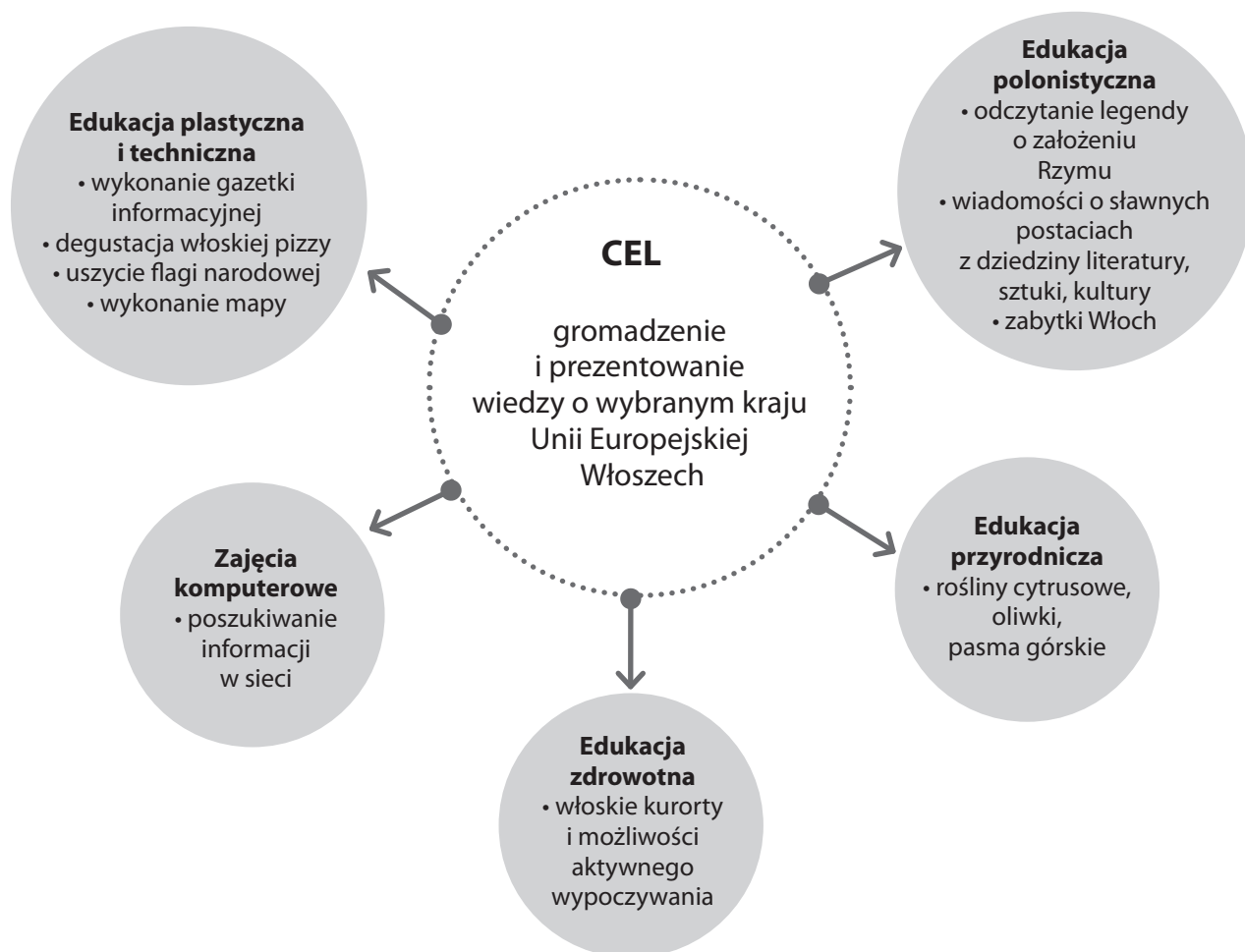
Drugi etap to wnikliwe zgłębianie tematu przez dzieci i próba znalezienia odpowiedzi na postawione pytania. W trakcie realizacji uczniowie powinni mieć możliwość nabywania pewnych umiejętności, zadawania pytań, posługiwania się przyborami w pracach konstrukcyjnych oraz sporządzania rysunków z obserwacji. Nauczyciel musi zaplanować zajęcia terenowe i spotkania z ekspertami. Do działań w trakcie realizacji projektu można zaprosić rodziców, których powinno się zapoznać z wybranym tematem oraz planowanymi zajęciami. Aktywność badawcza dzieci to wyprawy w teren, rozmowy z ekspertami, bezpośrednie poznawanie przedmiotów, korzystanie z dodatkowych materiałów źródłowych. Dzieci w trakcie tego etapu przedstawiają to, czego się dowiedziały za pomocą rysunków, zapisków, konstrukcji czy inscenizacji. Gdy znajdą odpowiedzi na interesujące je pytania, wypróbują rozmaite techniki poznawcze, a ich zainteresowanie tematem słabnie – oznacza to, że trzeba przejść do etapu trzeciego.

Czasami w trakcie realizacji projektu uczniowie zainteresują się jakimś pobocznym tematem tak bardzo, że musimy przerwać realizację projektu i zaspokoić ich ciekawość dodatkowymi zajęciami.

ETAP III

W trzecim etapie uczniowie muszą ustalić, jakimi nowo nabytymi informacjami chcą się podzielić z innymi i w jaki sposób to zrobić. Nauczyciel przeprowadza dyskusję podsumowującą, analizuje projekt w świetle dokumentacji oraz ocenia, czy osiągnięto zakładane cele.

Szczególnym walorem metody projektu jest możliwość wykorzystania jej w pracy z dziećmi charakteryzującymi się zróżnicowanymi możliwościami i potrzebami. Metoda ta pozwala naturalnie indywidualizować pracę ucznia, a zarazem ułatwiać mu współpracę z grupą i wspólne działanie w określonym celu. Jest ważnym elementem systemu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci z trudnościami w uczeniu się oraz dzieci zdolnych.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA BADAWCZE DZIECI

- Wykonanie plakatu
- Klasyfikacja
- Rysowanie
- Wywiad z ludźmi na temat...
- Sporządzenie listy
- Ułożenie przepisu na...
- Ukazanie możliwości wykorzystania...
- Przygotowanie listy zagrożeń
- Mierzenie ilości
- Obserwowanie zmian
- Wykorzystywanie różnych narzędzi i materiałów
- Gromadzenie ilustracji ukazujących...
- Eksperymentowanie
- Ukazanie zmian w ...
- Rejestrowanie osobistych odczuć

Metody aktywizujące

METODY INTEGRACYJNE

Integracja w edukacji wczesnoszkolnej to propozycja zorientowana na dziecko jako podmiot i indywidualność. Metody integracyjne odprężają i relaksują, wprowadzają w dobry nastrój i tworzą życzliwą atmosferę. Zapewniają bezpieczeństwo w grupie, gwarantują poczucie tożsamości z grupą, uczą efektywnej komunikacji, pomagają uporządkować problemy, uczą twórczego myślenia i współpracy.

- **Krasnoludek** – jest to jedna z najprostszych technik integracyjnych, którą można stosować na zajęciach z różnych przedmiotów, jako element wprowadzający, ogólnorozwojowy i jako atrakcyjny element w uzyskaniu informacji zwrotnych. Krasnoludek to pomoc w rękę dziecka, może to być piłeczka, grzechotka, kolczatka, maskotka, jednym słowem – krasnoludkiem może być coś, czym można do siebie rzucać, co przyciąga wzrok dziecka, co jest przyjemne w dotyku.
- **Pajęczynka** lub **kłębek** – nazwa techniki pochodzi od efektu końcowego, który powstaje w wyniku zabawy z kłębkami nici. Zabawy z kłębkami mogą być stosowane w kl. I–III w różny sposób. Dzieci przy pomocy kłębka mogą poznawać swoje imiona, mówić sobie coś dobrego, ale też mogą uczyć się dodawać, odejmować, tworzyć opowiadania itp. Pajęczynka jest możliwa do zastosowania we wszystkich procesach kształcenia – możliwości, jest wiele, a wszystko zależy od pomysłowości nauczyciela.
- **Graffiti** – technika, z której korzysta się na wiele różnych sposobów. Dzięki niej można wytworzyć i wzmocnić dobry klimat w grupie oraz kształtować u dzieci myślenie twórcze – zabawy w niedokończone zdania typu: *Gdybym miał gitarę, to bym...* – jak też przy jej pomocy można twórczo rozwiązywać problemy. Jest to dobry sposób na dzielenie się z innymi własnymi pomysłami, na dostrzeganie różnych aspektów jednego tematu, a także na przyjmowanie do wiadomości nowych, niezwykłych koncepcji i pomysłów.

METODY TWORZENIA I DEFINIOWANIA POJĘĆ

Pojęcia stanowią podstawową jednostkę organizującą logiczne myślenie i porozumiewanie się z ludźmi. Wyróżnienie cech istotnych pozwala na zdefiniowanie pojęć i odróżnienie jednych od drugich.

- **Kula śniegowa** – inaczej zwana dyskusją piramidową – polega na przechodzeniu od pracy indywidualnej do pracy w grupie. Technika ta daje szansę każdemu na sprecyzowanie swojego zdania i stanowiska na podany temat, umożliwia nabywanie doświadczeń, jak też pozwala dzieciom ćwiczyć i śledzić proces uzgadniania stanowisk.
- **Burza mózgów** – znana też pod nazwami *fabryka pomysłów*, *giełda pomysłów*, *jarmark pomysłów* oraz *sesja odroczonego wartościowania*. Istota metody polega na podawaniu różnych skojarzeń, rozwiązań, które niesie wyobraźnia i błysk natchnienia. Wyobraźnia jest królową zdolności, a burza mózgów pomaga twórczo ją spożytkować.
- **Mapa pojęciowa** – zwana też *mapą mentalną*, *mapą mózgu*, *mapą myśli*, *mapą pamięci* – służy do wizualnego opracowania pojęcia z wykorzystaniem rysunków, symboli, wycinaków, krótkich słów, zwrotów i haseł. Metodę tę da się stosować na różne sposoby, za jej pomocą można definiować pojęcia, rozwiązywać problemy, planować działania.

- **Promyckowe uszeregowanie** – to technika bardzo często stosowana w edukacji wczesnoszkolnej. Służy między innymi do definiowania pojęć, określania cech, zasad oraz do hierarchizacji. Ze względu na układanie priorytetów w promyckach często nazywana jest *słonecznym promyckiem*. Jest najłatwiejszą techniką do zastosowania w pracy z dziećmi.
- **Diamentowe uszeregowanie** – technika znana też pod nazwą *karo*. Układ priorytetów przypomina kształt diamentu lub karo. Struktura tej propozycji zmusza grupę do współpracy, zachęca do podejmowania decyzji oraz osiągnięcia porozumienia drogą negocjacji i kompromisu. Lista priorytetów może być podana przez nauczyciela albo wypracowana przez grupę. Liczba priorytetów może być różna, w zależności od potrzeb i wieku dzieci.
- **Piramida priorytetów** – układ priorytetów przypomina piramidę. Podstawowy cel tej metody to ułożenie priorytetów według ustalonych wcześniej kryteriów, np. ważności, kolejności. Metoda zachęca do dyskusji oraz osiągnięcia porozumienia drogą negocjacji i kompromisu. Priorytety mogą być podane przez nauczyciela lub wypracowane przez uczniów. Liczba ich może być bardzo różna.
- **Poker kryterialny** – należy do najliczniejszej grupy metod aktywizujących – gier dydaktycznych. Poker to gra specjalistyczna (planszowa), która jest zaliczana do najbardziej atrakcyjnych metod aktywizujących ze względu na stopień przyswajania treści. Podczas gry, w celowo organizowanej przez nauczyciela sytuacji, uczniowie konkurują ze sobą w ramach z góry ustalonych reguł. Dzięki tej metodzie uczniowie są bardzo aktywni, ponieważ dyskusji poddają własne argumenty. Aby jednak dyskutować, argumentować potrzebna jest określona wiedza i umiejętności. Grę w pokera można wykorzystywać na różne sposoby – jako wprowadzenie do tematu, jako ustalenie rangi kryteriów określonych standardów, a także do utrwalenia zdobytej wiedzy. Ponadto gra w pokera daje dużo przyjemności i satysfakcji, stąd duża jej skuteczność.

METODY TWÓRCZEGO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

Problemy to zawiłe, zagmatwane sprawy, trudne i niejasne zagadnienia przeznaczone do rozwiązywania. Rozwiązywanie problemu polega na określeniu niepożądanego A oraz stanu oczekiwania B, a także na ustaleniu czynności prowadzących od stanu A do stanu B.

- **Burza mózgów** (patrz s. 114) metodę można stosować na kilka sposobów: jako rozgrzewkę twórczą przed określonym zadaniem, np. *Wymień jak najwięcej zastosowań kolorowej bibuły; Co by było, gdyby niebo widziało?;* jako definiowanie pojęć przez skojarzenia, np. *Co kojarzy się ze słowem zabawa;* oraz jako metodę rozwiązywania problemów. Burza mózgów pozwala uzyskać w krótkim czasie dużą liczbę zróżnicowanych rozwiązań jednego problemu. Pracę wg tej metody można podzielić na III etapy:
 - I – wytwarzanie pomysłów,
 - II – ocena i analiza pomysłów według ustalonych kryteriów,
 - III – zastosowanie pomysłów, rozwiązań w praktyce.
- **635** – to technika, dzięki której można rozwiązywać różnorodne problemy. Jest ona modyfikacją burzy mózgów, a różni się tylko sposobem organizacji i przeprowadzenia sesji twórczej, bardzo skutecznie zmusza do aktywności umysłowej poprzez konieczność szybkiego zgłaszania rozwiązań. Nowe, niekonwencjonalne pomysły czynią technikę bardzo atrakcyjną dla dzieci. Liczby podane w nazwie mają swoje znaczenie:
 - 6 – oznacza liczbę osób lub grup,
 - 3 – oznacza liczbę rozwiązań (pomysłów),
 - 5 – oznacza liczbę tzw. rundek.

- **Rybi szkielet** – nazwa ta pochodzi od kształtu przypominającego szkielet ryby. Znana jest także jako *schemat przyczyn i skutków* lub *schemat Ishikawy*, od jej twórcy, Kaoru Ishikawy.
- **Metoda trójkąta** – służy przede wszystkim twórczemu rozwiązywaniu problemów. Charakterystyczny układ, trójkąt odwrócony wierzchołkiem do dołu, symbolizuje problem, który z jednej strony ma swoje przyczyny – siły podtrzymujące, z drugiej natomiast siły hamujące przyczyny. Istota metody ogranicza się do zdefiniowania problemu, określenia przyczyn podtrzymujących sytuację problemową.
- **Mapa mentalna** – to metoda wizualnego opracowania problemów z wykorzystaniem symboli, słów pisanych, obrazków, rysunków.
- **Sześć myślących kapeluszy** – metoda szczególnie przydatna tam, gdzie uczniowie muszą współpracować ze sobą i zgodnie ze swoimi predyspozycjami brać udział w rozwiązywaniu problemów. Myśli i poglądy przedstawione są sposób bardzo uporządkowany, co zwiększa szansę wypracowania większej liczby korzystnych rozwiązań.

METODY PRACY WE WSPÓŁPRACY

Metody pracy we współpracy są alternatywą dla dotychczasowego stylu nauczania. Uczą samodzielnego zdobywania wiedzy, współpracy w grupie. Sukces grupy uzależniony jest od sukcesów indywidualnych. W tak tworzonych warunkach nie ma mowy o rywalizacji, wręcz przeciwnie, uczniowie pomagają sobie nawzajem, mają szansę na mówienie, słuchanie, argumentowanie i dyskusowanie.

- **Układanka puzzle** lub **Jigsaw** – celem tej metody jest zachęcenie do szczegółowego, aktywnego opanowania materiału przez scedowanie odpowiedzialności na uczniów. Każdy uczestnik grupy powinien zostać ekspertem, który przyczynia się do osiągnięć całego zespołu. Aby uzyskać pozytywne rezultaty, każde dziecko musi skorzystać z pomocy (wiedzy i umiejętności) innego ucznia, każde też musi pomóc wszystkim pozostałym.
- **Zabawa na hasło** – jest to jedna z wielu propozycji pedagogiki zabawy, którą można traktować jako metodę pracy we współpracy. Można ją stosować podczas zajęć lekcyjnych, ale szczególnie przydatna jest na różnych uroczystościach szkolnych z udziałem rodziców. Najważniejszy jest efekt końcowy, który uzależniony jest od podziału zadań i współpracy. Elementem mobilizującym i dyscyplinującym jest ograniczenie czasowe. Zabawa na hasło to połączenie dwóch metod – wykonanie zadania i metody pracy we współpracy.

METODY EWALUACYJNE

- **Ewaluacja** – to sposób działania, za pomocą którego opisujemy rezultaty (wyniki) końcowe zaistniałych faktów zarówno z pozytywnej, jak i z negatywnej strony. Współczesne rozumienie ewaluacji to nie tylko kontrola, ocena, zbieranie danych, to przede wszystkim refleksja własna ukierunkowana na rozwój. Każdy dokonuje ewaluacji w celu podwyższenia jakości tego, co robi.
- **Kosz i walizeczka** – stanowią element metody SWOT. W nauczaniu początkowym wskazane jest wykorzystanie głównie walizeczki (dla określenia mocnych stron) i kosza (dla określenia słabych stron).
- **Tarcza strzelecka** – służy sprawdzeniu wiedzy i umiejętności strzelca. Strzelcem może być zarówno uczeń, jak i nauczyciel. Za pomocą tarczy możemy ocenić lekcje, fakty, wydarzenia itp. *Strzał w dziesiątkę* (centrum tarczy) oznacza pełną perfekcję, strzał poza tarczę to *pułdo*. Analiza, ocena i refleksja ułatwiają osiągnięcie sukcesu.

- **Rybi szkielet** (patrz s. 116) – to technika, którą można stosować na różne sposoby. Wcześniej do rozwiązywania problemów, teraz – do ewaluacji.

METODY DODATKOWE I WSPOMAGAJĄCE WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH

Podane poniżej metody wzmacniają i poszerzają warsztat pracy nauczyciela o dodatkowe sposoby realizacji celów kształcenia i wychowania. Są szczególnie ważne ze względu na konieczność wyrównywania szans dzieci, które są uzdolnione, utalentowane lub prezentują trudności w nabywaniu wiadomości i umiejętności. Najważniejsze miejsce w pracy z dziećmi w młodszym wieku, w tym sześciolletnimi, zajmują metody oparte na działalności dziecka. W *Podstawach pedagogiki przedszkolnej* pod red. M. Kwiatkowskiej podane są metody oparte na działaniu, na obserwacji i na słowie.

Wśród metod wyróżnia się:

- metodę samodzielnych doświadczeń opartą na inicjatywie własnej dziecka (w czasie zabaw, zajęć artystycznych, na temat dowolny, w kontakcie z przyrodą),
- metodę zadań stawianych dziecku przez nauczyciela, które dziecko rozwiązuje samodzielnie według własnego pomysłu,
- metodę ćwiczeń polegającą na powtarzaniu przez dziecko odpowiednich czynności (np. sprawności ruchowych, uczenia się poprawnej wymowy),
- metodę odtwarzania, na przykład podczas nauki wiersza, piosenki, tańca,
- metody słowne, do których należą rozmowy, opowiadania, zagadki, rozwijające procesy poznawcze i poszerzające zasób wiadomości dziecka,
- metody żywego słowa oddziałujące na dziecko przez środki artystyczne, pomagające rozwijać wrażliwość uczuciową i estetyczną.

Do metod poglądowych opartych na bezpośrednim spostrzeganiu zalicza się:

- metody obserwacji i pokazu przedmiotów – zjawisk, czynności,
- metody przykładu: przykład osobisty, poprzez widowisko teatralne, ilustracje,
- metody uprzywilejowania sztuki.

Obok metod działań odnoszących się do organizacji pracy nauczyciela, wyodrębnić należy metody odnoszące się do działań dziecka związanych z procesem uczenia się polegającego na:

- przyswajaniu (podanego, gotowego materiału),
- odkrywaniu (nowych wiadomości podczas rozwiązywania problemów i samodzielnego poszukiwania),
- przeżywaniu (różnorodnych form i wartości),
- działaniu (zmienianie rzeczywistości i samego siebie poprzez sprawdzenie wiadomości w praktyce).

Wielostronne uczenie się przeciwstawia się jednostronnemu uczeniu się, nauczaniu opartemu głównie na przyswajaniu gotowej wiedzy podawanej przez nauczyciela. Wielostronnemu uczeniu się odpowiadają metody nauczania:

- podające (przyswajanie),
- problemowe (odkrywanie),
- aktywizujące (przeżywanie),
- praktyczne (działanie).

Formy organizacyjne obejmują typowe sytuacje wychowawcze, naturalne i celowo zorganizowane, powtarzające się systematycznie lub okolicznościowo w rozkładzie dnia pracy przedszkola.

METODY POLECANE SZCZEGÓLNEJ UWADZE NAUCZYCIELA

- **Metoda dobrego startu (Bon Depart)** – metoda ma szerokie zastosowanie w rehabilitacji i profilaktyce niepowodzeń szkolnych, bardzo dobrze sprawdza się wśród dzieci młodszych z obniżoną sprawnością grafomotoryczną, zaburzoną orientacją w schemacie ciała i przestrzeni. Dziecko, łącząc różne rodzaje aktywności, śpiewa, dotyka, słucha, rysuje, pisze, wykonuje ćwiczenia relaksacyjne i ruchowe. W wyniku tego następuje integracja wzrokowo-słuchowo-dotykowo-ruchowa. Jest to niezbędne do prawidłowego opanowania umiejętności czytania i pisania.
- **Metoda czynnościowego nauczania matematyki według koncepcji prof. Edyty Gruszyk-Kolczyńskiej**, mająca na celu zdobywanie przez ucznia wiedzy operatywnej.
- **Metoda nauki czytania wg prof. Jagody Cieszyńskiej** – szczególnie przydatna dla dzieci z grupy ryzyka dysleksji, z wadami wymowy lub innymi trudnościami w czytaniu.
- **Metoda Batii Strauss** – opiera się na wykorzystaniu elementów ruchu, tańca, gestów, śpiewu, gry na prostych instrumentach perkusyjnych, stwarzaniu dzieciom możliwości zabawy z muzyką, przez co staje się lubiana i chętnie słuchana. Opiera się na aktywnym słuchaniu łatwo przyswajalnej muzyki poważnej, obcowaniu z nią i czerpaniu z niej tego, co najlepsze.
- **Metoda KLANZY** – pedagogika zabawy – proponuje działania dające członkom grupy możliwość rozwoju w atmosferze zaufania, wzajemnej akceptacji, bez względu na wiek i umiejętności, wyzwala aktywność twórczą i ciekawość, ułatwia kontakty z innymi, ze sobą i otaczającą rzeczywistością. Metoda ta likwiduje lęk, obawę i strach, napięcie mięśni oraz napięcia psychiczne, angażuje w działanie całą osobę wszystkie jej zmysły, wyzwala twórczą aktywność, uczy współpracy z innymi.
- **Metoda Orffa** – wykorzystuje żywiołowy zapał dzieci i ich naturalną motoryczność – uczniowie sami tworzą muzykę, rozwijają fantazję i pomysłowość, przy improwizowaniu komponują własne ilustracje do słuchanej melodii lub rytmu. Rozwija podstawowe uzdolnienia dzieci przez:
 - odtwarzanie muzyki wokalne i instrumentalnej,
 - tworzenie muzyki wokalne i instrumentalnej,
 - integrację ruchu, śpiewu, gry na instrumentach i słowa,
 - realizację ruchową muzyki.
- **Metoda Labana** – cechą charakterystyczną metody jest odchodzenie od ruchu odwzorowanego na rzecz ruchu podejmowanego zgodnie z własną inwencją twórczą, fantazją, doświadczeniem.
- **Metoda Kniessów** – polega na nieustannym poszukiwaniu nowych form i rodzajów ruchu. Główne elementy metody to: ruch, muzyka, rytm, przybory. Jest to metoda, która inspirowała do nowych pomysłów. Opiera się na pozytywnej motywacji, co wiąże się z zasadą podmiotowego traktowania dzieci. Dzieci odwzorowują ruchy nauczyciela, a także wprowadzają własne kreatywne ćwiczenia.
- **Metoda Dalcroze'a** – istotą metody jest uczenie się muzyki poprzez wyrażanie jej ruchem. Ze względu na swe walory estetyczne, wychowawcze i kreatywne, rytmika stała się bardzo popularna.
- **Metoda Roślowskiego – glottodydaktyka** – oparta na podstawach lingwistycznych i logopedycznych. Jest to metoda fonetyczna, syntetyczno-analityczna i dźwiękowo-barwna. Koncepcja nauki czytania i pisania B. Roślowskiego łączy technikę płynnego czytania ze zrozumieniem z nauką pisania. W połączeniu z zastosowaniem w praktyce zasady indywidualizacji nauczania zapobiega dysleksji, sprzyja rozwijaniu świadomości

ortograficznej. W zajęciach wykorzystuje się przede wszystkim spontaniczność dzieci, a także zestaw specjalnych klocków LOGO (autorstwa B. Ročławskiego).

- **Metoda Kielar-Turskiej – metoda globalnego czytania.** M. Kielar-Turska twierdzi, że początek nauki czytania wyznaczany jest przez poziom rozwoju percepcji wzrokowo-słuchowej, pamięć, uwagę oraz myślenie w powiązaniu z odpowiednim opanowaniem mowy. Uważa również, że pierwsze samodzielne próby czytania zależne są też od działań edukacyjnych tak rodziców, jak i nauczycieli przy stosowaniu określonych metod nauki czytania i od motywacji samego dziecka.
- **Metoda ruchu rozwijającego Sherborne** – udział w ćwiczeniach tą metodą ma na celu stworzyć dziecku okazję do poznania własnego ciała, usprawnienia motoryki, poczucia swojej siły, sprawności i w związku z tym możliwości ruchowych. Dziecko zaczyna mieć zaufanie do siebie, zyskuje też poczucie bezpieczeństwa. Podczas ćwiczeń ruchowych dziecko może poznać przestrzeń, w której się znajduje, przestaje ona być dla niego groźna. Czuje się w niej bezpiecznie, staje się aktywne, przejawia większą inicjatywę, może być twórcze. Dzielenie przestrzeni z drugą osobą nie musi być zagrożeniem, może stać się źródłem współprzeżywania. Nawiązania bliskiego kontaktu, opartego na zaufaniu i współpracy, daje możliwość poczucia wspólnoty i przeżycia szczęścia.

METODY REWALIDACYJNE

- **Metoda Knilla** – to próba wykorzystania osiągnięć psychologii rozwojowej do pracy z tymi wszystkimi, którzy niezależnie od wieku i przyczyny zaburzeń nie nawiązują kontaktu z najbliższym otoczeniem. Tkwią w milczącym świecie stereotypów. Są dalecy, ale nadal wrażliwi na nasze komunikaty, podatni na zranienie i odrzucenie. Bronią swoich granic, ale czekają na pomoc.
- **Metoda Domana** – wychodzi z założenia, że na drodze rozwoju zdrowego dziecka pojawia się sześć najważniejszych obszarów służących do pełnego funkcjonowania istoty ludzkiej. Są nimi: wzrok, słuch, dotyk, ruch, mowa oraz sprawność rąk. W metodzie Domana przyjmuje się wczesne usprawnianie dzieci. Ma ono doprowadzić do tego, by nieuszkodzona część mózgu przyjęła zadania jego uszkodzonej części. Na pierwszy plan wysuwa się tu koncepcję inteligencji. Zaznacza się przy tym, że mózg rośnie i doskonale się rozwija wtedy, gdy poza jego indywidualnymi możliwościami maksymalnie zapewnia mu się ze strony otoczenia warunki dla rozwoju ruchu, mowy, zdolności manualnych.
- **Poranny krąg** – czyli stymulacja polisensoryczna wg pór roku. Celem tej metody jest budzenie poczucia bezpieczeństwa, rytualizacja, stymulacja polisensoryczna, komunikacja.
- **Metoda Snoezelen** – czyli terapii w Sali Doświadczenia Świata. Terapia prowadzona w salach pod okiem terapeutów pozwala na znalezienie nowej drogi docierania do tych, którym głęboka niepełnosprawność umysłowa czy zaburzenia psychiki nie pozwalają na nawiązywanie komunikacji z otoczeniem. Metoda ta pomaga dzieciom odbierać, porządkować i przeżywać świat.
- **Terapia SI** – metoda integracji sensorycznej, polega na integracji czynności zmysłów z właściwą reakcją ruchową. Jest to możliwe dzięki procesom dokonującym się w mózgu każdego człowieka, polegającym na odbieraniu, rozpoznawaniu, przetwarzaniu, odpowiednim interpretowaniu już posiadanych informacji, które mózg czerpie ze zmysłów, a następnie odpowiada właściwą reakcją ruchową. Rehabilitacja, zależnie od potrzeb, obejmuje stymulację poszczególnych obszarów, np. motoryki dużej, motoryki małej, percepcji, koordynacji wzrokowo-ruchowej. Głównymi kierunkami w rehabilitacji są procesy hamowania, elimi-

nowania lub ograniczania drogą stymulacji negatywnych bodźców, które występują przy nadwrażliwości układu zmysłów, np. nadpobudliwości ruchowej, trudnościach w koncentracji uwagi, oraz dostarczaniu bardzo silnych, różnorodnych bodźców przy niedostatecznej wrażliwości układu zmysłów, np. zaburzeniach ruchowych, percepcji i koordynacji.

- **Choreoterapia** – to terapia poprzez ruch i taniec, swobodny, naturalny, niczym niewymuszony. Inspirowany jedynie muzyką, wypowiedziami prowadzącego zajęcia i informacjami pochodzącymi z własnego ciała.
- **Muzykoterapia** – jedna z metod oddziaływania diagnostycznego, rehabilitacyjnego, terapeutycznego i profilaktycznego, poprzez wieloaspektowy wpływ muzyki na stan psychofizyczny i rozwój człowieka.
- **Arteterapia** – terapia poprzez sztukę. Obejmuje terapię z użyciem sztuk plastycznych, w szerokim znaczeniu natomiast – muzykoterapię, biblioterapię, a ponadto działania terapeutyczne z wykorzystaniem teatru, filmu, malarstwa, rzeźby, grafiki. Do technik stosowanych w arteterapii zalicza się: rysunek, malarstwo pędzlem lub palcami, lepienie z plasteliny lub w glinie, rzeźbę, tkaninę artystyczną, kolaż. Terapia poprzez kontakt ze sztuką zakłada swoiste odreagowanie w samym procesie tworzenia, bez nastawienia na efekt zadania
- **Relaksacja** – pomaga w zachowaniu wewnętrznej równowagi, umiejętnie wykorzystuje chwile spokoju i odprężenia. Umiejętnie prowadzony relaks to świadome działania na pograniczu ćwiczeń fizycznych i umysłowych, pozwalające na pełne poznanie własnego ciała i jego możliwości oraz uświadomienie sobie znaczenia swojej woli. Dzięki własnej aktywności dziecko w wieku od 2 do 6 lat stopniowo poznaje fizyczne możliwości swojego ciała, uczy się panowania nad nim oraz umiejętności jego opisywania. Zgodnie z wymaganiami otoczenia zarówno w domu, jak i w przedszkolu korzysta ze swych umiejętności. Władza, jaką posiada nad samym sobą, pozwala mu wykonywać i kontrolować własne czyny i gesty, uświadamiać go sobie krok po kroku. Dzięki temu lepiej panuje nad swoimi odruchami, potrafi zahamować nierozważne ruchy, co ułatwia mu słuchanie innych osób, pomaga w koncentracji uwagi i skupieniu się na wykonywanych czynnościach.

Atrakcyjne formy i metody pracy mogą się opierać na:

- różnorodnych zabawach,
- obserwacji i pokazie,
- działaniu,
- przekazie słownym,
- przykładzie osobistym,
- rozwiązywaniu zadań według własnego pomysłu,
- samodzielnym doświadczeniu dziecka,
- spontanicznej, swobodnej aktywności własnej dziecka,
- grach dydaktycznych,
- zajęciach dramatycznych.

Podstawowe formy organizacyjne pracy to:

- działalność indywidualna,
- działalność zespołowa,
- działalność zbiorowa (zajęcia z całą grupą).

Podstawową formą aktywności dziecka jest zabawa, która jest dominująca w tym wieku. Stąd wypływa powszechnie znana prawda, że dziecko powinno uczyć się, bawiąc i bawić się, ucząc. Oznacza to, że proces nauczania powinien być związany z zabawą. Dziecko przedszkolne przejawia najczęściej swą aktywność w zabawach manipulacyjnych, konstrukcyjnych, tematycznych, dydaktycznych i ruchowych. Obok tego pojawiają się także elementy innych form działania, związane z nauką i pracą.

**KONCEPCJA REALIZACJI TREŚCI EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ
Z WYKORZYSTANIEM SOJUSZU METOD ROZUMIANEGO JAKO ZASTOSOWANIA
RÓŻNYCH METOD W RAMACH JEDNYCH ZAJĘĆ ZE WZGLĘDU NA RÓŻNE POTRZEBY
I MOŻLIWOŚCI UCZNIÓW W KIERUNKU REALIZACJI TEGO SAMEGO CELU**

rozbudzanie otwartości i aktywności dzieci, rozwijanie mowy dziecka i wzbogacanie jego słownika poprzez nazywanie i opowiadanie o najbliższym otoczeniu dziecka – inspiracją jest piękna pierwsza książka (elementarz) z ilustracjami, zachęcanie do obcowania z książkami jako źródłem dziecięcego poznania

rozwijanie kreatywności i twórczości dziecka, pobudzanie wszystkich zmysłów i rozwój percepcji wzrokowej, słuchowej, świadomości ciała oraz koordynacji poprzez zabawę, ruch i zintegrowanie wszystkich zmysłów przy wykorzystaniu metod uznanych w edukacji przedszkolnej

KLASA I

**Etap motywacyjno-
-elementarzowy**

motywowanie do słuchania, mówienia, pisania i czytania (w zakresie wszystkich liter języka polskiego przez cały rok)

rozwijanie myślenia i stopniowe przechodzenie od spostrzegania globalnego do analitycznego

wchodzenie w świat wartości poprzez rozwijanie inteligencji emocjonalnej i umiejętności społecznych

integrowanie się z otoczeniem – od tego, co bliskie i znane do rzeczy nowych, ale ważnych w życiu – poprzez rozwijanie koncentracji na rzeczach nowych, logicznego myślenia i współdziałania z innymi

KLASA II

Etap słowa mówionego

uczenie tego, jak się uczyć, pokazywanie sposobów dzielenia się swoim widzeniem świata, szczególnie poprzez mówienie (dyskusja, rozmowa)

rozwijanie pamięci dziecka, uczenie operacjonalizacji, przetwarzania i porządkowania pojęć, poznawanie strategii uczenia się

rozumienie przez dziecko własnych emocji, odpowiednie radzenie sobie w sytuacjach problemowych

rozwijanie wyobraźni poprzez zabawę, projekty, ruch, tworzenie własnych opowiadań twórczych, wyrażania siebie (drama, teatr, gry sytuacyjne, narracja, elementy retoryki i zaciekawienia odbiorcy, wcielanie się w role)

wykorzystywanie wiedzy i własnej aktywności do tworzenia projektów wykonywanych indywidualnie lub wspólnie z innymi

KLASA III

Etap słowa pisanego

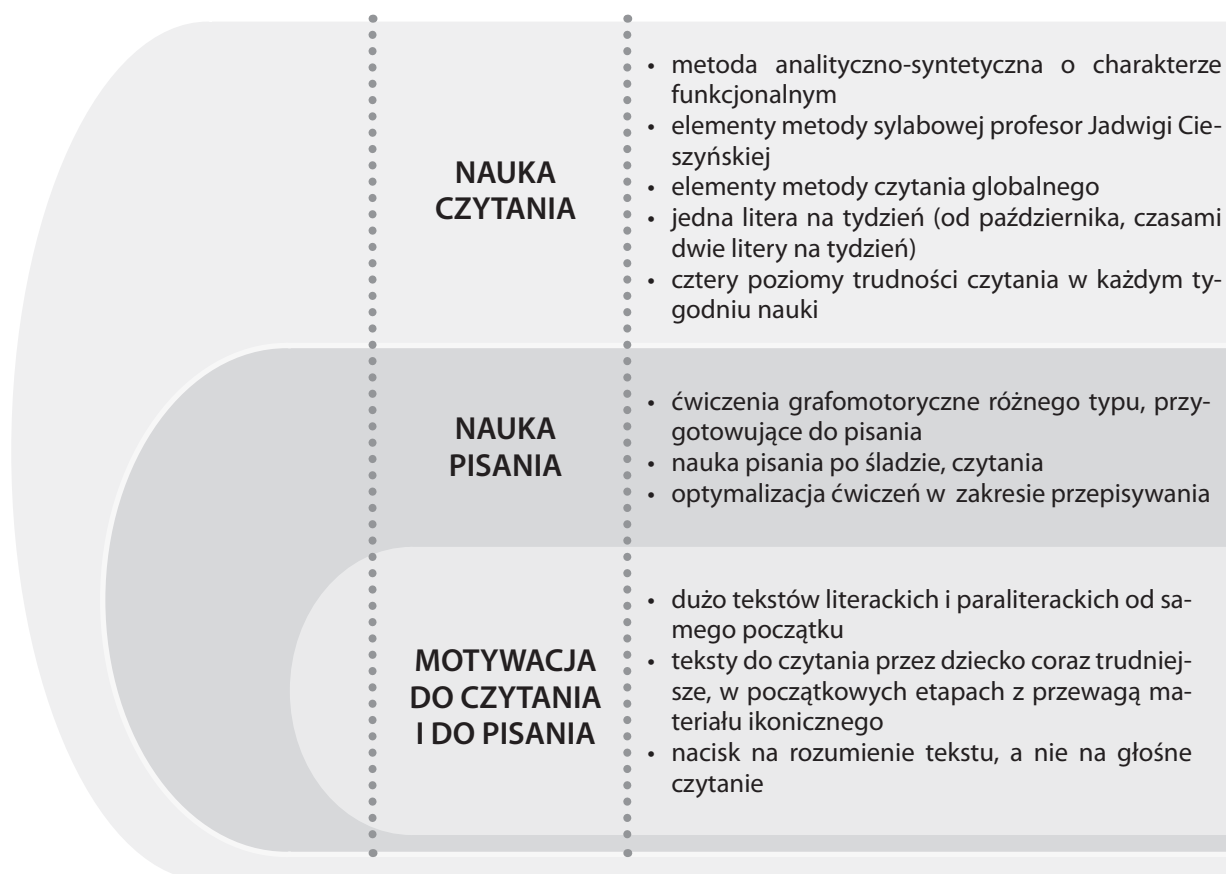
doskonalenie wszystkich umiejętności komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem pisania, jako sposobu wyrażania siebie

rozwijanie motywacji wewnętrznej podczas praktykowania wartości poprzez utrzymywanie dobrych relacji z innymi

motywowanie do twórczego rozwiązywania problemów matematycznych życia codziennego oraz problemów abstrakcyjnych, rozwijanie logicznego myślenia

rozwijanie kreatywności – indywidualnie i w zespole, kreowanie umiejętności krytycznego i twórczego myślenia

KONCEPCJA NAUKI CZYTANIA I PISANIA

KSIAŻKI I CZYTANIE W EDUKACJI ELEMENTARNEJ

Każda z książek proponowanych dzieciom może być przeczytana na różne sposoby, a każdy ze sposobów jest równie dobry:

- głośne czytanie przez nauczyciela tekstu lektury w klasie, najlepiej codziennie przez 20 minut, przynajmniej 2–3 razy w tygodniu po jednym rozdziale (uwaga: czytamy również wtedy, kiedy dzieci potrafią już samodzielnie czytać),
- zachęcanie do samodzielnego cichego czytania w domu (zanim „zadamy” lekturę do domu i określimy termin jej przeczytania, niezwykle istotne jest zareklamowanie książki dzieciom: nauczyciel – lub dziecko, które już daną książkę zna – opowiada o niej w ciekawy i motywujący do czytania sposób),
- zachęcanie do głośnego przeczytania książki przez rodziców w domu (nie wyręczamy wtedy dziecka, ale powodujemy, że zacieśniają się więzi w rodzinie, a rodzice lub dziadkowie mogą tym samym aktywniej uczestniczyć w edukacji dziecka – dziecko nie jest pozostawione z lekturą, co dla uczniów słabszych jest niezwykle ważne i nie wyłącza ich z przeżywania lektury tylko dlatego, że nie opanowali dostatecznie umiejętności cichego czytania ze zrozumieniem).

Błędy metodyczne w pracy z lekturą:

- „zadawanie” lektury bez wcześniejszego zachęcenia do niej,
- głośne czytanie lektury przez dziecko w klasie,
- brak pracy z lekturą i poświęcenie na jej omówienie zbyt małej ilości czasu.

O wyborze lektury powinien decydować nauczyciel wspólnie z dziećmi, rodzicami, bibliotekarzem, innymi nauczycielami lub dyrekcją szkoły, w zależności od warunków i możliwości dostępu do poszczególnych tytułów.

Lektury zaproponowane poniżej są wartościowe literacko, stanowią kanon literatury dziecięcej, są lubiane przez dzieci i polecane przez specjalistów, dostosowane do potrzeb współczesnego dziecka i przystosowane do realizowania programu nauczania wartości. Przy testowaniu poniższej listy wśród nauczycieli pojawiły się głosy, że niektóre książki są za trudne albo stanowią propozycję lekturową dla innej klasy. Nasze doświadczenia są odmienne. Czasem tylko zwykłe przyzwyczajenie w myśleniu nauczyciela decyduje o tym, że jakaś książka jest uważana za łatwą lub trudną. W praktyce okazuje się, że sześciolatek słucha z zapartym tchem lektury proponowanej w czwartej klasie. Dzieci są różne, różne są też ich potrzeby, dlatego sztywne przypisywanie lektur do konkretnej klasy niepotrzebnie zamyka na klucz półki z książkami, które powinny być zawsze pod ręką... Pozwólmy wybierać dzieciom. Uzupełnijmy bibliotekę klasową o ulubione pozycje dzieci.

PRÓCZ LEKTUR WYMIENIONYCH W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ PROPONUJEMY RÓWNIEŻ KSIĄŻKI DO WSPÓLNEGO GŁOŚNEGO CZYTANIA

KLASA I

- Baśnie z różnych stron świata (europejskie, chińskie, afrykańskie, indiańskie, rosyjskie itd.)
- A. Lindgren, *Emil ze Smalandii*
- A. Lindgren, *Lotta z ulicy Awanturników*
- M. Strzałkowska, *Bajka o ślimaku Kacperku* (i inne baśnie tej autorki)
- M. Bond, *Miś zwany Paddington*
- R. Jędrzejewska-Wróbel, *Sznurkowa historia*
- I. Whybrow, *Księga straszliwej niegrzeczności*
- J. Kulmowa, *Niefruwak Piechotny*
- P. Bourgeois, B. Clark, *Franklin i nowy przyjaciel* (i inne części serii)
- G. Delahaye, *Martynka w krainie baśni* (i inne części serii o Martynce)
- E. Stadmuller, *Opowiadki o zwierzętach*
- A. Frączek, *Myszka Klementynka*
- Janosch, *Ja ciebie wyleczę, powiedział Miś. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego razu zachorował*
- Cz. Janczarski, *Miś Uszatek*
- A. Milne, *Kubuś Puchatek*
- W. Bełza, *Kto ty jesteś? Polak mały*
- G. Kasdepke, *Niesforny alfabet*
- Janosch, *Ach, jak cudowna jest Panama*
- T. Janson, *Muminki* (dowolne części)

- M. Strękowska-Zaremba, *Abecelki i duch Bursztynowego Domu*
- Dr. Seuss, *Na każde pytanie odpowie czytanie!* (i inne książki tego autora)
- A. Frączek, *Chichopotam*
- J. Papuzińska, *Nasza mama czarodziejka*
- M. Strzałkowska, *Wierszyki łamiące języki* (i inne tomiki poezji dziecięcej tej autorki)

KLASA II

- W. Chotomska, *Legendy polskie*
- J. Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*
- K. Makuszyński, *120 przygód Koziołka Matołka* (Księga 1)
- J. Karp, *Ranyboskie, Julek!* (i kolejne części serii)
- J.-J. Sempe, R. Gosciny, *Mikołajek* (i kolejne części serii)
- E. Lindo, *Mateuszek* (i kolejne części serii)
- S. Michałkow, *Nie płacz, koziołku*
- S. Marijanovic, *Magia domowych potworów*
- A. Onichimowska, *Dzień czekolady*
- E. J. Bartosik-Trebicka, *Jeden plus jedna* (wszystkie tomy)
- D. Suwalska, *Znowu kręcisz, Zużka!*

KLASA III

- M. Konopnicka, *O krasnoludkach i sierotce Marysi* (fragmenty)
- J. Twardowski, *Patyki i patyczki*
- T. Janson, *Muminki* (tom do wyboru)
- F. Simon, *Koszmarny Karolek* (polecamy całą serię)
- E. Kluev, *Bajki na dłuższą metę*
- A. Lindgren, *Pippi Pończoszanka* (i kolejne tomy)
- M. McDonald, *Hania Humorek* (polecamy całą serię)
- E. Nowak, *Środek kapusty*
- C.S. Lewis, *Opowieści z Narnii* (wszystkie tomy, a przynajmniej pierwszy)
- Polskie baśnie i legendy
- Baśnie z różnych stron świata
- P. Maar, *W głębokim, ciemnym lesie*
- R. Dahl, *Matylda* (i inne książki tego autora)
- J. Papuzińska, *Asiunia*

INNE

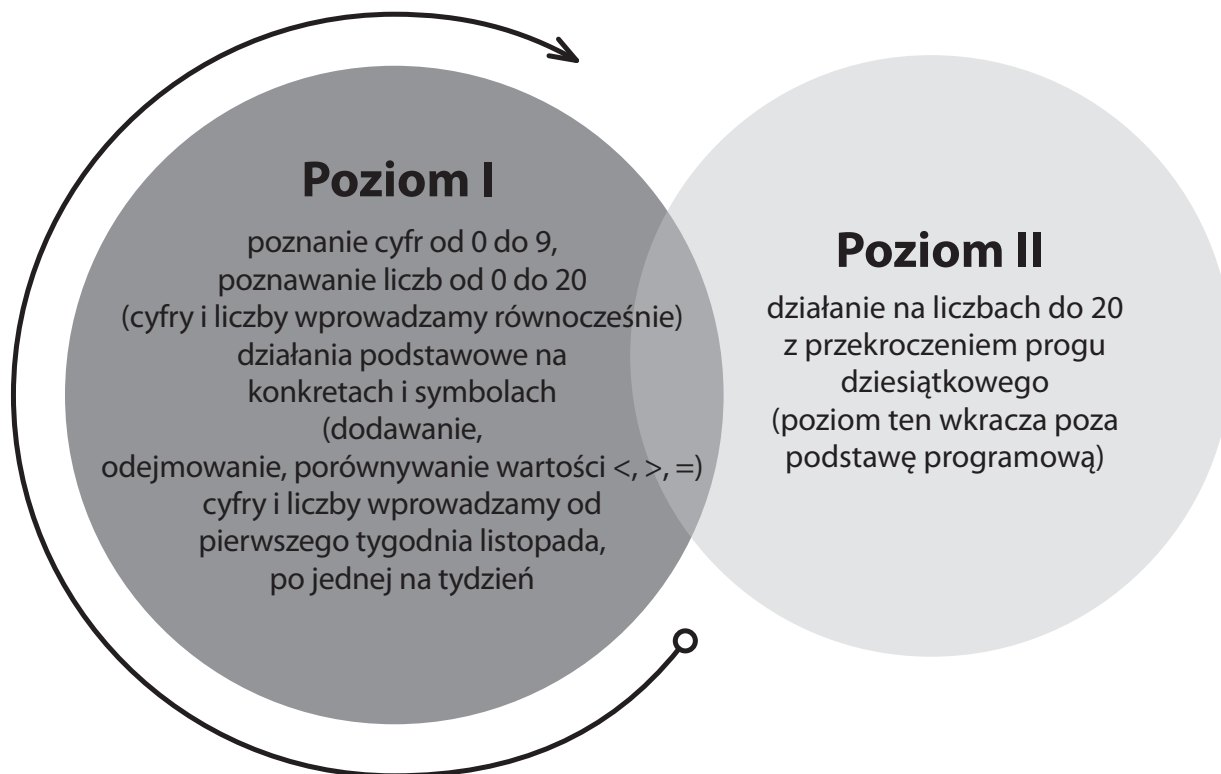
- 1) Hans Christian Andersen, *Baśnie* (do wyboru);
- 2) Justyna Bednarek, *Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek (czterech prawych i sześciu lewych)*;
- 3) Jan Brzechwa, *Brzechwa dzieciom*;
- 4) Alina Centkiewiczowa i Czesław Centkiewicz, *Zaczarowana zagroda*;
- 5) Waldemar Cichoń, *Cukierku, ty łobuzie!*;
- 6) Agnieszka Frączek, *Rany Julek! O tym, jak Julian Tuwim został poetą*;
- 7) Mira Jaworczakowa, *Oto jest Kasia*;

- 8) Grzegorz Kasdepke, *Detektyw Pozytywka*;
- 9) Leszek Kołakowski, *Kto z was chciałby rozweselić pechowego nosorożca?*;
- 10) Barbara Kosmowska, *Dziewczynka z parku*;
- 11) Maria Krüger, *Karolcia*;
- 12) Astrid Lindgren, *Dzieci z Bullerbyn*;
- 13) Hugh Lofting, *Doktor Dolittle i jego zwierzęta*;
- 14) Marcin Pałasz, *Sposób na Elfa*;
- 15) Danuta Parlak, *Kapelusz Pani Wrony*;
- 16) Roman Pisarski, *O psie, który jeździł koleją*;
- 17) Janina Porazińska, *Pamiętnik Czarnego Noska*;
- 18) Maria Terlikowska, *Drzewo do samego nieba*;
- 19) Julian Tuwim, *Wiersze dla dzieci*;
- 20) Barbara Tylicka, *O krakowskich psach i kleparskich kotach. Polskie miasta w baśni i legendzie*;
- 21) Danuta Wawiłow, *Najpiękniejsze wiersze*;
- 22) Łukasz Wierzbicki, *Afryka Kazika*;
- 24) Łukasz Wierzbicki, *Dziadek i niedźwiadek*.

Powyższe pozycje są jedynie propozycją. Nauczyciele mogą czerpać inspirację, korzystając ze stron, takich jak:

- Fundacja ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom, gdzie znajduje się *Złota Lista* książek szczególnie polecanych dla dzieci oraz kryteria ich doboru: www.calapolskaczytadzieciom.pl;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Książki dla Młodych IBBY, które przyznaje dorocznie nagrody za najlepsze książki dla dzieci: www.ibby.pl;
- Instytut Książki, który ma specjalną stronę o książkach dla dzieci: www.instytutksiazki.pl/dla_dzieci;
- serwis internetowy Bromba.pl, gdzie znajdują się recenzje książek dla dzieci i informacje o ciekawych wydarzeniach: www.bromba.pl.

KONCEPCJA EDUKACJI MATEMATYCZNEJ W KLASIE I - TREŚCI MATEMATYCZNE ŁĄCZĄ SIĘ Z TREŚCIAMI PRZYRODNICZYMI, ZGODNIE Z RYTMEM PRZYRODY, JAKI TOWARZYSZY DZIECKU W POSZCZEGÓLNYCH MIESIĄCACH.

W tej koncepcji matematyka jest językiem wykorzystywanym w celu poznania świata przyrody. Łączenie matematyki z przyrodą sprzyja integracji metod i treści, a także daje możliwość ukazywania dziecku praktycznego wymiaru matematyki już od klasy pierwszej i wykorzystywania narzędzi matematycznych do konkretnych, codziennych działań.

DODATKOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE WARUNKÓW REALIZACJI PROGRAMU

Program przeznaczony jest do realizacji przez nauczycieli w pierwszym etapie kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. W tym celu należy przygotować warunki zapewniające bezpieczeństwo i umożliwiające ogólny rozwój dziecka. Sale lekcyjne zgodnie z zaleceniami powinny w miarę możliwości być podzielone na części do nauki oraz do zajęć ruchowych i zabawy, z uwzględnieniem kącików tematycznych. Powinny w nich się znaleźć materiały dostępne dla dzieci podczas ich pobytu w klasie, jak na przykład książki, czasopisma, kolorowanki, gry planszowe, liczniki, materiały przyrodnicze. W małych pomieszczeniach w pracy z licznym zespołem trzeba tak zorganizować przestrzeń, by umożliwić dzieciom zabawę i praktyczne działanie, manipulowanie i pracę indywidualną. Uczeń powinien mieć możliwość pozostawienia niektórych swoich rzeczy w szkole.

WARUNKI REALIZACJI A OBSERWACJA DZIECKA I WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

Obserwowanie uczniów podczas swobodnych działań daje nauczycielowi szereg informacji na temat zainteresowań i preferencji dzieci, ich umiejętności współpracy i organizacji zabaw. Dla dzieci natomiast jest to czas nawiązywania bliższych kontaktów i zaspokajania swoich potrzeb poznawczych i emocjonalnych.

Do organizacji przestrzeni w klasie proponujemy włączyć rodziców, po wcześniejszym objaśnieniu im celowości propozycji. Rodzice bardzo chętnie włączają się w życie klasy, kiedy rozumieją sens działań i widzą korzyści z nich płynące. Każdy z nich bowiem pragnie dobra swojego dziecka. Bardzo dobrą formą zapoznania rodziców z potrzebami klasy i ze sposobem wykorzystywania zgromadzonych materiałów jest zapraszanie ich na zajęcia lekcyjne oraz włączanie w prowadzenie wybranych zajęć, a także zapraszanie rodziców na spotkania poświęcone rozwojowi dziecka, potrzebom poznawczym, emocjonalno-społecznym, trudnościom w wychowywaniu, zasadom nagradzania i karania oraz innym tematom, które mają istotne znaczenie dla rodziców, a które nie zawsze są im znane. Włączanie rodziców, dziadków lub innych osób stanowiących rodzinę dziecka w życie klasy może przynieść zaskakujące efekty.

WARUNKI REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH EDUKACJI

By zrealizować treści z zakresu edukacji polonistycznej, sala powinna mieć podręczną biblioteczkę, wyposażoną w książki z bajkami i opowiadaniem, lektury i czasopisma dla dzieci. Biblioteczkę dzieci mogą wzbogacać za zgodą rodziców.

W edukacji przyrodniczej wskazane jest prowadzenie hodowli. Nie każda szkoła ma ogródek, wówczas trzeba znaleźć inne rozwiązanie – wystarczy założyć hodowlę w doniach na parapecie okiennym. W wyznaczonym miejscu można gromadzić materiały i okazy przyrodnicze. Decydując się na hodowlę zwierząt, np. założenie akwarium czy hodowanie chomika w klatce, trzeba się zastanowić, czy mamy odpowiednie warunki i możliwości. W razie potrzeby uczniowie mogą przynieść na zajęcia zwierzę hodowane w domu.

W edukacji matematycznej dominuje nauczanie czynnościowe, z którym wiążą się działania, manipulowanie; potrzebne do tego są liczmany – guziki, klocki, zakrętki, koraliki, materiały przyrodnicze (kasztany, żołędzie, liście, kamyki zgromadzone w pudełkach). Warto wyposażyć salę w wagę szalkową i odważniki, miary do mierzenia, termometr, zegar, liczydło. Wiele z tych przedmiotów możemy pozyskać od rodziców i dziadków, którzy wymieniając sprzęty w domu, chętnie przyniosą różne rzeczy do klasy.

W edukacji muzycznej niezbędne są instrumenty muzyczne. W przypadku skromnego wyposażenia sali nauczyciel wspólnie z dziećmi i ich rodzicami może wykonać proste instrumenty z dostępnych materiałów. Dzieci uczęszczające do ognisk lub szkół muzycznych mogą w ramach zajęć prezentować swoje umiejętności.

Do realizacji edukacji plastycznej i zajęć technicznych konieczne będą różnorodne materiały plastyczne i przyrodnicze. Zapoznając rodziców na początku roku szkolnego z proponowanymi technikami pracy, umożliwimy im zorganizowanie potrzebnych materiałów. Mogą wspólnie ustalić, co kupią, co przyniosą, a co jest niemożliwe do zdobycia. Materiały zgromadzone w klasie pozwolą na zaplanowanie zajęć, do których będą przygotowani wszyscy uczniowie.

Od klasy pierwszej uczniowie powinni korzystać z pracowni informatycznej i to nie tylko w ramach realizacji treści z edukacji informatycznej. Komputery powinny być wykorzy-

stywane jako urządzenia, które wzbogacają proces nauczania i uczenia się o teksty, rysunki i animacje tworzone przez uczniów. Ciekawym rozwiązaniem jest korzystanie w czasie zajęć z tablic interaktywnych.

Ważną rolę odgrywają też sala gimnastyczna i boisko, a także place zabaw. Podczas sprzyjającej pogody zajęcia ruchowe powinny odbywać się na powietrzu.

Realizacja programu nie może ograniczać się do zajęć prowadzonych w sali lekcyjnej, zaleca się spacerować po najbliższej okolicy, wycieczki do ciekawych miejsc, w miarę możliwości wyjścia do kina, teatru, filharmonii.

WARUNKI REALIZACJI TREŚCI ZAWARTYCH W PROGRAMIE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Edukacja wczesnoszkolna jako pierwszy etap kształcenia w systemie szkolnym obejmuje trzy lata nauki w klasach I–III. Charakteryzują ją:

- 1) spokój i systematyczność procesu nauki;
- 2) wielokierunkowość;
- 3) dostosowanie tempa pracy do możliwości psychoruchowych każdego ucznia;
- 4) dostosowanie poznawanych zagadnień do możliwości percepcyjnych ucznia.

Edukacja na tym etapie wymaga niezwyklej staranności w doborze treści, środków, strategii, metod kształcenia, aby ukazać uczniom scalony obraz świata i ułatwić jego rozumienie.

Kształcenie na I etapie edukacyjnym kontynuuje rozpoczęty w przedszkolu proces adaptacji do współpracy w grupie oraz proces indywidualnej i grupowej aktywności poznawczej. Pozwala to uczniom na stopniowe rozpoznawanie różnych wzorów uczenia się, umożliwia pełne i bardziej świadome uczestnictwo w procesie edukacyjnym, a także optymalne wykorzystanie swojego potencjału.

Edukacja w klasach I–III realizowana jest w postaci kształcenia zintegrowanego. Kształcenie zintegrowane obejmuje: integrację czynnościową, metodyczną, organizacyjną i treściową.

Podstawową formą organizowania pracy dziecka powinien być dzień jego wielokierunkowej aktywności, a nie klasyczna lekcja szkolna. Kształcenie zintegrowane to koncepcja wieloaspektowej aktywizacji dziecka wraz z potrzebą stałego diagnozowania jego rozwoju, wspieranie funkcji stymulujących rozwój i jednocześnie odrzucenie funkcji selektywnych.

Elementem integrującym kierunki edukacji jest język w swym aspekcie semiotycznym. Nauczyciele w klasach I–III, rozpoznając możliwości uczniów, w tym uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, posługują się własnymi twórczymi rozwiązaniami w zakresie realizacji treści podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.

Uczenie się jako proces twórczy samo w sobie wyklucza jeden wzór organizacyjny czy metodyczny. Nauczyciele, organizując zajęcia, planują proces wychowania, w którym realizowane zadania pomagają uczniom:

- 1) poznać wartości i adekwatne do nich zachowania;
- 2) osiągnąć sukces budujący poczucie własnej wartości uczniów oraz rozwijający motywację i zamiłowanie do dalszej nauki.

Proces edukacji przybiera różne formy: pracy z udziałem całego zespołu, pracy w grupach, pracy indywidualnej i jest wyprowadzany z naturalnych sytuacji edukacyjnych. Nauczyciele organizują edukację dzieci jako dynamiczny proces nadawania osobistego sensu i rozumienia ciągle zmieniającej się rzeczywistości, a nie jako przekaz gotowych informacji.

Proces edukacji umożliwia eksplorację świata, zdobywanie nowych doświadczeń i interakcję z otoczeniem. Na tej podstawie uczeń buduje swoją wiedzę.

Nauczyciele w klasach I–III uwzględniają:

- 1) trzy naturalne strategie uczenia się dzieci: percepcyjno-odtwórczą (uczeń uczy się według przedstawionego wzoru – naśladuje), percepcyjno-wyjaśniającą (uczeń uczy się częściowo według wzoru, szuka wyjaśnień i podpowiedzi) i percepcyjno-innowacyjną (uczeń przekształca informacje i tworzy innowacje, w tym własne strategie myślenia);
- 2) stosowanie różnorodnych metod kształcenia, w tym metod organizacyjnych (łącznie z klasami autorskimi). Nauczyciel prowadzący klasę zna funkcje stosowanych metod i dostosowuje je do stylu uczenia się swoich uczniów. Warsztat pracy nauczyciela opiera się na współczesnych podstawach naukowych.

Istotą edukacji polonistycznej jest proces poznawania języka mówionego i pisanego w kontakcie ze światem zewnętrznym, w tym z otoczeniem społeczno-przyrodniczym oraz kulturą regionalną i narodową. Nadrzędną wartością edukacji polonistycznej staje się zatem komunikatywne posługiwanie się przez dzieci językiem ojczystym w mowie i w piśmie połączone z umiejętnością czytania w stopniu umożliwiającym płynne uczenie się przez dziecko tego języka na I. i kolejnych etapach edukacyjnych. Budowanie umiejętności czytania powinno się odbywać poprzez codzienne czytanie przez nauczyciela fragmentów lektur oraz wspólne rozmowy o nich tak, aby każdy uczeń miał szansę na polisensoryczną eksplorację treści utworów. Taka forma pozwala uniknąć zniechęcenia do czytania, a wprost przeciwnie – zachęca, intryguje i poszerza zakres percepcji tekstu.

Istota edukacji matematycznej prowadzi do stopniowego odkrywania i poznania pojęć podstawowych, takich jak liczba czy działanie arytmetyczne. Proces ten oparty jest na intuicji matematycznej dziecka oraz własnych strategiach myślenia dziecka. Nauczyciel zobowiązany jest zatem tak planować zajęcia, aby wiedza matematyczna stopniowo układała się w logicznie powiązany system prowadzący od myślenia konkretno-obrazowego w kierunku myślenia pojęciowego. Pomaga w tym spiralny i liniowy układ treści.

Istotą edukacji społecznej i jej rezultatem jest odkrycie istnienia określonych procesów zachodzących w otoczeniu uczniów. Ich rozumienie jest zawsze pochodną obserwacji i doświadczenia jako wyniku celowego spostrzegania. Nauczyciel dba zatem o organizację przestrzeni, w której uczniowie mogą eksplorować, obserwować i doświadczać. Ta przestrzeń nie zamyka się wyłącznie w obrębie klasy czy budynku szkoły.

Edukacja muzyczna, która z uwagi na swą specyfikę, doskonali percepcję słuchową, sferę emocjonalną, wrażliwość estetyczną i ekspresję twórczą, w kształceniu zintegrowanym jest codziennym elementem zajęć. Muzykowanie wspiera motywację do działań grupowych oraz wpływa na nastrój uczniów, co ma wielkie znaczenie w procesie organizacji grupy.

Nieodzownym elementem codziennych doświadczeń uczniów w klasach I–III są wszelkie działania wykorzystujące mnogość technik plastycznych. Istotą edukacji plastycznej jest umożliwienie dzieciom postrzegania wartości wizualnych, które zawarte są w otoczeniu oraz w naturze. Uczeń przez ich przeżywanie rozwija swoją sferę duchową. Dzieci, mając naturalną potrzebę wyrażania swych doznań wewnętrznych, wykorzystują do tego techniki plastyczne, muzykowanie czy działania konstrukcyjne. Znaczenie tych działań jest równorzędne z aktywnością polonistyczną czy matematyczną, a dzięki integracji czynnościowej, organizacyjnej i metodycznej działania te wspomagają rozwój mowy i myślenia.

Istotą edukacji technicznej jest praca dziecka, a podejmowane przez dziecko zadania techniczne prowadzą do konstrukcji form użytkowych. Te zaś nauczyciel włącza do kolejnych działań jako materiał dydaktyczny, ukazując dzieciom ich funkcjonalność.

Nadrzędna wartość zadań technicznych, to określone umiejętności oraz sprawności techniczne, w tym manualne.

Proces edukacji w klasach I–III opiera się na podstawowych potrzebach dzieci. Jedną z najważniejszych jest potrzeba ruchu. Dla zabezpieczenia zdrowego rozwoju, zajęcia ruchowe odbywają się każdego dnia jako element kształcenia zintegrowanego. Wskazane jest, aby co najmniej jedna godzina zajęć wychowania fizycznego w tygodniu odbywała się w sali gimnastycznej z dostępem do wszelkich środków i sprzętów sportowych. Nauczyciel, planując pracę oddziału, uwzględnia wszelkie zabawy i gry ruchowe, zapobiegające wadom postawy oraz ćwiczenia kształtujące nawyki utrzymania prawidłowej postawy. Istnieje także potrzeba organizowania odrębnych zajęć gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej prowadzonych przez specjalistów posiadających odpowiednie kwalifikacje. W klasach I–III wiele zajęć, w tym ruchowych, nauczyciel organizuje na świeżym powietrzu.

Rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego nowożytnego należy z założenia traktować jako proces wieloletni, naznaczony nierównomiernym rozwojem w zakresie poszczególnych umiejętności, zależny od warunków, w których kształcenie to się odbywa. Wprowadzenie do tego procesu stanowi I etap edukacyjny i na tym etapie język obcy nowożytny powinien przede wszystkim przyczyniać się do wszechstronnego rozwoju dziecka, a nie stanowić celu samego w sobie. Istotne jest, aby w tym okresie pomóc uczniom rozbudzić w sobie pozytywne nastawienie do nauki języka obcego nowożytnego oraz budować postawę otwartości i szacunku wobec różnorodności języków, kultur i narodowości, przy jednoczesnym wspieraniu ucznia w budowaniu poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości. Wprowadzenie w życie wszystkich tych założeń to zadanie niełatwe, wymagające odpowiednich warunków sprzyjających jego realizacji.

W kształceniu językowym na I etapie edukacyjnym niezbędne jest:

- 1) zapewnienie przez szkołę zajęć z takiego języka obcego nowożytnego, którego nauka może być kontynuowana na II i III etapie edukacyjnym (odpowiednio w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej);
- 2) realizowanie treści zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego z zakresu języka obcego nowożytnego w sposób spójny z treściami podstawy programowej kształcenia ogólnego dla edukacji wczesnoszkolnej z zakresu edukacji polonistycznej, matematycznej, społecznej, plastycznej, technicznej, informatycznej i muzycznej. Niezbędne jest zatem, aby nauczyciel języka obcego nowożytnego zapoznał się z całą podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej z zakresu edukacji wczesnoszkolnej i na bieżąco śledził jej realizację, tak aby edukacja z zakresu języka obcego nowożytnego wspierała i była wspierana przez treści nauczania określone dla pozostałych edukacji, przede wszystkim w zakresie kluczowych pojęć i umiejętności, takich jak np. liczenie, pisanie;
- 3) stosowanie przez nauczyciela technik uwzględniających możliwości i potrzeby rozwojowe dzieci, w tym przede wszystkim technik odwołujących się do multisensoryczności (wykorzystujących ruch, dźwięk, obraz), sprzyjających kształtowaniu twórczego podejścia i pozytywnego nastawienia do nauki języka obcego nowożytnego. Ważne jest, aby sala, w której odbywa się nauka języka obcego nowożytnego, dawała możliwość przeprowadzania ćwiczeń językowych wymagających ruchu, w tym ćwiczeń w parach i małych grupach oraz była odpowiednio wyposażona, tj. z dostępem do słowników, pomocy wizualnych, odtwarzacza płyt CD/plików dźwiękowych, komputera ze stałym łączem internetowym;
- 4) stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu przez dzieci własnych zainteresowań oraz pasji;

- 5) używanie języka obcego nowożytnego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, tj. zarówno nauczyciel – uczeń, jak i uczeń – uczeń. Język obcy nowożytny powinien – docelowo – stać się głównym narzędziem komunikacji podczas zajęć, nie wyklucza to jednak używania podczas zajęć języka rodzimego, np. do przekazania przez ucznia w języku polskim ogólnego sensu słuchanego tekstu w języku obcym nowożytnym;
- 6) wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych (zdjęć, filmów, nagrań audio, książeczek), w tym z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, takich jak np. tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne;
- 7) przeprowadzanie „na bieżąco” nieformalnej diagnozy oraz systematyczne przekazywanie uczniowi i jego rodzicom (opiekunom prawnym) – w sposób zrozumiały i czytelny dla odbiorcy – informacji zwrotnej na temat poziomu osiągnięć/postępów ucznia w zakresie poszczególnych umiejętności językowych;
- 8) zachęcanie uczniów do podejmowania próby samooceny własnej pracy i stosowania różnych technik służących uczeniu się. Nauczyciele powinni zachęcać uczniów do pracy własnej z wykorzystaniem filmów (np. bajek), zasobów internetu i książek (np. książeczek z obrazkami), w odpowiednim zakresie i stosownie do wieku uczniów. W szkole powinny być organizowane wydarzenia związane z językami obcymi nowożytnymi, np. konkursy, wystawy, dni języków obcych, zajęcia teatralne, udział w programach europejskich typu eTwinning;
- 9) wykorzystanie zajęć z języka obcego nowożytnego do kształtowania postawy ciekawości, szacunku i otwartości wobec innych kultur, niekoniecznie tylko tych związanych z językiem docelowym, np. przez zachęcanie uczniów do refleksji nad zjawiskami typowymi dla kultur innych niż własna oraz stosowanie odniesień do kultury, tradycji i historii kraju pochodzenia uczniów.

Przygotowując uczniów do myślenia abstrakcyjnego w przyszłości i rozwiązywania problemów, w tym programowania, nauczyciel wykorzystuje treści wszystkich edukacji.

W początkowej fazie przeprowadza zajęcia informatyczne, wykorzystując przestrzeń klasy, organizując aktywność dzieci z wykorzystaniem liczmanów, gier planszowych, materiału naturalnego czy form plastycznych, technicznych wykonanych przez dzieci, nie zawsze używając komputerów czy innych urządzeń. Edukacja informatyczna wprowadza uczniów w świat języka informatyki. Uczeń np. układając sekwencje zdarzeń w logicznym porządku, poznaje intuicyjnie pojęcie *liniowa kolejność* formułując polecenia do wybranego obiektu i sterując nim poznaje znaczenie słowa *instrukcja*. Nauczyciel w pracy z uczniem wykorzystuje do tego zabawy i gry interakcyjne oraz planszowe, w tym strategiczne, które są wprowadzane systematycznie i umiejętnie. Praca z urządzeniem, np. komputerem powinna, w miarę możliwości, dotyczyć wszelkich zadań i ćwiczeń wynikających z programu nauczania w zakresie treści wszystkich edukacji. Jeżeli szkoła nie dysponuje możliwością organizacji kącika informatycznego w klasie, np. z dostępem do dwóch, trzech komputerów dla dzieci, nauczyciel powinien mieć dostęp do tzw. mobilnego sprzętu, który w razie potrzeby może sprawnie zainstalować w swojej klasie. Istotne jest, aby praca z komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym łączona była z różnymi formami aktywności poznawczej ucznia w młodszym wieku szkolnym. Ważne jest, aby w miarę możliwości uczniowie mieli dostęp do pracowni komputerowej.

Klasa w edukacji wczesnoszkolnej powinna być przestrzenią umożliwiającą swobodny ruch, pracę w różnorodnych grupach, przy stołach, a także na odpowiednio przygotowa-

nej podłodze (np. na dywanie, wykładzinie). Wyposażenie klasy w meble potrzebne do zajęć nie powinno ograniczać uczniom możliwości przyjmowania różnorodnych pozycji ciała w trakcie nauki i zabawy. Krzesła, stoły i meble, a także tablice, wykładziny czy dywan umożliwiają zarówno pracę w pełnym zespole, jak i pracę w małych grupach, z możliwością indywidualizacji i dostosowaniem zajęć także dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Zagospodarowanie przestrzeni umożliwia skupienie uwagi uczniów, rozwijanie różnorodnej aktywności, a także możliwość odpoczynku. Sala do zajęć wyposażona jest w urządzenia techniczne, których parametry informują o możliwości stosowania urządzenia w edukacji, np. tablica interaktywna o charakterze pasywnym, oświetlenie zbliżone do naturalnego światła.

Sala do zajęć wyposażona jest także w narzędzia i środki dydaktyczne ze szczególnym uwzględnieniem dużej liczby atrakcyjnych elementów manipulacyjnych, przeznaczonych do samodzielnego eksperymentowania i uczenia się zgodnego z preferowanymi zdolnościami poznawczymi.

Nauczyciel ma dostęp do różnorodnych narzędzi i pomocy umożliwiających przeprowadzanie zajęć ruchowych, muzycznych, plastycznych lub technicznych, np. piłki, skakaniki, woreczki, słupki, grzechotki.

W sali do zajęć powinna znajdować się tablica gładka z liniaturą lub siecią kwadratową umożliwiającą dziecku naukę pisania. Nauczyciel dobiera środki i narzędzia dydaktyczne do sali zgodnie z potrzebami oddziału i specyfiką stosowanych metod. Wyposażenie sali umożliwia prezentację wytworów pracy uczniów, np. sztalugi, parawany, instalacje, tablice korkowe itp.

Nauczyciel odpowiada za taką aranżację sali do zajęć, która umożliwia i zachęca dzieci do samodzielnego poszukiwania i odkrywania wiedzy. Wystrój sali ma charakter zmienny, odzwierciedla aktualną tematykę pracy dzieci. Zawiera elementy przygotowane przez nauczyciela i uczniów. Nauczyciel usuwa zbędne elementy dekoracji sali i pomoce dydaktyczne, które aktualnie nie służą realizacji programu. Dba, aby wystrój sali stwarzał optymalne warunki uczenia się. Aranżacja wnętrza, począwszy od ustawienia mebli, a także elementów dekoracji, umożliwia pracę metodą wybraną przez nauczyciela.

Nauczyciel zobowiązany jest zapoznać się z podstawą programową kształcenia ogólnego dla edukacji wczesnoszkolnej, która określa osiągnięcia możliwe do uzyskania przez całą populację dzieci w danym wieku. Dla zapewnienia ciągłości procesu edukacji nauczyciele klas I–III powinni znać podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz zorganizować dostosowany do potrzeb dzieci okres ich adaptacji w szkole.

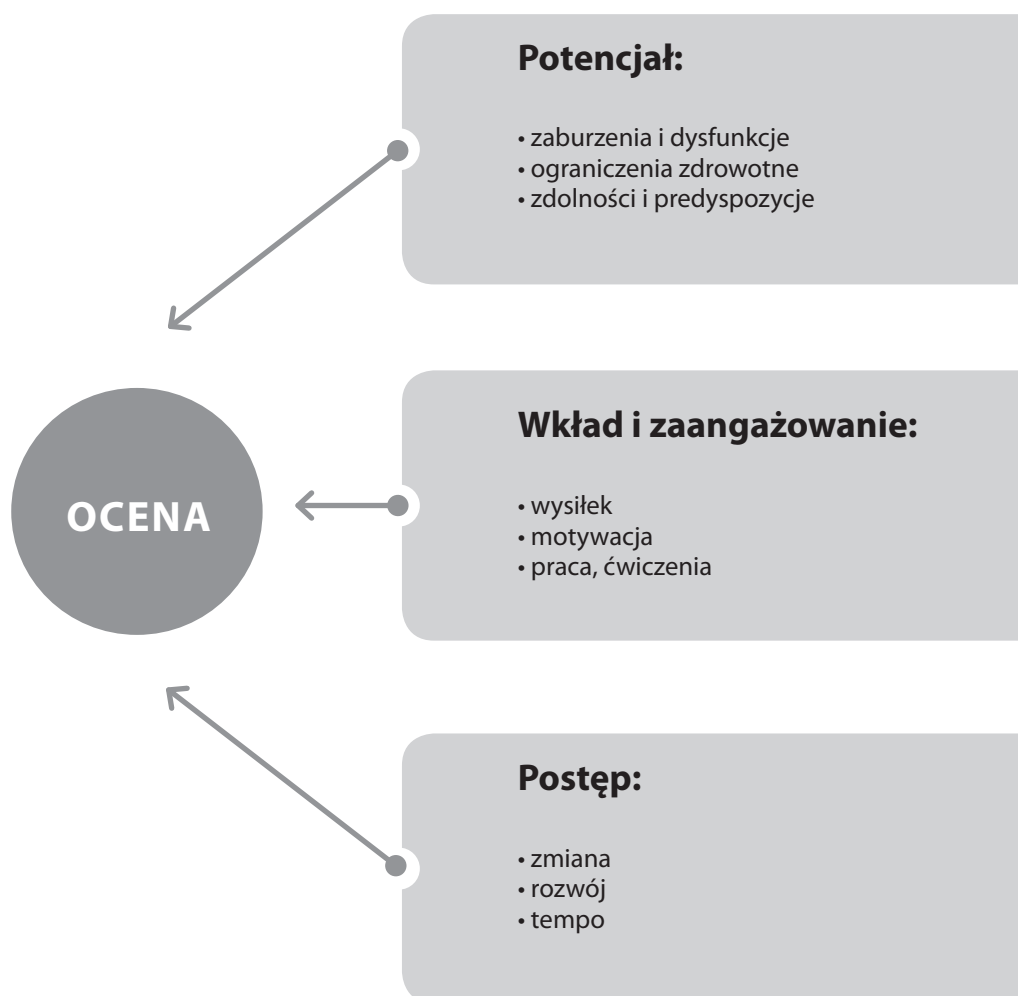
Codzienna praca nauczyciela wyznaczona jest przez realizowany i interpretowany program nauczania, oparty na podstawie programowej kształcenia ogólnego dla edukacji wczesnoszkolnej. Interpretacja programu to dostosowanie sposobów osiągnięcia celów, czyli efektów do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów. Nauczyciel, diagnozując umiejętności uczniów, ich możliwości i potrzeby, może tak organizować ich pracę, aby uczniowie osiągnęli cele wykraczające poza treści określone w podstawie programowej.

7. SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW I PROPOZYCJE KRYTERIÓW OCENIANIA

Nauczanie zawsze łączy się z ocenianiem, ze sprawdzaniem aktualnego stanu wiadomości i umiejętności. Sposób sprawdzania zależy od wieku dziecka. Ocena będzie rzetelna, gdy dobrze poznamy oceniane dziecko. Należy wziąć pod uwagę wiele czynników, zaczynając od prozaicznych: *Jaki dzisiaj dziecko ma dzień? Czy nie jest głodne? Czy się wyspało?*

OCENIAMY NIE TYLKO EFEKT PRACY, ALE PRZEDE WSZYSTKIM WYSIŁEK DZIECKA

W ocenie bierzemy pod uwagę wkład pracy i wysiłek dziecka. Należy uwzględnić jego potencjał, zaburzenia, wrodzone trudności, sugestie poradni pedagogicznej, jeżeli dziecko było badane. Wreszcie – postęp, jaki uczyniło. Kryteria ocen muszą być jasne, jednak wymagania powinny być zróżnicowane, by zapewnić rozwój i sukces wszystkim dzieciom.

ZRÓŻNICOWANIE OCENY, CZYLI DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ

Na czym polega zróżnicowanie, a właściwie dostosowanie wymagań? To właśnie indywidualne podejście do dziecka. Trzeba wziąć pod uwagę jego możliwości. Dziecko z wadą wymowy nie będzie prawidłowo wymawiać wyrazów, nie będzie poprawnie głoskować i z pewnością będzie miało problem z pisaniem, zwłaszcza z pamięci i ze słuchu. Nie można zatem karać go oceną z pisania za wadę wymowy. Dziecko dyslektyczne ma prawo odwracać litery, mylić kierunki, popełniać błędy ortograficzne. Tych umiejętności nie można u niego ocenić. W takich przypadkach ogromną rolę odgrywa czas. Zadaniem nauczyciela, oprócz stosowania właściwych metod pracy, jest motywowanie i wspieranie dziecka oraz obserwowanie jego postępów. W tych przypadkach właśnie postęp będzie wyznacznikiem oceny.

W JAKI SPOSÓB NALEŻY SPRAWDZAĆ OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW?

Na początku klasy pierwszej, najlepiej w drugim tygodniu nauki, by dzieci zdążyły oswoić się ze szkołą, należy przeprowadzić diagnozę gotowości szkolnej. Ma ona dostarczyć nauczycielowi informacji na temat wiadomości, umiejętności oraz poziomu rozwoju emocjonalnego i fizycznego dzieci. Na tej podstawie nauczyciel planuje swoją pracę i dobiera odpowiednie metody nauczania. Częścią diagnozy są: obserwacja, wywiad z dzieckiem i rodzicami, zadania i ćwiczenia sprawdzające opanowanie podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Dokładniej zostanie ona omówiona w podrozdziale 8.1 niniejszego programu.

Z diagnozy powinny wynikać następujące dane oraz dalsze działania nauczyciela:

- informacja dla nauczyciela na temat dziecka,
- informacja zwrotna dla dziecka i rodzica,
- wybór metod i form pracy, w tym plan pracy indywidualnej z dzieckiem w celu wyrównania szans,
- zajęcia dodatkowe zaspokajające zainteresowania i potrzeby dziecka.

W ciągu roku szkolnego nauczyciel powinien stosować różnorodne metody sprawdzające zmiany zachodzące w dziecku, przyrost wiadomości i umiejętności lub ewentualny zastój. Wiodącą metodą w klasie pierwszej będzie obserwacja pracy i zachowań dziecka, oraz analiza wytworów. Ocenie podlegać będą samodzielnie wykonane zadania, karty pracy, sporadycznie sprawdziany – testy. Ważne jest, by liczbę testów ograniczyć do minimum. Dziecko będzie motywowane przez system nagradzania. Każdy najmniejszy sukces musi być zauważany, doceniany i nagradzany. W klasie pierwszej unikać należy komentarzy typu: *nie umiesz, nie potrafisz*. Działają one demotywująco na dziecko, mogą zakłócić jego rozwój, będą przyczyną porażki i fobii szkolnej. Uczniowie powinni też próbować samooceny. Ważną rolę w procesie uczenia się odgrywają emocje, wpływające bezpośrednio na zachowanie dzieci. W czasie obserwacji należy zwrócić uwagę na zachowanie dzieci, by móc dokonać pełnej oceny poziomu rozwoju emocji dziecka i wesprzeć dzieci z zaburzeniami w tym obszarze.

W klasach drugiej i trzeciej metody sprawdzające są podobne, ale częściej pojawiają się oceny z samodzielnie wykonanych zadań, sprawdzianów czy testów. Ocenie podlegać będą projekty wykonane indywidualnie i grupowo. Obok samooceny pojawi się ocena kolegów i koleżanek, może ona dotyczyć oceny zachowania.

Ocena w klasie I	Ocenia w klasie II i III
obserwacja zachowań, umiejętności i zmian	obserwacja zachowań, umiejętności i zmian
analiza wytworów, zadań, kart pracy, wypowiedzi	analiza wytworów, zadań, kart pracy, wypowiedzi ustnych i pisemnych, odpowiedzi, projektów
testy	testy, sprawdziany, zadania kontrolne

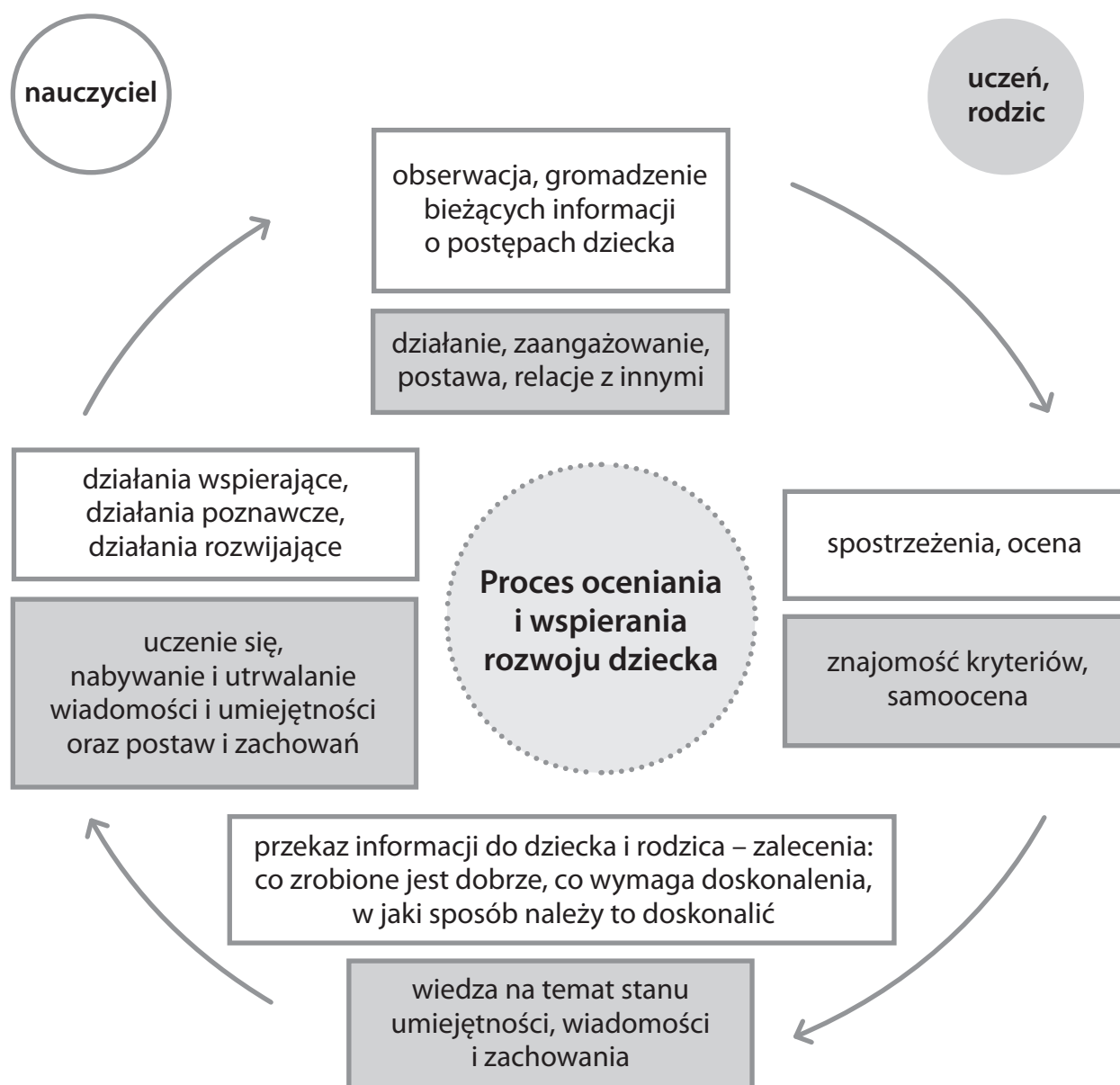
SPOSOBY OCENIANIA – OCENIANIE OPISOWE

Sposoby oceniania muszą być różnorodne, by umożliwić rzetelną ocenę umiejętności i wiadomości. Ze względu na różne możliwości i preferencje dzieci jedna metoda sprawdzania, na przykład test, nie dostarczy pełnej informacji na temat stanu wiedzy dziecka. Ocena powinna być wspierająca, zatem ma nieść informacje o bieżącym stanie wiedzy i umiejętnościach, a jednocześnie zawierać wskazówki do dalszej pracy: *Potrafisz już..., teraz popracuj nad...*

Z tego wynika, że ocena ograniczająca się do samego stopnia nie spełnia tej roli. Musi być uzupełniona odpowiednim komentarzem. Powyższe wymagania spełnia ocena opisowa, będąca obowiązkową w pierwszym etapie kształcenia w szkole podstawowej. Nauczyciel prowadzi karty obserwacji, w których odnotowuje postępy dzieci. Z wynikami obserwacji zapoznaje rodziców na spotkaniach klasowych lub w inny ustalony i przyjęty przez obie strony sposób. W czasie zajęć bardzo często towarzyszy ocena słowna, wspierająca i motywująca do pracy: *Bardzo ładnie to napisałeś; Gratuluję, bardzo się cieszę, że tak ładnie pracujesz; Widzę, że się starasz, już jest dużo lepiej; Popracuj jeszcze nad kształtem liter i będzie dobrze; Wierzę, że ci się uda; Bardzo się starałeś, doceniam to.*

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE JAKO OPIS PROCESU WYRÓWNYWANIA SZANS EDUKACYJNYCH

Ocenianie wspierające rozwój ucznia i polegające na zbieraniu informacji na temat stanu jego wiedzy i umiejętności i ich interpretacji tak, by można było stwierdzić, na którym etapie realizacji celów edukacyjnych jest i dokąd powinien zmierzać oraz jakie działania należy podjąć, by mu pomóc, nazywamy kształtującym. To ocenianie ma wiele zalet, czyni ucznia świadomym i aktywnym w procesie uczenia, daje mu szansę rozwoju. Pozwala indywidualnie osądzić, co uczeń już wie, a czego musi się jeszcze nauczyć. Ma go wesprzeć, pokazując, co już dobrze zrobił, a na czym musi popracować. Kolejne kroki będą inne dla różnych uczniów, zależą od etapu, na którym się znajdują. Nie występuje tutaj porównywanie wyników różnych uczniów. Oceniając ucznia w ten sposób, nauczyciel kładzie nacisk na jego indywidualny rozwój, stwarza mu możliwość wyrównywania szans.

Uczeń, przystępując do pracy, musi mieć świadomość, czego się uczy, po co się tego uczy, jak wykorzysta nabytą wiedzę i umiejętności w przyszłości. Natomiast nauczyciel musi posiadać pełną świadomość, co jest najważniejsze w danej lekcji, co będzie potrzebne uczniowi w przyszłości. Nauczyciel i uczeń, uczestniczący bezpośrednio w procesie nauczania i uczenia się, muszą odpowiedzieć sobie na zasadnicze pytania.

Nauczyciel	Uczeń
<i>Czego chcę nauczyć?</i>	<i>Czego się będę uczyć?</i>
<i>Co jest najważniejsze z tego, czego nauczę?</i>	<i>Co z tego jest najważniejsze?</i>
<i>Czy uczeń wykorzysta to w przyszłości?</i>	<i>Czy to mi się przyda?</i>
<i>Czy będzie mu to niezbędne w życiu?</i>	<i>Czy jest to dla mnie niezbędne?</i>
<i>Czy wszyscy muszą umieć to samo?</i>	<i>Czy muszą to wszystko umieć?</i>
<i>Co powinien umieć każdy?</i>	<i>Co muszą z tego umieć?</i>

ROLA RODZICÓW W OCENIANIU

Z celem i rolą oceniania należy zapoznać rodziców, by uświadomili sobie, że sposób oceniania ma pomóc ich dzieciom. Muszą zrozumieć, że od oceny ważniejsze jest to, czego dziecko się nauczyło, z czym sobie radzi. Istotna dla rodziców jest świadomość, z czym dziecko ma problem, bo wtedy mogą mu pomóc. Popularne pytanie o to, jaką ocenę dostało dziecko,? należy zastąpić szeregiem innych ważniejszych pytań:

JAKĄ OCENĘ DZIŚ DOSTAŁEŚ?

Czego się dzisiaj dowiedziałeś?

Czego się nauczyłeś?

Z czym miałeś problem?

Czy pracowałeś samodzielnie?

Czy dokończyłeś zadania?

Które zajęcia podobały ci się najbardziej?

Czy coś ci się szczególnie udało?

Czy czegoś nie zrozumiałeś?

Czy to był udany dzień?

Czy chcesz o czymś porozmawiać?

KRYTERIA OCENIANIA

Częstkowa ocena opisowa często budzi jeszcze wiele emocji. Nauczyciele, ucząc w licznych zespołach klasowych, nie zawsze mogą pozwolić sobie na dłuższy komentarz pisemny. Wystarczy ustalić właściwe kryteria słowne i zapoznać z nimi rodziców i uczniów. Poniżej kilka przykładów.

	Zachowanie	
Emocje, uczucia	Odczytuje i rozumie emocje innych.	Znakomicie
	Nazywa emocje i uczucia, kontroluje swoje emocje i uczucia.	Ładnie
	Potrafi panować nad emocjami.	Dobrze
	Potrafi poprosić o pomoc w trudnej sytuacji.	Postaraj się
	Nie radzi sobie z emocjami, wywołuje negatywne zachowania .	Pracuj więcej
	Nie potrafi nazwać emocji, nie panuje nad swoimi emocjami.	Poćwicz jeszcze
Praca w zespole	Przestrzega zasad współpracy i aktywnie współdziała w grupie.	Znakomicie
	Przyjmuje powierzone mu zadania w grupie.	Ładnie
	Potrafi przyjąć powierzone mu zadania.	Dobrze
	Niezbyt chętnie pracuje w grupie, biernie zachowuje się wobec grupy.	Postaraj się
	Zna zasady współpracy, ale ich nie respektuje.	Pracuj więcej
	Nie realizuje zadań grupy, utrudnia pracę innym.	Poćwicz jeszcze

	Edukacja polonistyczna – tworzenie tekstów	
KLASA I	Samodzielnie układa kilka zdań na podany temat.	Znakomicie
	Układa proste zdania.	Ładnie
	Pod kierunkiem nauczyciela układa proste zdania.	Dobrze
	Przepisuje proste zdania.	Postaraj się
	Przepisuje nieuważnie, popełnia wiele błędów.	Pracuj więcej
	Nie potrafi odwzorować podanego tekstu.	Poćwicz jeszcze

KLASA II	Tworzy twórcze teksty i opowiadania.	Znakomicie
	Uzupełnia teksty i je przekształca.	Ładnie
	Pisze tekst pod kierunkiem nauczyciela.	Dobrze
	Z pomocą nauczyciela pisze krótki tekst.	Postaraj się
	Nie układa tekstów, przepisuje je.	Pracuj więcej
	Nie układa tekstów, popełnia liczne błędy podczas przepisywania.	Poćwicz jeszcze
KLASA III	Tworzy rozbudowane swobodne teksty.	Znakomicie
	Samodzielnie pisze krótkie opowiadania.	Ładnie
	Potrafi napisać krótki tekst.	Dobrze
	Z pomocą nauczyciela pisze krótki tekst.	Postaraj się
	Pisze kilka prostych zdań tylko z pomocą nauczyciela.	Pracuj więcej
	Nawet z pomocą nie potrafi napisać kilka krótkich zdań.	Poćwicz jeszcze

Edukacja matematyczna – zadania tekstowe		
KLASA I	Samodzielnie układa i zapisuje zadanie do rysunku lub działania.	Znakomicie
	Samodzielnie rozwiązuje zadanie tekstowe.	Ładnie
	Zapisuje rozwiązanie zadania za pomocą cyfr i znaków.	Dobrze
	Z pomocą potrafi samodzielnie rozwiązać zadanie.	Postaraj się
	Zapisuje odpowiedź do zadania.	Pracuj więcej
	Nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi rozwiązać zadań.	Poćwicz jeszcze
KLASA II	Potrafi samodzielnie rozwiązać łatwe zadanie złożone .	Znakomicie
	Samodzielnie rozwiązuje proste zadanie tekstowe.	Ładnie
	Radzi sobie z rozwiązywaniem zadania tekstowego.	Dobrze
	Z pomocą rozwiązuje zadanie tekstowe.	Postaraj się
	Często nie rozumie treści zadania.	Pracuj więcej
	Nie potrafi rozwiązać prostego zadania tekstowego.	Poćwicz jeszcze

KLASA III	Samodzielnie rozwiązuje złożone zadania tekstowe.	Znakomicie
	Samodzielnie rozwiązuje zadania tekstowe.	Ładnie
	Rozwiązuje proste zadania tekstowe.	Dobrze
	Z pomocą rozwiązuje proste zadania tekstowe.	Postaraj się
	Tylko z pomocą rozwiązuje proste zadania tekstowe.	Pracuj więcej
	Nie radzi sobie z rozwiązywaniem zadań.	Poćwicz jeszcze

Kryteria ocen muszą być jawne, zrozumiałe i znane uczniom. Wtedy uczeń czuje się bezpiecznie, wie, co będzie podlegać ocenie, na co ma zwrócić uwagę. Uważnie odczytuje komentarz nauczyciela, potrafi się do niego ustosunkować. Kryteria ustala nauczyciel sam, bądź wspólnie z uczniami.

Oprócz oceny bieżącej nauczyciel dokonuje ocen podsumowujących, takimi są ocena semestralna i roczna. Ocena semestralna oprócz opisu wiadomości i umiejętności dziecka zawiera wskazówki do dalszej pracy. Roczna opisowa ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych po każdej klasie jest opisem wiadomości i umiejętności dziecka po danym etapie kształcenia. Uwzględnia poziom opanowania przez ucznia wiadomości i umiejętności z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla I etapu edukacyjnego oraz wskazuje potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia związane z przezwyciężaniem trudności w nauce lub rozwijaniem uzdolnień.

7.1. DIAGNOZA I OBSERWACJA DZIECKA ROZPOCZYNAJĄCEGO NAUKĘ W KLASIE PIERWSZEJ

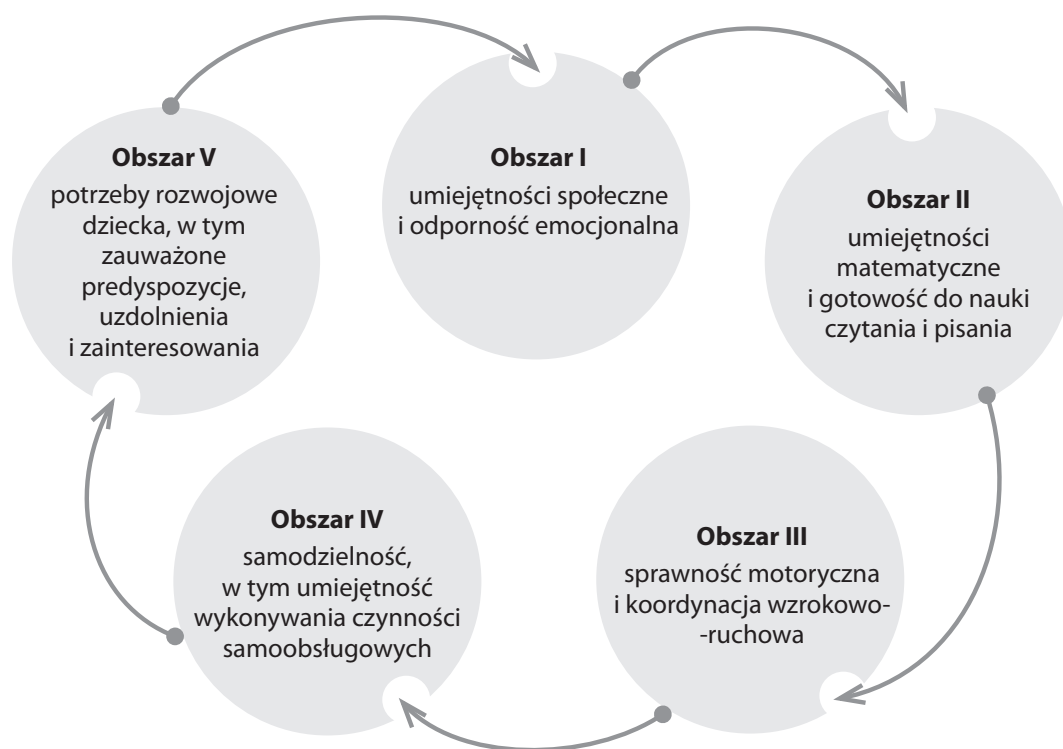
Opis narzędzia do diagnozy

Gotowość dziecka do podjęcia nauki w szkole jest jednym z najważniejszych warunków, jaki powinien zostać spełniony, aby zagwarantować uczniowi sukces na miarę jego możliwości i potrzeb w klasie pierwszej. Pierwszy etap działań w tym zakresie funkcjonuje na poziomie edukacji przedszkolnej, w której nauczyciele, w ramach procesów wspierania i edukacji dzieci w obowiązkowym rocznym przygotowaniu przedszkolnym, realizują treści podstawy programowej i stymulują rozwój dziecka. Odbywa się to w oparciu o podstawę programową wychowania przedszkolnego, w kierunkach wskazanych językiem efektów, podzielonych na piętnaście obszarów rozwoju dziecka.

Dokument informujący o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole stanowi kwintesencję informacji na temat potrzeb, możliwości, a także osiągnięć dziecka w zakresie przewidzianym podstawą programową wychowania przedszkolnego. Drugi etap odbywa się na początku roku klasy pierwszej, właśnie w tym czasie nauczyciel szkoły podstawowej, rozpoczynający pracę z grupą dzieci, powinien ponownie sprawdzić gotowość do podjęcia nauki w szkole, a sprawdzając, weryfikować poziom osiągnięć w stosunku do wymagań i efektów przewidzianych podstawą programową wychowania przedszkolnego, czyli wcześniejszego etapu rozwoju dziecka. Tym samym będzie mógł w dużym stopniu kontynuować za nauczycielami przedszkola działania o charakterze diagnostycznym i optymalnie dostosować metody oraz formy pracy z dzieckiem do każdego zajęcia.

Opisane poniżej narzędzie ma umożliwić taką diagnozę, która pozwoli na porównanie informacji pozyskanych wcześniej przez rodziców w przedszkolu i wyciągnięcie wniosków na temat ewentualnych zmian w postępkach i rozwoju dziecka w kontekście jego gotowości do podjęcia nauki w szkole. Dzięki zaproponowanemu poniżej podziałowi obserwacji nauczyciel klasy pierwszej obserwuje dziecko w ramach tych samych obszarów rozwoju, jakie brał pod uwagę nauczyciel przedszkola, wypełniając dokument zgodny z Rozporządzeniem ministra edukacji narodowej z dnia 18 stycznia 2017 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, zatytułowany *Informacja o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej*.

Obszary podlegające diagnozowaniu i kryteria obserwacji

Czas prowadzenia diagnozy – 10 dni (2 pierwsze tygodnie września)

Techniki: obserwacja, analiza wytworów, wywiad

Formy: indywidualna, zbiorowa

ZASADY

W każdym dniu nauczyciel:

- świadomie i celowo dokonuje obserwacji zachowań i analizy wytworów oraz prac dzieci w czasie zajęć lekcyjnych,
- wypełnia arkusz obserwacyjny,
- rozmawia z dziećmi, prowadząc wywiad.

Na pierwszym spotkaniu z rodzicami nauczyciel prosi o wypełnienie kwestionariusza wywiadu. Zebrane w ten sposób informacje o dziecku porównuje z wiedzą uzyskaną na temat dziecka na podstawie prowadzonych obserwacji, analizy i wywiadu.

KRYTERIA OBSERWACJI

A	tak	dane zachowanie lub umiejętność zdecydowanie pojawia się u dziecka
B	raczej tak	nauczyciel zaobserwował dane zachowanie lub umiejętność, ale nie jest ono utrwalone
C	raczej nie	dane zachowanie lub umiejętność pojawia się bardzo rzadko
D	nie	dane zachowanie lub umiejętność nie zostało przez nauczyciela zauważone

ARKUSZ OBSERWACJI UCZNIĄ ROZPOCZYNAJĄCEGO NAUKĘ W KLASIE PIERWSZEJ

Imię i nazwisko dziecka:.....
 Data urodzenia:.....
 Rok szkolny..... Klasa.....
 Data rozpoczęcia obserwacji.....
 Data zakończenia obserwacji.....

OBSZAR I						
Umiejętności społeczne i odporność emocjonalna						
Lp.	Czy poniższe zachowania i umiejętności pojawiają się u dziecka?	tak	raczej tak	raczej nie	nie	uwagi
1	Wymienia imiona i nazwiska osób bliskich; wie, gdzie pracują, czym się zajmują.					
2	Zna nazwę miejscowości, w której mieszka, i wymienia nazwy ważniejszych instytucji w mieście.					
3	Orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby, np. policjanta, strażaka.					
4	Wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a stolicą Polski jest Warszawa.					
5	Nazywa godło i flagę państwową, zna polski hymn i wie, że Polska należy do Unii Europejskiej.					
6	Obdarza uwagę dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują.					
7	Grzecznie zwraca się do innych.					
8	Potrafi zgodnie bawić się z innymi dziećmi.					

9	Radzi sobie w sytuacjach zadaniowych, współdziała z innymi i przestrzega reguł.					
10	Samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i przewiduje skutki swoich zachowań.					
11	Zna zagrożenia płynące ze świata ludzi i ich unika.					
12	Wie, jak należy zachowywać się na uroczystościach, np. na koncercie, festynie, przedstawieniu, w teatrze, w kinie.					
13	Ma poczucie sprawstwa („potrafię to zrobić”) i odczuwa radość z wykonanej pracy.					
14	Potrafi dokończyć rozpoczętą pracę.					
15	Rozpoznaje i nazywa emocje własne oraz innych osób.					
16	Samodzielnie inicjuje kontakty z rówieśnikami.					
17	Potrafi poprosić o pomoc i informuje o swoich potrzebach.					
18	Unika bójek, szarpania i krzyków.					

OBSZAR II						
Umiejętności matematyczne i gotowość do nauki czytania i pisania						
Lp.	Czy poniższe zachowania i umiejętności pojawiają się u dziecka?	tak	raczej tak	raczej nie	nie	uwagi
1	Stara się mówić poprawnie pod względem artykularyjnym i gramatycznym.					
2	Mówi płynnie, niezbyt głośno, dostosowuje ton głosu do sytuacji.					
3	Uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty.					
4	Formułuje dłuższe wypowiedzi o ważnych sprawach.					
5	Słucha opowiadań, baśni i rozmawia o nich.					
6	Interesuje się książkami i czytaniem.					
7	Interesuje się pisaniem.					
8	Układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy.					

9	Dzieli wyrazy na sylaby.					
10	Wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej.					
11	Rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli, np. w przedszkolu, na ulicy, na dworcu.					
12	Grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje).					
13	Formułuje uogólnienia typu: <i>to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne.</i>					
14	Stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć.					
15	Przelicza obiekty i odróżnia błędne liczenie od poprawnego.					
16	Wyznacza wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub na innych zbiorach zastępczych.					
17	Ustala równoliczność dwóch zbiorów, a także posługuje się liczebnikami porządkowymi.					
18	Rozróżnia strony lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby.					
19	Ustala położenie obiektów w odniesieniu do innych obiektów.					
20	Potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru.					
21	Wie, na czym polega pomiar długości, zna proste sposoby mierzenia, np. krokami, stopa za stopą.					
22	Zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy w roku.					
23	Potrafi uważnie patrzeć i zapamiętuje elementy obrazka.					
24	Przewiduje, w miarę swoich możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach – wnioskuje o wprowadzonych i obserwowanych zmianach.					
25	Uczestniczy w zabawach i grach teatralnych oraz w pantomimie.					

OBSZAR III						
Sprawność motoryczna i koordynacja wzrokowo-ruchowa						
Lp.	Czy poniższe zachowania i umiejętności pojawiają się u dziecka?	tak	raczej tak	raczej nie	nie	uwagi
1	Potrafi właściwie trzymać ołówek lub kredkę.					
2	Wykonuje ruchy rozmachowe.					
3	Wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych).					
4	Używa właściwie prostych narzędzi podczas majsterkowania.					
5	Orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i przy korzystaniu ze środków transportu.					
6	Uczestniczy w zajęciach i zabawach ruchowych, np. w parku, na boisku, w sali gimnastycznej.					
7	Jest sprawne fizycznie lub jest sprawne w miarę swoich możliwości, jeśli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo.					
8	Wycina po linii prostej, łamanej i krzywej.					
9	Koloruje wyznaczone powierzchnie.					
10	Odrysowuje proste rysunki.					
11	Odwzorowuje proste kształty geometryczne.					
12	Układa elementy wg wzoru.					
13	Rysuje po śladzie i wg wzoru.					
14	Chodzi po linii prostej na odcinku równym około 2 m.					
15	Skacze na jednej nodze.					

OBSZAR IV						
Samodzielność, w tym umiejętność wykonywania czynności samoobsługowych						
Lp.	Czy poniższe zachowania i umiejętności pojawiają się u dziecka?	tak	raczej tak	raczej nie	nie	uwagi
1	Umie się samodzielnie umyć i skorzystać z toalety.					
2	Samodzielnie ubiera się i rozbiera.					
3	Właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, sprząta po sobie.					
4	Dbą o swoje rzeczy osobiste, nie gubi ich, nie naraża ich na kradzież.					
5	Utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.					
6	Wie, jak trzeba się zachować w sytuacji zagrożenia oraz gdzie i jak poprosić o pomoc.					
7	Wie, jak należy dbać o zdrowie.					
8	Zna zagrożenia płynące ze świata roślin i zwierząt i ich unika.					
9	Samodzielnie wiąże sznurówki.					
10	Potrafi samodzielnie spakować tornister.					

OBSZAR V						
Potrzeby rozwojowe i edukacyjne dziecka, w tym zauważone predyspozycje, uzdolnienia i zainteresowania						
Lp.	Czy poniższe zachowania i umiejętności pojawiają się u dziecka?	tak	raczej tak	raczej nie	nie	uwagi
1	Odgrywa istotną rolę w zabawach.					
2	Śpiewa piosenki.					
3	Improwizuje muzykę ruchem wg własnego pomysłu.					
4	Słucha w skupieniu muzyki, w tym klasycznej.					

5	Potrafi wypowiedzieć się w formie pracy plastycznej.					
6	Interesuje się, w miarę swoich możliwości, wybranymi zabytkami i dziełami sztuki.					
7	Chętnie uczestniczy w zbiorowym śpiewie, tańcach i muzykowaniu.					
8	Gra na instrumencie muzycznym.					
9	Uprawia sporty (wybraną dyscyplinę).					
10	Interesuje się malarstwem, rzeźbą i architekturą (również architekturą zieleni i architekturą wnętrz).					
11	Interesuje się tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu.					
12	Interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w domu), próbuje zrozumieć, jak one działają.					
13	Interesuje się łamigłówkami matematycznymi, grami, w tym komputerowymi, w czasie których projektuje wymyślone przez siebie wirtualne akcje, zdarzenia, rzeczywistości.					
14	Interesuje się przyrodą lub historią lub inną dziedziną nauki.					
15	Interesuje się czytaniem, wymyślaniem własnych historyjek, które potrafi opowiedzieć.					

PROFIL DZIECKA

1. Mocne strony dziecka

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Zauważone trudności dziecka

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Planowane działania wspomagające

.....

.....

4. Wskazówki dla rodziców

**WYWIAD Z RODZICAMI DZIECKA
ROZPOCZYNAJĄCEGO NAUKĘ W KLASIE PIERWSZEJ**

Szanowni Państwo,

w trosce o najwyższy poziom edukacji Waszego dziecka proszę o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania, zgodnie z posiadaną przez Państwa wiedzą i według Państwa obserwacji. Zebrane odpowiedzi posłużą mi jako materiał pomocniczy, dzięki któremu szybciej i lepiej poznam indywidualne potrzeby oraz możliwości Waszego dziecka, a tym samym dostosuję do niego swoje wymagania, metody oraz zakres działań.

Wychowawczyni Waszego Dziecka

Proszę poniżej wpisać dane dziecka

Imię i nazwisko

Proszę przeczytać pytanie i krzyżykiem zaznaczyć właściwą odpowiedź.

	Czy Państwa dziecko:	TAK	NIE
1	Potrafi samo zawiązać sznurowadła i zapiąć guziki?		
2	Potrafi skakać na jednej nodze, na obu nogach, np. przez kałużę?		
3	Chętnie bierze udział w zabawach ruchowych?		
4	Potrafi lepić z plasteliny?		
5	Tnie nożyczkami według narysowanej linii prostej i krzywej?		
6	Prawidłowo wymawia wszystkie głoski?		
7	W opowiadaniu posługuje się pełnymi zdaniami?		
8	Wyraża się poprawnie, poprawnie buduje zdania?		
9	Łatwo dobiera właściwe słowa?		
10	Odróżnia lewą stronę swego ciała od strony prawej?		

11	Czy posługuje się zawsze jedną ręką w pracach wymagających wyboru, np. jedzenie, kolorowanie, mycie zębów?		
12	Potrafi kolorować obrazek, nie wykraczając poza linie?		
13	Potrafi posługiwać się przyborami do pisania?		
14	Lubi rysować lub kolorować?		
15	Potrafi tak narysować postać ludzką, by była kompletna, a części ciała rozmieszczone właściwie?		
16	Potrafi układać klocki w grupy wg barwy, kształtu, wielkości?		
17	Potrafi znaleźć kilka różnic w dwu obrazkach pozornie identycznych?		
18	Potrafi grupować przedmioty i obrazki wg określonych kryteriów, np. zabawki, słodycze, sprzęty domowe?		
19	Potrafi kojarzyć przedmioty lub obrazki pasujące do siebie, np. narty – śnieg, stopa – but, malina – krzew?		
20	Potrafi dobrać do wzoru takie same obrazki, takie same litery, takie same słowa?		
21	Potrafi ułożyć klocki tak samo jak we wzorze?		
22	Rozróżnia dźwięki z otoczenia, np. odróżnia dźwięk klaksonu samochodu od dzwonka roweru?		
23	Wyróżnia głoskę na początku wyrazu (nazywa dźwięki, które słyszy na początku nazw przedmiotów lub imion, np. plecak, eklerka, zajęć)?		
24	Różnicuje dźwięki podobne np. kura – góra (k – g)? Czy słyszy różnicę?		
25	Rozwiązuje proste zagadki?		
26	Zapamiętuje i powtarza z pamięci proste rymowanki i wierszyki?		
27	Potrafi skupić się na wykonywanej czynności?		
28	Potrafi wysłuchać 2–3 poleceń, następnie zastosować się do nich?		
29	Po skończonej pracy sprząta po sobie?		
30	Zazwyczaj kończy rozpoczętą pracę, nie zniechęca się zbyt szybko?		
31	Bawi się z rówieśnikami, z rodzeństwem?		
32	Potrafi podporządkować się poleceniom dorosłych?		
33	Ma w domu obowiązki, pomaga dorosłym, sprząta pokój?		
34	Interesuje się czymś szczególnym (taniec, sport, gra na instrumencie, rysowanie, opieka nad zwierzętami itp.)?		
35	Posiada w domu własny pokój, kąt do zabawy i nauki?		
36	Dzieli pokój z rodzeństwem lub innymi domownikami?		
37	Spędza w ciągu dnia minimum 1,5 godziny w ramach rozmowy, zabawy, spaceru lub innych aktywności wspólnie z rodziną.		

8. KONCEPCJA WSPIERANIA INDYWIDUALNYCH POTRZEB UCZNIÓW – POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA W PRAKTYCE

Na podstawie obowiązujących przepisów prawa oświatowego, pomoc psychologiczno-pedagogiczna organizowana w szkole ma na celu:

- rozpoznawanie i zaspakajanie indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów, a także rozpoznawanie czynników środowiskowych mających wpływ na funkcjonowanie ucznia w szkole i środowisku rówieśniczym, wskazywanie barier a także ograniczeń jakie stoją u podstaw problemów i trudności dziecka.

Objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną wynika w szczególności:

- 1) z niepełnosprawności;
- 2) z niedostosowania społecznego;
- 3) z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
- 4) z zaburzeń zachowania i emocji;
- 5) ze szczególnych uzdolnień;
- 6) ze specyficznych trudności w uczeniu się;
- 7) z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
- 8) z choroby przewlekłej;
- 9) z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
- 10) z niepowodzeń edukacyjnych;
- 11) z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
- 12) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana jest w przedszkolu, szkole:

- rodzicom uczniów i nauczycielom;
- w celu rozwiązywania problemów wychowawczych i dydaktycznych;
- w celu zwiększania efektywności pomocy udzielanej uczniom.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest organizowana i udzielana we współpracy z:

- 1) rodzicami uczniów;
- 2) poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, zwanymi dalej „poradniami”;
- 3) placówkami doskonalenia nauczycieli;
- 4) innymi przedszkolami, szkołami i placówkami;
- 5) organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przedszkolu, szkole i placówce jest udzielana z inicjatywy:

- 1) ucznia;
- 2) rodziców ucznia;
- 3) dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki;
- 4) nauczyciela, wychowawcy grupy wychowawczej lub specjalisty, prowadzących zajęcia z uczniem;
- 5) pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania lub higienistki szkolnej;
- 6) poradni;

- 7) asystenta edukacji romskiej;
- 8) pomocy nauczyciela;
- 9) asystenta nauczyciela;
- 10) pracownika socjalnego;
- 11) asystenta rodziny;
- 12) kuratora sądowego;
- 13) organizacji pozarządowej lub instytucji działającej na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży
W szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:
 - 1) klas terapeutycznych;
 - 2) zajęć rozwijających uzdolnienia;
 - 3) zajęć rozwijających umiejętności uczenia się;
 - 4) zajęć dydaktyczno-wyrównawczych;
 - 5) zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
 - 6) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych;
 - 7) zindywidualizowanej ścieżki kształcenia;
 - 8) porad i konsultacji;
 - 9) warsztatów.

Zintegrowane działania nauczycieli mogą przybrać formę współpracy w ramach zespołu. W skład zespołu wchodzi nauczyciele, wychowawcy, specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem, pedagog, logopeda, rodzice oraz inni specjaliści spoza szkoły np. Poradni, placówki doskonalenia, organizacji pozarządowej, którzy mogą wesprzeć działania nauczycieli i rodziców. Dzieje się to na zasadach opisanych w statucie szkoły pod nadzorem dyrektora szkoły.

Spotkania zespołu zwołuje osoba koordynująca jego pracę np. wychowawca klasy — w miarę potrzeb. Dokumentacja powinna być prowadzona zgodnie z wymaganiami przepisów prawa oświatowego wynikającymi z rozporządzeniu w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji

W spotkaniach zespołu mogą również uczestniczyć rodzice, przedstawiciel poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, inne osoby, w szczególności lekarz, psycholog, pedagog, logopeda lub inny specjalista.

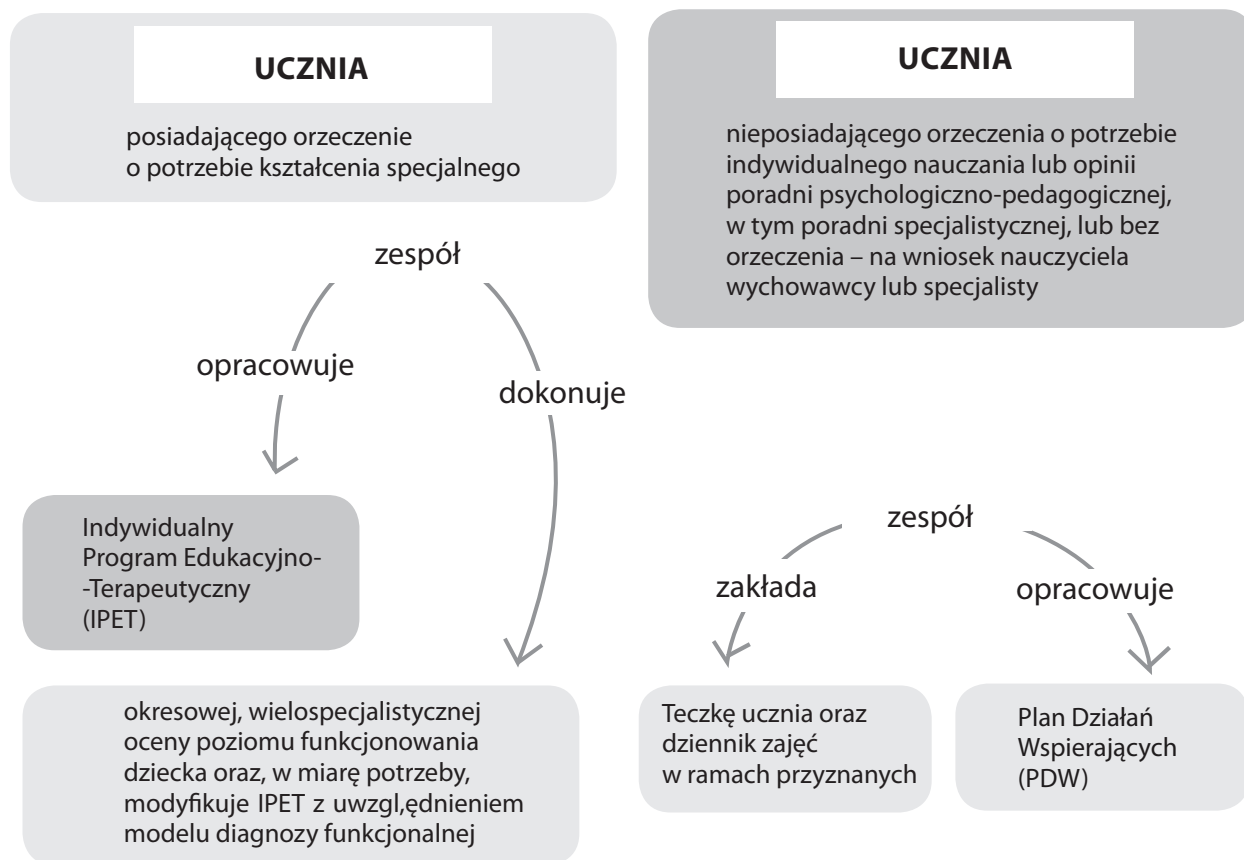
Obowiązkowo powoływany jest przez dyrektora zespół dla ucznia:

- posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania lub opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w zakresie, w którym prawo reguluje konieczność powołania takiego zespołu.

Do zadań zespołu należy:

- ustalenie zakresu, w którym uczeń wymaga pomocy psychologiczno-pedagogicznej z uwagi na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne, w tym szczególne uzdolnienia,
- określenie zalecanych form, sposobów i okresu udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, a w przypadku ucznia posiadającego orzeczenie lub opinię, o których mowa w § 19 ust. 2 pkt 1 – także z uwzględnieniem zaleceń zawartych w orzeczeniu lub opinii.

- W przypadku:

Uwaga! Rodzice otrzymują kopię Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego. Wzory dokumentacji w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej można pobrać w formie pliku elektronicznego z MAC-Akademia.

Zespół decyduje o wcześniejszym zakończeniu udzielania uczniowi danej formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zespoły utworzone dla uczniów mających jednorodne indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne mogą opracować wspólny plan działań wspierających dla tych uczniów.

Dyrektor szkoły ustala dla ucznia formy, sposoby i okres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane.

O ustalonych dla ucznia formach, sposobach i okresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, dyrektor szkoły niezwłocznie informuje na piśmie rodziców ucznia.

W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, ustalone przez dyrektora szkoły formy, sposoby i okres udzielania pomocy psychologicz-

no- pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, są uwzględniane w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym, opracowanym dla ucznia na podstawie przepisów w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych albo przepisów w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach.

8.1. ZASADY PRACY Z UCZNIEM MAJĄCYM TRUDNOŚCI W NAUCE

Podczas pracy z uczniami mającymi trudności w nauce nauczyciel musi wykazać się cierpliwością i troską, ale powinien być też zdecydowany, wymagający i konsekwentny. Nauczyciel nie może też zapominać, że cele, które osiągną jego uczniowie, będą ich ogromnymi sukcesami, ale nie zawsze będą spełniać zewnętrzne kryteria.

Zasady pracy z uczniem mającym trudności w nauce:

- należy wyszukiwać w jego uczeniu się mocne strony i na nich opierać nauczanie,
- zachęcać i pozytywnie komentować,
- pomóc ustalać realistyczne cele i oceniać osiągnięcia,
- dostosowywać poziom trudności zadań,
- stosować materiały odwołujące się do wielu zmysłów,
- zadawać prace oparte na zainteresowaniach uczniów,
- stosować krótkie zadania, w których pierwsza część jest łatwa lub na tyle uczniom znajoma, żeby już na wstępie mogli odnieść sukces,
- należy chwalić uczniów, kiedy odpowiadają wystarczająco dobrze,
- dać im sposobność poprawienia prac niewystarczająco dobrych,
- upewnić ich, że w razie potrzeby otrzymają pomoc,
- doceniać ich wysiłek i wkład pracy, nie szczędzić pochwał,
- sadzać takich uczniów w pierwszych ławkach i nawiązywać z nimi częsty kontakt wzrokowy,
- gromadzić książki i materiały dydaktyczne obejmujące materiał nauczania z danej klasy, ale łatwiejszy w czytaniu,
- uczyć samodzielnego czytania i umiejętności uczenia się, a nie wyłącznie materiału programowego,
- w każdym dziale programowym wyszukiwać to, co podstawowe i konieczne do nauczania i nauczać tego tak, żeby uczniowie doskonale to przyswoili, choćby kosztem innych wiadomości i umiejętności, które opanowali pozostali uczniowie,
- udzielać wskazówek, jak się uczyć, i pomagać w trakcie uczenia się,
- traktować tych uczniów ze zrozumieniem, ale stanowczo domagać się osiągnięcia założonych celów dydaktycznych.

8.2. ZASADY PRACY Z UCZNIEM ZE SZCZEGÓLNYMI UZDOLNIENIAMI

Punktem wyjścia do planowania rozwoju ucznia jest wszechstronne poznanie, diagnoza, typów inteligencji, stylów uczenia się. Aby nauczyciel mógł pomóc w rozwoju twórczych umiejętności uczniów, musi odkryć posiadane przez nich zdolności, zainteresowania, określić cechy ich temperamentu, styl uczenia się (wzrokowy, słuchowy, kinestetyczny), rodzaj dominującej inteligencji, ich motywację, potrzeby i aspiracje, dostosować proces nauczania do procesu uczenia się. Możliwości intelektualne ucznia nie zawsze uwidaczniają się, dlatego bardzo ważna jest tu praca, dzięki której uczeń może pokazać swój potencjał, odkryć swoje zdolności.

Sposoby badania predyspozycji:

- obserwacja,
- test inteligencji wielorakiej Howarda Gardnera
- testy rysunkowe:
 - Narysuj człowieka (Goodenough-Harris Drawing Test),
 - Test Dom – Drzewo – Osoba J. Bucka,
- wywiad z rodzicami i uczniem.

Ważnym czynnikiem psychologicznym w uczeniu się jest motywacja. Znajomość motywacyjnych uwarunkowań uczenia się i różnic w motywacji uczenia się różnych osób jest jednym z warunków właściwego organizowania procesu kształcenia. Szczególne potrzeby ucznia uzdolnionego, jego chęć i energia do pracy muszą zostać właściwie zagospodarowane. Nauczyciel powinien zmobilizować ucznia do pracy, wzmocnić uczniowską motywację i zaangażowanie, zaszcześcić radość uczenia się. Wymaga to z jego strony przemyślanych decyzji, odpowiedzialnych działań, które pomogą w pokonywaniu trudności i przeszkód. Praca z uczniem zdolnym jest trudną i absorbującą płaszczyzną działalności w procesie dydaktycznym, ale jednocześnie pasjonującą, stawiającą nauczycielowi pewne wyzwania.

Pozytywne i negatywne przykłady zachowań ucznia zdolnego

DZIECKO ZDOLNE:

- szybciej i sprawniej selekcjonuje informacje
- szybciej i sprawniej zapamiętuje
- łatwiej i bardziej spontanicznie rozwiązuje problemy
- ma podzielną uwagę
- jest zainteresowane zagadnieniem natury poznawczej
- jest dociekliwe
- potrafi zidentyfikować problem
- myśli syntetycznie
- jest niezależne i krytyczne w myśleniu
- ma poczucie humoru (dostrzega czarny humor)
- jest wrażliwe na innych
- ma bogaty zasób słownictwa
- ma hobby, zainteresowania
- posiada wiedzę wykraczającą poza ramy opisane w programie nauczania (szczególnie w obszarze zainteresowań).

DZIECKO ZDOLNE:

- zadaje dużo pytań — „przeszkadza”
- nudzi się, gdy ma do wykonania za dużo zadań tego samego rodzaju
- jest niecierpliwe i nietolerancyjne w stosunku do osób, które za nim nie nadążają
- żartuje, potrafi być cyniczne wobec innych
- nie akceptuje swojego wizerunku – nie chce się pokazywać
- nie potrafi akceptować opinii innych
- jest uparte – tzw. ośli upór
- jest obojętne wobec zasad dobrego wychowania
- jest hałaśliwe i kłótlive
- charakteryzuje je silny egocentryzm
- wykazuje niechęć do współpracy (jest indywidualistą)
- jest sfrustrowane, gdy dostaje mało ambitne zadania lub nie wygrywa
- ma poczucie zawodu z powodu niespełnienia
- nie potrafi pogodzić się z niemożnością osiągnięcia celów.

Zakres pracy z uczniem zdolnym dzieli się na trzy kategorie:

- indywidualizację w procesie lekcyjnym,
- indywidualizację na zajęciach pozalekcyjnych,
- udział w zajęciach pozaszkolnych.

Indywidualizacja procesu nauczania odbywa się przez różnicowanie i rozszerzanie treści programu nauczania, nauczanie wielopoziomowe. Można je realizować poprzez:

- rozwijanie zainteresowań twórczych,
- kształcenie wielopoziomowe i zróżnicowane,
- stawianie i rozwiązywanie problemów,
- stosowanie metod uaktywniających obserwację, myślenie wzbogacające język uczniów,
- rozwijanie samodzielności według indywidualnego tempa oraz usamodzielnianie poprzez odbudowywanie emocjonalno-motywacyjne zamierzeń, planów,
- indywidualizację procesu dydaktycznego, zadań szkolnych i domowych, zadań trudniejszych, zadań do wyboru,
- kształtowanie postaw i dyspozycji twórczych w wybranych dziedzinach,
- kształtowanie właściwej wspólnoty uczniowskiej przez eliminowanie atmosfery lęku i zagrożenia, stymulującą twórczą aktywność dzieci i młodzieży.

Zasady pracy z uczniem zdolnym:

- należy zwracać uwagę na to, co uczeń mówi i robi,
- wydobywać i ujawniać u ucznia umiejętności i postawy oraz je rozwijać,
- kształtować u ucznia wiarę we własne możliwości,
- pobudzać ucznia do zdobywania wiadomości na drodze poszukiwań i badań,
- pobudzać aktywność ucznia.

Indywidualizacja pracy zarówno z uczniem mającym trudności w nauce, jak i z uczniem zdolnym dobrze wpływa na stosunki interpersonalne, ale też na rozwój poszczególnych uczniów. Wyrównuje szanse, pozwala wyzyskać to, co najlepsze w uczniach i nauczycielu, rozwijać ich mocne strony, ale również daje możliwość poznania słabych stron, nad którymi należy pracować.

8.3. SPOSOBY ROZPOZNAWANIA I ZASPOKAJANIA INDYWIDUALNYCH POTRZEB ROZWOJOWYCH I EDUKACYJNYCH UCZNIĄ ORAZ INDYWIDUALNYCH MOŻLIWOŚCI PSYCHOFIZYCZNYCH UCZNIĄ

SPECYFICZNE TRUDNOŚCI W CZYTANIU I W PISANIU ORAZ ZAGROŻENIE DYSLEKSJĄ

Przyczyny trudności:

- zaburzenia percepcji słuchowej,
- zaburzenia percepcji wzrokowej i orientacji przestrzennej,
- zakłócenia motoryki,
- zaburzenia procesu lateralizacji,
- zaburzenia koncentracji uwagi,
- zaburzenia rozwoju mowy.

Symptomy zaburzeń percepcji słuchowej:

- trudności w nauce języków obcych, w pamięciowym uczeniu się (wiersze, teksty piosenek, ciągi słowne – dni tygodnia, nazwy miesięcy, tabliczka mnożenia),
- trudności w przyswajaniu materiału z gramatyki, w rozumieniu dłuższych wypowiedzi słownych i poleceń,
- trudności w czytaniu: niewłaściwe wybrzmiewanie dźwięków mowy, trudności w synteżowaniu przeliterowanych dźwięków, błędy w czytaniu: zamienianie liter, nieprawidłowe odczytywanie wyrazów, niewłaściwe zrozumienie określeń słownych, hałas uniemożliwia im czytanie,
- trudności w pisaniu: specyficzne błędy – przekręcenia, poprawki, przestawianie szyku wyrazów, łączenie wyrazów, problem ze zmiękczeniami, dwuznakami, głoskami bezdźwięcznymi, głoskami nosowymi, liczne zniekształcenia, widoczne wady językowe.

Metody badania poziomu percepcji słuchowej:

- wywiad z rodzicami – dostarcza informacji na temat przebiegu dotychczasowego rozwoju mowy dziecka; dowiadujemy się z niego, czy dziecko zna wiersze, czy szybko się ich uczy i od jak dawna, czy jest muzykalne, czy rozpoznaje melodie,
- obserwacja dziecka – wypowiedzi i wymowa dziecka pozwalają ujawnić wady wymowy, przekręcanie wyrazów, mały zasób słów; podczas obserwacji w czasie czytania, słuchania i pisania też możemy wnioskować o percepcji słuchowej.
- próby eksperymentalne – pozwalają ocenić poziom analizy i syntezy słuchowej; najpierw wyodrębniamy w tekście zdania, potem – wyrazy w zdaniach, sylaby w wyrazach, głoski w nagłosie i w wygłosie,
- test odtwarzania struktur rytmicznych Miry Stambak,
- skala Ryzyka Dysleksji prof. M. Bogdanowicz.

Ćwiczenia rozwijające umiejętność dokonywania analizy i syntezy słuchowej wyrazów:

- ćwiczenia na materiale bezliterowym
 - rozpoznawanie dźwięków i szmerów
 - odtwarzanie przez dzieci słyszanego rytmu
 - odtwarzanie struktur dźwiękowych na podstawie układów przestrzennych,
- ćwiczenia na materiale literowym
 - wyodrębnianie: zdań w mowie, słów w zdaniach, głosek w słowach
 - wyodrębnianie sylab w słowach
 - dzielenie wyrazów na sylaby
 - dzielenie wyrazów na sylaby i wyodrębnianie głosek w sylabach
 - tworzenie wyrazów z sylab
 - czytanie sylab i tworzenie z nich wyrazów przy zastosowaniu loteryjek obrazkowo-sylabowych i obrazkowo-wyrazowych
 - układanie zdań z sylab
 - wybieranie i segregowanie przedmiotów oraz obrazków na podstawie dźwiękowych właściwości ich nazw
 - tworzenie wyrazów z podanych głosek i ich zamienianie
 - różnicowanie dźwięczności głosek
 - różnicowanie głosek opozycyjnych.

Symptomy zaburzeń percepcji wzrokowej i orientacji przestrzennej:

- trudności w nauce geometrii, wynikające z zaburzeń wyobraźni przestrzennej w różnicowaniu kształtów figur geometrycznych i zakłóconej orientacji i wyobraźni przestrzennej: nad, pod, obok,
- trudności w posługiwaniu się mapą, związane z zakłóconą orientacją w stronach świata,
- trudności w werbalnym przyswajaniu pojęć,
- trudności w nauce języków obcych – w zapamiętywaniu liter, zwłaszcza podobnych znaków,
- trudności w pisaniu – mylenie podobnych liter, liter różniących się położeniem do osi pionowej lub poziomej, np.: p – b, n – u, d – g, odwracanie kolejności liter w wyrazach, pomijanie w literach ogonków, kreseczek, za duże lub za małe odstępy między literami, pisanie w niewłaściwych liniach,
- trudności w czytaniu – trudności z kojarzeniem dźwięku z literą, mylenie liter i wyrazów wykazujących podobieństwo graficzne, np.: piłka – pałka, czytanie na pamięć, zgadywanie, wolne tempo czytania, niechęć do głośnego czytania, trudności ze zrozumieniem przeczytanej treści, gubienie się w tekście, duża męczliwość,
- trudności w rysowaniu i odwzorowywaniu kształtów geometrycznych, zwłaszcza z pamięci i według wzoru, ubogie rysunki (uproszczona, schematyczna forma), zakłócone stosunki przestrzenne i proporcje, trudności w rozplanowaniu pracy, kłopoty z poprawnym odtwarzaniem wzorów w układankach i mozaikach.

Metody badania percepcji wzrokowej i orientacji przestrzennej:

- obserwacja dziecka podczas codziennych czynności i zabaw konstrukcyjnych, dydaktycznych, podczas rysowania, czytania.
- wywiad z rodzicami – dostarcza wiadomości o rysunkach, zabawach, orientacji w schemacie własnego ciała i w przestrzeni.
- analizowanie wytworów, głównie rysunków, wykonanych według gotowych wzorów.
- próby eksperymentalne – odwzorowywanie figur geometrycznych H. Spionek.
- testy Bender-Koppitz i Bender-Santucci (polegają na reprodukowaniu figur geometrycznych).

Ćwiczenia usprawniające analizę i syntezę wzrokową oraz orientację przestrzenną:

- ćwiczenia na materiale bezliterowym
 - rozpoznawanie obrazków i ich elementów
 - składanie obrazków z części
 - rozpoznawanie braków na obrazku
 - wyodrębnianie różnic między pozornie identycznymi obrazkami
 - różnicowanie przedmiotów i figur
 - ćwiczenia w rozpoznawaniu kształtów i kolorów
 - ćwiczenia w układaniu dowolnych kompozycji
 - układanie figur według podanego wzoru
 - odnajdywanie schowanego klocka
 - zabawy w domino
 - określanie położenia przedmiotów w przestrzeni
 - określanie położenia przedmiotów względem siebie
 - chodzenie po dużych drewnianych figurach geometrycznych
 - zabawy w zapamiętywanie obrazków lub przedmiotów obserwowanych przez określony czas.
- ćwiczenia na materiale literowym
 - wyszukiwanie takich samych liter i ich segregowanie
 - lepienie liter z plasteliny lub układanie ich kształtów z drutu
 - utrwalanie kształtów i położenia liter
 - wyszukiwanie takich samych sylab i ich segregowanie
 - krzyżówka sylabowa
 - wyszukiwanie takich samych wyrazów i rozpoznawanie ich w tekście
 - loteryjka wyrazowa
 - podobieństwo między wyrazami.

Objawy zakłóceń motoryki małej:

- w zakresie codziennych czynności i zabaw – opóźnienie w rozwoju praktyki, brak precyzji ruchów drobnych, duże trudności z wykonywaniem prostych zadań, opóźniona samoobsługa, mała samodzielność, niechęć do budowania figur z klocków, niszczenie zabawek, upuszczanie przedmiotów, odmawianie wycinania, praca tylko jedną ręką (druga przeszkadza),
- w zakresie pisania – mała precyzja ruchów palców, zniekształcone pismo, niemieszczące się w liniaturze, nieprawidłowe trzymanie pióra, kredek,
- w zakresie rysowania i zajęć plastycznych – niezręczne wycinanie, szarpanie papieru, nadmierne napięcie mięśniowe powoduje łamanie kredek, ruchy gwałtowne, kanciaste, przy zbyt małym napięciu mięśniowym – linie rysunku są niewidoczne.

Metody badania motoryki:

- wywiad z rodzicami – ustalenie historii dotychczasowego rozwoju ruchowego dziecka.
 - obserwacja dziecka podczas codziennych zajęć i zabaw.
 - analizowanie jego wytworów – rysunków, wycinanek, ulepień.
 - badania testowe i eksperymenty.
- Do obliczania wieku ilorazu rozwoju ruchowego stosuje się polską adaptację testu N. Ozierckiego, dokonaną przez A. Barańskiego.
- Do oceny motoryki rąk służy test M. Stambak – Kreskowanie.
- Do oceny możliwości motorycznych dzieci od 6 roku życia przeznaczona jest Skala do oceny percepcji N.C. Kepharta oraz Skala oceny sprawności ruchowej A. Somervell i Ch. Ison.

Symptomy zaburzeń procesu lateralizacji:

- w pisaniu – mylenie liter o podobnych kształtach, odwracanie liter, pismo lustrzane, zniekształcona strona graficzna pisma,
- w czytaniu – przestawianie liter i części wyrazowych, opuszczanie całego wiersza, wolne tempo czytania, czytanie wyrazów od prawej strony do lewej, odczytywanie cyfr w sposób zwierciadlany, np.: 12 – 21,
- w rysowaniu – zmiany kierunków w rysunkach, błędny kierunek odwzorowywania,
- problemy w odczytywaniu mapy, w rysowaniu figur geometrycznych.

Metody badania lateralizacji:

- wywiad z rodzicami – jak rozwijała się dotychczas lateralizacja u dziecka, kiedy zauważono pierwsze przejawy, czy w rodzinie były osoby leworęczne,
- obserwacja w sytuacjach życiowych, kiedy dziecko musi dokonać wyboru jednego z dwóch narządów – ruchu lub zmysłu, którą nogą kopie piłkę, którą ręką rysuje, wycina, którym okiem zagląda przez dziurkę od klucza.
- próby eksperymentalne – pantomimiczne naśladowanie ruchów, skakanie na jednej nodze, zagłądanie do kalejdoskopu,
- Test lateralizacji R. Zazzo i N. Galifret-Granjon, który pozwala określić dominację ręki, oka, nogi.

Trudności w nauce występują u dzieci:

- z lateralizacją osłabioną (oburęcznych, obustronnych)
- lewostronnych (z lateralizacją skrzyżowaną lub lewostronną)
- leworęcznych.

Ćwiczenia usprawniające motorykę ogólną:

- zabawy rzutne i zręcznościowe
- biegi i skoki
- zabawy i ćwiczenia rozluźniające napięcie mięśniowe
- ćwiczenia relaksacyjne
- zabawy na lokalizację i orientację w przestrzeni.

Ćwiczenia kształcące zaburzoną sprawność manualną:

- ćwiczenia rozmachowe
- ćwiczenia ruchliwości i sprawności palców.

Zaburzenia artykulacji – różnego rodzaju wady wymowy spowodowane najróżniejszymi czynnikami, znane pod terminem dyslalia. Zalicza się do nich: sygmatyzm, rotacyzm, kapacyzm, gammacyzm i wymowę bezdźwięczną. Tymi problemami zajmują się logopedzi.

Cel zajęć: usprawnienie zaburzonych funkcji, zdiagnozowanych lub zaobserwowanych u poszczególnych dzieci.

Proponowane zasady prowadzenia zajęć:

- przyjazna atmosfera i zapewnienie bezpieczeństwa
- dobór ćwiczeń indywidualnie do potrzeb i możliwości dzieci w grupie
- nauka poprzez zabawę.

Każde zajęcia powinny zawierać ćwiczenia lub elementy ćwiczeń z zakresu:

- analizy i syntezy słuchowej
- analizy i syntezy wzrokowej
- koordynacji wzrokowo-ruchowej
- orientacji czasowo-przestrzennej
- mówienia
- czytania

- pisanie
- myślenia
- reedukacji psychomotorycznej.

Zalecane metody:

- Metoda Dobrego Startu (Bon Depart)
- metoda nauki czytania według prof. Jagody Cieszyńskiej
- metoda Batii Strauss
- metoda Labana
- metoda Ročławskiego
- metoda Kielar-Turskiej
- metoda 18 struktur wyrazowych J. Kurzawy.

Literatura

Sawa B., *Jeżeli dziecko źle czyta i pisze*, WSiP, Warszawa 1987.

Skibińska H., *Praca korekcyjno-kompensacyjna z dziećmi z trudnościami w pisaniu i czytaniu*, Wydawnictwo Uczelniane WSP, Bydgoszcz 1990.

Terapia pedagogiczna, tom I, *Zaburzenia rozwoju psychoruchowego dzieci*, Red. E.M. Skorek, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2007.

SPECYFICZNE TRUDNOŚCI W UCZENIU SIĘ MATEMATYKI

Przyczyny specyficznych trudności:

- rozpoczęcie nauki z obniżoną dojrzałością do uczenia się matematyki,
- wolniejszy rozwój procesów psychicznych, zaangażowanych w opanowanie pojęć i umiejętności matematycznych,
- opóźnienie w rozumowaniu operacyjnym,
- napięcie i słaba odporność emocjonalna,
- mało percepcyjne spostrzeganie i obniżona sprawność manualna,
- nadpobudliwość, zahamowanie lub problemy ze skupieniem uwagi,
- zaburzenia zdolności do syntetyzowania i koordynowania funkcji percepcyjnych z funkcjami motorycznymi i reakcjami ruchowymi.

Symptomy zachowań:

- tendencja do przedłużania części organizacyjnej zajęć,
- brak zrozumienia sensu zadań matematycznych,
- kierowanie aktywności na obronę przed koniecznością rozwiązywania zadań,
- niechęć do aktywności w czasie zajęć,
- niski poziom odporności emocjonalnej na pokonywanie trudności,
- nabywanie nielicznych doświadczeń logicznych i matematycznych,
- gubienie intelektualnego sensu zadań wskutek nadmiernej koncentracji nad czynnościami technicznymi.

Działania i ćwiczenia usprawniające:

- hartowanie odporności emocjonalnej – zdolności do rozumnego kierowania swym zachowaniem w sytuacjach pełnych napięć, wymagających wysiłku umysłowego,
- kształtowanie schematu liczenia,
- doskonalenie techniki liczenia, np. w trakcie porządkowania,
- stopniowe zastępowanie liczenia na konkretnych liczeniach na poziomie symbolicznym,
- stworzenie odpowiednich warunków, by dziecko mogło badać i odkrywać w celu zdobycia doświadczeń,

- stosowanie zadań i pytań problemowych,
- rozbudzanie ciekawości i aktywności dziecka,
- pogłębianie i utrwalanie znajomości czterech działań arytmetycznych wraz z opanowaniem podstaw techniki rachunkowej,
- rozwijanie umiejętności posługiwania się metodami matematycznymi podczas rozwiązywania problemów dotyczących treści programowych oraz sytuacji życiowych,
- rozumienie działań na liczbach w oderwaniu od konkretnej sytuacji,
- wdrażanie do samodzielnej pracy z tekstem matematycznym,
- rozwijanie wyobraźni, myślenia, aktywności twórczej i zainteresowań matematyką,
- kształtowanie i utrwalanie podstawowych pojęć arytmetycznych.

Cele zajęć:

- stymulacja i wspomaganie rozwoju
- korekta zaburzonych procesów poznawczych
- rozwój sfer: intelektualnej, emocjonalnej i sprawnościowej, oraz zdolności do zintegrowania funkcji percepcyjno-motorycznych
- pozytywne nastawienie do uczenia się matematyki w warunkach szkolnych
- wdrażanie do pracy samodzielnej.

Zalecane metody:

- problemowe
- praktycznego działania, w tym gry dydaktyczne.

SPECYFICZNE TRUDNOŚCI W ZACHOWANIU

1. **Nadpobudliwość psychoruchowa** występuje zwłaszcza u chłopców.

Przyczyny:

- uwarunkowania genetyczne
- niewłaściwy przebieg ciąży
- urazy mechaniczne w czasie ciąży, porodu, połogu
- ciężki przebieg chorób, alergia, urazy głowy w okresie dziecięcym
- wadliwe oddziaływanie wychowawcze.

Symptomy:

- ma problem z koncentracją uwagi
- reaguje na wszystkie bodźce zewnętrzne, nie potrafi wybrać najistotniejszego bodźca
- nie potrafi czekać na swoją kolejkę w czasie gier i zabaw
- w sferze emocjonalnej jest drażliwe, impulsywne, często zmienia nastroj
- nie potrafi podporządkować się ustalonym normom i zasadom
- w czasie zajęć kręci się, wiercizakłóca ich tok, odwracając uwagę innych
- ssie palec, obgryza paznokcie
- w obszarze motoryki małej ma problemy z wiązaniem butów, zapinaniem guzików, starannością prac plastycznych
- myśli pochopnie, nie analizuje swojego zachowania
- często nie kończy rozpoczętych zadań
- wypowiada się chaotycznie
- jąka się.

Zasady postępowania:

- indywidualne podejście i akceptacja
- umożliwienie odnoszenia małych sukcesów
- spokój, konsekwencja i cierpliwość

- stawianie jasnych wymagań
- zadawanie krótkich i precyzyjnych pytań, poleceń
- ograniczenie zbędnych bodźców do minimum
- unikanie współzawodnictwa
- niekaranie bezczynnością
- ustalenie jednolitego frontu działań z rodzicami.

2. Dzieci zahamowane psychoruchowo – mają opóźniony rozwój ruchowy, ale nie psychiczny.

Przyczyny:

- zagrożenie bliskiego związku z rodzicami – potrzeba stałej bliskości
- ostra krytyka i ośmieszanie dziecka
- nieopanowane zachowania emocjonalne osób z najbliższego otoczenia dziecka
- utrwalone kary fizyczne.

Symptomy:

- mała sprawność ruchowa, niezręczność, zła koordynacja ruchu
- spowolnienie ruchowe
- brak spontaniczności w ruchach
- występowanie tików
- brak koncentracji uwagi
- opóźniony refleks
- powolność w kojarzeniu faktów
- brak zainteresowania rzeczywistością
- nadwrażliwość
- skłonność do empatii
- brak emocjonalnych przeżyć
- zamykanie się na nowych ludzi, wycofywanie się.

Zasady postępowania:

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, wyrozumiałość i cierpliwość
- akceptacja wszystkich form zachowania
- wprowadzenie atmosfery spokoju i życzliwości
- wyciszenie napięć emocjonalnych i lęków dziecka
- nagradzanie najmniejszych przejawów samodzielności
- stworzenie warunków do odnoszenia sukcesów
- dostrzeganie każdego sukcesu
- pomaganie w nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów w rówieśnikami
- unikanie kar i krytyki
- ścisła współpraca z poradnią.

Metody diagnozowania:

- obserwacja
- wywiad.

Cel zajęć: wyeliminowanie niewłaściwych zachowań, wyzwolenie aktywności dzieci oraz stymulowanie samodzielnych form reagowania.

Zalecane metody:

- metody integracyjne, doskonalące
 - komunikację
 - inteligencję interpersonalną i intrapersonalną

- metoda KLANZY
- metoda Orffa
- metoda Dalcroze'a
- metoda ruchu rozwijającego W. Sherborne
- metoda Knilla
- muzykoterapia
- relaksacja.

**WARUNKI REALIZACJI PROGRAMU W RAMACH POMOCY
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W CZASIE ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH, DOTY-
CZĄCE LICZEBNOŚCI GRUP I CZASU TRWANIA ZAJĘĆ**

Rodzaj zajęć	Grupa uczniów	Liczba uczestników	Czas trwania zajęć
zajęcia rozwijające uzdolnienia	uczniowie szczególnie uzdolnieni	do 8	45 minut
zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	uczniowie mający trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego	do 8	45 minut
zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się	do 5	60 minut
zajęcia logopedyczne	uczniowie z zaburzeniami mowy, które powodują zaburzenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę	do 4	60 minut
zajęcia socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym oraz związane z zaburzeniami zachowania i emocji	uczniowie z dysfunkcjami i zaburzeniami utrudniającymi funkcjonowanie społeczne	do 10	60 minut

W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć specjalistycznych w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć.

Zajęcia rozwijające uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się oraz zajęcia specjalistyczne prowadzą nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie dla rodzaju prowadzonych zajęć⁴.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia XX XXXXXX XXXX r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (DzU Nr XXX, poz. XXXX).

KARTA INDYWIDUALNYCH POTRZEB UCZNIĄ

1. Imię i nazwisko ucznia:
2. Szkoła, klasa/grupa:
3. Rok szkolny, data założenia karty:
4. Podstawa założenia karty (niepotrzebne skreślić):
 - opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej
numer: data wydania:
 - orzeczenie o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przed-
szkolnego
numer: data wydania:
 - orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania
numer: data wydania:
 - informacje o stanie zdrowia;
 - rozpoznanie możliwości psychofizycznych oraz indywidualnych potrzeb rozwojowych
i edukacyjnych
 - ✓ rozpoznanie niepowodzenia,
 - ✓ ryzyko wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się,
 - ✓ rozpoznanie predyspozycje i uzdolnienia,
 - ✓ inne

DIAGNOZA – OCENA FUNKCJONOWANIA DZIECKA W SZKOLE

Data

OBSZAR OCENY	OGRANICZENIA	MOCNE STRONY
poziom wiedzy i umiejętności		
funkcjonowanie społecz- no-emocjonalne w tym motywacja		
prognozowane przyczyny trudności i niepowodzeń		
dodatkowe uwagi		

POSTULOWANE FORMY POMOCY

Obszary, w których dziecko potrzebuje pomocy psychologiczno-pedagogicznej, z uwagi na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne. Zalecane przez zespół formy, sposoby i okresy udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ustalone przez dyrektora placówki formy, sposoby i okresy udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Obszar wsparcia	Charakter wsparcia (rodzaj działań, metody pracy)	Miejsce i czas trwania	Wymiar godzin	Odpowiedzialni prowadzący
dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia				
uzupełnianie braków (dydaktyka)				
funkcjonowanie w grupie				
usprawnianie określonych funkcji (np. percepcja wzrokowa, słuchowa, kinestetyczna)				
współpraca z rodzicami – zaplanowane działania wspierające				

CELE DO OSIĄGNIĘCIA W PRACY Z DZIECKIEM				
ustalenia dyrektora placówki data: podpis:	Charakter wsparcia (rodzaj działań, metody pracy)	Miejsce i czas trwania	Wymiar godzin	Odpowiedzialni prowadzący

Osoby uczestniczące w posiedzeniu zespołu:

koordynator

członkowie zespołu

.....

.....

.....

.....

podpis dyrektora placówki

.....

DIAGNOZA – OCENA FUNKCJONOWANIA UCZNIĄ, WERYFIKACJA EFEKTÓW PODJĘTYCH DZIAŁAŃ

Data

Obszar oceny	Utrzymujące się ograniczenia (wcześniejsze słabe strony, nowe problemy)	Mocne strony / postępy
poziom wiedzy i umiejętności		
funkcjonowanie społeczno-emocjonalne w tym motywacja		
źródła trudności i barier		
dodatkowe uwagi		

Osoby uczestniczące w posiedzeniu zespołu:

koordynator:

członkowie zespołu:

.....

.....

.....

podpis dyrektora placówki

.....

**PROGRAM PRACY Z UCZNIEM OBJĘTYM POMOCĄ PSYCHOLOGICZNO-
-PEDAGOGICZNĄ – PLAN DZIAŁAŃ WSPIERAJACYCH**

Dla ucznia/uczniów

.....

.....

Cele do osiągnięcia w zakresie, w którym uczeń wymaga pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. doskonalenie, utrwalenie, nabycie)

.....

.....

<p>Działania realizowane z uczniem w ramach poszczególnych form i sposobów udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. terapie, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne itp.)</p>	
<p>Metody pracy z uczniem (wypisać właściwe z programu nauczania)</p>	
<p>Zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia</p>	
<p>Działania wspierające rodziców ucznia (co zostanie zaproponowane rodzicom ze strony szkoły, np. grupa wsparcia, konsultacje, dodatkowe materiały)</p>	
<p>Zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym specjalistycznymi; placówkami doskonalenia nauczycieli; organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży (np. jakie inne zajęcia uczeń będzie miał organizowane na terenie poradni)</p>	<p>Zajęcia logopedyczne prowadzone przez logopedę z PPP; zajęcia korekcyjno-kompensacyjne prowadzone przez pedagoga, specjalistę z zakresu terapii pedagogicznej z PPP.</p>

MINISŁOWNIK POJĘĆ

Aktywizacja uczniów – ogół poczynań dydaktycznych i wychowawczych mających na celu aktywny udział w zdobywaniu wiedzy, umiejętności i kształtowaniu postaw.

Efektywny nauczyciel – ten, który troszczy się o dobro swoich uczniów oraz ich osiągnięcia, posiada wiedzę dotyczącą procesu nauczania i uczenia się, zna różne metody i sposoby pracy, jest refleksyjnym praktykiem i pojmuje naukę jako proces ustawiczny.

Kształcenie – zaplanowane, systematyczne działanie mające na celu intelektualny, moralny i fizyczny rozwój człowieka; pojęcie szersze niż nauczanie i uczenie się. Ogół czynności i procesów umożliwiających ludziom poznanie przyrody, społeczeństwa, kultury, a zarazem uczestnictwo w ich przekształcaniu, jak również osiągnięcie możliwie wielostronnego rozwoju sprawności fizycznych i umysłowych, zdolności i uzdolnień, zainteresowań i zamiłowań, przekonań i postaw oraz zdobycie pożądaných kwalifikacji zawodowych. W ostatnich latach coraz częściej przez kształcenie rozumie łączenie nauczania i uczenia się.

Model nauczania – ogólny plan lub schemat, który ma pomóc uczniom w opanowaniu określonej wiedzy, umiejętności i kształtowaniu postaw.

Metoda uczenia się – sposób nabywania nowych wiadomości, umiejętności i kształcenia postaw.

Metody aktywizujące – grupa metod nauczania charakteryzująca się tym, że w procesie kształcenia aktywność podmiotu uczącego się przewyższa aktywność podmiotu nauczania.

Model nauczania – ogólny plan lub schemat, który ma pomóc uczniom w opanowaniu określonej wiedzy, umiejętności i w kształtowaniu postaw.

Model uczenia się – plan lub schemat, który uczeń przyjmuje, aby opanować określoną wiedzę i umiejętności.

Nauczanie – wzajemne oddziaływania między nauczycielem a uczącym się – za który nauczyciel jest odpowiedzialny – w celu spowodowania oczekiwanych zmian zachowań ucznia.

Strategia nauczania – ogół celów, środków i metod przygotowanych przez nauczyciela w celu osiągnięcia jak najlepszych efektów uczenia się ucznia.

Strategia uczenia się – ogół celów, środków, metod niezbędnych w uczeniu się.

Syntaksa modelu – ogólny bieg lekcji (porządek, inaczej etapy lub fazy lekcji).

Technika nauczania – metoda bardziej uszczegółowiona lub cząstkowa dotycząca określonych fragmentów procesów (przepis).

Technika uczenia się – szczegółowa metoda uczenia się (przepis, instrukcja).

Uczenie się – proces prowadzący do zmian w sposobie myślenia działania i odczuwania.

BIBLIOGRAFIA

a) **Obowiązujące akty prawne dotyczące podstawy programowej i konstruowania programów nauczania:**

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej

b) **Publikacje z zakresu edukacji:**

- konstruowanie programów nauczania i ewaluacja kształcenia (planowania i oceniania)

Adamek I., *Podstawy edukacji wczesnoszkolnej*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2000.

Brzezińska A., Misiorna E., *Ocena opisowa w edukacji wczesnoszkolnej*, WOM, Poznań 1998.

Chodnicki M., Grondas M., Kołodziejczyk A., Królikowski J., *Program Nowa Szkoła*, CODN, Warszawa 1999.

Dylak S., *Wprowadzenie do konstruowania szkolnych programów nauczania*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2000.

Elsner D., Knafel K., *Jak zorganizować Wewnętrzne Doskonalenie Nauczycieli*, Chorzów 2000.

Guja K., *Konstruowanie szkolnych programów nauczania*, Katowice 2003.

Informacja zwrotna, [w:] *Ocenianie kształtujące: Dzielimy się tym, co wiemy!*, z. 3, Wydawnictwo CEO, 2009.

Kamińska J., *Ocenianie osiągnięć uczniów w edukacji wczesnoszkolnej*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 1999.

Komorowska H., *O programach prawie wszystko*, Warszawa 1998.

Kropownicki J., Błony B., *Jak tworzyć program*, Wydawnictwo Nauczycielskie, Jelenia Góra 1998.

Michalak R., Misiorna E. *Konteksty gotowości szkolnej*, Zeszyt 1, 2004

Nacobezu, [w:] *Ocenianie kształtujące: Dzielimy się tym, co wiemy!*, z. 2, Wydawnictwo CEO, 2009.

Niemierko B., *Między oceną szkolną a dydaktyką*, WSiP, Warszawa 1997.

Niemierko B., *Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki*, WSiP, Warszawa 1999.

Ocena opisowa w edukacji wczesnoszkolnej, red. A. Brzezińska, A. Misiorna, WOM, Poznań 1998.

Radno H., *Ewaluacja, TERM – IAE PROJEKT*, Radom 1990.

Rau K., Chodoń I., *Ocenianie opisowe a rozwój dziecka*, Wydawnictwo G&P, Poznań 1999.

Roszkowska-Przetacznik M., Wtorkiewicz L., *Ocenianie – diagnoza i motywacja*, Wydawnictwo Superstudium, Kraków 2000.

Stalmach A., *Reforma edukacji, nowe myślenie, nowe wymagania, nowe możliwości. Poradnik nauczyciela kształcenia zintegrowanego*, Wydawnictwo MAC Edukacja, Kielce 2009.

Sterna D., *Ocenianie kształtujące w praktyce*, Wydawnictwo Civitas, Warszawa 2006.

Taraszkiewicz M., *Jak uczyć lepiej? Czyli refleksyjny praktyk w działaniu*, CODN, Warszawa 1999.

Wlazło S., Bednarkowa W., *Mierzenie jakości prac szkoły*, Wydawnictwo MarMar, Wrocław 1998.

Współpraca z rodzicami, [w:] *Ocenianie kształtujące: Dzielimy się tym, co wiemy!*, z. 4, Wydawnictwo CEO, 2009.

- rozwijanie umiejętności społecznych i nauczanie wartości

Blanco L., Carbonelli S., *Wartości w życiu rodziny. Ponad 100 zabaw rozwijających wrażliwość na wartości ogólnoludzkie*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2003.

Gardner H., *Inteligencje wielorakie. Nowe horyzonty w teorii i praktyce*, Wydawnictwo Laurum, Warszawa 2009.

Koźmińska I., Olszewska E., *Z dzieckiem w świat wartości*, Świat Książki, Warszawa 2007.

Lawrence D., *Jak nauczyć uczniów szacunku do samych siebie*, WSiP, Warszawa 2008.

Łobocki M., *Wychowanie moralne w zarysie*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2002.

Pujol i Pons E., Gonzales I.L., *Wartości w życiu społecznym. Jak uczyć dzieci szacunku, tolerancji, wytrwałości...?*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2009.

Rosenberg M., *Edukacja wzbogacająca życie*, Jacek Santorski & Co, Warszawa 2006.

Sztuka i ekspresja dziecka – w poszukiwaniu sensu tworzenia, red. K. Krasoń, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2, Katowice 2003.

Tillman D., Quora Colombina P., *Wychowanie w duchu wartości. Program edukacyjny* (cz. 1 – Przewodnik, cz. 2 – Wchodzenie w świat 3–7 lat, cz. 3 – Poszerzanie świata 8–14 lat, cz. 4 – Wchodzenie w dorosłość), WSiP, Warszawa 2004.

- edukacja polonistyczna, kulturowa, teatralna i filmowa

Badegruber B., *Nauczanie otwarte w 28 krokach*, WSiP, Warszawa 1997.

Baluch A., *Narcyz to ja! Mitopeje i mitomanie literackie*, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2000.

Baluch A., *Pogaduszki do poduszki. O literaturze dla najmłodszych*, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 1996.

Gry i zabawy w kształceniu językowym. Propozycje, scenariusze, projekty, red. H. Wiśniewska, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2000.

Kamińska K., *Nauka czytania dzieci w wieku przedszkolnym*, WSiP, Warszawa 1999.

Kida J., Hadała A., Dyka F., *Koncepcje metodyczne pracy z lekturami w klasach I-III*, Wydawnictwo Oświatowe Fosze, Rzeszów 2000.

Klus-Stańska D., Nowicka M., *Sensy i bezsensy edukacji wczesnoszkolnej*, WSiP, Warszawa 2005.

Krasowicz-Kupis, *Rozwój świadomości językowej dziecka. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2004.

Mickiewicz J., *Ćwiczenia ułatwiające naukę czytania i pisanie dla uczniów klas młodszych*, z. 1, Wydawnictwo Dom Organizatora, Toruń 1999.

Miłkowski T., Termer J., *Ilustrowany świat lektur do szkół podstawowych*, Wydawnictwo Graf-Punkt, Warszawa 1998.

Molicka M., *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*, Wydawnictwo Media Rodzina, Poznań 2002.

Pankowska K., *Pedagogika dramy. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2000.

Papuzińska J., *Drukowaną ścieżką*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2001.

Psycholingwistyka, red. J.B. Gleason, J.B. Ratner, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005

Schiller P., *Wczesne czytanie*, Wydawnictwo K.E. Liber, Warszawa 2005.

Słodownik-Rycaj, *Gry i zabawy językowe. Jak pomagać dziecku w przyswajaniu języka*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2001.

Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej, red. B. Tylicka, G. Leszczyński, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław 2002.

Szczepańska M., *Edukacja kulturalna dziecka w wieku wczesnoszkolnym*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2000.

Szefler E., *Kompetencje czytelnicze uczniów w młodszym wieku szkolnym. Stan obecny, szanse, możliwości*, tomy I-II, Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2003.

Taboł S., *Istota czytania*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2005

Tylicka B., *Bohaterowie naszych książek. Leksykon. Przewodnik po literaturze dla dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 1999.

Way B., *Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży*, WSiP, Warszawa 1997.

West S., Cox A., *Zanim dziecko zacznie czytać i pisać. Ponad 300 zabaw teatralnych, które przygotowują dziecko do późniejszej nauki czytania i pisanie*, Wydawnictwo K.E. Liber, Warszawa 2005.

Zając M., *Raport o książce dla dzieci i młodzieży*, Biblioteka Analiz, Warszawa 2006.

- rozwijanie myślenia matematycznego

Gruszczyk-Kolczyńska E., *Dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki. Przyczyny, diagnoza, zajęcia korekcyjno-wyrównawcze*, WSiP, Warszawa 2005.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Skura M., *Skarbiec matematyczny. Poradnik metodyczny, klasa 0 i klasy I-III*, Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa 2005.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Wspomaganie dzieci w rozwoju zdolności do skupiania uwagi i zapamiętywania*, WSiP, Warszawa 2005.

Matematyka, red. T. Sawicki, Wydawnictwo NOWIK, Opole 1997.

Nauczanie początkowe matematyki, red. Z. Semadeni, WSiP, Warszawa 1981.

Siwek H., *Dydaktyka matematyki. Teoria i zastosowanie w matematyce szkolnej*, WSiP, Warszawa 2005.

Siwek H., *Kształcenie zintegrowane na etapie wczesnoszkolnym. Rola edukacji matematycznej*, Wydawnictwa Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2004.

Stucki E., *Metodyka nauczania matematyki w klasach niższych cz. 1*, Wydawnictwo WSP, Bydgoszcz 1992.

- wychowanie do rozumienia i poszanowania przyrody

Bilińscy A. i W., *Rośliny chronione w Polsce*, Wydawnictwo VIDEOGRAF II, Katowice 2006.

Costa-Pau R., *Ilustrowana encyklopedia szkolna. Ekologia i ochrona środowiska*, Wydawnictwo Res Polona, Łódź 1997.

Dutilleul H., *Encyklopedia tematyczna. Przyroda*, Wydawnictwo Firma Księgarska, Poznań 2008.

Kropiwniczcy E. i A., *Kontynenty, obyczaj i kultura. Europa*, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2009.

Luck G., *Łatwe eksperymenty dla rodziców i dzieci*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2003

Massa F., *Moja szkoła ogrodnictwa*, Wydawnictwo Papilon, Poznań 2005.

Rośliny i zwierzęta, [w:] Naudin C., Boulegue C., Bailleux N., *Encyklopedia szkolna Larousse*, Wydawnictwo Delta, Warszawa 1997.

Stasica J., *Przyroda – 160 pomysłów na nauczanie zintegrowane przyrody w klasach I–III*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2008.

- rozwijanie zdolności artystycznych dziecka

Dziecko w świecie muzyki, red. B. Dymara, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2000.

Jabłońska A., *Techniki plastyczne dla dzieci*, Klub dla Ciebie, Warszawa 2004.

Jabłońska A., *Zabawy plastyczne*, Świat Książki, Warszawa 2000.

Jąder M., *Techniki plastyczne rozwijające wyobraźnię*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2000.

Lewicka J., Czajkowski S., *Zajęcia plastyczne z dziećmi klas początkowych*, PZWS, Warszawa 1963

Lipska E., Przychodzińska M., *Muzyka w nauczaniu początkowym*, WSiP, Warszawa 1991.

Malko D., *Metodyka wychowania muzycznego w przedszkolu*, PWN, Warszawa 1984.

Pasternak A., *Znaczenie ruchu w metodzie rytmiki, jako czynnika pośredniczącego w rozwoju muzyczno-plastycznej wyobraźni dziecka*, [w:] *Dziecko w kulturze europejskiej*, red. M. Knapik, Uniwersytet Śląski, Katowice 2005.

Podolska B., *Z muzyką w przedszkolu*, WSiP, Warszawa 1987.

Przychodzińska-Kaciczak M., *Dziecko i muzyka*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1974.
 Przychodzińska M., *Polskie koncepcje powszechnego wychowania muzycznego*, WSiP, Warszawa 1987
 Przychodzińska M., *Słuchanie muzyki w klasach 1–3*, WSiP, Warszawa 1988.
 Przychodzińska M., *Wychowanie muzyczne – idee, treści, kierunki rozwoju*, WSiP, Warszawa 1989.
 Sacher W., *Wczesnoszkolna edukacja muzyczna*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 1997.
 Smoczyńska-Nachtman U., *Muzyka dla dzieci*, WSiP, Warszawa 1992.
 Stasińska K., *120 lekcji muzyki w klasach 1–3*, WSiP, Warszawa 1995.
 E. Zwolińska, *Rozwój wyobraźni muzycznej a funkcje percepcyjno-motoryczne w młodszym wieku szkolnym*, WSiP, Bydgoszcz 1997.
 Zwolińska K., Walicki Z., *Techniki plastyczne rozwijające wyobraźnię*, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1975.

- wychowanie fizyczne i rozwój ruchowy dziecka

Bergier J., *Minipiłka nożna*, Promo Lider, Warszawa 1994.
 Eliot L., *Co tam się dzieje*, Media Rodzina, Poznań 2003.
 Goddard S., *Odruchy, uczenie się i zachowanie*, MI NRRi IO, Warszawa 2004.
 Hannaford C., *Zmysłne ruchy, które doskonalą umysł*, Medyk, Warszawa 1998.
 Jopkiewicz A., Wróblewski P., *Minigry sportowe dla najmłodszych*, Kielce 1996.
 Karkosz K., *Gimnastyka*, AWF, Katowice 1997.
 Koester C., *Movement Based Learning*, M. Rentschler 2006.
 Kulgawczuk R., *Minipiłka siatkowa*, Promo Lider, Warszawa 1994.
 Maas V.F., *Uczenie się przez zmysły*, WSiP, Warszawa 1998.
 Rumiński A., *Minikoszykówka*, Promo Lider, Warszawa 1994.
 Sieniek Cz., *Metodyka nauczania techniki w koszykówce*, Helvetica, Starachowice 1999.
 Sieniek Cz., *Planowanie pracy nauczyciela wychowania fizycznego w kl. I–III*, Helvetica, Starachowice 1999.
 Stawczyk Z., *Gry i zabawy lekkoatletyczne*, AWF, Poznań 1998.
 Zielonka Z., *Minipiłka ręczna*, Promo Lider, Warszawa 1994.

- metody pracy z dziećmi

Brudnik E., *Ja i mój uczeń pracujemy taktycznie cz. 2*, Oficyna Wydawnicza Nauczycieli, Kielce 2002.
 Brudnik E., Moszczyńska A., *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie*, Oficyna Wydawnicza Nauczycieli, Kielce 2000.
 Krzyżewska J., *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej, cz. 1*, Wydawnictwo Omega, Suwałki 1998.
 Krzyżewska J., *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej, cz. 2*, Wydawnictwo Omega, Suwałki 1998.
 Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Żak, Kielce 2000.

